

OKÇULAR VAKFI

OSMANLI ARŞİV BELGELERİNDE

TÜRK OKÇULUĞU

OKÇULAR VAKFI

T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI
DEVLET ARŐIVLERİ BAŞKANLIĞI

OSMANLI ARŐIV BELGELERİNDE TÜRK OKÇULUĞU

OKÇULAR VAKFI

OSMANLI ARŞİV BELGELERİNDE TÜRK OKÇULUĞU

T. C. CUMHURBAŞKANLIĞI Devlet Arşivleri Başkanlığı

Proje yöneticisi
Prof. Dr. Uğur Ünal
Devlet Arşivleri Başkanı

Proje sorumluları
Dr. Muhammet Ahmet Tokdemir
Devlet Arşivleri Başkan Yardımcısı

Cevat Ekici
Dış İlişkiler ve Tanıtım Dairesi Başkanı

Ahmet Özkılınç
Yayın Hizmetleri Şube Müdür V.

Okçular Vakfı

Proje yöneticisi
Haydar Ali Yıldız
Okçular Vakfı Başkanı

Proje sorumluları
Mehmet Erdoğan
Okçular Vakfı Başkan Yardımcısı

Ali İhsan Öz
Okçular Vakfı Genel Müdürü

Hasan Şahintürk
Okçuluk Araştırmaları Enstitüsü Koordinatörü

Yayına hazırlayanlar : Hasan Şahintürk
Yılmaz Karaca
Ahmet Özkılınç
Ersin Kırca
Mehmet Selim Temel
Kemal Gurulkan

Kitap tasarımı : Abdüsselam Feriatoğlu

İç düzen : Fotografika Güzel Sanatlar

Baskı yeri ve tarihi : İstanbul, Kasım 2019

ISBN : 978-605-81952-8-8

Baskı ve cilt : Yele Ofset
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi
4NA30 Topkapı/İstanbul
Sertifika No: 44442

Bu Kitap Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı ile Okçular Vakfı'nın ortak yayınıdır.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Yayınları: 5

Okçular Vakfı Yayınları: 9

OKÇULAR VAKFI

Keçecipiri Mah. Fatih Minberi Cad. No: 1 Okmeydanı Beyoğlu/İstanbul

Tel.: (0212) 254 66 54 / www.okcularvakfi.org / bilgi@okcularvakfi.org

Kültür B. Yay. Sertifikası: 6380315826

Copyright © Her hakkı mahfuzdur.

Bu eserin yayın hakları Okmeydanı Spor ve Eğitim Vakfı İktisadi İşletmesi'ne aittir. İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek kısmen kullanılabilir.

OSMANLI ARŞİV BELGELERİNDE TÜRK OKÇULUĞU

Hazırlayanlar

Hasan Şahintürk

Yılmaz Karaca

Ahmet Özkılınç

Ersin Kırca

Mehmet Selim Temel

Kemal Gurulkan

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	11
GİRİŞ	13
ASKERİ	29
Rodos Muhafazasındaki Askerlerden Tüfek Atmasını Bilmeyenlerin Ok ve Yay Kullanması	31
Beyrut'tan Kıbrıs'a Oklu Asker Gönderilmesi	33
İznik Dağlarında Sadece Ok ve Yay ile Avlanması	37
Şehrizor'daki Kalelerde Bulunan Yeniçerilere Ok Atma Talimi Yaptırılması	39
Sakız Adası'na Barut ve Ok Gönderilmesi	41
Sofya'dan Tüfek ve Ok Kullanmasını Bilen Yeni Neferler Gönderilmesi	43
Tekeili'nden Cezayir Beylerbeyi Emrine Tüfekçi ve Okçu Gönderilmesi	45
Donanma Seferi İçin Tüfekçi ve Okçu Gönderilmesi	47
Bolu ve Kastamonu'dan Tüfekçi ve Okçu Gönderilmesi	49
Kıbrıs'taki Askerlerin Silah Eğitimleri	51
Yemen'deki Askerlere Maaşlarıyla Birlikte At ve Ok Gönderilmesi	53
Paraları Verilmediği İçin Diyarbakır'dan Gelen Okçuların Fırlarları	57
Şehrizor'daki Kalelere Halep'ten Yay Gönderilmesi	59
Medrese Talebelerinin ve Levendlerin Tüfek, Ok, Yay ve Sair Savaş Aleti ile Dolaşmasının Yasaklanması	61
Aşıkpasha'da Çıkan Yangında Hizmette Bulunan Solak ve Yeniçerilerin Ödüllendirilmesi	63
Tirkeşle Gezip Halka Zulmeden Yörüklerin Cezalandırılması	65
Bayburt Kalesi'nde Bulunan Yay ve Tatar Oklarının Ardahan Beyine Gönderilmesi	67

Donanma Askerleri İçin Gelibolu Bölgesinden Yay ve Ok Gönderilmesi	69
Gelibolu'dan Tersane-i Amire'ye Ok ve Yay Gönderilmesi	73
Rikab-ı Hümayun Solaklarına Baharlık Elbise Yaptırılması	75
Okçu İbrahim'in Emekli Maaşına Zam Yapılması	79
Solakların Bayramlık Elbise Ücretinin Ödenmesi	83
Solakbaşı Tayinlerinde Kanuna Riayet Edilmesi	87
Rikab-ı Hümayun Solaklığına Seçilme Şartları	89
Tatar Mirzalarına Tirkeş Akçesi Verilmesi	91
Başodabaşı İbrahim'in Solakbaşılığa Tayini	97
Solakların Sorguclarının Yenilenmesi	99

HEDİYE/RİTÜELLER VE KÜLTÜR 103

Kırım Hanı'na Gönderilecek Mücevherli Kılıç ve Sadak	105
Kırım Hanına Gönderilen Mücevher İşlemeli Hediyeler	107
Fetih Giray Han ile Maiyyetindekilere Gönderilen Hediyeler	109
İran Şahı'na Gönderilen Ok, Sadak ve Yay	113
Hanya Amerikan Konsolosuna Ok ve Yay Verilmesi	115
Hanya Amerikan Konsolosuna Ok ve Yay Verilmesi	117
Kırım Hanı Feth Giray Han ve Maiyyetine Hediye Gönderilmesi	119
Kırım Hanı Benli Giray Han'a Verilen Hediyeler	123
II. Mahmud'un Okçuluğunu Öven İzzet Molla'nın Şiirinin Ödüllendirilmesi	125
Okçuluk ile İlgili Kitabcık Yazan Kazanlı Abdülkerim Efendi'nin Ödüllendirilmesi	127
Göksu Çayırındaki Nişan Taşlarının Koruma Altına Alınması	129
Kemankeşler Dergahından Askeri Müzeye Yay Takımı Verilmesi	133
Kemankeşler Dergahı'ndaki Ok ve Yayların Askeri Müze'de Sergilenmesi	135
Kabza Alma Törenine Katılması İçin Sadrazama İzin Verilmesi	139
Kabza Alma Töreni Programının Padişahın Onayına Sunulması	141
Okçulara Kabza Verme Töreni	151
Okçuya Öğütler	153

İSTANBUL OKÇULAR TEKKESİ

155

Okçulara Vakfedilen Okmeydanı ile Atıcılar Tekkesi'ne Dışarıdan Müdahale Olunmaması	157
Okçulara Vakfedilen Okmeydanı ile Atıcılar Tekkesi'ne Dışarıdan Müdahale Olunmaması	161
Kandiye'de Okçuluk Eğitimi Veren Zaviyeye Kemankeş Pehlivan Ahmed'in Tayini	165
Okçular Şeyhi Hafız İsmail'in Beratının Yenilenmesi	169
Okmeydanı Atıcılar Tekkesi'ne Tersane Ambarlarından Buğday Verilmesi	171
Atıcılar Tekkesi'ne Kiler-i Amire'den Pirinç Verilmesi	175
Okmeydanı Atıcılar Tekkesi Şeyhinin Vazife Talebi	181
Kemankeşler Şeyhinden Kalan Para ve Eşyanın Ait Oldukları Yerlere Teslimi	185
Okçular Tekkesine Yeni Şeyh Tayini	187
Okmeydanı Şeyhliği'ne Mustafa Nazifi'nin Tayini	191
Okmeydanı Tekkesi Seyhi Dilsiz Ali'nin Yerine Mehmed Hafid Efendi'nin Tayini	195
Okmeydanı Tekkesi'ne Şeyh ve Mütevelli Vekili Tayini	197
Okmeydanı Kemankeş Tekkesine Mustahfız Tayini	199
Okmeydanı'ndaki Atıcılar Tekkesine Pirinç ve Sadeyağ Tahsisi	201
Okmeydanı Şeyhliği'ne Mustafa'nın Tayini	207
Okmeydanı Tekkesi Vakıflarının Altı Aylık Gelir ve Giderleri	211
Okmeydanı Tekkesi Vakıflarının Altı Aylık Gelir ve Giderleri	215
Okmeydanı Tekkesine Vakfedilen Para	219
Okmeydanı Tekkesi'nin Açılışı Hakkında Zayiçe	221
Okmeydanı Şeyhine Nişan Verilmesi	225
Okmeydanı Şeyhine Nişan Verilmesi	227
Okmeydanı'nın Vakıf ve Sınırları	229
Okmeydanı'ndaki Kasr-ı Hümayun, Tekke ve Caminin Tamiri	231
Okmeydanı'ndaki Kasr-ı Hümayunun Tamiri	225
Okmeydanı Tekkesi'ne Pirinç ve Sade Yağ Verilmesi	235
Okmeydanı Şeyhi Naşid Bey'e Maaşının Ödenmesi	237
Okmeydanı Tekkesi'nde Mevlid Okunması	239

Okmeydanı Dergâhı'nda Mevlid-i Şerif Okunması	241
Muti Efendi'nin Okmeydanı Dergahı Şeyhliğine Tayini	243
Okmeydanı Dergahı'na Ait Araziye Gayr-i Müslimlerin Müdahalesi	247
Okmeydanı Dergahının Tamirat ve Tayinatı	249
Okmeydanı Dergâhı'nda Mevlid Okunması	253
Padişahın Okmeydanı Tekkesi'ne Kurbanlık Koyun Vermesi	255
Okmeydanı Dergâhı ile İlgili Fermanların Tarihlerinin Tespiti	263

OKÇULUK ESNAFI VE OK-YAY USTALARI 265

Bayramda Hediye Getiren Okçu ve Yayıcılar	267
Ok ve Yay Yapan Cemaatlerin Maaş Defteri	269
Atina Kalesi'ndeki Ok ve Yayların Tamiri	277
Asi Arapların Kullandığı Yay, Ok ve Hançerlerin İmalinin Yasaklanması	279
Yaycı Esnafına Kürekçilerin Yamak Olarak Verilmesi	281
Okçubaşına Teslim Edilen Oklar	283
Padişah ve Saray Ağaları İçin Satın Alınan Puta Oklar, Nişangah, Yay ve Giyecekler	285
Has Oda Ağalarına Verilen Ok ve Yaylar	289
Okçubaşı'na Yapılan İhsan	291
Mücevher İşlemeli Sadak Masrafı	293
Okçu Esnafının Okçubaşı Hacı Abdurrahman'dan Şikayeti	295
Edirne'ye Okçu ve Yaycı Ustası Gönderilmesi	299
Padişaha Ait Ok, Yay ve Kandiller	301
Sultan II. Bayezid ve Bazı Ustalar Tarafından Yapılan Yaylar	307
Okçu Esnafının Alacakları	313
Okçularbaşı'nda Ok İmal Eden Bir Kişinin Kaldığı	315
Okçu Mehmed Ağ'a'ya Maaş Verilmesi	317
Okçubaşı Hasan Ağ'a'nın Eşine Maaş Bağlanması	319
Okçubaşı Mehmed Ağ'a'nın Eşine ve Çocuklarına Maaş Bağlanması	321
Okçu Dükkânının Okmeydanı Dergahı'na Bağlanması	323
Kazdağı ve Bayramiç'te Ok Çubuğu Kesilen Mahallerin Teftişi	325
Ok Odasında Bulunan Eşyalar	329
Sultan Mahmud'a Ait Enderun Hazinesi'nde Bulunan Ok Takımları	345

OKMEYDANLARI, İSTANBUL OKMEYDANI VE OKÇULAR	349
Bursa Okmeydanı'ndaki Namazgaha Hatip Tayini	351
Şehzadelerin Sünnet Törenine Katılmaları İçin Elçileri İzin Verilmesi	355
Okmeydanı'nda Yapılacak Sur-ı Hümayûn İçin Çadır Yerleri Tespit Edildiği	357
Hazine-i Hümayun'daki Kemankeş Ağalar	359
Enderun Ağalarının Kabza Almalarına İzin Verilmesi Talebi	361
Okmeydanı Havacılarından Sağır'ın Maaşının Havacı Ali'ye Tahsisi	363
Okmeydanı Arazisindeki Sınır İhlalleri	365
Sultan II. Mahmud ve Enderun Ağalarının Ok Atış Mesafeleri	369
Okmeydanı'nda İngiltere Ordusunda Bulunan Osmanlı Askerleri İçin Baraka İnşası	371
Okmeydanı'nda İngiltere Ordusunda Bulunan Osmanlı Askerleri İçin Baraka İnşası	373
Okmeydanı'nda İngiltere Ordusunda Bulunan Osmanlı Askerleri İçin Baraka İnşası	375
Yahudilerin Okmeydanı Arazisine Müdahalesi	377
Tarla Olarak Kullanılan Okmeydanı'nın Meydan Haline Döndürülmesi Talebi	379
Okmeydanı Arazisindeki Vakfın Şartlarına Aykırı Olarak Yapılan Binaların Yıkılması	381
Kaynakça	388
Arşiv Vesikaları	388
Araştırma Eserler	388
Dizin	391

TAKDİM

Ok ve yay, ateşli silahların ortaya çıkışına kadar insanoğlu tarafından yoğun olarak kullanılmıştır. Türkler de savaşlardaki etkin rolünden dolayı okçuluğa büyük önem vermiş ve küçük yaştan itibaren bütün fertlerine ok atmayı öğrenmeye teşvik etmiştir. Sosyal ve siyasi hayattaki etkinliğinden dolayı ok ve yay kültürümüze yerleşmiş ve birçok deyimle konu olmuştur. O kadar ki okçuluk günlük hayatımızda fonksiyonu bulunmasa da dilimizde “bir ok atımı mesafe” tabirinde olduğu gibi birçok alandaki tanımlamalarda hâlâ kullanılmaktadır.

Okçuluk geçmiş siyasi kültürümüzde de önemli bir yere sahiptir. Nitekim Saltuknâme’de yay hâkimiyetin, ok ise siyasi ve idari bağlılığın sembolü olarak nitelendirilmiştir.

Ateşli silahların ortaya çıkmasından sonra okçuluk askeri önemini yitirmiş olsa da bir silah ve spor olarak insanların okçuluğa ilgisi hâlâ devam etmektedir. Bu cümleden hareketle okçuluğun tarih içerisindeki yeri ile bilhassa Osmanlı dönemindeki durumu ve bununla ilgili arşiv belgeleri her zaman merak konusu olmuştur.

Kurumumuz tarihî, kültürel ve siyasi konularda müstakil olarak yayın faaliyetinde bulunduğu gibi kendi alanlarını ilgilendiren konularda çeşitli devlet kurumları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve yabancı devletlerin arşiv birimleri ile de arşiv belgelerine dayalı ortak yayınlar hazırlamakta, sergiler açmaktadır.

Bu kapsamda, okçuluk konusunu kültürel mirasımızın bir parçası olarak gören Okçular Vakfı ile de ortak bir yayın faaliyeti gerçekleştirilmiş ve arşiv belgelerine dayalı olarak “Osmanlı Arşiv Belgelerinde Türk Okçuluğu” isimli yayın hazırlanmış bulunmaktadır.

Kitaptaki belgelerden tüm Osmanlı coğrafyasına yayılan ve okçular tekkesi, atıcılar tekkesi gibi isimlerle anılan kurumların işleyişlerinin yanı sıra ok ve yayın sosyal hayattaki karşılığı ve askeri alandaki kullanımı takip edilebilmektedir. Bu belgeler kurumumuzun “Osmanlı’da Spor” adlı çalışmasında yer alan belgelerle birlikte değerlendirildiğinde içeriğin daha da zenginleştiği görülecektir.

Okçuluk tarihi ile ilgili bu eserde yer alan belgelerin tespiti, günümüz alfabesine çevrilmesi ve özetlenmesinde emeği geçen kurumumuz çalışanları ile Okçular Vakfı mensuplarına teşekkür eder, eserin ilgililere yararlı olmasını temenni ederim.

Prof. Dr. Uğur ÜNAL

**Türkiye Cumhuriyeti
Cumhurbaşkanlığı
Devlet Arşivleri Başkanı**

TAKDİM

Okçular Vakfı, kurulduğu ilk günden itibaren Türk okçuluğunun yeniden ihyası ve tanıtımı adına birçok faaliyet gerçekleştirmiştir. Bu faaliyetler, medeniyetimizin oldukça önemli unsurları arasında bulunan ok, yay ve bunlarla bağlantılı kültürel öğelerin yeniden gündeme getirilerek ecdadımızın oldukça mahir olduğu bu alanları yeni nesillere aktarmaya yöneliktir. Okçular Vakfı, bir hatırlatma vazifesi görmesinin yanında ecdadımız tarafından asırlardır biriktirilen bu tarihi-kültürel hazinenin yeni nesillere tanıtılmasının onları, daha ilerilere varma anlamında harekete geçirecek bir güç sağlayacağı inancındadır. Bu inançla, vakfımız, medeniyetimizin devlet yönetiminden, sosyal ve ekonomik yaşama yönelik birikimlerine, aile yapısının kutsallığından toplumsal birlikteliğe dair tecrübelerine kadar birçok alanda bizlere sunduğu ve tarihi-kültürel öğeler olarak ifade edebileceğimiz bu hazineyi geleceğe aktarma gibi kutsal bir niyete sahiptir. Bu hüsnü niyet üzere Okçular Vakfı, Türk-İslam medeniyetinin içerisinde barındırdığı sayılması, hesap edilmesi mümkün olmayan o tarihi-kültürel öğeler hazinesinin müstesna bir parçası olan ve dinimizce de kutsal addedilen okçuluğu yeniden gündeme getirme çalışmaları içerisinde. Bu çalışmalar kapsamında Peygamber Efendimizin müjdesine mazhar olan Fatih Sultan Mehmed Han'ın vakfettiği arazi üzerinde asırlar sonra yeniden ihya edilen Okçular Vakfı, sportif faaliyetlerinin yanında Türk Okçuluğunun tarihi kültürel arka planını da gündeme getirme ve gelecek nesillere aktarma amacı ile Türk Okçuluğuna yönelik bilimsel yayınlar da yapmaktadır. Bu anlamda elinizde bulunan Devlet Arşivleri Başkanlığı ile ortak bir çalışma sonrasında ortaya çıkmış bu eser, Osmanlı Devri Türk Okçuluğunun birçoğu daha önce hiçbir yerde yayımlanmamış belgelerle daha da anlaşılır olmasına hizmet edecek mahiyettedir.

Bu anlamda başta Devlet Arşivleri Genel Başkanı Sayın Prof. Dr. Uğur Ünal bey olmak üzere bu eserde emeği geçenlere teşekkürlerimi sunuyorum, eserin okçulukla ilgili yeni eserler yazılmasına rehber olmasını temenni ediyorum.

Haydar Ali YILDIZ
Okçular Vakfı Başkanı

GİRİŞ

Türk Tarih Yazımında Osmanlı Devri Türk Okçuluğu ve Osmanlı Arşiv Belgeleri

Ok, yay ve onunla bağlantılı öğelerin Türk tarihi açısından değerlendirilmesi yapılacağı vakit şu dört farklı cepheden söz edilebilir; birincisi ok ve yayın birer savaş aleti olması, ikincisi bir spor aleti, üçüncüsü teknik olarak mahiyeti ve son olarak mezkûr aletlerin tarihi-kültürel arka planı. Bu doğrultuda kitabımızın giriş yazısının amacı şu şekilde özetlenebilir: Türk-İslam tarihi açısından oldukça önem atfedilen okçuluğun mezkûr cepheler bağlamında tarih yazımına yansımaları tayin etmek ve literatürdeki eksiklere eleştirel bir gözle bakarak, Osmanlı devri Türk Okçuluk tarihi araştırmalarının bir fotoğrafını çekmek. Bu sağlandığı taktirde, hemen hemen hepsi daha önce hiçbir yerde yayımlanmamış belgeleri içeren bu çalışmanın önemi daha da anlaşılır hale gelecek, bu sayede de mevcut literatüre yeni bilimsel çalışmaların eklenmesinin yolu açılacaktır.

Evvela ifade edilmesi gereken, mevcut literatürün yetersizliğinin aksine Osmanlı devri Türk okçuluğunun gerek yeterli kaynakların varlığı ve gerekse de incelenmeye değer birçok cephesinin bulunmasına rağmen uzun bir müddet tarihçi ve araştırmacıların dikkatini çekmemiş olmasıdır. Bu konuda var olan mevcut literatürün de aşağıda ifade edileceği gibi daha çok İstanbul Okmeydanı ve Okçular Tekkesi'ne yani daha çok okçuluğun spor zaviyesine yönelik olduğu ve okçuluk araştırmalarının -her ne kadar yeterli olmasa da- bu dar alana sıkışıp kaldığı görülecektir. Ayrıca bugüne kadar okçuluğa dair yapılan çalışmalarda kullanılan kaynaklar noktasında da araştırmacıların dar bir alandan faydalandıkları, oluşturulan eserlerde kaynak çeşitliliğinin yeterince sağlanmadığı ve dolayısıyla mevcut literatürün okçuluğa dair birçok soruya cevap veremediği anlaşılmaktadır.

Mevcut Literatür

Osmanlı devri Türk okçuluğuna yönelik olarak modern literatüre bakıldığında 1930'lu yıllardan itibaren çeşitli çalışmalar yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu çalışmalar genel olarak belirli bir müddet İstanbul Okmeydanı ve Okçular Tekkesi'ne yönelik oluşturulduğu söylenebilir. Bunun da ilerisinde Okmeydanı ve Okçular Tekkesi'nin yeniden ihyası ve aslına uygun bir şekilde kullanılmasına yönelik, Okçular Tekkesi'ni gündeme getirme gayretinde olan çalışmalardır. Bu konuda Halim Baki Kunter, Vakkas Okatan, Necmettin Okyay gibi, geleneksel Osmanlı okçuluğunu gündeme getirmeye çalışan kişilerin 1937 yılında kurmuş olduğunu anladığımız İstanbul Okspor Kurumu'nun bünyesinde yaptıkları çalışmaların ilk çalışmalar olduğu söylenebilir.

Bu anlamda Halim Baki Kunter'in 1938 yılından itibaren yaptığı çalışmalar, ilk çalışmalar olmalarından dolayı oldukça zikre değerlidir. Fakat hemen belirtilmelidir ki, Halim Baki Kunter'in zikredilecek olan çalışmaları da okçuluğun spor zaviyesine yönelik çalışmalar olmalarından mebnî İstanbul Okmeydanı ve Okçular Tekkesi üzerine yapılan çalışmalardır. Bu anlamda, 1938 yılında Kunter tarafından hazırlanan *Eski Türk Sporları Üzerine Araştırmalar*¹ adlı eser bu alandaki ilk çalışmalardandır. Bu eserin yanında Halim Baki Kunter'in yine okçuluğun spor zaviyesi ile alakalı olarak, daha çok Okmeydanı ve Okçular Tekkesi'ne yönelik beş farklı makalesinden söz edilebilir. Bunlar, Okçular Tekkesi'ndeki okçuların çeşitli ritüellerle harmanlanmış kanunlarını içeren, "Atıcılar Kanunnamesi"² adlı makale ile, yine İstanbul Okmeydanı ile ilintili olan "Fatih'in İstanbul'da İlk Eseri"³ isimli Fatih Sultan Mehmed Han'ın Okmeydanı'nı okçulara tahsis ettiğinden hareketle daha sonra Okçular Tekkesi'nin kurulduğu arazinin tarihine yönelik makaledir. Bunun yanında belirtilen makaleler gibi 1942 yılında yayımlanan "Okmeydanı'nın Eski Teşkilatı"⁴, "Okmeydanı'ndaki Yeni ve Eski Çalışmalar"⁵ ile 1944 yılında yayımlanan "Türk Spor Mimarisine Dair"⁶ adlı makaleler, belirtildiği üzere yine okçuluk üzerine, Okmeydanı ve Okçular Tekkesi'ni merkeze alan fakat sadece okçuluğun spor zaviyesi üzerine yoğunlaşmış çalışmalardır. Kunter'in bu çalışmaları da aşağı yukarı Türklerde spor, okçuluk, Okmeydanı, Okçular Tekkesi ve Okmeydanı Okçular Tekkesi'nde icra edilen okçuluk sporunun çeşitleri, icra şekli, rekorlar ve Okçular Tekkesi'nin ritüel ve sorumluları üzerine fikir beyan eden ve birbirini tekrar eden çalışmalar olduğu söylenebilir.

1940'lı yıllardan 1970'lere kadar mezkûr konulara dair bilimsel ve popüler anlamda literatüre yeni bir soluk getirecek herhangi bir çalışmanın yapılmadığı anlaşılmaktadır. 1974 yılında ise İsmail Fazıl Ayanoglu'nun *Okmeydanı ve Okçuluk Tarihi*⁷ adlı kitabı, bir ölçüde Okmeydanı ve Okçular Tekkesi'nin tarihi önemine atıf yapmış olsa da isminin kuşatıcılığının aksine daha çok Okmeydanı'na yönelik bir eser olduğu söylenebilir. Metin içerisinde Ayanoglu, çok kısa bir bölüm dışında okçuluk tarihine neredeyse hiç değinmemektedir. Bunun yanında sadece bir yerde Okmeydanı'nda atış yapan okçuların aynı zamanda Osmanlı ordusunda asker

1 Halim Baki Kunter, *Eski Türk Sporları Üzerine Araştırmalar*, İstanbul: Cumhuriyet Matbaası, 1938.

2 Halim Baki Kunter, "Atıcılar Kanunnamesi", *Tarih Vesikaları*, C.II, Sayı:10, Yıl:1942, s. 253-274.

3 Halim Baki Kunter, "Fatih'in İstanbul'da İlk Eseri", *Ülkü*, C.III, Sayı: 29, Yıl: 1942.

4 Halim Baki Kunter, "Okmeydanı'nın Eski Teşkilatı", *Ülkü*, C.III, Sayı:29, Yıl: 1942.

5 Halim Baki Kunter, "Okmeydanı'ndaki Eski ve Yeni Çalışmalar", *Ülkü*, C.III, Sayı: 31, Yıl: 1942.

6 Halim Baki Kunter, "Türk Spor Mimarisine Dair", *Güzel Sanatlar*, Sayı: V, Yıl: 1944, s. 148-159.

7 İsmail Fazıl Ayanoglu, *Okmeydanı ve Okçuluk Tarihi*, İkbal Matbaası, 1974.

olduklarından bahseder.⁸ Bunun dışında daha çok ok çeşitleri ve Okmeydanı Okçular Tekkesi üzerine malumat aktaran Ayanoğlu, Okmeydanı namazgahı, Okçular Tekkesi'nin şeyhleri, meydana karşı yapılan tecavüzler üzerine çok cılız ve eksik aktarımlar yapmakla yetinmektedir. Mezkûr konulara yönelik aktarım ve çıkarımların eksikliğine rağmen Ayanoğlu'nun çalışması daha çok Okmeydanı ile ilgili Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivinde bulunan fermanları içerisinde barındırmış olmasından dolayı dikkat çekidir. Bu konuda on adet ferman ve belge yayımlayan Ayanoğlu, bu ferman ve belgelerin sadece yeni harflere aktarımını okuyucuyla paylaşmakla yetinmektedir. Bunun dışında çalışmanın dikkat çekici diğer bir yönü ise Okçular Tekkesi'nde oldukça meşhur bir atış şekli olan menzil atışlarında rekor kırmış kemankeşlerin rekorlarını hangi tarihte ve kaç gez mesafeye attıklarını bildiren menzil taşlarının görselleriyle beraber okuyucuya ulaştırılmasıdır. Ayanoğlu, kitabeli ve kitablesiz olarak kayıt altına alıp fotoğrafladığı 200'ün üzerinde menzil taşından günümüze sadece 37 tanesi ulaşabilmiştir. Bu anlamda okçuluk ve Okmeydanı tarihine yönelik olarak çıkarım ve yorum yapma anlamında yetersiz kalan çalışması belgesel anlamında oldukça önemli olduğu söylenebilir.

Osmanlı devri Türk okçuluğuna yönelik olarak, müstakil okçuluk tarihi çalışmalarının yanında, spor tarihi üzerine yapılan çalışmalar içerisinde de okçuluğa dair bölümlerin olduğu söylenebilir. 1992 yılında yayımlanan Özbay Güven'in *Türkler'de Spor Kültürü*⁹ adlı çalışması genel olarak okçuluğa kısaca değinen ve Okmeydanı'nın tarihini kısa açıklamalar vermekle yetinilen bir çalışma olarak değerlendirilebilir. Fakat genel olarak spor başlığı taşıyıp okçuluğa yönelik daha ayrıntılı bilgiler veren çalışmalar da bulunmaktadır. Bu anlamda Atıf Kahraman'ın *Osmanlı Devleti'nde Spor*¹⁰ adlı çalışması oldukça zikre değerlidir. Atıf Kahraman okçuluğun daha çok spor zaviyesine değindiği çalışmasında bir ölçüde askeri geçmişine de atıflar yapmaktadır. Bu anlamda yazarı belli olmayan Süleymaniye Kütüphanesi (Esat Efendi), no. 2068'de bulunan *Yeniçeri Nizamlarına Dair Risale*'den alıntılar yaparak Solaklar ve Yeniçeri Ocağı'nda ok kullanımına dair bilgiler aktarmaktadır. Atıf Kahraman, çalışmasının bu bölümünde, ilk baskısını 1943 yılında yapan İsmail Hakkı Uzunçarşılı'nın *Osmanlı Devleti Teşkilatından Kapukulu Ocakları*¹¹ adlı çalışmasından ziyade bir malumat aktardığı söylenemez. Solaklara dair bilgiler genel olarak her iki çalışmada da aşağı yukarı Osmanlı

8 Ayanoğlu, eserinde ünlü kemankeş Tozkopran'ın 1499'da Kaptan-ı Derya Davut Paşa komutasındaki İnebahtı deniz savaşına katıldığını ve Osmanlı donanmasında bulunan bir gemideki sancığı indirmeye çalışan bir Venedikli'yi ok atışıyla vurduğunu ifade etmektedir. Bkz. Ayanoğlu, *Okmeydanı ve Okçuluk Tarihi*, s. 23.

9 Özbay Güven, *Türklerde Spor Kültürü*, Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, 1992.

10 Atıf Kahraman, *Osmanlı Devleti'nde Spor*, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 1995.

11 İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti Teşkilatından Kapukulu Ocakları*, C.1, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1988.

Sultanlarının yakın korumaları ve Yeniçeri Ocağı'nın 60, 61, 62 ve 63. ortalarına tabi oldukları çerçevesinde izah edilmiş, ayrıntılı bilgiler verilmemiştir.

Yapılan çalışmalarda daha çok solakların ilk oluşturulduğu zamanın Yıldırım Bâyezid dönemi olduğu belirtilerek, daha sonraki dönemlerde yaşadıkları değişim ve dönüşümlere hiç değinilmeden, sabit bir şekilde asırlardır kaldıkları izlenimi verilmiştir. Bunun yanında, Yeniçeri Ocağının kaldırılışına kadar geçirdikleri evrelerden ziyade, kıyafetleri ve padişahın yakın koruması oldukları, padişahın sağında ve solunda bulunmaları, aldıkları maaş vb. durumlara değinilerek, savaş içerisindeki konumlarına, yıllara göre yaşadıkları değişimlere, yıllara göre mevcutlarına nerdeyse hiç değinilmemiştir. Halbuki Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'nde yapılan katalog taraması sonrasında solaklar üzerine mevcut literatürü daha ileriye taşıyacak belgelere ulaşmak mümkündür. Bu açıklamalarla beraber Osmanlı dönemi Türk okçuluğu ile bağlantılı olarak solakların belirtilen her iki çalışmada da yeterince irdelenmediği anlaşılmaktadır. Bunun yanında Atıf Kahraman'ın çalışmasında yine Okmeydanı ve Okçular Tekkesi'ne odaklanılmış, meydanın tarihçesi, sınırları, Okçular Tekkesi'nin sorumluları ve yapıları ile menzil atışında rekor kıran kemankeşlerin kısa biyografilerinin verilmesiyle yetinilmiştir.

1990'lı yıllar Osmanlı Devri Türk okçuluğuna yönelik çalışmalarda bir ilerlemenin yaşandığı yıllar olarak ifade edilebilir. Genel olarak günümüzde Osmanlı devri Türk okçuluğuna yönelik araştırmalarda ilk başvuru kaynağı olarak görülen Ünsal Yücel'in Atatürk Kültür Merkezi Yayınları tarafından yayımlanan *Türk Okçuluğu*¹² adlı çalışması da yine 1990'lı yılların sonlarında yayımlanmış bir çalışma olarak oldukça zikre değerdir. Ünsal Yücel'in mezkûr çalışması her ne kadar Türk Okçuluğu başlığını taşımış olsa da diğer çalışmalarda olduğu gibi, bu başlığın kuşatıcılığın aksine metin içerisinde sadece Osmanlı devri Türk okçuluğuna değinilmiştir. Bunun da ilerisinde “okçuluk” kavramı sadece spor okçuluğu bağlamında değerlendirilmiş, okçuluğun askeri cephesi ihmal edilmiştir. Bunun yanında Ünsal Yücel'in çalışması yayımlandığı tarihe kadar ihmal edilen ok ve yayın imali ve esnaf teşkilatı hakkında aktardığı malumatlar bağlamında literatüre yeni bilgilerin kazandırıldığı bir çalışma olarak değerlendirilebilir. Bu anlamda yazımızın girişinde ifade ettiğimiz okçuluğun dört cephesinden biri olan “yapım tekniği” meselesi nerdeyse ilk defa gündeme getirilmiş yay ve ok yapımına yönelik olarak çeşitli malumatlar aktarılmıştır. Bunun yanında Osmanlı devri yaycı ve okçu esnafı konusunda, özellikle İstanbul'da bulunanlara yönelik yapılan tespit ve aktarımlar oldukça dikkat çekicidir. Çalışmanın yapıldığı tarihe kadar yukarıda da ifade edildiği gibi İstanbul Okmeydanı ve Okçular Tekkesi üzerine yoğunlaşan literatürün aksine Ünsal Yücel, kısa da olsa Osmanlı İmparatorluk coğrafyasına yayılmış diğer Okmeydanlarından da bahsetmektedir. İstanbul Okmeydanı dışında

12 Ünsal Yücel, *Türk Okçuluğu*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2015.

bulunan Bursa, Edirne ve Gelibolu okmeydanlarına değinen Yücel, çalışmasının yayımlandığı tarihe kadar var olan mevcut literatürün aksine İstanbul Okmeydanı ve Okçular Tekkesi'ne yönelik bilimsel ve daha teferruatlı bilgiyi de yine kendisi vermektedir. Bu bağlamda mevcut literatür içerisinde oldukça cılız olarak ifade edilen daha çok Okçular Tekkesi ile ilintili olduğunu anladığımız okçuluk ritüellerini de yine Ünsal Yücel'in ortaya koyduğu ifade edilebilir. Şüphesiz bu ritüeller konusunda ilk dikkati çeken bir okçu namzedinin 900 gez atarak gerçek manada okçu olduğunu ispat ettiği ve Okçuluk Sicil Defteri'ne ismini yazdırdığı ve bunun şerefine düzenlenen kabza alma törenidir. Çalışmanın yapıldığı tarihe kadar kabza alma töreni hakkında bilgiler nerdeyse yok gibidir. Bunun yanında menzil taşı dikme ritüelleri de çalışmada, daha önce yapılan çalışmalara nazaran daha ayrıntılı işlendiği söylenebilir.

Bununla birlikte çalışmanın literatüre diğer bir katkısı ise okçulukla bağlantılı öğeler olarak tanımlanan zihgir, kement, bilek siperi gibi unsurların yapım teknikleri, esnafı teşkilatı ve tanımlamaları bağlamında malumatlar aktarıyor olmasıdır. Bu anlamda Ünsal Yücel'in çalışması daha sonraki yıllarda okçuluğa yönelik araştırmacıların ilgisini çekmeyi başarmış ve mevcut literatürü genişleten, literatüre katkılar sağlayan bilimsel ve popüler çalışmaların yapılmasına zemin hazırlamıştır. Gerçekten de Ünsal Yücel'in bu çalışmasından sonra özellikle de 2000'li yıllardan itibaren okçuluğa yönelik bilimsel çalışmaların sayısı giderek artışı göstermiştir.

Akademik Çalışmalar

Bu alanda akademik olarak yapılan araştırmalara bakıldığında ise okçuluğun özellikle 1990'lı yılların sonlarından 2000'li yıllara değin yavaş yavaş ilgi duyulduğu anlaşılmaktadır. Bu anlamda Mehmet İnan'ın 1992 yılında hazırladığı *Osmanlı İmparatorluğu'nda Okçuluk Spor ve Temel Teknikleri*¹³ adlı yüksek lisans tezi sosyal bilimler alanında okçuluğa dair yapılan araştırmaların ilklerinden olduğu söylenebilir. Mehmet İnan da yukarıda ifade etmeye çalıştığımız diğer eserlerde olduğu gibi Osmanlı devri Türk okçuluğunun sadece spor zaviyesine odaklanmış ve İstanbul Okmeydanı, Okçular Tekkesi ve ok atış şekilleri üzerine yoğunlaşmıştır. Bunun dışında okçulukla alakalı olarak Ali Tunç'un 2000 yılında hazırlamış olduğu *Osmanlı Devleti'nde Spor (Okçuluk)*¹⁴ adlı yüksek lisans tezinden bahsedilebilir. Ali Tunç hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinin büyük bir bölümünü ok ve yay çeşitlerini tanımlamaya ayırmıştır. Bunun yanında diğer çalışmalarda olduğu gibi Okçular Tekkesi'ne bir bölüm ayırarak burada yapılan ok atış çeşitleri hakkında

13 Mehmet İnan, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Okçuluk Spor ve Temel Teknikleri*, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1992.

14 Ali Tunç, *Osmanlı Devleti'nde Spor (Okçuluk)*, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde 2000.

malumat vererek, Osmanlı döneminde yapılan menzil atışları ile alakalı kısa bilgiler vererek çalışmasını nihayete erdirmiştir.

Bu eserlerin yanında Süleyman Kâni İrtem'in yaşamı boyunca çeşitli gazetelerde yayımlamış olduğu tefrikalarından oluşan bir çalışma olarak 2005 yılında Osman Selim Kocahanoğlu tarafından yayımlanan *Sultan II. Mahmud Devri ve Türk Kemankeşleri*¹⁵ adlı eser de yine büyük oranda İstanbul Okmeydanı ve Okçular Tekkesi'ne ve burada atış yapmış ünlü kemankeşlere ait bilgileri muhteva eden bir çalışma olarak literatürdeki yerini almıştır. Genel olarak birbirinin tekrarı ve Okmeydanı Okçular Tekkesi, ok ve yay çeşitleri, ünlü kemankeşler, Okmeydanı'nın sınırları ve sorumluları bağlamında incelenen Osmanlı devri Türk okçuluğunun tarihi bu konuların dışında veya her bir konuya ayrı ayrı eğilmeyi gerektiren bir genişliğe ve bilimsel bir bakış açısına ihtiyacı olduğu söylenebilir. Bu anlamda belirtildiği üzere, Osmanlı Okçuluğu gibi kuşatıcı bir başlık taşıyan eserlerin yerine bu süreçten sonra özellikle 2000'li yıllardan itibaren spesifik menzil taşlarını veya ok ve yayın imalatına yönelik olarak teknik tarihine dair çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

Bu anlamda belki de ilk zikredilmesi gereken eser, Şinasi Acar'ın *Osmanlı'da Sportif Atıcılık Nişan Taşları*¹⁶, adlı çalışması olmalıdır. Şinasi Acar, hem okla hem de tüfekle atılarak dikilmiş rekor taşlarını çalışmasında fotoğraf ve metinlerinin transkriptini vermek suretiyle yayımlamıştır. Şinasi Acar çalışmasında 30 adet menzil, ayak ve ana taşından bahsetmektedir. Şinasi Acar'ın bu çalışması Okmeydanı'nda bulunan ve giderek sayısı azalan menzil taşlarının yakın tarihteki durumunu bildirmesi açısından oldukça önemli olduğu söylenebilir. Menzil Taşları ile alakalı Şinasi Acar'ın bu çalışmasından sonra Sedat Bayrakal tarafından hazırlanan, Okmeydanı Menzil Taşları¹⁷ adlı çalışma ise, Okmeydanı'nda bulunan menzil taşları konusunda daha ayrıntılı ve farklı açılardan irdeleyen bir çalışma olmasından dolayı oldukça dikkat çekicidir. Atilla Şentürk'ün taşlar üzerindeki kitabe metinlerinin Türkiye Türkçesi'ne aktarımını sağladığı bu çalışmada, Okmeydanı sınırları içerisinde günümüze ulaşmış 40 adet menzil taşından bahsederek bu taşların sanat tarihi açısından öneminden de ayrıca bahsedilmektedir.

Yazma Eserler

Tüm bu araştırma eserlerin yanında geniş bir literatüre sahip olduğunu anladığımız Osmanlı Devri Türk Okçuluğuna dair yazma eserlerin de özellikle 2000'li yıllardan itibaren gerek akademi dışı gerekse bilimsel bir tez olarak enstitülerde yapılan

15 Süleyman Kâni İrtem, *Sultan II. Mahmud ve Türk Kemankeşleri*, Osman Selim Kocahanoğlu (haz.), İstanbul: Temel Yayınları, 2005.

16 Şinasi Acar, *Osmanlı'da Sportif Atıcılık Nişan Taşları*, İstanbul: Yem Yayınları, 2013.

17 Sedat Bayrakal, *Okmeydanı Menzil Taşları*, İstanbul: Okçular Vakfı Yayınları, 2019.

yüksek lisans ve doktora tezleriyle birlikte yeni harflere aktarılmaya başladığı gözlenmektedir. Bu anlamda 2004 yılında Kemankeş Mustafa'nın *Kavsname*'sini yüksek lisans tezi olarak dil özellikleriyle beraber hazırlayan Burhan Çağrı Yıldırım'ın *Kemankeş Mustafa Kavsname (Giriş-İnceleme-metin-sözlük)*¹⁸ adlı tezi bu alanda yapılan ilk transkripsiyon çalışmalarından olduğu söylenebilir. Kemankeş Mustafa'nın *Kavsnamesi* 2011 yılında başka bir araştırmacılar tarafından yeni harflere aktararak *Kavsnâme Kemankeş Mustafa Efendi*¹⁹ adı ile yayımlanacaktır. Mustafa Efendi'nin *Kavsnamesi*'nin yanında diğer okçulukla alakalı yazma eserlerin de gün geçtikçe yüksek lisans tezi olarak yeni harflere aktarıldığı görülecektir. Bu anlamda Necip Fazıl Şenarslan'ın 2012 yılında dil özellikleriyle beraber hazırladığı, *Risale-i Kavsiyye Der Beyân-ı Zümre-i Tîr-endâzân İnceleme-Metin-Dizin*²⁰ adlı çalışması da literatüre katkı manasında oldukça önemlidir. Bunun yanında Hasan Çağrı Ölçücü'nün 2014 yüksek lisans tezi olarak hazırladığı *Tuhfet'ül-Hasib (İnceleme-Metin-Dizin)*²¹ ve Enes Azbay'ın 2016 yılında yine yüksek lisans tezi olarak hazırladığı *Hazâ Kitab-ı Kavsnâme İnceleme- Metin-Dizin*²² adlı tezler literatüre yeni katkılar anlamında değerli çalışmalar olduğu anlaşılmaktadır.

Bu yüksek lisans çalışmalarının yanında akademi dışında da Osmanlı devri Türk okçuluğuna dair bazı yazma eser çalışmaların yapıldığı söylenebilir. Bu anlamda İstanbul Fetih Cemiyeti'nin çalışmaları hiç şüphesiz literatüre kazandırdığı yazma eserler oldukça önemlidir. Fetih Cemiyeti'nin yayına hazırladığı ve yukarıda zikredilen Osmanlı Okçuluğuna dair araştırma eserlerin nerdeyse tamamının faydalanmış olduğu Mustafa Kâni Bey'in 1836 yılında yazdığı *Telhîs-i Resâilât-ı Rumât*²³ adlı eser okçuluk literatüründe oldukça önemli eserlerdendir. Devrinin ünlü kemankeşlerinden olan II. Mahmud'un okçuluğun unutulup, yok olmasını engellemek amacıyla Mustafa Kâni Bey'e yazdırmış olduğu mezkûr kitap, ok ve yayın teknik anlamda unutulması olasılığında yeniden bu kitaba bakılarak imal edilmesini sağlaması açısından da oldukça önemlidir. Günümüzde de büyük

18 Burhan Çağrı Yıldırım, *Kemankeş Mustafa Kavsname (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük)*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2004.

19 Hanifi Vural-Yaşar Metin Aksoy, *Kavsnâme Kemankeş Mustafa Efendi*, Taşhan Yayınları, 2011.

20 Necip Fazıl Şenarslan, *Risale-i Kavsiyye Der Beyân-ı Zümre-i Tîr-Endâzân İnceleme-Metin-Dizin*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2012.

21 Hasan Ölçücü, *Tuhfet'ül-Hasib (inceleme-metin-dizin)*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale, 2014.

22 Enes Azbay, *Hazâ Kitâb-ı Kavsnâme İnceleme Metin Dizin*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale, 2016.

23 Mustafa Kâni Bey, *Okçuluk Kitabı Telhîs-i Resâilât-ı Rumât*, Kemal Yavuz-Mehmed Canatar (haz.), İ. Aydın Yüksel (Ed.), İstanbul: Fetih Cemiyeti Yayınları, 2010.

oranda geleneksel Osmanlı yayı ve oku ile atış yapmak isteyen sporcuların başvuru kaynağı olarak görülen eser, Fetih Cemiyeti yayınlarından Kemal Yavuz ve Mehmet Canatar tarafından hazırlanarak, İ. Aydın Yüksel'in editörlüğünde 2010 yılında yeni harflere aktarılarak yayımlanmıştır. Bunun yanında 2013 yılında yayına hazırlanan Katip Abdullah Efendi'nin 17. yüzyılın sonlarında kaleme aldığı, Kavâidü'r-Remy adlı eser zikre değerlidir. İlhan Uçar tarafından hazırlanan bu eserde ok ve yay yapımı, ok atmanın faziletleri, ok atış teknikleri ve okçuluğa dair bazı hadiseler bulunmaktadır.²⁴ 2016 yılında Mehmet Yastı tarafından yayıma hazırlanan *Umde'tül Mütenazin*²⁵ adlı eser de bu sahadaki ilk eserlerden olması hasebiyle oldukça önemli bir eserdir. Yine Fetih Cemiyet'inin yayına hazırladığı diğer okçulukla alakalı mühim eser, İbrahim Aydın Yüksek tarafından yayına hazırlanan *Okçuluk Sicil Defteri*²⁶dir. Okçuluk Sicil Defteri, 1682 yılından 1904 yılına kadar Okmeydanı Okçular Tekkesi'nde 900 gez aşırı atarak okçu olduğunu ispatlayan ve kabza alma merasimi düzenleyen kemankeşlerin isim isim listesini vermektedir. 3375 kemankeş isimin yazı olduğu defter, Okmeydanı ve okçuluk araştırmaları için oldukça önemli olduğu ve devrin kemankeşlerinin, kısa da olsa hayat hikayeleriyle beraber öğrenmemizi sağlamaktadır. Bunun yanında Fetih Cemiyeti tarafından yeni harflere aktarılarak literatüre kazandırılan Osmanlı devri Türk Okçuluğunun en eski kaynaklarından biri olan *Bahtiyarzâde Risalesi*²⁷nin de okçuluk araştırmalarına yeni bir soluk getireceği söylenebilir. Kanuni Sultan Süleyman Han zamanında yazıldığı düşünülen Okçuluk Risalesi'nin devrin ünlü kemankeşlerini ve menzil atışında kırdıkları rekoralar ile İstanbul Okmeydanı dışındaki okmeydanlarına yönelik malumatlar bakımından oldukça önemlidir. 2018 yılında Şükrü Seçkin Anık tarafından 17. yüzyılın sonlarında yazıldığını anladığımız, Kâtip Abdullah Efendi'nin Tezkire-i Rumat²⁸ adlı eseri yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Katip Abdullah Efendi'nin yukarıda zikredilen iki eserinden daha ayrıntılı olarak İstanbul ve diğer Osmanlı coğrafyasına yayılmış okmeydanlarına yönelik olarak yazmış eseri olan Tezkire-i Rumat okçuluk literatürü açısından oldukça önem atfedilen bir eser olarak değerlendirilmektedir. Abdullah Efendi'nin 17. yüzyılın sonlarında okçu ve yayıcı esnafı tarafından işgal edilen İstanbul Okmeydanı'nı kurtarma ve okçuluğu yaşatma adına yazmış olduğunu anladığımız bu eser, büyük oranda Bahtiyarzade'nin risalesinden alıntılar yapılmak suretiyle oluşturulmuştur.

24 Abdullah el-Kâtip, *Kavâidü'r-Remy*, İlhan Uçar (haz.), Ankara: Mucize Yayınları, 2013.

25 Mehmet Yastı, *Okçuluğun İlkeleri Umde'tül Mütenazin*, İstanbul: Palet Yayınları, 2016.

26 İ. Aydın Yüksel (haz.), *Okçuluk Sicil Defteri*, İstanbul: Fetih Cemiyeti Yayınları, 2016.

27 İbrahim Aydın Yüksel (haz.), *Bahtiyarzâde Okçuluk Risâlesi*, İstanbul: Fetih cemiyeti Yayınları, 2017.

28 Şükrü Seçkin Anık, *17. Yüzyıla Ait Bir Okçuluk Risalesi: Tezkire-i Rumat Transkripsiyon ve Değerlendirme*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yeniçağ Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2018.

Osmanlı Devri Türk Okçuluğunun Askeri Cephesi: Yeni Kaynak Önerileri

İfade edilmelidir ki, tüm bu zikredilen yayımlanmış ve yeni harflere aktarılmış yazma eserler, araştırmacılar tarafından henüz layıkıyla akademik bir üslupla bir incelemeye tabi tutulduğu söylenemez. Her ne kadar Osmanlı devri Türk Okçuluk tarihine her geçen gün artan bir rağbet söz konusu olsa da mevcut literatürün yazımızın en başta ifade ettiğimiz okçuluğun dört farklı cephesine yönelik sorulara layıkıyla cevap verdiği söylenemez. Daha çok yazma eserler üzerinden ilerleyen okçuluk tarihi literatürünün bu denli eksik bulunuyor olmasında araştırmacıların kaynak yelpazesini geniş tutmamasıyla yakından bir ilişki bulunduğu kanaatindeyiz. Zira yukarıda ifade edilen araştırma eserlerin nerdeyse tamamı spesifik olarak okçulukla bağlantılı yazma eserlerden devşirilen bilgiler neticesinde oluşmuştur. Halbuki Osmanlı devri Türk Okçuluğuna yönelik olarak gerek arşiv vesikası ve gerekse de bahusus askeri tarih bağlamında Osmanlı müverrihlerinin kayıtlarından okçuluk literatürü genişletilebilir ve bugün Okmeydanı ve Okçular Tekkesi'ni ifade etmekle yetinen literatüre yeni kapılar açılabilir.

Yukarıda ifade edilen çalışmalardan da anlaşılacağı üzere, mevcut literatür daha çok okçuluğun spor zaviyesine yönelik olarak oluşturulmuştur. Osmanlı devri Türk okçuluğunun tarihi kültürel arka planı, ritüelleri ve teknik olarak mahiyeti konusunda da bir ölçüde literatür bazı sorulara cevap veriyor olsa da Osmanlı devri Türk okçuluğunun askeri tarafı araştırmacılar tarafından nerdeyse hiç dokunulmayan bir alan olarak kalmıştır. Genel olarak Osmanlı askeri tarihi üzerine çalışan araştırmacıların da enerjilerini ateşli silahların Osmanlı ordusundaki kullanımı ve yaygınlığına yönelik olarak kullanmalarından dolayı daha çok klasik dönem olarak ifade edebileceğimiz periyotta var olan ok ve geleneksel silahların Osmanlı ordusundaki konumu henüz tayin edilememiştir. Bu konudaki mevcut literatürün neredeyse tek saptaması Osmanlı ordusundaki ok ve yay kullanımının kabaca 17. yüzyılın sonlarından itibaren artık var olmadığı yönündedir.²⁹ Çok kısıtlı bir literatüre sahip olduğunu anladığımız bu konuda yukarıda ifade edilen İsmail Hakkı Uzunçarşılı'nın mezkûr çalışması ve Feridun Emecen'in *Osmanlı Klasik Çağında Savaş*³⁰ adlı çalışmasının dışında eser neredeyse yok gibidir. Hemen belirtilmelidir ki, bu tarz çalışmaların yeterli derecede olmayışının sebebi kaynak yoksunluğundan ziyade araştırmacıların ilgisizliğinden kaynaklanmaktadır. Gerek dönem müelliflerinin kayıtları ve gerekse de Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivinde bulunan vesikalar Osmanlı askeri sistemi içerisinde okçuluğun, okçu birliklerinin rolünü tayin etmemizde bize yardımcı olabilecek mahiyettedir.

29 Murat Özveri, "Deneyisel Tarih Çalışmalarına Bir Örnek Olarak Osmanlı Okçuluğu", *Osmanlı Askeri Tarihini Araştırmak: Yeni Kaynaklar Yeni Yaklaşımlar*, Cevat Şahin-Gültekin Yıldız (der.), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012, s. 38-57.

30 Feridun Emecen, *Osmanlı Klasik Çağında Savaş*, İstanbul: Timaş Yayınları, 2010.

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı arşivinde okun askeri amaçlı olarak kullanımına dair belgeler çalışmamızda da görülecek olduğu üzere genel olarak hicri 900'li yılların son çeyreğinden itibaren göze çarpmaktadır. Okun askeri amaçlı kullanımına dair Osmanlı tarihi araştırmalarında da oldukça önemli bir kaynak statüsünde bulunan mühimme defterleri oldukça önemli veriler aktarmaktadır. Kabaca divanı hümayun toplantılarında müzakere edilen dahili ve harici mesellere ait siyasi, askeri, içtimai ve iktisadi kararların kaydedildiği bu defterler okun askeri amaçlı olarak kullanımına dair de oldukça önemli bilgiler bulmamıza olanak sağlamaktadır. Çalışmamızın okçuluğun askeri zaviyesine dair belgeler kısmında da görülecek olduğu üzere, misal olarak hicri 22 Recep 979 tarihine ait bir mühimme kaydında Yeniçeri Ağasına hüküm olarak, Sakız'a iki yüz yeniçeri, yirmi topçu ile barut ve ok gönderilmesi bildirilmektedir.³¹ Aynı şekilde yine aynı tarihte İstanbul Hassa harç eminine bir hüküm olarak, Sakız'a acele elli kantar barut ile on bin ok gönderilmesi istenmektedir.³² Bunun yanında sefer hazırlıklarına dair alınan kararlar içerisinde de okun yerini tayin etmemize olanak sağlayan belgelere de rastlamamız mümkündür. Misal olarak hicri 10 Şaban 979 tarihinde Ağrıboz (Eğriboz) Beyine hüküm olarak, baharda büyük bir donanma denize çıkacağından sipahilerin şimdiden hazır olması ve cebelilerin yarı tüfeng ve yarı ok ve yayla teslih eyleyip sefere hazır olması istenmektedir.³³

Bunun yanında ok kullanmayı bilen kişilerin sefer öncesi silah altına alınmasına dair belgeler de oldukça fazladır. Bu durumla alakalı bilgiler genel olarak devletin sefer öncesi ve büyük oranda gönüllülük esasıyla asker toplama girişimlerinin belgelere yansımaları şeklinde olmuştur. Misal olarak 9 zilkade 979 tarihindeki bir mühimme kaydı, Tekeli beyine hüküm olarak harp ve darbe kâdir tîr ve tüfenk endazların Çeşme İskeleyi'nde toplanıp hazır hale gelmesine dair bilgileri muhteva etmektedir.³⁴ Okun askeri manada kullanımının yanında bir de ok ve yayın silah olması ile alakalı olarak başıbozuk taifenin bu aletleri kullanmasının engellenmeye çalışıldığını da bu belgelerden anlamaktayız. Bu konuyla alakalı olarak hicri 25 Recep 984 tarihinde kılıçla, silahla ve ok ve yayla gezen sohta taifesinin bu kıyafetleri şekavetlerine delil olduğundan böylelerinin hakkından gelmesine dair, Anadolu Beylerbeyine yazılan hüküm örnek olarak gösterilebilir.³⁵ Bu duruma benzer bir örnek de 29 Zilhicce 990 tarihine ait bir belgede geçmektedir. Mezkûr tarihli belgede, Alaiye beyine ve kadılarına hüküm olarak, sohta ve levend taifesinin elinde bulunan ok ve yay ve tüfenklerin alınması ve askerden maada kimseye bu tür silahların taşıtılmaması istenmektedir.³⁶

31 BOA, A.DVNSMHHM.d. 10/409.

32 BOA, A.DVNSMHHM.d. 10/411.

33 BOA, A.DVNSMHHM.d. 18/173

34 BOA, A.DVNSMHHM.d. 16/215.

35 BOA, A.DVNSMHHM.d. 28/386.

36 BOA, A.DVNSMHHM.d. 48/756.

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivinde bulunan okun askeri amaçla kullanımına dair bilgiler içeren bu belgelerin sayısını artırmak mümkündür. Fakat genel olarak, sefer hazırlıkları sırasında ok ve yay kullanmayı bilenlerin silah altına alınması, muharebe öncesinde ve sırasında muharebe sahasına ok takviyesinin yapılması ve askeri amaçlı olarak ok ve yay ustalarının istihdam edilmesi ve belirtildiği üzere sosyal hayatın düzenini tehdit eden kesimlerin aynı zamanda bir silah olan bu aletlerden arındırılmasına yönelik bilgileri Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivinde bulmak mümkündür.

Osmanlı devri Türk Okçuluğunun askeri zaviyesini yukarıda belirttiğimiz üzere arşiv kaynakları üzerinden bir nebze olsa ifade etmenin mümkün olmasının yanında Osmanlı tarihi için oldukça önemli diğer bir kaynak türü olan dönemin şahitlerinin metinlerinden de yararlanarak eksik parçaları birleştirmek ve Osmanlı klasik çağı boyunca gerçekleşen savaşlarda okçuluğun rolünü ortaya koymak mümkündür.

Osmanlı Devleti'nde okçuluğun askerî alandaki önemi kuruluş devri fetihlerine olan katkısından rahatlıkla anlaşılabılır. Gerek meydan muharebelerinde gerekse kale kuşatmalarında okçuların müdahaleleri seferlerin başarılarıyla doğru orantılı olmuştur. Örnek vermek gerekirse Âşıkpaşazâde, Neşri, Gelibolulu Mustafa Âli, Hoca Sadeddin gibi tarihçilerin eserlerini incelediğimizde Osmanlı Devleti'nin kuruluş devrinde yoğun olarak kullanılan stratejilerden biri tîr-i bârân olarak adlandırılan “ok yağmuru”dur. Tîr-i bârân taktiği, çok seri bir şekilde ok atma yeteneğine sahip Osmanlı okçusunun, bu seri atışlarıyla düşman ordusuna verdiği zaiyat nisbetinde savaşlarda yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Nitekim birçok meydan muharebelerinde ve kale kuşatmalarında bu taktik kullanılarak zafer elde edilmiştir. Aynı zamanda düşman nazarında psikolojik bir etkiye de sahip olan yoğun ok atışı, düşmanı yıldırma faaliyeti olarak da görülebilir. Bunun yanında bireysel olarak ok atışları da savaşlarda galibiyetin sağlanmasında oldukça etkili olmuştur. Misal olarak Neşri, bir kale kuşatmasında Osmanlı okçusunun attığı bir okun kale komutanını vurması sonrasında kuşatılan kale mukavemetini yitirmiştir. Bunun üzerine Osmanlı askerlerinin savaş azminin arttığını ve kaleyi ele geçirdiğini bizzat Neşri söylemektedir. Bu mücadelenin ardından Neşri'nin anlattığına göre diğer kalelere hareket eden Sultan hiçbir mukavemetle karşılaşmadan kaleleri ele geçirebilmiştir. Akabinde Burgoz'a vardıklarında ise kalenin tamamen terk edildiğini gören gâziler ganimet almışlardır.³⁷ Görüldüğü üzere Osmanlı okçuları sadece bir kalenin ele geçirilmesini sağlamaktan ziyade yapmış oldukları yoğun atışlarla fetih güzergâhındaki diğer kalelerin korkuya kapılıp ya kaleyi terk etmelerini ya da Osmanlı kuvvetlerine teslim edilmesini sağlamışlardır.

37 Neşri, *Kitab-ı Cihannuma*, Necdet Öztürk (haz.), İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları, 2013, s. 82.; Âşıkpaşazâde, *Osmanlı Tarihi (1285-1502)*, Necdet Öztürk (haz.), İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları, 2013, s. 72.

Sultan I. Murad Sırp kalesi olan Niş şehri üzerine yürümüş bölgenin stratejik konum açısından önemli olduğunu belirterek muhakkak alınması gerektiğini söylemiştir. Niş Kalesi'nin Sırp'ların kendilerine ait güçlü ve korunaklı olarak gördükleri bir kale olduğu belirtilmektedir. Sultan I. Murad Yahşi Beğ'e kalenin alınması için bir strateji belirlemesini emretmiştir. Yahşi Beğ yapmış olduğu tahkikat sonucunda şehrin bazı bölgelerinin ok atışı için müsait olduğunu belirterek; saldırı stratejisi olarak Tır-i bârân harekâtıyla kalenin alınabileceğini söylemiştir. Neşri'nin kaydına göre gâziler Yahşi Beğ'in taktiğini uygulayarak Niş Kalesi'ni ok yağmuruna tutmuş ve fethetmişlerdir. Bu fetih ile birlikte Sırp'lar Sultana vergi ödeme şartıyla barış imzalamak zorunda kalmışlardır.³⁸

Osmanlı Devleti'nde okçuluğun önemli etkilerinden birini görebildiğimiz savaş ise I. Kosova Muharebesi'dir. Sultan I. Murad Hüdevandigar'ı ve Osmanlı birliklerini durdurmak için kurulan Haçlı ittifakına karşı Osmanlı Ordusunun sağ ve sol cenahlarında biner kişilik okçu birlikleri merkezde ise yaya birlikleriyle birlikte topçu birlikleri konuşlandırılmıştır. Haçlı birliklerinin atmış oldukları toplar Osmanlı okçularının birkaç arşın ötesine düşerken Osmanlı okçularının saldırıları ve oku uzun mesafeye atmadaki kabiliyetleri muharebenin kazanılmasında önemli bir rol oynamıştır.³⁹

Bununla birlikte Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıllarına dair vermiş olduğumuz bu bilgilerde ok yağmuru harekâtının sadece Osmanlılar tarafından uygulanmadığını diğer beyliklerle olan mücadelelerinden anlayabiliyoruz. Yine savaş ve seferlerin yoğun olduğu dönem olan I. Murad devrinde kendisine karşı oluşturulan ittifakta Tatar, Varsak ve Karaman birlikleriyle yaptıkları savaşta kendi uyguladıkları tır-i bârân'ın bu sefer Varsak ve Tatarlar tarafından Osmanlı Devleti'ne karşı uygulandığı görülmektedir.⁴⁰

Yukarıda Osmanlı Kroniklerinden kısa alıntılar yaparak ifade edilmek istenen, okçuluğun askeri zaviyesinin mevcut kaynaklardan hareketle bir ölçüde diğer kaynaklardan da faydalanmak şartıyla bir temele oturtulabileceğini izah etmeye çalışmaktır. Bu giriş yazısının amacını aşmaması bakımından kısa alıntılar yapmakla yetinmekteki gayemiz okçuluğun mevcut literatürün dışında arşiv belgeleri ve dönem kayıtları kullanılarak daha ayrıntılı bir şekilde izah edilebileceğine dikkat çekmektir.

38 Neşri, *Kitab-ı Cihannuma*, s. 90.

39 Aşıkpaşazâde, *Osmanlı Tarihi*, s. 85. Enverî, *Düstûrnâme-i Enverî*, Necdet Öztürk (haz.), İstanbul: Çamlıca Yayınları, 2012, s.27.

40 Müneccimbaşı Ahmed Dede, *Câmiü'd-Düvel*, Ahmet Ağırakça (haz.), İstanbul: Akdem Yayınları, 2014, s.142.; Erhan Afyoncu, *Osmanlı Tarihi*, İstanbul: Yeditepe Yayınları, 2017, s.30.

Sonuç

Yukarıda izah etmeye çalıştığımız tüm bu verilerle Osmanlı devri Türk okçuluğuna yönelik 1930'lu yıllardan itibaren bir literatürün oluştuğu fakat birçok cephesi bulunan Osmanlı Okçuluğunun sadece birkaç cephesine yönelik ve oldukça kısıtlı, dar bir alana sıkışmış çalışmaların var olduğu anlaşılmıştır. Bu konuda ilk olarak belirtilmesi gereken tespit mevcut literatürün okçuluktan kastettiği Osmanlı Okçuluğu olduğu, bunun da ilerisinde Osmanlı Okçuluğunun sadece bir spor faaliyeti olarak görüldüğüdür. İkinci olarak Osmanlı Okçuluğuna yönelik olarak yapılmış çalışmaların da büyük oranda İstanbul Okmeydanı ve Okçular Tekkesi'nin etrafında şekillendiği, dolayısıyla Osmanlı coğrafyasına yayılan diğer Okmeydanlarının göz ardı edildiği anlaşılmaktadır. Üçüncü olarak ise İstanbul Okmeydanı ve Okçular Tekkesi etrafında şekillenen mevcut tarih yazımının da sportif olarak okçuluğun görünen yüzüne odaklandığı, tarihi kültürel arka planının izahından ziyade kemankeşlerin rekorlarına, birkaç ünlü kemankeş üzerine efsanevi söylemlere, ok ve yay çeşitlerine, atış şekillerine yoğunlaştığı söylenebilir. Son olarak mevcut literatürün, yazımızın son kısmında izah etmeye çalıştığımız gibi oldukça sınırlı kaynaklardan beslendiğinden dolayı aynı malumatları tekrar ettiği söylenebilir. Halbuki bu çalışmanın içeriğinde yer alan Osmanlı Arşiv vesikalarından da anlaşılacağı üzere Osmanlı devri Türk okçuluk araştırmaları yeni bir soluk kazanmaktadır. Mevcut literatürün zikrettiğinin aksine birçok yeni bilgiye kaynaklık eden bu belgeler Osmanlı Devri okçuluğunu bilimsel anlamda daha sağlam bir zemine oturtmaktadır. Neredeyse daha önce hiçbir yerde yayımlanmamış olan 117 belgeden oluşan bu çalışmayla okçuluk tarihi araştırmaları, birçok anlamda yeni bir istikamet kazanacaktır.

Hasan Şahintürk
Okmeydanı, 2019

ASKERİ

RODOS MUHAFAZASINDAKİ ASKERLERDEN TÜFEK ATMASINI BİLMİYENLERİN OK VE YAY KULLANMASI

Rodos muhafazası için tüfek atmak şartıyla elli beş nefer sipahi tayin olundugu; bunlardan tüfek atmayı bilmeyenlerin ok, yay ve benzeri silâhlarla muhafaza hizmetinde istihdam olunmaları.

1 Aralık 1568

Yazıldı.

Rodos beyine hüküm ki:

Rodos muhâfazası-çün hâlâ ifrâzdan ve kadîmden tüfenk atmak şartıyla cümle elli beş nefer sipâhî ta'yîn olunmuşdur. Daima kendileri ve yat u yaraları yoklanıp muhâfaza hıdmetinde olmaların emredüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda daima mukayyed olup tenbîh eylesin ki, emrim üzere tüfenkleriyle ve sair yat u yaralarıyla cezîre-i mezbûre muhâfazasında olalar. Onun gibi tüfenk atmağa kâdir olmayanların okla, yayla ve sair yarağla muhâfaza hıdmetinde istihdâm eylesin. Ammâ; her birinin yayında kırkdan eksik ok olmaya ve bu emr-i celîlü'l-kadrimi bir mu'ayyen yerde hıfzetdirip mazmûn-ı sa'âdet-makrûnıyla âmil olasın.

BOA, A.DVNS.MHM.d, 7/2560

[illegible][illegible]

BEYRUT'TAN KIBRIS'A OKLU ASKER GÖNDERİLMESİ

Beyrut kazasından her beş haneden bir nefer oklu asker Kıbrıs'ın fethinde bulunmak üzere gönderilmesi gerekirken tamamının gönderilmediği anlaşılmıştır. Asker göndermeyenlerin bedelleri ile havass-ı hümayun eminleri zimmetlerinde olan hazine alacağıının tahsil olunarak gönderilmesi ve Mukaddem Mansur'un okçu asker toplamasına yardımcı olunması için yazılan emir.

4 Mart 1571

Şam beylerbeyisine [ve] Beyrut kadısına hüküm ki

Sen ki kadısın, mektûb gönderip taht-ı kazânda olan havâss-ı hümayûnün ümenâsı zimmetlerinde hayli mâl-i mîrî olup vermediklerine ve tahsil olunmadığına ve Kıbrıs'a gitmeğe ne mikdar kavvâs ihrâc olunmak emr olunup ne mikdarın ihrâc olunup gönderildiğin ve ne kadarı gitmemişdir mufassal arz olunmak buyurulmağın “kazâ-i Beyrut üç bin iki yüz yetmiş beş hâne olup beş hânedan bir kavvâs hesabı üzerine altı yüz elli beş nefer kavvâs olur. Nefs-i Beyrut ve karye-i Burc'dan yüz kırk bir nefer kavvâs ihrâc olunup serdar tayin olunan Beyrut ve Sayda Beyi Mehmed dâme izzuhûya teslim olunup Kıbrıs'a gitmişlerdir. Ve Garb nahiyesinde Şerefeddin'e yüz yetmiş beş nefer ve Mukaddem¹ Seyfeddin'e kırk yedi nefer ve Bedreddin'e yüz sekiz nefer ve Mukaddem Kayıtbay'a altmış üç nefer kavvâs lâzım olup taleb olundukda bir ferd göndermeyip ve Kisrevan nahiyesine yüz on üç kavvâs lâzım olup ahalisinin ekserî kâfir olup mukaddemleri Emir Mansur bizzat memur değil iken Müslim taifesinden elli nefer kavvâs ile feth-i Kıbrıs için gitmiştir. Ve mâl-ı mîrî tahsîl olmadığına sebep sâbıkda vâki' olan avârızın bazısını vermeyip isyan üzere olmakla haliya dahi isyan ve tuğyân üzere olduklarıdır. Her bir nahiyyeye bir mukaddem hükm edip sancak subaşıasına ve kadı naibine dahl etdirmeyip Dürûzi taifesinden olup kızların ve hemşirelerin tasarruf edip lahm-ı hınzır ekl edip ve katl-i nefis eyleyip şer'-i kavîme itaat ve inkıyâdları olmayıp, yollar kesip, Müslümanların mallarını gâret edip dâ'imâ isyan üzere oldukları ve sâbık vâki olan avârız ve mâl-ı mîrîyi tamam vermeyip ve haliya dahi sefer-i Kıbrıs için emr olunan kavvâsı mukaddemleri ihrâc etmeyip emr-i şerife itâat göstermeyip Beyrut ve Sayda kazâsının nahiyelerinde hükm eden mukaddemlerin askerlerinde tahminen on binden ziyade tüfenk-endâz vardır. Mâdem tüfenk isti'mâl edeler, min-ba'd isyan ve tuğyandan hâlî olmazlar” deyu arz eylemişsin. İmdi buyurdum ki:

1 Lübnan'da kullanılan ve aşiret ileri gelenlerinin rütbelerinden üçüncüsüdür. Bkz. Müncid, Beyrut-1986.

() vardıkda sen ki beylerbeyisin, havâss-ı hümayûn eminleri zimmetlerinde olan mâl-ı mîrînin tahsîli hususunda sa'y u ihtimâm edip mâl-ı mirîden kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayıp ve kavvâs ihrâcî fermân olunan hânelerden kavvâsları varmayanların akçelerin Hazine-i Âmire'm için zabt u kabz etdirip kemâl-i basîret ve intibâh üzere olasın. Siz ki kadılsız, ihrâc olunmayıp bâkî kalan kavvâsları fermân olunduğu üzere ihrâc etdirip mukaddemleri olan Mansur'un âdemlerine kavvâslar ihrâcî hususunda mu'âvenet edip emr-i şerifim mûcebince bî-kusûr ihrâc etdirip göndermek ardınca olasın.

BOA, A.DVNS.MHM.d, 14-2/1668

Fatih Sultan Mehmed (1444-1446, 1451-1481), gül koklarken okçulukta mahir olduğunu simgeleyen parmağındaki zihgir (okçu yüzüğü) ile.

Album, TSMK, Hazine, nr. 2153, vr. 10a.

از بنی و ششمنه فکده که ستم معالمت مکتوب کوندر رقیب از نفعه تایید کورنی ناحیه ستم خلقی که و اروپ ساق از نیک طاعت
نوفته ایسا و ساکوه ایسا که رولونه تر دیو لوسونج کوندر یکدی شمع لولونوب ایام ریدر رطلدق شمس لولونوب
طاعتین سیدیده قورونی کلونوب حاله اهر عرق رنجید ایله کارنه و باعالت ماصد اوقعه روزی و سنانین
و موینی و اروق قسط طینی طیر اعالت واقع اوقعه جلتونیک و گوکه اکتلیق قح حایر و یاغورجه
و سایی حیوانات که ایلیس مزور و زبانه ایله کارنی بلدر بر مرصود قیده لولونو کلد و یلوزر کیر و لولونق
با نفع استیج از ایله کارنی عرض ایلیس من ایدی انو که کین مزور و زبانه ایلیس حیواناتی لوقله و یای ایله لورلق
اخر ایدوب سبور عجم و صوله بولدق کورن قصبه غمی لولونو غمی کین لیه انو که کین مزور و زبانه ایلیس حیواناتی
لوقله و یای ایله کارنی مزور و زبانه مزور و زبانه و رقیب ایلیس ایلیس حیواناتی لوقله و یای ایله کارنی
لوقدر نوقدر ایلیس طاعت مکتوب کوندر رقیب کین رندر رقیب و نفعه نظر

İZNİK DAĞLARINDA SADECE OK VE YAY İLE AVLANILMASI

İznik'in Gürle nahiyesi halkının bağ ve bostanlarına zarar veren domuz ve alageyik gibi yabani hayvanların tüfek ve köpek ile avlanmasına müsaade olunmayıp sadece ok ve yay ile avlamalarına izin verildiğine dair İznik kadısına yazılan hüküm.

4 Haziran 1571

Yazıldı.

İznik kadısına hüküm ki:

Südde-i saadetime mektûb gönderip İznik'e tâbi Gürle¹ nâhiyesinin halkı sana varıp sâbıkâ İznikmid dağlarında tüfenk ile ve sakson ile şikâr olunmasın deyû emr-i şerîfim gönderilmeğin men' olunup ammâ mezbûrlar hilâf semtde olup dağları şimdiye dek korunı gelmeyip hâlâ ehl-i örf rencîde eylediklerin ve bağlarında hâsıl olan üzümü ve bostânlarını ve mevîzi ve evkâf-ı selâtîn topraklarında vâki olan çeltiğini ve göğ ekinlerini kara canavar ve yağmurca ve sair hayvanât ekl eyleyip zarar u ziyân eylediklerini bildirip kadîmden olunugeldiği üzere geri olmak bâbında isti'câze eylediklerini arz eylemişsin. İmdi onun gibi zarar u ziyân eyleyen hayvanâtı okla ve yay ile urulmak emr edip buyurdum ki:

Vusûl buldukda göresin, kaziyye arz olunduğu gibi ise onun gibi zarar u ziyân eyleyen hayvanâtı okla ve yay ile şikâr etdirip zararların def' ü ref' eylesin. Ammâ bu bahâne ile tüfenk ile şikâ[r] eylemek emrim yokdur. Tüfenk ile dağlarda kimesneyi gezdürmeyip şikâr etdirmeyesin ve ba'de'n-nazar.²

BOA, A.DVNS.MHM.d, 10/561

1 Gürle, Müslümgürle (Türkiye)

2 Hüküm bu şekilde eksik bırakılmıştır.

ŞEHRİZÖR'DAKİ KALELERDE BULUNAN YENİÇERİLERE OK ATMA TALİMİ YAPTIRILMASI

Şehrizor eyaletinde yeni inşa ettirilen Sebiya, Zencire ve Encadır kalelerine diğer kalelerden yeteri kadar asker tedarik edilerek bunlara sadece ok eğitimi verilmesine dair Şehrizor beylerbeyisine yazılan hüküm.

29 Ağustos 1571

Yazıldı. Derviş Çavuş'a verildi. Fî 29 Ra., sene 979

Şehrizor beylerbeyisine hüküm ki:

Südde-i sa'âdetim'e mektub gönderip; "Kûhistân'da olan Sebiya ve Zencire ve Encadır kal'aları gerekli kal'alar olduğunu ve kul taifesine silahşorluk ta'lîmi için Südde-i sa'âdetimden üstâd gönderilmesin" bildirmişsin. İmdi; zikrolunan kal'alar gerekli kal'alar ise müceddeden binâ olunan kal'alara âhar lâzım olmayan kal'alardan nefer tedârik eylemek emredip buyurdum ki:

Vusûl buldukda, Bağdad Beylerbeyisi Murad ile haberleşüp dahi onun gibi zikrolunan kal'alar memleket ve vilâyete enfa' olup gerekli ise müceddeden binâ olunan kal'alara âhar lazım olmayan kal'alardan kifâyet mikdârı nefer ihrâc eyleyip hıfz etdirüp kul taifesine dahi ok atmak ta'lîm etdirip gayri nesneleri teklîf eylemeyesin ve ne vechile tedârik eylediğin yazıp bildirsin.

BOA, A.DVNS.MHM.d, 12/807

مسأله حاتم حرج رفیق حکم سافره باروت ایلا روت اعیان لوطی قطار باروت ایلا
 لغه سیر لوق کوندر مین لولیدون سوزوم و از وقوع تاخر اعیان روم لوزن لای
 قطار باروت و رفقه سیر لوق حاتم محلی کیده ملای قونون از رده اعلی لندر
 ولایت اعلی نوبت داره لایرونی نه زمانه کوندر حکم نایون بیدون

SAKIZ ADASI'NA BARUT VE OK GÖNDERİLMESİ

Sakız'a elli kantar barut ve on bin adet ok gönderilmesi için İstanbul Hassa Harç eminine yazılan hüküm.

10 Aralık 1571

Muhzıra verildi. Fî 22 Receb sene 979

İstanbul'da Hâssa Harç emînine hüküm ki; Sakız'da barut ile oka ihtiyâc olmağın elli kantâr barut ile on bin ok gönderilmesin emredüp buyurdum ki:

Vardukda te'hîr etmeyüp emrim üzre elli kantâr barut ve on bin oku ol cânibe mu'accelen giden gemilere koyup irsâl etmekde ikdâm ü ihtimâm eylesin. Ne vechile tedârük edüp ne zamânda gönderdüğün yazup bildüresin.

BOA, A.DVNS.MHM.d, 10 / 411

صوفیه و شیهه علم که بیده لغز خزانده صفا لوی را بر یکله زده نوقته و لوق و بای اسفاله قارر بر رکتیه
 باز لوی بر لوقه نقر بکوه با بر تقبیل لیدی و عیال منه بر بر رکتیه بایس و نوقه تقبیل لیدی و لوی رکتیه
 ارم او طلق لیدی اوله لوی سنج علیا ماکه شور لوطیه و کولونه حلقه بر یکله نایح مکتبه بایس و بوقه
 تقبیل لوی و بایس اوله جابانه کوللو عیال و لغز سوریه و کحت قصه و لوی و وصوله لوی و
 انوک که خزانده صفا لوی و بای و نوقته اسفاله قارر بر رکتیه بایس و نوقته اسفاله قارر بر رکتیه
 مذکور و سینه سینه کتور و بایس و نوقته اسفاله قارر بر رکتیه بایس و نوقته اسفاله قارر بر رکتیه
 علوفه لوی تقبیل لوی و بایس و نوقته اسفاله قارر بر رکتیه بایس و نوقته اسفاله قارر بر رکتیه
 و رعایا اولوی و بایس و نوقته اسفاله قارر بر رکتیه بایس و نوقته اسفاله قارر بر رکتیه
 بایس و نوقته اسفاله قارر بر رکتیه بایس و نوقته اسفاله قارر بر رکتیه

SOFYA'DAN TÜFEK VE OK KULLANMASINI BİLEN YENİ NEFERLER GÖNDERİLMESİ

Tüfek ile ok ve yay kullanmasını bilen yeterli miktarda genç nefer yazıp gönüllülere başbuğ tayin edilen Yeni isimli şahısla birlikte göndermesi için Sofya kadısına yazılan hüküm.

19 Mart 1572

Sofya kadısına hüküm ki; bundan akdem gazâdan safâlu yarar yiğitlerden tüfenk ve ok ve yay isti'mâline kâdir yarar yiğitler yazılıp her on nefer[e] bir bölükbaşı ta'yîn edüp ve cümlesine bir yarar kimesneyi baş ve buğ ta'yîn eyleyüp gönderilmek emrim olmuş idi. Ol emri şerîfîm alâ-mâ-kân mukarrer olmağın zikrolunan tâ'ifeye Yeni nâm kimesne baş ve buğ ta'yîn olunup bi'lfî'il ol câniblerde gönüllü cem'iiyet olmağın buyurdum ki:

Tahtı kazâna varup vusûl buldukda, anun gibi gazâdan safâlu, ok ve yay ve tüfenk isti'mâline kâdir yarar yiğitlerden yazılmak isteyenleri yazup mezkûra koşasın ki getirüp gemilere vakti ile erişdirüp lâzım olan peksimedleri ve her birine hâllü hâllerine göre ulûfeleri ta'yîn olundukdan sonra bu seferi zafereserde hidmetde ve yoldaşlıkda bulunanlara envâ'ı dirlikler ve ri'âyetler olunup muhassilü'lâmâl olalar. Ana göre sen dahi taht-ı kazânda tenbîh ve nidâ etdüresin ki, mezkûrun yanına varup yazılıp gelüp gideler.

BOA, A.DVNS.MHM.d, 12 / 1076

TEKEİLİ'NDEN CEZAYİR BEYLERBEYİ EMRİNE TÜFEKÇİ VE OKÇU GÖNDERİLMESİ

Sefere çıkacak olan Cezayir beylerbeyinin emrinde görevlendirilmek üzere iyi tüfek ve ok kullanabilen gönüllülerin Çeşme İskelesi'ne sevk edilmesi hakkında Tekeili beyine yazılan hüküm.

24 Mart 1572

İbrahim Çavuş'a verildi. Fi 9 Zilkade [979]

Tekeili beğine hüküm ki; bundan akdem sancağına tâbî yerlerden harb ü darbe kâdir yarar, tüfenkendâz ve kavvâs ihrâc eylemen emrim olmuş idi. Ol evâmiri şerîfe alâ mâ kân mukarrer olup ve hâlâ Cezayir beğlerbeğisi kapudanım dâmeikbâlühû yüz pâre gemi ile deryâya çıkmak emrim olmağın evâmiri şerîfe mücebince ihzâr olunan gönüllüyü Çeşme İskelesi'ne getürüp ihzâr eylemen emredüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda te'hîr eylemeyüp fermân olunan tüfenkendâz ve kavvâsı Çeşme İskelesi'ne getürüp gemilere tevakkuf eyleyesin ki gemiler vardukda hâzır bulunup gemilere dâhil olup lâzım olan ulûfeleri ve peksimedleri verilüp hizmetde bulunalar.

BOA, A.DVNS.MHM.d, 16 / 215

DONANMA SEFERİ İÇİN TÜFEKÇİ VE OKÇU GÖNDERİLMESİ

Kıbrıs'ın fethinde gösterdiği yararlıktan dolayı kendisinin ve oğullarının gelirlerine zam yapıldığı, tıpkı Kıbrıs seferinde olduğu gibi, ilkbaharda düzenlenecek olan donanma seferi için de oğullarından birinin komutası altında tüfekçi ve okçu göndermesi için Canpolad Bey'e yazılan hüküm.

11 Mayıs 1572

Mustafa Çavuş'a verildi. Fî 10 N. [979]

Canpolad Bey'e hüküm ki:

Hâlâ Şam Beylerbeyisi olan Derviş dâme ikbâluhû senin hakkında mektub gönderip cezâre-i Kıbrıs'da sudûr eden yararlık ve dilâverlik ile hüsn-i tedbir ve tedarikini mufassalan arz etmeğin sana elli bin akçe terakkiye ve kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm oğulların Habib ve Hüseyin dâme izzuhumâya dahi otuzar bin terakkiye ahkâm-ı şerifim inâyet olmuştur. Ve inşâallahu te'âlâ evvel-bahar-ı huçeste-âsârda deryaya azîm Donanma-i Hümâyûn'ım tedarik olunup fî-sebilillah gaza için deryaya gönderilmek tasmîm-i niyyet olunmağın Kıbrıs'a ihrac etdiğin üslub üzere taht-ı livanda ol mikdar kavvâs tüfenk-endaz ihrâc olunup oğullarından birini mezbûrlara serdar tayin olunup Donanma-i Hümâyûn'ıma gönderilmesin emr edip buyurdum ki:

Vardıkda tevakkuf etmeyip uğur-ı din-i mübin ve saltanat-ı ebed-peyvendde kemâl-i gayret ve hamîyyetin vücûda getirip yarar kavvâs ve tüfenk-endâzdan emr olunan mikdarı yarar ve tûvana tüfenk-azmûde yiğitlerden cem' ü tedarik edip oğullarından birini serdar tayin edip Dergâh-ı muallâma göndermek mi vech görölür yoksa karîb olan kadırgalarıyla mı mülâkî olmak münasib görölür vech ü münâsibi ne ise öyle tedarik etdiresin ki fî-sebilillahi teâlâ gaza ve cihad için deryaya müteveccih olalar. Husus-ı mezkûr umûr-ı din-i mübîn-i seyyidü'l-mürselindendir. Ona göre gayret ve hamîyyetin vücûda getirip gayet yarar yiğitler cem' ü tedârik etmekde dakika fevt etmeyesin. Ve taht-ı livanda tüfenk-endâz ve kavvâs ihrâc olunmağa emrim olmağın avârız ihrâc olunmamağa emr-i şerifim dahi irsâl olundu. Ona göre ihtimâm edip ber-vech-i isti'câl göndermeğe sa'y u ihtimâm eyleyesiz.

BOA, A.DVNS.MHM.d, 16/429

۴۱۷

۱۳۸۵
 ۶۲۴
 ۱۳۸۵

بوی و قطعه نیاجی فاضله ملک نوده اندم تحت قضا کورده توفیق استلار و قورس یازوب احصار لیک
 ارج لولمن لیری لوله اورنوخ حکامه تور اولمق سوروم و صوله یولوق هر ییکتر بالدرج تعید لولمن
 تحت قضا کورده یار تولانا و قریب و حریب قار توفیق استلار و قورس یازوب و لای هر لوله توی یارین
 نلیک یار تعین لیری و حریب یار لیکسته ماسن و لوی نقیر ایلوی لوقای و یایلی و توفیق
 و ساری مایه و یار قایا ایل لوله جانیلرینا لولناه کیم قویلی حلاله و سارک کورده کورس ته و عانی
 کله کالنه مانه لدرج علوق لری و کیم لری و ییلور و یوتوق لوقا حریف و یول لای قیاس لدرج
 استاده و رکهار و رعایت لولنه و بالجه قورس لدرج هم لولمن علی التعمیم و لوقا مستوی یار توفیق لدرج
 و قورس لدرج لیری کیم لای حلاله کورده قیاس لولمن

BOLU VE KASTAMONU'DAN TÜFEKÇİ VE OKÇU GÖNDERİLMESİ

Savaşmaya elverişli tüfekçi ve okçu yazılıp o tarafta inşa olunan gemilere konularak Tersâne-i Âmire'ye gönderilmeleri için Bolu ve Kastamonu sancağı kadılarına yazılan hüküm.

24 Mart 1572

Seydi Gazi Çavuş'a verildi. Fî 9 Zilkade.[979]

Bolu ve Kastamonu sancağı kadılarına hüküm ki:

Bundan akdem taht-ı kazanızdan tüfenk-endâz ve kavvâs yazıp ihzâr eylemek emrim olmuş idi. Ol emr-i şerifim kemâ-kân mukarrer olmağın buyurdum ki:

Vusûl buldukda her biriniz bizzat mukayyed olup taht-ı kazanızdan yarar, tüvana ve darb u harbe kâdir tüfenk-endâz ve kavvâs yazıp dahi her on nefere bir yararını bölükbaşı tayin edip ve cümlesine bir yarar kimesne başbuğ tayin eyleyip okları ve yayları ve tüfenkleri ve sâir yat u yaraklarıyla ol câniblerde bina olunan gemilere koyup mu'accelen Südde-i saadetime gönderesiz ki Tersâne-i Âmire'ye geldiklerinde kanun üzere ulufeleri ve peksimedleri verilip ve bu sefer-i zafer-eserde hıdmeti ve yoldaşlığı zuhur edenler[e] ibtidâdan dirlikler ve ri'âyetler oluna ve bi'l-cümle kavvâs ihracı mühim olup ale't-ta'cîl vâfir ve müstevfî yarar tüfenk-endâz ve kavvâs ihrac edip gemiler ile mu'accelen göndermeyince olmayasız

BOA, A.DVNS.MHM.d, 16/217

KIBRIS'TAKİ ASKERLERİN SİLAH EĞİTİMLERİ

Kıbrıs'ta olan kul, yeniçeri, gönüllü, sipahi gibi ulufe alanların tüfek ve ok atmak ile birlikte cündilik ve silahşörlük eğitimi yapmaları gerektiği, bunların dükkân işletmesine izin verilmemesi, dükkân işletmekte ısrar edenlerin ulufelerinin kesilerek başkalarına verilmesi.

9 Temmuz 1572

Kıbrıs çavuşlarından Hüseyin'e verildi. Fî 28 S.[980]

Kıbrıs beylerbeyisine hüküm ki:

Hâlâ cezîre-i Kıbrıs'da olan kul ve yeniçeri ve gönüllü ve sipahi ve gayrı taife daima eğer tüfenk istimaline ve eğer ok atmağa ve eğer sair âlât-ı harb istimaline ve bi'l-cümle silahşörlük fenninde idman eylemek lâzım ve mühim olmağın buyurdum ki:

() vusûl buldukda bu bâbda bizzat mukayyed olup her hafta taşra çıkıp tavaif-i mezbûreyi eğer yarak ve tüfenk istimaline ve eğer ok atmağa ve eğer silahşörlük ahvâline müte'allik gereği gibi idman etdirip ve bu fenden haberi olmayanlara talim etdirip eğer at üzerine yarak ve ok ve tüfenk istimalidir ve eğer sair cündiliğe ve silahşörlüğe müte'allik hususlardır, talim etdirip her biri fenninde mahir ola. Ve ulufe tasarruf eyleyenler dükkâna geçmeyip ehl-i dükkân olmayalar. Şöyle ki ulufeye mutasarrıf olanlardan bir ferd dükkâna geçe dirliği alınıp âhara arz eylesesiz. Ve bi'l-cümle bu hususda tamam ihtimâm eyleyip kulun nazm u intizamında dakika fevt eylemeyesiz.

BOA, A.DVNSMHM.d, 19/394

YEMEN'DEKİ ASKERLERE MAAŞLARIYLA BİRLİKTE AT VE OK GÖNDERİLMESİ

Yemen'de Mutahhar isyanını bastırmakla ve Utma Kalesi'ni kuşatmakla görevli olan yeniçerilerin maaşı için gerekli olan para ile askerlerin ihtiyacı olan at ve okun gönderilmesi hususlarında Vezir Sinan Paşa'ya yazılan hüküm.

21 Temmuz 1572

Çavuşbaşına verildi. Fî 4 Rebî'ülâhîr [980]

Vezir Sinan Paşa'ya hüküm ki:

Yemen Beylerbeyisi Behram dâme ikbâluhû mektub gönderip vilâyet-i Yemen bir mikdar ıslâh üzere olup amma hazine killeti ve kulun mevâcibi takâzâsı ziyade olup ve Mutahhar'ın fitne ve fesadı defaâtle kâğıdlar perakende edip ihtilali mukarrer olduğın ve Duluk vilâyetleri ve muhasarada olan Mevkazi nâm kal'a feth olunup ve Utma Kal'ası'na küllî tedarik olunup teslimine hüsn-i va'deler olmuşiken bazı müfsid sözüyle muhalefet edip muhasarası asker gelmeğe mevkûf olduğunu bir za'af fehmi eyleye hareketi mukarrer olup eğer kul irsâli ve eğer Mısır kulunun mevâcibi tedarik ve irsâl eylemek mühim olduğunu Yemen'de olan nevbetci kul taifesinin mevâcibine yılda yüz bin altundan ziyade lâzım olup kırk bin altın Mehmed Bey ve Sinan Reis'le vâsıl olup ve yirmi bin Ömer Bey'le irsâl olunduğu ilâm olunup amma henüz vâsıl olmadığın ve bir mikdarı kalyon ile Mısır'dan irsâl olunmak lâzım idiğin ve askerinin okları olmayıp altmış yetmiş tırkeşlik

ok gönderilmesin ve yetmiş dokuz Zilhiccesi ayına değin kulun mevacibi beş bin altun Mahmud Bey salyanesi ve dört aylık kul mevacibi ve peşin verilen mevacib taleb olundukda mîr-i mezburun “yirmi bin altundan gayrı nesne verilmemiştir” deyu cevap verip şöyle ki “yetmiş dokuz Zilhicce’sinin hazine erişmezse ahval mükedder olup kulun ekserî perakende olmak mukarrerdir” deyu bildirmeğın eğer kul mevacibidir ve eğer kifayet kadar kul ve atdır ve arz eylediğı üzere bir mikdar ok gönderilmekdir ve bi’l-cümle Yemen’e müte’allık mühimmât her ne ise mümkün olduğı üzere tedarik ve irsâl etmek mühimmâtdan olmağın buyurdum ki:

Vusûl buldukda te’hir etmeyip Yemen’e müte’allık mühimmâtdan mûmâ-ileyhe murad eylediğı eğer hazinedir ve eğer at ve eğer okdur ve bi’l-cümle her ne lâzım olursa mümkün olduğı üzere tedarik edip ale’t-ta’cîl irsâl etmek bâbında envâ’-ı mesâi-i cemilin vücuda getiresin. Ol diyar-ı celîlü’l-i’tibârın cümle umûru malumundur, mehmâ-emken hüsn-i tedarik edip ol cevânibin emn ü emânı ve refahiyet ve itmi’nânı bâbında bezl-i makdur eyleyip lâzım olanların tedariki bâbında hüsn-i ihtimamın vücuda getirip ol taraf mesalihi ihmal eyleye konulmakla zarar getürölmekden hazer üzere olasın.

BOA, A.DVNS.MHM.d, 19/453

PARALARI VERİLMEDİĞİ İÇİN DİYARBAKIR'DAN GELEN OKÇULARIN FİRARLARI

Diyarbakır'a bağlı Pisyan, Pociyan ve Zilan sancağından Donanma-yı Hümâyûn hizmeti için İstanbul'a gönderilen okçuların kendilerine ücretlerinin görevli Behlül Bey tarafından verilmediğini iddia ederek firar etmeleri üzerine konunun araştırılması hususunda Diyarbakır beylerbeyine gönderilen hüküm.

4 Temmuz 1573

Sahibi olan Derviş'e verildi. Fî 30 Rebûlevvel sene 981

Diyarbakır beylerbeyisine hüküm ki:

Bundan akdem Donanma-i Hümâyûn'um mühimmi için Pisyan ve Pociyan ve Zilan sancağından kavvâs ihracı fermân-ı şerifim olmağın kavvâs için sancağibeyi olan Behlül dâme izzuhû mübâlağa akçe cem' edip Âsitâne-i saadetime geldiklerinde kavvâs taifesi "bize akçe verilmedi" deyu ekserî firâr eyleyip ve müşârun-ileyh "her birine akçe verilmiştir" deyu ilâm eylemeğın taife-i mezbûreden kavvâs yazılıp firar eyleyenleri ve akçe alındığı hususunu teftiş eylemen emr edip buyurdum ki:

Vusûl buldukda bu hususu göresin, fî'l-vâki müşârun-ileyh kavvâs ihracı için tavaif-i mezbûreden akçe cem' eylemiş midir, ne kadar akçe cem' eylemiştir, kavvâslara akçe vermiş midir, her nefere ne mikdâr akçe vermiştir ve akçe alanlardan firar eyleyenler kimlerdir zuhura getirip dahi eğer akçe alıp firar eyleyenlerden aldıkları akçeyi ve eğer müşârun-ileyh tavaif-i mezbûreden alıp kavvâsa vermeyip kendü zimmetinde kalan akçeyi cümlesini cem' ü tahsil etdirip mîrî için alıp kabz eyleyip dahi ne kadar akçe cem' olunur ise yazıp Südde-i saadetime bildirsin.

BOA, A.DVNS.MHM.d, 22/223

ŞEHRİZOR'DAKİ KALELERE HALEP'TEN YAY GÖNDERİLMESİ

Şehrizer eyaletindeki kalelerin ihtiyacı için Halep Hazinesi'nden iki yüz kabza yay gönderilmesine dair Halep defterdarına yazılan hüküm.

18 Şubat 1577

Bu dahi

Haleb defterdârına hüküm ki:

Hâlâ Şehrizer beylerbeyisi mektûb gönderip beylerbeyiliğe tâbi olan kılâ'ın yarağa ihtiyacı olduğunu bildirmeğin Halep Hazinesi'nden iki yüz kabza yay gönderilmesin emr edip buyurdum ki:

Varıcak asla te'hir etmeyip Hazine-i Haleb'den emrim mûcebince zikrolunan mikdarı yayı ihrâc edip müşarün-ileyhe gönderip teslim etdiresin ve ne zamanda gönderdiğin yazıp bildiresin.

BOA, A.DVNS.MHM.d, 29/450

MEDRESE TALEBELERİNİN VE LEVENDLERİN TÜFEK, OK, YAY VE SAİR SAVAŞ ALETİ İLE DOLAŞMASININ YASAKLANMASI

Bazı levendat ve medrese talabeleri tüfek, ok, yay ve sair harp âleti ile dolaşıp fesat ve kötülükte bulundukları haber alınmakla, bundan böyle sipahiler haricinde kimsenin savaş aletiyle dolaşmasına izin verilmemesi hususunda Alanya beyine yazılan hüküm.

24 Ocak 1583

Efendi hazretlerinin takrîri ile yazılmışdır.

Alaiye beyine ve kadılarına hüküm ki

Hâlâ bazı Etrak ve suhte taifesi tüfenk ve ok, yay ve sair âlet-i harbile gezip daima fesad ve şenâ'atden hâlî olmadıkları ilâm olmağın sipahi kısmından olmayanlar âlet-i harble gezmek emr edip buyurdum ki:

Vusûl buldukda her biriniz taht-ı hükümetinizde muhkem tenbih ve nidâ etdiresiz ki sipahi kısmından olmayıp suhte ve levend taifesinden olanlar tüfenk ve ok, yayı ve sair âlet-i harble gezmeyeler. Ba'de't-tenbih eslemeyip lâzım değil iken mücerred fesad ve şenâ'at ecli için tüfenk ve ok, yay ve sair âlet-i harble gezip suhte ve levend taifesinin ellerinden âlet-i harbleri alıp min-ba'd emr-i şerife muhalif kimesneye iş etdirmeyesiz.

BOA, A.DVNS.MHM.d, 48/756

AŞIKPAŞA'DA ÇIKAN YANGINDA HİZMETTE BULUNAN SOLAK¹ VE YENİÇERİLERİN ÖDÜLLENDİRİLMESİ

İstanbul'da Aşıkpaşa Mahallesi'nde meydana gelen yangının söndürülmesinde hizmette bulunan solak ve yeniçerilerin bölüğe ilhak olunması ve padişah tarafından ödül olarak gönderilen üç yüz akçenin bunlara dağıtılması için yeniçeri ağasına yazılan hüküm.

28 Eylül 1588²

Yeniçeri Ağası'na hüküm ki:

Mahruse-i İstanbul'da Aşıkpaşa Mahallesi'nde vâki olan ihrâkda hıdmet eden kullarımdan üç nefer solak ile üç nefer yeniçeri bölüğe ilhâk olunup ve mabeynlerinde tevzi' için üç yüz akçe ihsân edip buyurdum ki:

() vardıkda solak ve yeniçeri kullarımdan zikrolunan ihrâkda hıdmet edip müstahık olanlardan üç nefer solak ile üç nefer yeniçeri[y]i kanun üzere bölüğe tayin edip tezkire edip tezkirelerini Südde-i saadete gönderesin ki mahalline kayd oluna. Ve ihsân olunan üç yüz akçeyi dahi ihrakda hıdmet edip müstahık olanlara tevzi' ve taksim edip deftere kayd etdiresin.

BOA, A.DVNS.MHM.d, 64/355

1 Padişah memleket dahilinde gezerken veya camiye giderken ince uzun bez veya tülbenitten gömlek giyen rikab solakları hünkarın önünde yürürlerdi. Ellerindeki yay ve okları çekilmiş bulunurdu. Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, Mehmet Zeki Pakalın, "Solak" maddesi.

2 Aynı defterde 164. sayfada yer alan 7 Zilkade 996 tarihi esas alınmıştır.

۹۹۸
 لورنه مشائسه دهه من کوبه دزن کلیب و نوله آغاچ یکجیج هنده هرگز لختار برهانه و ان لایم سحر ارام ایکی
 ملکوتی که نبره بر که طایفه نده برکشو سباج طرز برینیه اشته کنه بول بکلید تخت حکومت ابناء سبیل
 دنیای رنجید اید کاین زبایا در مملکت محمد ابن اعلی ایلدره جو سحر ارام او نوز ایکی بلوکه جینی نروار بر نوز
 مبارک علی احمد ایا شریک کوریلر شیخ و فی اوله بابیه او برینجی راجنه اسمی اکبرین سحر کا
 هو بول نوز نوز بویته
 هو بیکه صید المهر تخت حکومت که انوشکی که بر که طایفه نده خیل اوزنه اولدیکدر لیکه کیم اسمی احمد ارام بر
 خیدیه اید که سحر بولدرین لایم اوانه کشیلدر بولدرین کتر صید و فی قییم ماه دو عرابی ایدر خیلدر و کتر
 بر فی سحر علم قصیر اولمید اوده بن بیدر و در اینه خصله صید عود اوزنه نیش ایدوب در السور لایم عقد و شری
 نفعه این با حکم ایدوب ایلور بر حو کنه حکم بدستور خیل ایدر قیج و فی لایم جین و فی ایلدر قیج و فی حکم
 سحر ایدر خیل لایم کانه اولر ایدر خیل سحر کنه لایم ایدر برین عود اوزنه اولمید تر فیر خیل و سحر خیلدر
 عود ایدوب خیلدر و فی ایلدر برین و فی و فی ایدر که و خیلدر ایدر برین و فی و فی ایدر
 رها لایم ایدر

TİRKEŞLE GEZİP HALKA ZULMEDEN YÖRÜKLERİN CEZALANDIRILMASI

Sipahiler gibi tirkeşle gezip eşkiyalık yapan Yörüklerin cezalandırılması hususunda Edirne, Hasköy, Kırkkilise ve Kızılağaç Yenicesi kadılarına yazılan hüküm.

2 Kasım 1605

Edirne monlasına ve Haskoyü ve Kırkkilise ve Kızılağaç Yenicesi kadılarına hüküm ki: İftiharü'l-emâcid ve'l-ekârim silahdarlarım ağası Mehmed dâme mecduhû mektub gönderip, “Yörük taifesinden tırkeşlü sipahi tarzında bir niçe eşkiya gezüp, yol bekleyüp taht-ı hükûmetinizde ebnâ-i sebîli ziyade rencide eylediklerini ahali-i memleket mahzar ile ilâm eylemiştir” deyu silahdarlardan otuz ikinci bölümde Hüseyin Teberdâr zîde kadruhû mübaşeretiyile ahvâli şer'ile görülüp men' ü def' olmak bâbında emr-i şerîfim ricâsına ilâm itmeğin buyurdum ki:

() vusûl buldukda bu bâbda her biriniz mukayyed olup taht-ı hükûmetinizde yörük taifesinden fesad üzere olanlar kimdir ihzâr edip gaybet eder ise şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurup getirdip dahi tayin-i madde ve dava-yı hak eder hasımları var ise bir def'a şer'le fasl olmayıp on beş yıl mürûr etmeyen hususları hak üzere teftiş edip ba'de's-sübût ashâb-ı hukuka şer'le teveccüh edeni hükm edip alıverdikden sonra bu makûle fesad edenler muhtac-ı arz ise habs ve arz eyleyesiz. Muhtâc değiller ise şer'le haklarında lâzım geleni icra edip hilâf-ı şer' kimesneye iş etdirmeyesiz. Hak üzere olup tezvirden ve şühûd-ı zûrdan hazer edip kaziyyede medhali olmayanları dahl etdirmekten ve garaz ve taassub ile kendi hâlinde olanlara dahl ü ta'arruz olmakdan ziyade ihtiyât edesiz.

BOA, A.DVNS.MHM.d, 77/398

BAYBURT KALESİ'NDE BULUNAN YAY VE TATAR OKLARININ ARDAHAN BEYİNE GÖNDERİLMESİ

Sefer dönüşünden sonra Bayburt Kalesi'nde alıkonulan cephaneden 100 adet yay ile 6.000 adet Tatar okunun Ardahan Sancakbeyi Atalık Kubad Bey'in adamlarına teslim edilmesi hususunda Bayburt kadısına ve dizdarına yazılan hüküm.

16 Ağustos 1609

Yazılmışdır. Bâ-hatt

Bayburd kadısına ve kal'a dizdarına hüküm ki:

Sefer avdetinden sonra Bayburd Kal'ası'nda alıkonulan cebehânedен yüz adet yay ile altı bin adet Tatar oku bi'l-fi'l Ardahan sancağibeyi olan kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Atalık Kubad Bey'in âdemlerine teslim eylemek emr edip buyurdum ki:

() vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup müşârun-ileyhin âdemleri vardıkda kal'ada alıkonulan cebehânedен yüz adet yay ile altı bin adet Tatar oku teslim edip ve teslim eylediğimize temessük alıp ta'allül ve bahane eylemeyesiz.

BOA, A.DVNS.MHM.d, 78/557

DONANMA ASKERLERİ İÇİN GELİBOLU BÖLGESİNDEN YAY VE OK GÖNDERİLMESİ

Donanma-yı Hümayun gemileri mühimmatı dört yüz kabza yay ve yirmi bin adet ok tedarik edilerek âcilen İstanbul'a gönderilmesi hususunda Gelibolu kadısına yazılan ferman.

19-28 Ağustos 1621¹

[Tuğra]

Şah Osman bin Ahmed Han el-muzaffer daima.

Akzâ kuzâtî'l-müslimîn evlâ vülâtî'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vârisü ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakkı ale'l-halkı ecma'în el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în sâbika İstanbul kadısı olup bi'l-fi'l Gelibolu kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ () *zîdet fezâiluhû* tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak malum ola ki;

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Tersâne-i Âmire Emîni () *zide mecdubû* haliya Dersâadet'ime mühürlü tezkire gönderip Donanma-yı Hümayûn'um gemileri mühimmâtı için ol câniblerden dört yüz kabza yay ve yirmi bin adet ok ber-vech-i ta'cil tedârik ve irsâl olunmak lâzım ve mühim olduğunu bildirip vech-i meşrûh üzere emr-i şerîfim verilmek rica etmeğin buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim ile cebeciler bölükbaşlarından Cafer Bölükbaşı vardıkda bir an ve bir saat te'hîr ve tevakkuf eylemeyip zikrolunan mikdarı yay ve oku olugeldiği üzere cem ve tedarik olunugelen yerlerden mu'tâd-ı kadîm üzere her bir kıt'ası yüz yirmişer akçeye ve iki ok bir akçeye olmak üzere cem etdirip itmâm-ı hizmet etdiresin. Ve mühimmât-ı mezbûre için lâzım olan akçe[y]i Kolyoz mukâtaası mahsulünden verdirüp bir akçesin ve bir habbesin baki kodurmayasın. Avk u te'hirden ve ihmal ve müsaheleden ve mühimmât-ı mezbûrenin vakti ile yetiştirmemekden ziyade ihtirâz eylesin. El-hâsıl husus-ı mezbûr umûr-ı mühimmedendir, saire kıyas eylemeyip vech-i meşrûh üzere olan emrimi yerine getiresin. Husus-ı mezbûr için emr-i âhar irsâline muhtaç eylemeyesin. Şöyle bilesin, alâmet-i şerife itimad kılasın.

Tahrîran fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-ısrîn Cümâdelûlâ sene selâsîn ve elf.

Be-makâmı-ı Kostantiniyye el-mahmiyye

1 Hicrî 10 Şevval 1030 tarihi esas alınmıştır.

[arka sayfa]

El-vâki fî'l-vesika vâki ale'l-hakîkati

Nemekahu'l-fakiru Halil bin Mustafa el-kadı el-müfettiş bi-medineti Gelibolu el-mahmiyye, ufiye anı

[mühür:] Halil bin Mustafa

Sebeb-i tahrîr-i kitab budur ki:

Dergâh-ı âlî cebecileri bölükbaşlarından Cafer Bölükbaşı bin Abdulmennan nam kimesne mahfil-i kazada mâhî-i Kolyoz ve cezîri-i Bo[z]ca ve tevâbî'i mukâtaası emini olan Osman Bey ve nazırı olan Mehmed Çavuş mahzarlarında ikrar edip bu sene-i mübarekede Donanma-yı Hümâyûn gemileri mühimmatı cüm ve tahsili ve mahall-i memura irsâli fermân olunan tîr ve kemandan yüz elli kabza yay ile on bin aded okun bahaları olan yirmi üç bin akçe ile sanduklar ve garare ve urgan bahaları ve kayık navlı için bin üç yüz akçe ki cüm'an yirmi dört bin üç yüz akçeyi mezkurân Osman Bey ve Mehmed Çavuş yedlerinden mühimmât-ı mezbûre için mukâtaa-i merkûme mahsulünden ber-mûceb-i emr-i âlî alıp ahz u kabz etdim dedikte gıbbe't-tasdik işbu emr-i şerifin zahrına hüccet tahrîr olundu ki hîn-i muhasebede ibrâz edip deynine mahsûb etdireler. Hurrire fî evâil-i Şevvali'l-mükerrerem li-sene selâsîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Yunus Çelebi ibn-i Hasan, Mehmed Reis ibn-i Hasan Bali, Muslu Efendi bin Mehmed el-Müderris, Mustafa bin Ali er-recül, Cafer bin Mustafa el-muhzur ve gayruhum.

BOA, İE.BH 1/21

GELİBOLU'DAN TERSANE-İ AMİRE'YE OK VE YAY GÖNDERİLMESİ

Donanma gemileri için Tersane-i Amire'ye verilmesi adet olan ok ve yayın bu sene de en iyisinden olmak üzere acilen gönderilmesi için Gelibolu eminine yazılan buyuruldu.

20 Nisan 1673

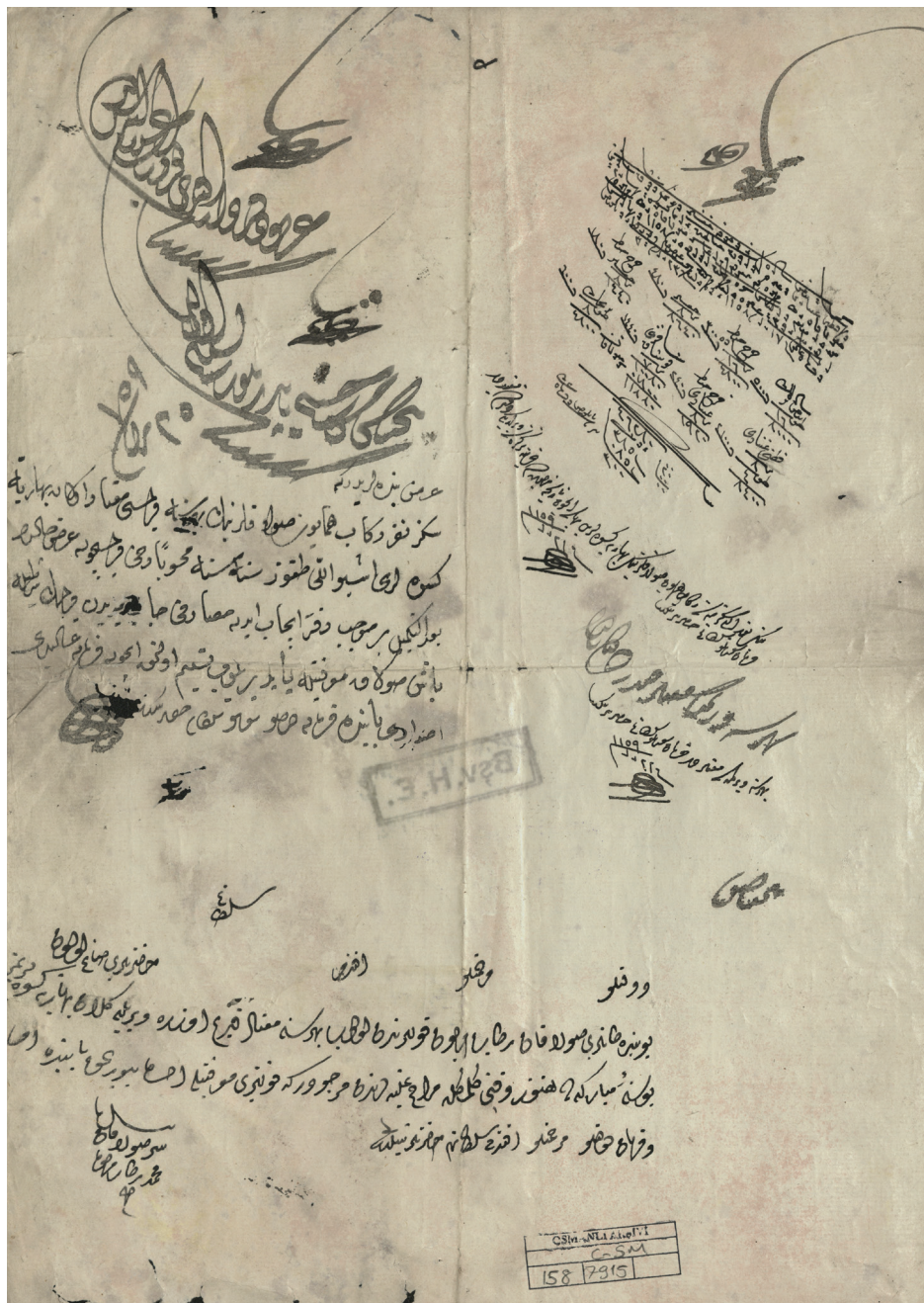
[mühür]

Kıdvetü'l-ümenâ ve'l-mu'temedîn, Gelibolu emini *zîde kadruhû*[ya] inhâ olunur ki:

Bu sene-i mübarekede Gelibolu'dan olugeldiği üzere Donanma-yı Hümâyûn gemilerine verilen tîr ve kemân Tersâne-i Âmire'ye gelmesi lâzım gelmeğin buyuruldu tahrîr ve irsâl olunmuşdur. Vusûlünde gerekdir ki; mu'tâd-ı kadîm üzere Gelibolu'dan verilegelen tîr ve kemân a'lâsından olmak üzere muaccelen irsâl ve îsâl eyleyip ihmal ve müsaheleden ve avk u te'hirden ihtirâz üzere olasın deyu buyuruldu.

Fî 3 M. Sene 1084

BOA, İE.BH 1/99

RİKAB-I HÜMÂYUN SOLAKLARINA BAHARLIK ELBİSE YAPTIRILMASI

Rikab-ı Hümâyûn solaklarına her sene elbise ücreti verilmesi adet olduğundan Hicri 1159 senesi baharlık elbise ücretlerinin hazineден ödenmesi ve Başsolak Mehmed'in elbiseleri yaptırarak solaklara teslim etmesi.

17 Nisan 1746

Devletli, merhametli, efendim, sultanım hazretleri sağ olsun

Bu bendegânları Solakân-ı Rikâb-ı Hümâyûn kullarından olup beher sene mu'tâd-ı kadim üzere verilegelen bahariyye kisvelerimiz bu sene-i mübarekede henüz vakti gelmekle merâhim-i aliyyelerinden mercûdur ki; kulları ma'rifetiyle ihsân buyurulmak bâbında emr u fermân devletli, merhametli, efendim, sultanım hazretlerindir.

Bende-i Mehmed

Ser-solakân-ı Rikab-ı Hümâyûn hâlâ

Mahalli, Sahn

Be-cihet-i bahâ-i beyâz sadelik bez ve çuka çakşır ve bürüncek ve kuşak-i Sakızî ve kutni entari ve gayruhû ücret-i hayyâtîn berây-ı kisve-i bahariyye-i Solakan-ı Rikâb-ı Hümâyûn ki be-ma'rifet-i Mehmed Ağa ser-solakân-ı rikâb-ı hümâyûn müceddeden mübâyâ'a ve ilbas-şode fermûde el-vâki der-sene 1158 ve baha-eş in kadar meblağ an-Hazine-i Âmire dade-fermude ber-mûceb-i arzuhâl ve derkenar ve ba-telhis ve fermân-ı âlî, fî 17 Ra. Sene 1158 tezkire-dâde fî 23 Ra. sene-i minh.

Sâdelik beyâz bez 16 top, fî 500 8.000 akçe	Harc-ı hayyât-ı sâde 16 aded, fî 300 4.800 akçe	Çakşır 8 aded, fî 480 8.640 akçe	Harc-ı hayyât-ı çakşır, 8 aded, fî 180 1.440 akçe
Kutni entari, 8 aded, 4 top, fî 2.100 8.400 akçe	Harc-ı hayyât-ı entari, 8 aded, fî 240 1.920 akçe	Sakızî kuşak 7 aded, fî 1.440 Akçe 10.080 01.800 ser-solakân 11.880 akçe	Bürüncek 8 top, fî 600 4.800 akçe
Yekun 46.280 akçe Guruş akçe 385,5 20 085,5 00 tenzîl bâ-telhis ve fermân-ı âlî 300			

Bin yüz elli sekiz senesi Rikâb-ı Hümâyûn solaklarının bahariyye kisveleri bahası için tarih-i mezbûrede hazine tezkiresi verildiği defterde mukayyedir. Fermân saadetli sultanım hazretlerindir. Fî 21 Ra. Sene 1159

Beher sene verilmek mu'tâd mıdır derkenar oluna.

Beher sene verilmesi mu'tâddır. Fermân saadetli sultanım hazretlerindir. Fî 22 Ra. Sene 1159.

Telhîs

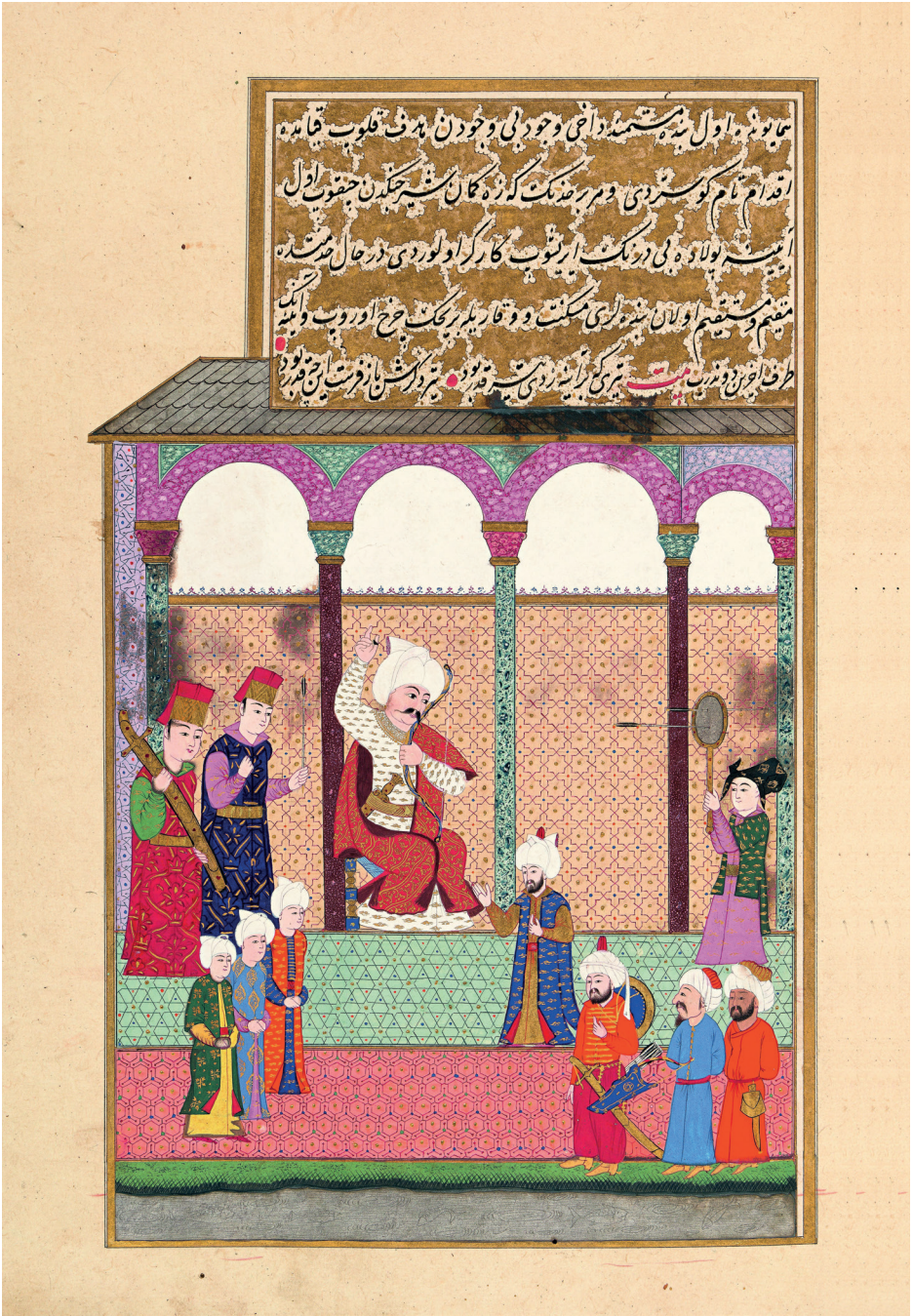
İzzetlü defterdar efendi görüp ilâm eylesin deyu buyuruldu.

Arz-ı bendeleridir ki:

Sekiz nefer Rikâb-ı Hümâyûn solaklarının beher sene verilmesi mu'tâd olan bahariyye kisveleri işbu elli dokuz senesine mahsûben dahi verilmesiçün arzuhâlin bade't-tekmîl ber-mûceb-i defter icab eden masarısı cânib-i mîrîden verilmek şartıyla başsolak ma'rifetiyle yapıdırılıp teslim olunmak için fermân-ı âlileri ısdârı bâbında fermân devletli, saadetli sultanım hazretlerindir.

Telhisi mûcebince yapıdırılıp teslim olunmak buyuruldu. 25 Ra. Sene [1]159

BOA, C.SM, 158/7915

Parmağındaki zihgiri (okçu yüzüğü) dikkati çeken Yavuz Sultan Selim'in (1512-1520) el putasına ok atışı.

Seyyid Lokman, Hünernâme, TSMK, Hazine, nr. 1523, vr. 217a.

OKÇU İBRAHİM'İN EMEKLİ MAAŞINA ZAM YAPILMASI

Donanma-yı Hümayun kalyonlarında kırk seneden fazla okçuluk ve reislik eden İbrahim Reis'in günlük on akçe olan emekli maaşına beş akçe daha zam yapılması.

12 Nisan 1767

Devletli, merhametli, inayetli sultanım hazretleri sağ olsun.

Bu kulları Mora seferlerinde Donanma-yı Hümâyûn kalyonlarında tîr-endâzlık ve ba'dehû rüesâlık hizmetinde kırk seneden mütecâviz bezl-i vüs' [u] kudret edip pîr ü ihtiyar ve alil olup adem-i iktidarım olmakla medâr-ı maaşa bir türlü kudretim olmadığını ve şâyeste-i merhamet idüğüm ricâl-i Tersane-i Âmire'den istifsâr ve âhara muhtaç olmayacak mertebe intî'âş ile mesrûr buyurulmak bâbında vezîr-i mükerrerem saadetli kapudan paşa hazretlerine hitaben fermân-ı âlîleri rica olunur. Emr u fermân devletli, saadetli sultanım hazretlerindir.

Bende-i İbrahim Reis

Anadolu'dan derkenar

Ber-mûceb-i defter-i hazine

An-mâl-i mukâtaa-i Gümrük-i İstanbul

İbrahim Reis neferât-ı kalyon-ı patrona-i hümâyûn ber-vech-i tekâüd yevmiye 1

Berât-sitade ez-an-sebebe ki ber-vech-i takas mukâbele (?) şode fermûde ba-ilâm-ı Vezîr-i mükerrerem saadetli Hüseyin Paşa Kapudan-ı Derya ve bâ-rûûs-ı hümâyûn fî 23 Za. sene 1179.

Vech-i meşrûh üzere mezkûra tarih-i mezbûrda on akçe ile tekâüdlük tevcih olunduğu mukayyedir. Emr u fermân devletli, saadetli sultanım hazretlerindir. Fî 12 Za. sene 1180

Ma'rûz-ı kullarıdır ki:

Şeref-riz-i sudûr olan fermân-ı âlîleri mücebince sahib-i arzuhâlin keyfiyeti ricâl-i Tersane-i Âmire kullarından sual olundukda sinîn-i vefireden berü donanma-yı hümâyûn kalyonlarında hidemât-ı aliyyede emeği sebkât eyleyip ve iki sene mukaddem merhameten İslambol Gümrüğü malından almak üzere para dördere on akçe ihsân ve zümre-i tekâüdüne ilhâk buyurulup ancak kût-ı yevmiyesine adem-i

kifayetinden naşı istirhâm ricasıyla arzuhale ictisâr eylediği takririnden müstefâd ve bir mikdar dahi yevmiyesine terakkî ihsanına şâyeste olduğunu ihbar eyledikleri malum-ı devletleri buyuruldukda emr u fermân devletli, inayetli, merhametli efendim sultanım hazretlerininidir.

[mühür] Rabbi sehhl umûre Mehmed

Hâlâ kapudan-ı derya vezîr-i mükerrerrem izzetli, rifatlı paşa hazretleri; husus-ı mezburun hakikat-i hâlini ba'de's-sual i'lâm eyleyesiz deyu buyuruldu. 2 Za. sene [11]80

Îlâm-ı mezkûr mezbûr İbrahim Reis mahall-i merhamet ve pîr olmakla düşen mahlûlden takas şartıyla zamm olunmak üzere mezbûra beş akçe dahi tevcîh olunmak buyuruldu. 13 Za. sene [1]180

BOA, C.BH, 146/6991

Elinde ok ve yay bulunan Kanûnî Sultan Süleyman (1520-1566) Oğlu Şehzade Mustafa ile sohbet ederken.

Arifi Fethullah Çelebi, Şehname-i Al'i Osman, TSMK, Hazine, nr. 1517, vr. 477b.

SOLAKLARIN BAYRAMLIK ELBİSE ÜCRETİNİN ÖDENMESİ

Rikâb-ı Hümayun solaklarından sekiz aded solak için, solakbaşı tarafından satın alınıp sahiplerine teslim olunan bayramlık elbiselerin bedelinin hazineden ödenmesi.

1 Nisan 1792

Arz-ı bendeleridir ki:

Diğer telhis-i çâkerânem bâlâsına sâdır olan fermân-ı âlileri mücebince sekiz nefer Rikâb-ı Hümayûn solaklarının îdiyye kisveleri Solakbaşı el-Hâc Mehmed Ağa kulları ma'rifetiyle mübâyâ'a ve mahallerine teslim olunmağla iktizâ eden mikdar-ı masârıfının i'tâ olunmasını işbu memhûr müfredât defteriyle istid'â eder. Derkenar olunan sâbıkı mücebince masârıfı hesab etdirildikde dokuz yüz elli guruşa bâliğ olduğu malum-ı devletleri buyuruldukda sa'yen li'l-mîrî meblağ-ı mezbûrun elli guruşu tenzîl olunup mâadâ dokuz yüz guruş verilmek için Başmuhasebe'ye kayd ve tezkiresi i'tâ olunmak bâbında fermân devletli, saadetli sultanım hazretlerindir.

Sabıkı

Ber-müceb-i sâbık tezkire dâde, fî 15 Ş. sene 1205

Guruş	Akçe	
950	40	
050	40	Tenzîl, ba-telhîs ve fermân-ı âlî
900	00	

Sâbıkına vech-i muharrer üzere meblağ-ı merkûm tarih-i mezbûrda hazine tezkiresi verildiği mukayyedir. Fermân devletli, inâyetli sultanım hazretlerindir. Fî 5 Ş. Sene 1206

Hesâb ola

Berây-ı baha-i Frenk-pesend çiçekli diba kaftan ve çuka çakşır ve saire ve ücret-i hayyâtîn berây-ı kisvehâ-i îdiyye-i neferât-ı solakân-ı Rikâb-ı Hümayûn ki be-ma'rifet-i el-Hâc Mehmed Ağa Ser-solakân-ı hassa mübâyâ'a ve dûhten fermûde berây-ı sene 1206 ber-müceb-i arzuhâl ve derkenar ve defter-i müfredât-ı memhûr-ı merkûm ve ba-fermân-ı şerîf.

114.040 akçe, fî 120

Be-hesab-ı guruş:

950 guruş 40 akçe

050 Tenzîl ba-telhis

900 guruş

İşbu memhûr müfredât defteri mûcebince hesap olunduk da bu mikdar eder. Fermân devletli, inayetli, sultanım hazretlerindir. Fî 5 Ş. sene 1206

Sâdır olan fermân-ı şerifleri mûcebince sekiz nefer Rikâb-ı Hümâyûn solaklarının işbu sene-i mübarekeye mahsûben tanzim olunan îdiyye kisvelerinin masârifini mübeyyin defteridir.

Solakan neferan 8

Çiçekli Frengî-pesendi dîbâ kaftan, 8 aded diba, 120 Z. (zirâ'), fî 620 74.400 akçe	Kuşak-ı Sakızî 7 aded, fî 1.200 Akçe 8.400 1.800 ser-solakân 10.200	Bürüncek 8 top, fî 700 5.600 akçe
Kaftanlara sırma düğme 240 aded, fî beher-kaftan 30 aded, fî 12 2.880 akçe	Çuka çakşır 4 aded, çuka 18 Z. (zirâ'), fî 400 7.200 akçe	Kutni antari ve harc-ı hayyâtın taşra saire 8 aded, fî 600 7.200 akçe
Çakşırlara ücret-i hayyât ve sâ'ire, 8 aded, fî 220 1.760 akçe	Kaftanlara ücret-i hayyât ve sâ'ire, 8 aded, fî 600 akçe 4.800 akçe	
Cem'an yekûn 114.040 akçe= 950 gurus 40 akçe		

Vech-i meşrûh üzere kisve-i mezbûrlar ma'rifet-i kullarıyla mübâyâ'a ve tanzim ve neferat-ı merkûma teslim olunmakla mikdar-ı masârıfı yalnız dokuz yüz elli guruş kırk akçeye bâliğ olduğu malum-ı devletleri buyuruldukda meblağ-ı mezbûr Hazine-i Âmir'e'den i'tâ ve ihsân buyurulmak bâbında emr u fermân devletli, saadetli sultanım hazretlerindir.

Bende-i El-Hâc Mehmed,

Ser-solakan-ı Rikâb-ı Hümâyûn

[mühür]

Arzı mûcebince tezkiresi virilmek buyuruldı. 7 Ş. sene [1]206

Tezkire dâde. 8 Ş. sene [1]206

BOA, AE.SSLM.III, 118/7154

Sultan II. Osman (1618-1622) ok ve yay ile otururken.

Kebir Musavver Silsilenâme, TSMK, III. Ahmed, nr. 3109, vr. 16a.

بادشاه

۵

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

شوقلو کرمانلو مرهاتلو قردتلو ولی نعمت اقدم
التمنى بصولوق اووطة سى اختيار لى نيك مبادون وکاجى استطاب شاهانه لینه تقديم ابلد کرى بر قطعه عرض حال لى صولوق باب
مخل اولوق اوت دبرو قانون اوجاق اوزره ايجازين جمله سنک اسکى صولوق باشى نصب اولنه کشتين هالو صولوق باشى اول
کنه اوجاق املک و فرى سبقت ايجازين بر تقرب صولوق باشى لى تحصيل و کنور لى تقديم ايجازين هالو صولوق باشى لى
اول لى انما و مرقوم عزل به اوجاق لى قاعده قديمه سى اوزره ايجازين جمله سنک اختيار دو اسکى اول کنه صولوق باشى لى
خدمت استخدام بولسى استدعا ايجازين اول قديمه بناء صاد و اول مرها بونلر نه بناء عرض حال مذکور لى اغاسى قولر نه ارسال
واقضا سى اعلام ايلسى پايه فرمان على اصدار اولدوق خدمت شاهانه ده اولدوق عدد صولوق اووطة لى صولوق باشى اولدوق
از قديم بوليله اسکى جمله سنک عتيق اول کنه صولوق باشى نصب اولنوق و کنور سى استيفاء و تقاعد لى اختيار ابلد کرى عزل اول
الى آخر خدمت مذکوره استخدام قلموق و حلى لى وقوعه انت با ندر عتيق بولنان هر کيم ايسه صولوق باشى لى اکانو جيه اولنوق
قانون و قاعده رعيه لر نه ابرو کنى و ايشو التفتير اووطة سنک هالو صولوق باشى اولنوق کنه نل نفس اوزره صولوق باشى
اولسى قانونه مفار و لوپ ايجازين مرقوم مقدم و رعيه رجاء على ايشو اضرار اولنه جو قسط و احد مواجبه قرد فاجير و معاف
عتيق عزل و بر نه جمله سنک اسکى هر کيم ايسه صولوق باشى نصب و تعيين اولنوق اوزره اصحاب عرض حال اسکات و رضا اولنوق
و ايشو درق عدد اووطة لى صولوق باشى لى بعد ازین حلى لى وقوعه و با خود علت سبيله تقاعد لى اختيار ابلد کرى
قانون سابقه اوزره بول و ادر کايه جمله سنک عتيق هر کيم ايسه اکانو جيه اولنوق و و با و شفاعت ايله ايشو نظام لى خدمت
صرف و ايجازين لى ما شاء الله تعالى و ستود العمل طوکل و اوزره نظامه و بطر اولنوق واقضا ابلد کرى لى اغاسى قولر لى عرض حال
اعلام ايجازين منظور شاهانه لى بورد لى ايجازين تقديم خاجاى ملوکانه لى قلندرى و خصوص مرقوم لى قاعده اوجاق اوزره
اقتضای نظامى نه اغای عومى ابلد کرى خدمت شاهانه امله اولنه جنى معلوم هالو نولرى بورد لى اوزره فرمان شوقلو کرمانلو
مرهاتلو قردتلو ولی نعمت اقدم بادشاهم حضرت ملر لى

SOLAKBAŞI TAYİNLERİNDE KANUNA RİAYET EDİLMESİ

Solak Ortası kanununa göre; ocakta en kıdemli kişi solakbaşı tayin olunup ölünceye veya kendi isteğiyle emekli oluncaya kadar bu görevi yapmışlar iken kanuna aykırı olarak bu göreve tayin olunan kıdemsiz birinin azledilerek yerine ocak ihtiyarlarından birinin solakbaşı tayin olunması.

25 Haziran 1797¹

Kanun [ve] kaide-i ocağa mürâât olunup daima dikkat oluna.

Şevketli, kerametli, mehabetli, kudretli veli-nimetim efendim padişahım

Altmış Bir Solak Ortası ihtiyarlarının mübarek rikâb-ı müstetab-ı şahanelerine takdim eyledikleri bir kıt'a arzuhallerinde solakbaşılık münhal oldukda öteden beri kanun-ı ocak üzere içlerinden cümlesinin eskisi solakbaşı nasb olunagelmışiken hâlâ solakbaşılığı olan kimesne ocakta emek ve hıdmeti sebkat etmeksizin bir takrîb solakbaşılığı tahsil ve kendülere tekaddüm etmekle bu hâlet kendülere mûcib-i gadr olduğunu inhâ ve merkûm azl-birle ocaklarının kaide-i kadimesi üzere içlerinden cümlesinin ihtiyar ve eskisi olan kimesne solakbaşılık hıdmetinde istihdam buyurulmasını istid'â etmiş olduklarına binâen sâdır olan emr-i hümayûnlarına binâen arzuhâl-i mezkûr yeniçeri ağası kullarına irsâl ve iktizasını ilâm eylemesi bâbında fermân-ı âlî ısdâr olundukda hıdmet-i şahanede olan dört aded solak ortalarında solakbaşı olanlar ez-kadim yoluyla eskiyüp cümlesinin atiki olan kimesne solakbaşı nasb olunmak ve kendüsi istifa ve tekâüdlüğünü ihtiyar eylemedikçe azl olunmayıp ilâ âhiri'l-ömr hıdmet-i mezkûrede istihdam kılınmak ve hall-i ilâhî vuku'unda alt yanında atik bulunan her kim ise solakbaşılık ona tevcih olunmak kanun ve kaide-i mer'iyelerinden idüğünü ve işbu Altmış Bir Ortası'nın hâlâ solakbaşısı olan kimesnenin nefsü'l-emrde solakbaşı olması kanuna mugayir olup ancak merkûmun mağduriyetine terahhumen azli işbu ihrac olunacak kıst-ı vâhid mevacicine kadar te'hir ve mevacic akibinde azl ve yerine cümlesinin eskisi her kim ise solakbaşı nasb u tayin olunmak üzere ashâb-ı arzuhâl iskât ve irza olunduklarını ve işbu dört aded ortaların solakbaşılığı ba'd-ezîn hall-i ilâhî vuku'unda veyahud illet sebebiyle tekâüdlüğü ihtiyar eylediklerinde kanun-ı sâbıkları üzere yol ve erkânıyla cümlesinin atiki her kim ise ona tevcih olunmak ve rica ve şefaât ile işbu nizamın hilafı hareket olunmayıp ila maşallahu Teâlâ düsturü'l-amel tutulmak üzere nizama rabt olunmak iktizâ eylediğini yeniçeri ağası kulları arzuhâl-i mezkûra ilâm itmekle manzûr-ı şahaneleri buyurulmak için takdim-i hak-i pây-ı mülûkâneleri kılındığı ve husus-ı mezbûrun kaide-i ocak üzere iktizâ-yı nizamı yine ağa-yı mûmâileyhin kendüsüne ihale olunacağı malum-ı hümayûnları buyuruldukda emr u fermân şevketli, kerametli, mehabetli, kudretli veli-nimetim efendim padişahım hazretlerindir.

BOA, HAT 1408/57122

1 Osmanlı Arşivi kataloğunda belirtilen tarih esas alınmıştır.

رکاب هابون مودافا و مرسته الحاق اولنا کشته رفتی
مدکاجت بنجیر و اوجا کندن دشت خدشدر و ساسی رفتی
مودافا و اولی زبرد و مودافا و مودافا و مودافا
و شروط و مودافا و مودافا

اول شرفاد سنی بکردن و نیمی قصیر القامت
اولی اولی اولی

کلیتی توکرو شرفاد و مودافا حبسهای
اولی اولی اولی

حبسهای و کوس دهشدر و راجه بدترین و انقاز
اولی اولی اولی

صرعه عذنی بهای عذنی ضعیف مودافا
اولی اولی اولی

فرنگی و انقاز و مودافا و مودافا و مودافا
اولی اولی اولی

فرنگی و مودافا و مودافا و مودافا
اولی اولی اولی

فرنگی و مودافا و مودافا و مودافا
اولی اولی اولی

مهربانی و مودافا و مودافا و مودافا
اولی اولی اولی

سکرتان و مودافا و مودافا و مودافا
اولی اولی اولی

و چشمو افند
رکاب مستطاب و مودافا و مودافا و مودافا
الحاق اولی و مودافا و مودافا و مودافا
سپاه و شروط و مودافا و مودافا و مودافا
اولی و مودافا و مودافا و مودافا
اوجان ضابطه و مودافا و مودافا و مودافا
اعلیٰ حضرت و مودافا و مودافا و مودافا
شروط و مودافا و مودافا و مودافا
اولی و مودافا و مودافا و مودافا
اوصاف و مودافا و مودافا و مودافا
اولی و مودافا و مودافا و مودافا
نظم و مودافا و مودافا و مودافا
سپاه و مودافا و مودافا و مودافا
مهربانی و مودافا و مودافا و مودافا

RİKÂB-I HÜMÂYÛN SOLAKLIĞINA SEÇİLME ŞARTLARI

Rikâb-ı Hümâyûn Solaklarına seçilecek olan kişilerde aranılan fizikî ve ahlakî özellikler.

31 Aralık 1799¹

Rikâb-ı Hümâyûn solakânı zümresine ilhâk olunan kimesneler fi'l-asl Dergâh-ı Âlî Yeniçerileri Ocağı'ndan dört adet kışlalarda sâkin düzen solaklarından olup zîr-i defterde muharrer olduğu üzere evsâf ve şürût-ı mer'iyeleri defteridir.

Evvelâ şürefadan olmamak.	Sinni yirmi beşden ziyade olmamak.	Kasirü'l-kamet olmamak.
Başı tüysüz olmamak.	Şehla olmamak.	Çeşmi mavi olmamak.
Lihyesi sarı ve köse olmamak.	Deheninde bed rayiha olmamak.	Yedlerinde ve ayaklarında bir noksan olmamak.
Sara illeti olmamak.	Behak illeti olmamak.	Dik-ı sadr illeti olmamak.
Frengi ve uyuz illetleri olmamak.	Vicâ'-ı mafâsıl illeti olmamak.	Arnabud ve Laz ve Kü[r]d olmamak.
Karye terbiyesi olmamak.	Peder [ve] mâderi mechûl olmamak.	Düzen solaklarında zâbit olmuşlardan olmamak.
Akil ve rüşdünde noksanı olmamak.	Ehl-i sûkdan olmamak.	Tarik-ı âhârda alâkası olmamak.
Menhiyyâtı mürtekeb süfehâ meclislerinde bulunmamak.	Müte'ehhil olup, haramı mürtekeb ve mücerred olmamak.	
Sekriyyâtdan bir nesne ile me'lûf olmamak.	Kavlen ve fi'len mugayir-i şer'-i şerif ve kanunun hilâfı bir işde bulunmamak.	

Vech-i meşrûh üzere

Rikâb-ı müstetâba şâyeste solakân mülâzımı zümresine ilhâk olunması lâzım gelen kimesnenin kadd ü kamet ve hilyesi siyah ve şürût-ı İslâm'ı akvâ olup bâlâda ta'dâd ve tavsîf olunduğu üzere başrikâb bulunan kimesne tekeffül ve ta'ahhüd eyledikten sonra ocak zabitlerine getirüp onlar dahi ba'de'r-rü'yet Babüssaade ağası hazretlerine gönderilip ol kimesnenin hâl ve evsâfı şürût-ı mezkûreye mutabık ve Rikâb-ı Hümâyûn'da istihdama şâyeste olduğu ba'de't-tezâhür istihdamına ruhsat verilmek ve bir takrîb ile evsâf-ı mezkûra mugayir idhal olunmuş olan kimesne dahi malum oldukda der-akab güzeran eden hizmeti mertebe ocağından yevmiyesi tanzim ve zümre-i mezkûreden tard ve ihrac ve yerine evsâf-ı mezkûra mutabık âhar kimesne tayin olunmak şürût-ı müstedîmeden olduğu işbu mahalle şerh verildi.

TSMA.d, 7711

1 Tarih tahminidir. Osmanlı Arşivi kataloğundaki tarih esas alınmıştır.

TATAR MİRZALARINA TİRKEŞ AKÇESİ VERİLMESİ

Tatar mirzalarına eskiden beri “tırkeş akçesi” namıyla verilegelen paranın yapılacak olan sefer için de verilmesi isteğine karşı böyle bir ödemenin Başmuhasebe kayıtlarında bulunmadığından yeni bir padişah emrine ihtiyac olduğu¹.

14 Aralık 1809

İzzetli defterdar efendi, sâbıkı kaydına müracaat ve muktezâsını ifade eyleyesiz deyu buyuruldu. 26 L. sene [12]24

Maiyyet-i çakerîde el-yevm mevcut ve müstahdem olan kabail-i Tatar mirzalarına öteden berü vuku bulan sefer-i hümâyûnlarda hıdmetleri mukabili tırkeş akçesi namıyla atıyye-i aliyye ihsân buyurulagelmişken işbu sefer-i hümâyûn-ı nusret-makrûn vuku‘undan berü henüz inâyet ve i’tâ buyurulmadığından muzdaribü’l-hâl olduklarını iş’âr ve İgnad Kazakları’na kıyasen kendülerinin beher memuriyetde vefret ve kesret ve izhâr-ı gayret ve şecaatleri derkâr iken merkulara mahiye tayin ile kendülerine iltifat olunmayarak me’yûs ve bî-nevâ kaldıkları haklarında teveccüh-i evliya-yı ni‘âmî ma’dûm olması vehmini îrâs ile hıdmet-i memurelerinde izhâr-ı fütura zarurî mecbur ve haklarında inâyet-i aliyyenin zîver-i sâha-i zuhur olmasında istid‘â-yı müsaade-i seniyye eyledikleri malum-ı devletleri buyuruldukda ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü’l-emrindir.

Sabıkı kaydı Başmuhasebe derkenar.

Kuyûdât tettebbu‘ olundukda derûn-ı takrirden mezkûr tırkeş akçesi i’tâ olduğunun sabıkı kaydı bulunmamıştır. Fermân devletli inayetli sultanım hazretlerindir. Fî 28 L. sene 1224.

Nam-ı diğer ile atıyye olarak nesne verildiği var mıdır? Kuyadât gereği gibi tettebbu‘ ve derkenar ola.

Ordu-yı Hümâyûn’da isti‘mâl olunan kuyûddât gereği tettebbu‘ oldukda nam-ı diğer ile dahi atıyye olarak nesne verildiği sabıkı kaydı bulunmamıştır. Fermân

1 BOA A.DVNSNMH.d, Name No. 77, s. 72 “... ve hâssaten olan atıyyei behiyyemüzi pîrâyei ceybi iftîhâr ve sefer atıyyesi olan meblağı merkûmı dahi mehâmmı seferiyyenüze şimdilik sarf ve tırkeş-bahâ ve ulûfei sekbânâni dahi mu’tâd ve kâ’idei müstedime üzre askerînûze taksîm ü nisâr ile ...” Kırım Hanlarına Name-i Hümayun, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, İstanbul-2013, s. 166’dan alınmıştır. Yukarıdaki ibareden de anlaşılacağı üzere “tırkeş akçesi” namıyla sefer için Kırım Hanları para gönderilmeyip, sefer için gönderilen paradan bir kısmını hanların “tırkeş akçesi” ismiyle askerlerine dağıttığı anlaşılmaktadır. Yani “tırkeş akçesi” adıyla verilen bir para bulunmaktadır. Ancak bu isimle merkezden para gönderilmemektedir.

devletli, inayetli sultanım hazretlerindir. Fî 3 Za. sene 1224

Han maiyyetlerinde olan kabâ' ile verildiği var mıdır? Ol dahi tettebbu' ve derkenar oluna.

Kuyudât tettebbu' olundukda han maiyyetlerinde olan kabâile dahi atıyye ve saire verildiği sabıkı kaydı bulunmamaşdır. Fermân devletli, inayetli sultanım hazretlerindir. Fî 4 Za. sene 1224

Bu suretde muktezâsı dahi derkenar

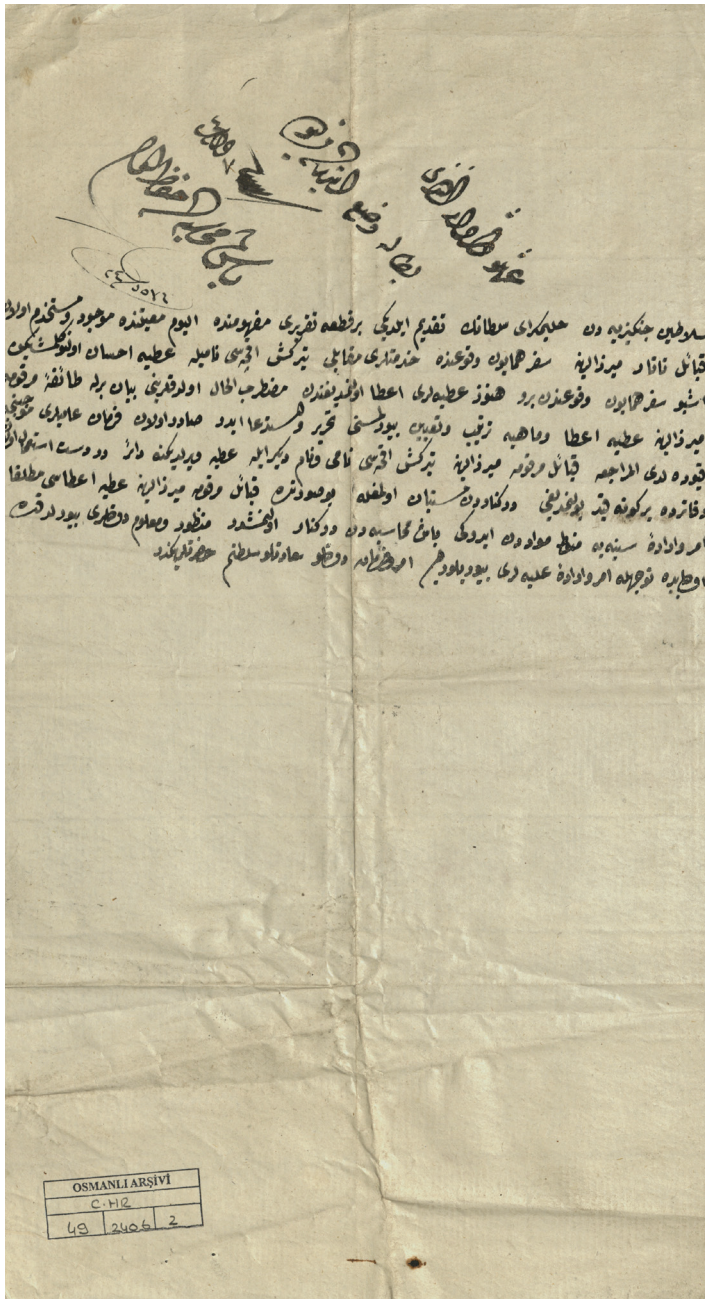
Kabâil-i Tatarı mirzalarına öteden berü vukubulan sefer-i hümayûnlarda hizmetleri mukabili tirkeş akçesi namıyla atıyye-i aliyye ihsân buyurulagelmişiken işbu sefer-i hümayûn nusret-makrûn vuku'undan berü henüz i'tâ buyurulmadığından muztaribü'l-hâl oldukları Halim Giray Sultan'ın işbu taktirinden ve Ordu-yı Hümayûnda isti'mâl olunan defatirde kabâil-i mezbûr mirzalarına tirkeş akçesi namı ve nam-ı diğer ile atıyye verildiği sâbıkı kaydı olmadığı der-kenarlardan müstebân olmakla bu suretde kabâil-i mezbûre mirzalarına atıyye i'tâsı mutlaka re'y-i âliye menût olan mevaddandır. Fermân devletli, inayetli sultanım hazretlerindir. Fî 4 Za. sene 1224.

Takrîr yazıla.

Sultan II. Murad (1421-1444, 1446-1451) Kabak Atışı yaparken.

Seyyid Lokman, Hünername, TSMK, Hazine, nr. 1523, vr. 138a.

[arka sayfa]

Selatin-i Cengiziye'den Halim Giray Sultan'ın takdim eylediği bir kıt'a takriri mefhumunda el-yevm maiyyetinde mevcut ve müstahdem olan kabâil-i Tatar mirzalarına sefer-i hümayûn vuku'unda hizmetleri mukabili tirkeş akçesi namıyla atiyye ihsân olunugelmişiken işbu sefer-i hümayûn vuku'undan berü henüz atiyyeleri i'tâ olunmadığından mutaribü'l-hâl olduklarını beyân-birle taife-i merkûme mirzalarına atiyye i'tâ ve mahiye tertib ve tayin buyurulmasını tahrîr ve istid'â eder. Sâdır olan fermân-ı âlileri mücebince kuyûda lede'l-müracaa kabâil-i merkûme mirzalarına tirkeş akçesi namı ve nam-ı diğer ile atiyye verildiğine dair der-dest-i isti'mâl olan defatirde bir gûne kayd bulunmadığı der-kenardan müstebân olmakla bu suretde kabâil-i merkûme mirzalarına atiyye i'tâsı mutlaka emr u irâde-i seniyyeye menût mevâddan idüğü Başmuhasebe'den derkenar olunmuşdur. Manzûr ve malum-ı devletleri buyuruldukda ol bâbda ne vechile emr u irâde-i aliyyeleri buyurulur ise emr u fermân devletli, saadetli sultanım hazretlerindir.

İzzetlü defterdar efendi, battala vaz' etdirdesiz deyu buyuruldu. 7 Za. sene [12]24

Başmuhasebe'de hıfz oluna. Fî 7 Za. sene [12]24

BOA, C.HR, 49/2406

BAŞODABAŞI İBRAHİM'İN SOLAKBAŞILIĞA TAYİNİ

Teamüllere aykırı olarak solakbaşılığa tayin olunan kişinin yeniçeri ağasının arzıyla azlolunarak yerine Başodabaşı İbrahim'in Solakbaşısı tayin edilmesi hakkında II. Mahmud'un hatt-ı hümayunu.

22 Nisan 1815¹

Benim vezirim,

İşbu takririn ve yeniçeri ağasının ilamı manzurum olmuştur. Ocağ-ı Âmire'min kanunı üzere sahib-i arzuhâlin hakkı iken âhara verilmiş olduğu ağa-yı mûmâ-ileyhin ilamından nûmayandır. Bu suretde sahib-i arzuhale verilmesi lâzım gelir.

Şevketli, kerametli, mehabetli, kudretli veli-nimetim efendim padişahım

Başodabaşı İbrahim nam kimesnenin mübarek rikâb-ı kâm-yâb-ı mülûkânelerine takdim eylediği arzuhalinde Altmışını Cemaatin sıra solaklarından olup kırk sekiz seneden beri hıdmetde bulunarak yoluyla başodabaşı olmuş ve ba'dehû solakbaşısı olmak üzere iken Ordu-yı Hümayûn'da bulunmak cihetiyle on senelik bir adam şefaate üzerine takdim ve solakbaşısı nasb olunarak kendüye gadr olunduğu beyânıyla ocaklısından ba'de't-tashih solakbaşılık uhdesine ihale ve ihsân buyurulmasını istid'â etmekle keyfiyet yeniçeri ağası kullarına havale olundukda ol dahi ortası zâbitân ve ihtiyarlarından lede's-sual sahib-i arzuhâl merkûm kırk seneden mütecâviz solaklık hıdmetinde müstahdem ve tarîkıyla solakbaşısı olacak iken hâlâ cemaat-i mezkûre solakbaşısı bir takrîb iki yüz yirmi yedi senesinde solakbaşılığı tahsil etmiş ve ol vechile sahib-i arzuhale gadr olmuş olduğunu ifade eylediklerini ve sahib-i arzuhâlin şâyân-ı inâyet idüğünü ilam etmekle manzûr-ı meâli-mevfûr-ı şahaneleri buyurulmak için arz ve takdim kılındığı muhât-ı ilm-i âlîleri buyuruldukda bu bâbda ne vechile irâde-i keramet-ifade-i mülûkâneleri sünûh ve sudûr ider ise emr ü ferman şevketli, kerametli, mehabetli, kudretli veli-nimetim efendim padişahım hazretlerindir.

BOA, HAT, 341/19515

1 Tarih tahminidir. Osmanlı Arşivi katoloğundaki tarih esas alınmıştır.

SOLAKLARIN SORGUÇLARININ YENİLENMESİ

Rikab-ı Hümayun solaklarının üç senede bir yenilenmesi gereken siyah sorguçlarının ücretinin İstanbul Emtia Gümrüğü malından verilmesi.

5 Şubat 1829¹

Devletli, inayetli, merhametli efendim sultanım hazretleri sağ olsun. Arzuhâl-i [-bendeleridir ki]

Rikâb-ı Hümayûn solaklarının isti'mâl eylediği siyah sorguç tecdid-i üç senede bir mu'tâd-ı kadim olup işbu sene-i mübarek[e]de vakti gelmekle arzuhale cesaret kılındı. Merâhim-i aliyyelerinden mercûdur ki; Başmuhasebe'den kaydı derkenar Emti'a Gümrüğü malından bir kıt'a tezkiresi verilmek bâbında emr u fermân devletli, inayetli, merhametli efendim sultanım hazretlerindir.

Bende-i Ahmed

Sersolakan-ı Rikâb-ı Hümayûn

Sâbıkı

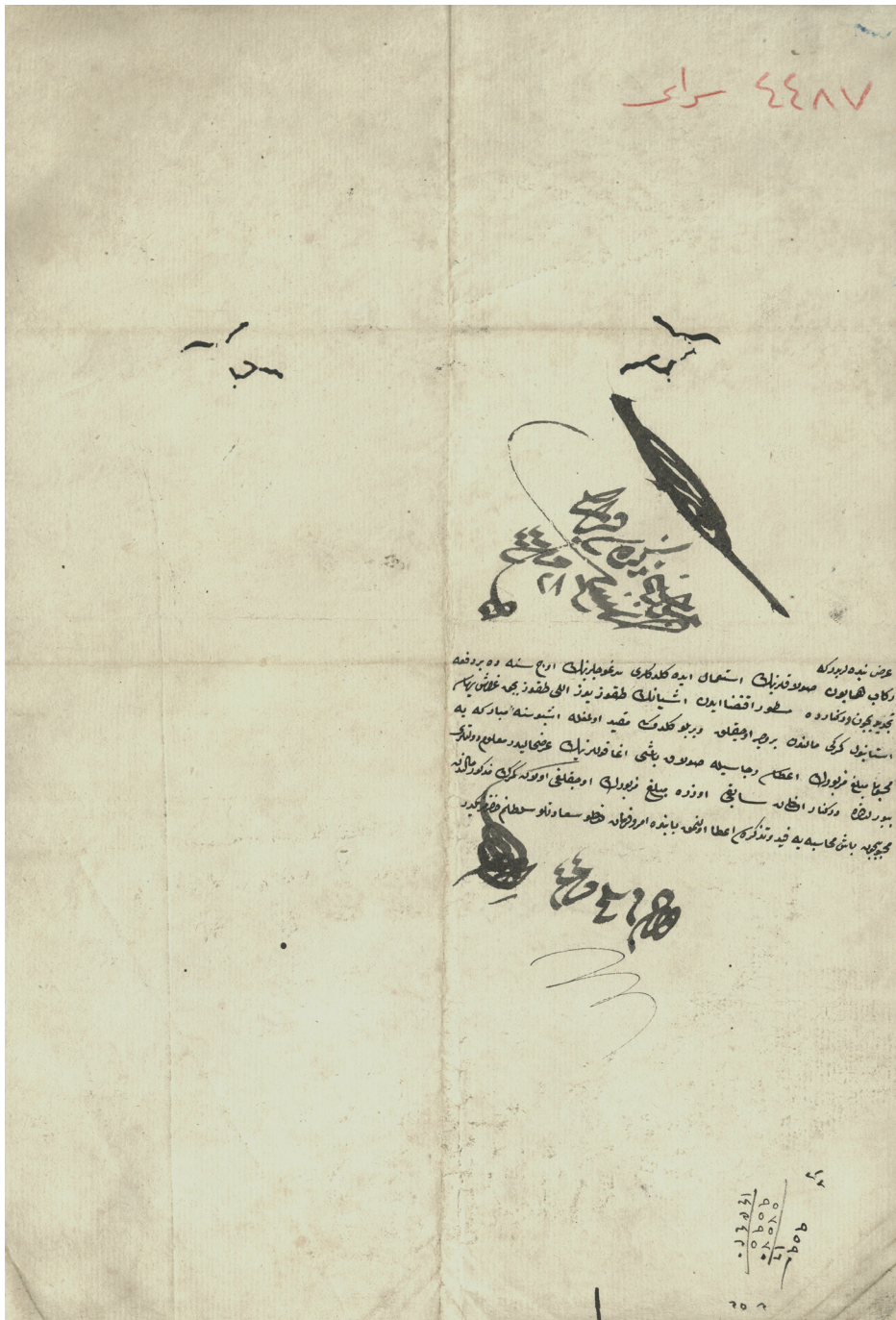
Be-cihet-i baha-i tel-i siyah turna ve balıkçın ve saire berây-ı tecdîd-i sorguçhâ binîş-i hümayûn der-yed-i solakan be-ma'rifet-i İbrahim Ağa Ser-solakân-ı Rikâb-ı Hümayûn tecdîd ve tekmiil şode-fermude el-vâki der-sene 1240 bahâ-eş in kadar meblağ an-mâl-i gümrük-i emti'a-i İstanbul ber-vech-i ocaklık vâcib sene () takas ve mahsûb şode ber-mûceb-i arzuhâl-ı mûmâ-ileyh ve derkenar ve telhis ve fermân-ı âlî ve ba-fermân-ı şerif tezkire dade. Fî 10 Muharrem sene 1240

959,5 guruş-ı esedî

Sâbıkına vech-i meşrûh üzere meblağ-ı mezbûr ocaklığı olan gümrük-i mezbûr malından irâd ve masrafiçün merkûma da tezkiresi verildiği mukayyedir. Fermân devletli sultanım hazretlerindir. Fî 28 Receb sene 1244

Telhis

1 30 Receb 1244 tarihi esas alınmıştır.

[arka sayfa]

Arz-ı bendeleridir ki

Rikâb-ı Hümâyûn solaklarının isti'mâl edegeldikleri sorguçlarının üç senede bir defa tecdidiçün derkenarda mastur iktizâ eden eşyanın dokuz yüz elli dokuz buçuk guruş bahası İstanbul Gümrüğü malından ber-vech-i ocaklık verilegeldiği mukayyed olmakla işbu sene-i mübarekeye mahsûben meblağ-ı mezbûrun i'tâsı ricasıyla solakbaşı ağa kullarının arzuhalidir. Malum-ı devletleri buyuruldukda derkenar olunan sabıkı üzere meblağ-ı mezbûrun ocaklığı olan gümrük-i mezkûr malından mahsubiçün Başmuhasabe'ye kayd ve tezkiresi i'tâ olunmak bâbında emr ü ferman devletli, saadetli, sultanım hazretlerindir.

Mûcebince tezkiresi verilmek buyuruldu. Fî 28 B. Sene [12]44

Dâde fî Selh-i B. Sene [12]44

BOA, C.SM, 89/4487

HEDİYE / RİTÜELLER VE KÜLTÜR

car
1836

حاذیو جان عالیشان خضر لینه کوندر لیلان اوزره اندونو
هاریون خزینه سندن احسان اوفان
فقیهه بی نیم و ریزون ایکی اعل نشان خندین فرق افروزه لعل
و بالجهنک ایکی طرفین بر دیکرجه کون باقوت و ایکی طرفین اوز
الماس و البشیر صید لعل و بالجهنک اوجلرین بر دیکرجه کون باقوت
و اطرافین البشیر صید الماس و قین افروز لعل و لعل اطرافین
صندر و البشیر خرد الماس و ایکی کبر و ایکی صبر و بی خرد لعل اطرافین
فرق و بی خرد لعل و بیل لری اوزن لرین بر دیکر خرد و بیل
صبر و جرد و جرد لعل و بیل کدر بتر دیکرجه و بی صبر الماس
و دیکر و بیل و صبر لعل و اطرافین اوفوز اوج خرد لعل
و بیل کدر خرد و بیل بر دیکرجه خرد و بیل کدر
طریق ایکی عدد در الماس
باقیه فی نسخ الماس
فقیهه
۱

سپاه قطعه زمین اوزننه صهاری صهره ایله افروزه
کوبلوی مینالی الماس قابله اوفوز صبر الماس
منشا دخیل و الماس و الماس و الماس و الماس
خرد لعل و بیل و بیل و بیل و بیل
بیل و بیل و بیل و بیل
باقیه فی نسخ الماس
قطعه
۱

TSMA-E 472/26

KIRIM HANI'NA GÖNDERİLECEK MÜCEVHERLİ KILIÇ VE SADAK

Kırım hanına hediye olarak gönderilecek olan eşyalardan bir sadak ile Kanunî Sultan Süleyman döneminde Hacı Sungur tarafından yapılan mücevher süslemeli kılıcın özellikleri.

31 Ocak 1700¹

Ce[lâ]detlü han-ı âlîşân hazretlerine gönderilmek üzere Enderun-ı Hümayûn Hazinesi'nden ihsân olunan

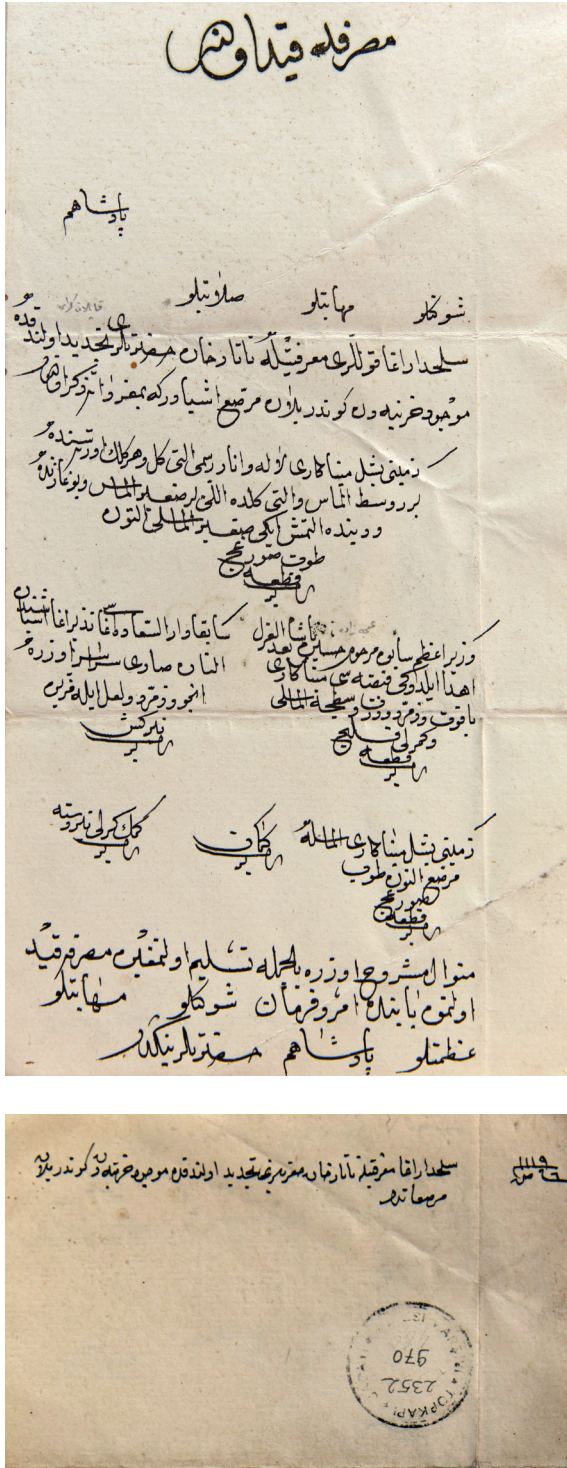
Amel-i el-Hâc Sungur be-nâm-ı Sultan Süleyman Han ibn-i Sultan Selim Han

Kabzası yeşim ve bir tarafında iki la'l nişâne ve çenberinde kırk altı hurda la'l ve balçağın iki tarafında birer kebirce gök yakut ve iki tarafında onar elmas ve altışar sağırce la'l ve balçağı uçlarında birer kebirce gök yakut ve etrafında altışar sağır elmas ve kın ağızlığının bir tarafında bir kebirce ve iki sağır ve altı hurda elmas ve iki kebîr ve iki sağır ve beş hurda la'l ve etrafında dahi kırk dört hurda la'l ve bendleri ortalarında birer kebîr zümrüd ve sekizer sağır ve cerdece la'l ve dipliğinde beş kebirce ve beş sağır elmas ve bir kebîr ve dokuz sağır la'l ve etrafında otuz üç hurda la'l ve kemerinin kabaralarında birer kebirce zümrüd ve mînâkârî doksan iki aded altun bâfteli murassa' altun kılıç. Kabza 1 aded.

Siyah kadife zemin üzerine sarı sırma ile inci işleme göbekleri mînâlı altun kabaralı üç sıra altun menteşe zincirli dallarında bi'l-cümle otuz sekiz hurda la'l ve yüz on iki hurda zümrüdlü bendi otuz bir aded altun bâfteli murassa' tirkeş. 1 kıt'a. Tîr ve kemânı mevcuddur.

TSMA.e, 472/26

1 Tarih tahminidir. Osmanlı Arşivi katoloğındaki tarih esas alınmıştır.

KIRIM HANINA GÖNDERİLEN MÜCEVHER İŞLEMELİ HEDİYELER

Kırım Hanı tayin olunan Kaplan Giray Han'a hazineden gönderilen, elmas, zümrüt, yakut, inci ve lal gibi kıymetli taşlarla süslenmiş kılıç, tirkeş, keman ve sorguçlara dair defter.

9 Mayıs 1707

Masrafa kayd oluna

Şevketli, mehabetli, salabetli padişahım

Silahdar ağa kulları ma'rifetiyle Tatar han hazretleri "Kaplan Giray" tecdîd olundukda mevcud-ı hazineden gönderilen murassa eşyadır ki bi-müfredatihî zikrolunur.

Zemini yeşil minakârî lale ve enar resmi altı gül ve her gülün ortasında birer vasat elmas ve altı gülde elli bir sağır elmas ve boğazında ve dibinde altmış iki sağır elmaslı altun top sorguç. Kıt'a bir aded.

Veziriazam-ı sâbık merhum Hüseyin Paşa ba'de'l-azl ihda eylediği kabzası minakârî yakut ve zümürüd dört vasatça elmaslı ve kemerli kılıç. Kıt'a bir aded.

Sâbıkâ Dürüssaade Ağası Nezir Ağa eşyasından alınan sarı seraser üzere inci ve zümürüd ve la'l ile müzeyyen tirkeş. Bir aded.

Zemini yeşil minakârî elmasla murassa altun top sorguç. Kıt'a bir aded.

Keman, bir aded.

Kemik gezli tîr, deste bir aded.

Minvâl-i meşrûh üzere bi'l-cümle teslim olunmağın masrafa kayd olunmak bâbında emr u fermân şevketli, mehabetli, azametli, padişahım hazretlerindir.

[arka sayfa]

Fî 6 S. sene 1119. Silahdar ağa ma'rifetiyle Tatar han hazretleri tecdîd olundukda mevcud-ı hazineden gönderilen murassa'âtıdır.

TSMA.d, 2352/970

بودی خان مشا اریه حضرت نیه یازون نامه هاروی مسوده سید
 نوزن اقم مسعود کرم منک ویم الهه نه دعول این طابو مقبولین فردن بوی و فریدن مطارده و سرفه حرم
 نرکه خان عجب عنوان مشا اریه نوزن از انچه نرکوز اولان غرق خداداد و حجت ماد خاد مقصود حجت خانی وقت
 ایانکر مصروف قلوب سلوین جگر نه شجاعت شعار و عسکرانادار و عمن شکار ایه تران خواب و رنج ایدون
 طابو مقبول بودنی دوزن و نرکه مسعود به طاقه تعالی ضعف کلی طاری اولجیه دل مندر اولون حرم و الوان
 انشای طبع هارون باد شاهان مز باغ و بادری اولور و نه بنای عوالم علیه ملوکا نرزن نرمن عود قلوب و نرمن
 البحت سلطان و رفقه مرصع النور فلیح و بر طبقه مرصع نرمن و عود نرمن و عوالم علیه ملوکا نرزن نرمن عود قلوب و نرمن
 قیبه و قلعا و نور الدین سلطان و عود نرمن و عوالم علیه ملوکا نرزن نرمن عود قلوب و نرمن
 نوزن اولون اوزره دخی نوز کیه ایجه اعطای هارون اولور و نه نرمن و عوالم علیه ملوکا نرزن نرمن عود قلوب و نرمن
 میرا حور اولون اویوب اشوبان و نرمن و عوالم علیه ملوکا نرزن نرمن عود قلوب و نرمن
 صوب خان نرمن تسبیح واد سال اوغشدر و هونن نرمن و عوالم علیه ملوکا نرزن نرمن عود قلوب و نرمن
 بعد الوتقال خلعت و شمشیر و نرمن و عوالم علیه ملوکا نرزن نرمن عود قلوب و نرمن
 غنیه و نه نرمن دخی و عوالم علیه ملوکا نرزن نرمن عود قلوب و نرمن
 دخی موی ایه قلعا و نور الدین سلطان و عود نرمن و عوالم علیه ملوکا نرزن نرمن عود قلوب و نرمن
 علی نرمن اعطای ایدون سکون نرمن نرمن و عوالم علیه ملوکا نرزن نرمن عود قلوب و نرمن
 جلد و دریا قودنی اولون و نرمن و عوالم علیه ملوکا نرزن نرمن عود قلوب و نرمن
 محمد با نرمن ادم الله تعالی اجوبه نرمن و عوالم علیه ملوکا نرزن نرمن عود قلوب و نرمن
 محمد نرمن حجه حجه و نرمن و عوالم علیه ملوکا نرزن نرمن عود قلوب و نرمن
 و امر نرمن نرمن و نرمن و عوالم علیه ملوکا نرزن نرمن عود قلوب و نرمن
 نوزن بر ایه نرمن و نرمن و عوالم علیه ملوکا نرزن نرمن عود قلوب و نرمن
 و نرمن نرمن نرمن و نرمن و عوالم علیه ملوکا نرزن نرمن عود قلوب و نرمن
 ملوکا نرمن نرمن نرمن و نرمن و عوالم علیه ملوکا نرزن نرمن عود قلوب و نرمن

FETİH GİRAY HAN İLE MAİYYETİNDEKİLERE GÖNDERİLEN HEDİYELER

Kırım'a giren Ruslar karşısındaki başarılarından dolayı kendisine ve maiyyetindekilere taltif için hilat, mücevher işlemeli altın kılıç ve sorguç, bir adet sadak ile iki yüz kese akçe gönderildiği, bunları Kalgay, Nureddin ve diğer sultanlar ile Kuban ve Bucak seraskerlerine dağıtması, ayrıca Rusların Or Kapısı'ndan uzaklaştırılması için de çaba göstermesi hususunda Sultan I. Mahmud'dan Kırım Hanı Fetih Giray Han'a nâme-i hümayûn.

18 Ağustos 1736¹

Bu dahi Han-ı müşârun-ileyh hazretlerine yazılan nâme-i hümayûnun müsveddesidir.

Bundan akdem Moskov keferesinin Kırım Adası'na duhûl eden tabur-ı makhûrunun kahr u tedmîri ve Kırım'dan mutârede ve müdâfa'ası husûsuna siz ki Han-ı hamiiyet-unvan-ı müşârun-ileyhsiz, sizin zâtınız[d]a merkûz olan gayret-i Hüdâ-dâd ve hamiiyet-i mâder-zâd muktezâsınca himmet-i hânî ve hamiiyet-i İlhanınız masrûf kılınıp selâtîn-i Cengîziyye-i şecâ'at-şî'âr ve asâkir-i Tatar-ı düşman-şikâr ile terk-i hâb u râhat ederek tabur-ı makhûrun yüzünü döndürüp kefer-i mesfûreye bi-lutfillâhi Te'âlâ za'f-ı küllî târî oluncaya dek mebzûl olan himmet-i vâlâ-nehmetiniz inşirâh-ı tab'-ı hümayûn-ı Pâdişâhânemize bâ'is ü bâdî olduğuna binâ'en avâtıf-ı aliyye-i mülûkânemizden size semmûra kaplı bir sevb hil'at-i mûrisü'l-behçet-i sultânî ve bir kabza murassa' altun kılıç ve bir kıt'a murassa' sorguç ve bir aded tırkeş ve masârıf-ı lâzimenize sarfolunmak için size yüz kîse ve Kalgay ve Nûreddin sultânlar ve ma'iiyetinizde bulunan selâtîne ve Kuban ve Bucak seraskerlerine re'y-i hânîsiz muktezâsınca alâ-merâtibihim tevzî' olunmak üzere dahi yüz kîse akçe itâ-i hümayûnumuz olmakla teşrifât-ı şâhâne [ve] atıyyât-ı mülûkânemiz hâlâ rikâb-ı hümayûnumuzda mîrâhûr-ı evvel olup işbu nâme-i tahrîs-alâmemizin tebliğ ve îsâline me'mûr olan iftihârul-ümera' ve'l-ekâbir Mustafa *dâme ulüvvühû* ile savb-ı hânînize tesyîr ve irsâl olunmuştur.

Vusûlünde; teşrifât-ı husrevânemizi siz ki [Han-ı] vâlâ-şân-ı müşârunileyhsiz, hatavât-ı ta'zîm ve iclâl ile ba'de'l-istikbâl hil'at ve şemşîr ve tırkeş ve sorguç-ı hidivânemizi dūş ve miyân ve serinize vaz' u bend ve zîver edip ve yüz kîse atıyye-i behiyyemizi dahi vaz'-ı ve ceyb-i kabûl ile iktisâb-ı mübâhât-ı evfâ ve re'y-i hânînüz muktezâsına göre saire olan atıyye-i behiyyemizi dahi mûmâ-ileyhim Kalgay ve

1 10 Rebülâhîr 1149 tarihi esas alınmıştır.

Nureddin sultânlara ve Kuban ve Bucak seraskerlerine ve sair celâdetleri zâhir olan selâtîn ve mîrzâyâna alâ-merâtibihim i'tâ eyledikden sonra siz bundan böyle dahi gayret ve hamîyyet-i İlhâniyyenizi ibrâz ve düstûreyn-i mükerremeyn, müşîreyn-i mufahhameyn nizâmü'l-âlem hâlâ Deryâ Kapudânı olan Vezîrim Canım Hoca Mehmed Paşa ve Kırım'da olan asâkir-i mansûremize başbuğ ta'yîn ve irsâl olunan Vezîrim Mehmed Paşa *edâma'llâhü Tê'âlâ iclâlehümâ* ile bi'l-ittifâk hareket ve bu âna dek gerek Âsitâne ve gerek ordu-yı hümâyûnumuzdan ve Anadolu ve sair mahallerden ceste-ceste o tarafa irsâl olunan asâkir-i mansûremizi müşârun-ileyhimâya i'mâl ve istihdâm etdirerek ve yine selâtîn-ı hamîyyet-mekîn-i Cengîziyye ve ümerâ'-i Şîrîniyye-i ceriyye ve mîrzâyân ve sair şüc'ân-ı Tatar-ı tâmmü'l-hamîyyeyi tahrîs ve teşcî' ederek gönül birliğine teşebbüs ve avn ü inâyet-i Rabbâniyyeye tevessül birle bundan böyle dahi ızhâr-ı gayret ve ifâ'-i diyânet edip kefare-i mesfûrînün Or Kapısı'ndan tard ve teb'îdine ve bi-mennihî Tê'âlâ kahr u tedmîrlerine bezl-i vüs' u himmet ve fîmâ-ba'd sahâyif-i rûzgârda zikr-i cemîliniz sebt-i evrâk-ı leyl ü nehâr olmak ve her hâlde da'avât-ı serî'u't-te'sir-i mülûkânemize mazhar kılınmak hâlâtının tahsiline sarf-ı mâ-hasal-ı gayret ve hamîyyet eylesiniz; şöyle bilesiz.

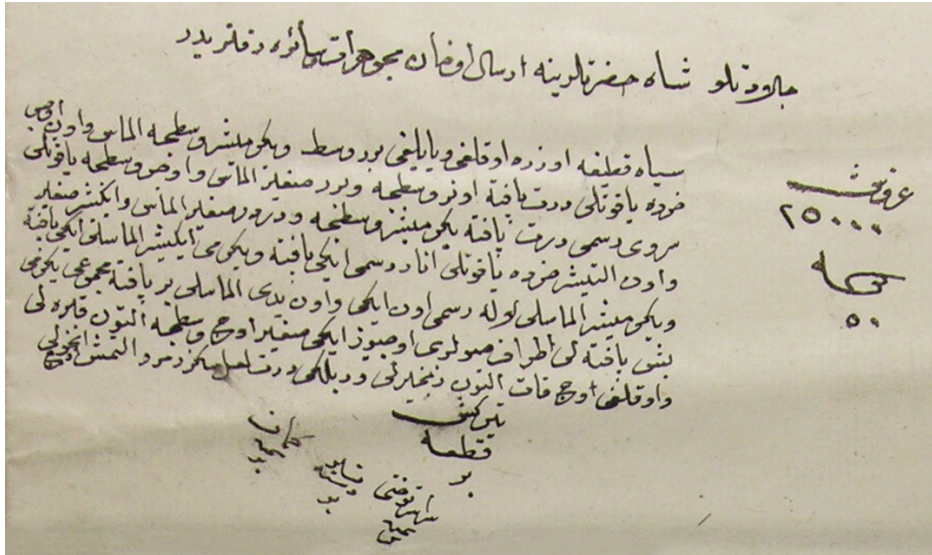
Fî-evâili R., sene 1149

BOA, A.DVNS.NMH.d, 2/22

1551 yılında çıkan bir sınır çatışmasında Bosna Valisi Ulema Paşa'nın Geriye Doğru Ok Atarak Düşmanına karşı hamlesi.

Arifi Fethullah Çelebi, Şehname-i Al'i Osman, TSMK, Hazine, nr. 1517, vr. 527a.

İRAN ŞAHI'NA GÖNDERİLEN OK, SADAK VE YAY

İran Şah'ına gönderilen elmas, yakut, zümrüt, altın, inci ve lal gibi mücevherlerle süslü ok, sadak, yay ve altın işlemeli kumaş miktarı.

1 Ocak 1748¹

Celadetlü Şah hazretlerine irsâl olunan mücevherât-ı saire defteridir.

Guruş 25.000

Kise 50

Siyah kadife üzere okluğu ve yaylığı birer vasat ve yirmişer vasatça elmas ve on üçer hurda yakutlu dört bâfte onar vasatça ve birer sagîr elmas ve üçer vasatça yakutlu servi resmi dört bâfte yirmişer vasatça ve dörder sagîr elmas ve ikişer sagîr ve on altışar hurda yakutlu enar resmi iki bâfte ve yirmi ikişer elmaslı iki bâfte ve yirmişer elmaslı lale resmi on iki ve on yedi elmaslı bir bâfte mecmû'u yirmi beş bâfteli etraf suları üç yüz, iki sagîr üç vasatça altun kabaralı ve okluğu üç kat altun zincirli ve dibliği dört la'l sekiz zümrüd altmış üç incili tirkeş, bir kıt'a

Seraser-i nohutî, bir aded	Tîr, bir deste	Keman, bir aded
----------------------------	----------------	-----------------

TSMA.d, 4159

1 Tarih tahminidir. Osmanlı Arşivi katoloğundaki tarih esas alınmıştır.

[illegible]

HANYA AMERİKÂN KONSOLOSUNA OK VE YAY VERİLMESİ

Hanya Kalesi'nde bulunan yazısız beş aded ok ile bir aded yayın Hanya Amerikan konsolosuna verilmesi ve kaledeki diğer ok ve yayların da kaleye gelir kaydedilmesi

18 Temmuz 1854

Atûfetli efendim hazretleri,

Hanya'da mukîm Amerika konsolosunun istediği ok ve yaylara dair gönderilen isti'lam-namenin Girid valisi devletli paşa hazretlerinden gelen cevabı üzerine keyfiyet cânib-i sefârete ifade etdirildikde bunlardan ikişer üçer tane verilmesi iltiması tekrar olduğundan ol bâbda Tophane-i Âmire müşiri devletli paşa hazretleriyle muhabereyi şâmil tezkire manzûr-ı âlî-i cenâb-ı Padişahî buyurulmak için takımıyla arz ve takdim olundu. Tophane-i Âmire Meclisi'nin müzekkiresi üzerine hamîş-i tezkireye yazılan cevap vechile okların yazısız olanlarından beş aded ile bir tane yayın itâsı hususunun vali-i müşarun-ileyhe yazılması ve kal'a-i mezkûrede mevcut gösterilen ok ve yayların kal'aya irâd kaydı zımnında icra-yı icabının nezaret-i maliyeye bildirilmesi emrinde her ne suretle emr u fermân-ı hazret-i şehinşâhî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise ona göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 10 L. sene [1]270.

Ma'rûz-ı çaker-i kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i tekrîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i asafaneleriyle evrak-ı ma'rûza manzûr-ı şevket-mevfûr-ı hazret-i padişahî buyurulmuş ve ber-vech-i istizân husus-ı mezkûrun vali-i müşarün-ileyhe yazılması ve kal'a-i mezkûrede mevcut gösterilen ok ve yayların kal'aya irâd kaydı zımnında icra-yı icabının nezaret-i müşarun-ileyhaya bildirilmesi şeref-sünuh buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı şehinşâhî muktezâ-yı âlisinden bulunmuş ve evrak-ı mezkûre yine savb-ı sâmi-i asafilere iade kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir. Fî 12 L. sene [12]70.

BOA, İ.HR, 112/5469

مر اورینہ

[illegible]

OSMANLI ARŞIVI		
HR.MKT		
80	74	

HANYA AMERİKAN KONSOLOSUNA OK VE YAY VERİLMESİ

Hanya Kalesi'nde bulunan yazısız beş aded ok ile bir aded yayın Hanya Amerikan konsolosuna verilmesi ve kaledeki diğer ok ve yayların da kaleye gelir kaydedilmesi

30 Temmuz 1854

Girid Valisi'ne Tahrirât-ı Sâmiye

Yazıla

Hanya'da mukîm Amerika konsolosunun istediği ok ve yaylara dair gönderilen isti'lam-name üzerine tevârüd eden cevabnâme-i müşirileri meâli malum-ı senâverî olmuşdur. İş'âr-ı müşirileri üzerine keyfiyet Tophane-i Âmire müşiri devletli paşa hazretleriyle lede'l-muhabere zikrolunan okların yazısız olanlarından beş aded ile bir tane yayın konsolos-ı muma-ileyhe i'tâsı hususunun savb-ı vâlâlarına bildirilmesi ve kal'a-i mezkûrede mevcut gösterilen ok ve yayların kal'aya irâd kayd olunmak üzere ketfiyetin Maliye Nezaret-i Celîlesi'ne bildirilmesi hususları müşir-i müşârun-ileyh hazretleri tarafından ifade olunmuş ve bi'l-istîzân irâde-i seniyye-i hazret-i padişahî müte'allik ve şeref-sudûr buyurularak keyfiyet nezaret-i müşârun-ileyhaya dahi bildirilmiş olmağla ber-mantûk-ı irâde-i seniyye icabının icrası hususuna himmet buyurmaları siyakında şukka-i senâverî terkimine ibtidâr kılındı.

[Arka sayfa]

Fî 22 L. sene [12]70

BOA, HR.MKT, 80/74

پوری خان مشارالیه چندین بار بایون نامه هاوندن مسوده بیدر
 بوزن اقدم مسکوفه سزک فرم اطلسه دخول ایدن طابو و مقهور سزک خرو و ترمیمی و قریدن
 مظارده و مدافعه ای مخصوصه سزک خان حجت عنوان مشارالیه سزک خان بخنده مرکوز اولون
 غنیمت خداداد و حجت مادر زاد مقضاضحه هفت خانی و حجت الخاکنه مصروف قنوب
 سلو طین جنگیزه بجاعت شعار و عساکر تا نار دشمن شکار ایله زن خواب و راحت
 ایدم دن طابو و مقهور دن بوزنی دوزند و کفر مقهوره بلفظ الله تعالی ضعف علی
 طارحی و لخمه دن مدول اولون هفت و اولون سزک افترخ طبع ها یون باد شاهانه
 باعث و بادتی اولدوغه ناء عواطف عبده ملوکانه مرزدن سزک سمور قیابو بر نوحی حجت
 مودت ابهجت سلطانی و رقصه مرصع النون قلیچ و رقصه مرصع سرغوخ و عید
 ترکش و مصارف لازم کرن صرف و نفق ایون سزک بودکبه و قلغای و نور ایلن سلطان
 و معتمد بونان سلطینه و فویان و بوجان سرعکر زینه رای جانکده مقضاضحه علمی ایتیم
 توزیع اونجه اوزره دخی بودکبه ایجه اعطا اهلونمزا اهلان شریفان شاهانه

KIRIM HANI FETH GİRAY HAN VE MAİYYETİNE HEDİYE GÖNDERİLMESİ

Kırım'a giren Rus taburunun engellenmesinde gayret gösteren Kırım Hanı Feth Giray Han ile maiyyetine tirkeşle birlikte birçok kıymetli hediye gönderilmesi ve Rus kuvvetlerinin tamamen geri püskürtülmesine dair padişah emri.

18 Ağustos 1736

[s. 427]

Bu dahi han-ı müşârun-ileyh hazretlerine yazılan nâme-i hümayûnun müsveddesidir.

Bundan akdem Moskov keferesinin Kırım Adası'na duhûl eden tabur-ı makhûrunun kahr u tedmîri ve Kırım'dan mutârede ve müdâfa'ası husûsuna siz ki han-ı hamîyyet-ünvân-ı müşârun-ileyhsiz, sizin zâtınızda merkûz olan gayret-i Hudâ-dâd ve hamîyyet-i mâder-zâd muktezâsınca himmet-i hanî ve hamîyyet-i İlhanî'niz masrûf kılınup selâtîn-i Cengîziyye-i şecâ'at-şî'âr ve asâkir-i Tatar-ı düşmen-şikâr ile terk-i hâb u râhat ederek tabur-ı makhûrun yüzünü dönderüp kefer-e-i mesfûreye bi-lütfillâhi te'âlâ za'f-ı küllî târî oluncaya dek mebzûl olan himmet-i vâlâ-nehmetiniz inşirâh-ı tab'-ı hümayûn-ı pâdişâhânemize bâ'is ü bâdî olduğuna binâen avâtıf-ı alîyye-i mülûkânemizden size semmûra kaplu bir sevb hil'at-i mûrisü'l-behcet-i sultânî ve bir kabza murassa' altun kılıç ve bir kıt'a murassa' sorğu ve bir aded tîrkeş ve masârıf-ı lâzımenize sarf olunmak için size yüz kese ve Kalgay ve Nureddin sultânlara ve ma'îyyetinizde bulunan selâtîne ve Kuban ve Bucak seraskerlerine re'y-i hanî'niz muktezâsınca alâ merâtibihim tevzî' olunmak üzere dahi yüz kese akçe i'tâ-i hümayûnumuz olmakla teşrîfât-ı şâhâne

[illegible]

[s. 428]

a'tayâtı mülûkânemiz hâlâ rikâbı hümâyûnumuzda mîrahûrı evvel olup işbu nâmei tahrîzalâmemizin teblîğ ve îsâline me'mûr olan iftîhârû'lümerâ ve'lekâbir Mustafa dâmeulüvvuhû ile savbı hanînize tesyîr ü irsâl olunmuşdur. Vusûlünde teşrifâtı hüsrevânemizi siz ki vâlâşânı müşârunileyhsiz, hatevâtı ta'zîm ü iclâl ile ba'de'listikbâl hil'at ve şemşîr ve tırkeş ve sorguçı hıdîvânemizi düş ve miyân ve serinize vaz' u bend ü zîver edüp ve yüz kîse atıyyei behiyyemizi vaz'ı ceybi kabûl ile iktisâbı mübâhâtı evfâ ve re'yi hânîiniz muktezâsına göre sâire olan atıyyei behiyyemizi dahi mûmâileyhim Kalgay ve Nureddin sultânlar ve Kuban ve Bucak seraskerine vesâir celâdetleri zâhir olan selâtîn ve mîrzâyâna alâ merâtibihim i'tâ eyledikten sonra siz bundan böyle dahi gayret ü hamiiyeti İlhaniyyenizi ibrâz ve düstûreyni mükerreremeyn müşîreyni mufahhameyn nizâmü'lâlem hâlâ deryâ kapudanı olan vezîrim Canım Hoca Mehmed Paşa ve Kırım'da olan asâkiri mansûremize başbuğ ta'yîn ve irsâl olunan vezîrim Mehmed Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehümâ ile bi'littifâk hareket ve bu âna dek gerek Asitane ve gerek orduyu hümâyûnumuzdan ve Anadolu vesâir mahallerden ceste ceste o tarafa irsâl olunan asâkiri mansûremizi müşârunileyhimâya i'mâl ve istihdâm etdirerek ve yine selâtîni hamiiyetmekîni Cengiziye ve ümerâi Şîrîniyyei ceriyye ve mîrzâyân vesâir şüc'ânı Tatarı tâmmü'lhamiiyyeyi tahrîz ve teşcî' ederek gönül birliğine teşebbüs ve avn ü inâyeti Rabbâniyye'ye tevessül birle bundan böyle dahi izhârı gayret ve ifâyı diyânet edüp keferi mesfûrînin Or Kapusu'ndan tard u teb'idine ve bimennihî te'âlâ kahr u tedmîrlerine bezli vüs' ve himmet ve fî mâ ba'd sahâyîfi rûzgârda zikri cemîliniz sebtî evrâkı leyl ü nehâr olmak ve her hâlde da'avâtı seri'ü'tte'sîri mülûkânemize mazhar kılınmak hâlâtının tahsiline sarfı mâhasalî gayret ve hamiiyet eyleyesiz, şöyle bilesiz.

Fi Evâili R. sene 1149

BOA, A.DVNS.NMH.d, 7 / 269

KIRIM HANI BENLİ GİRAY HAN'A VERİLEN HEDİYELER

Tersane Sarayı Hasoda Kasrı'nda padişah tarafından kabulü sırasında Kırım Hanı Benli Giray'a verilen hediyelerin listesi.

10 Haziran 1826

Bin yüz kırk bir senesi şehir-i Zilkadesi'nin dördüncü günü celâdetlü Benli¹ Giray Han-ı âlişân hazretleri Tersane-i Âmire Sarây-ı Hümayûnu'nda Hasoda Kasrı'nda rikâb-ı hümayûna yüz sürdükde huzûr-ı fâizu'n-nûrda ihsân-ı hümayûn buyurulan:

Semmûr kaba paça kürk 1 aded	Murassa' kılıç 1 aded	Murassa' tırkeş 1 aded
Murassa' iki top sorguçlu semmûr kalpak 1 aded	Atlas kese içre tuğralı altun Be-hesâb-ı gurus 10.000 20 kese	

TSMA.e, 660 / 31

1 Mengli olarak da bilinmektedir.

شکرانو کرانو مرانو قدرنو
 هزاره جناب نکرانده آسمان وارفتن تیر ملائیکشان و شکست شاهان زین صف شکن سینه اعدای دین و ناولک مربع التائب عدل
 و سطوت ملوکانه زین رعب افکن قلوب قاسیه مخالفین ایبه آیین غم آیین بیکه ناز میدان معارف و افضال و اشترب حار فضای قون
 کمال اولون ذات عظام سمات شاهان زری راغب هژ و معرفت و طالب مطالب ادب فضل و عنایت اوله رده وقت بسپرده هرفن
 عبیده کسور کسور کشایدیم سالک و ممالک کلاه مالک اولوب از جمله اجرای سنت سینه حضرت راستینگی خمنده آیین تیرانازی
 و شجاعت کسری بل و رغبت همایونری شان بوردیده بیاباره دخی تیرانازان جهان تابلو به ناولک چهاروازش شاهان ری هف مراده
 موصول اولدنیقه نیاز مدر رسیدن کجی مراده عرفت ملازنی و اعطای نفوت جمیده و اوصاف برکزیه جناب طلیعات جهان بانیلیم قبضه
 قروماندیری نارنجی مضمون انشایدیم مشغول اولدنی قصص یه بوگون رسیده سرفراز اختتام و تیرسی وغیرتی شست و موقعه اصابت
 ایتدیر ملک املیه باب علیالدینه تقدیم اقدام انشای اولدنیغین نظر معالیمفور شاهان زری ببولعه ایرون معروفی پیشگاه کردون نیاه
 شهر بایدی تقدیمی محاط علم علیادی بوردون ارفوظ نه
 شکرانو کرانو مرانو قدرنو

II. MAHMUD’UN OKÇULUĞUNU ÖVEN İZZET MOLLA’NIN ŞİİRİNİN ÖDÜLLENDİRİLMESİ

Sultan II. Mahmud’un ok atmadaki başarısını yazdığı bir şiir ile öven Müderris Keçecizade İzzet Molla’nın padişah tarafından üç bin kuruşluk altın ile ödüllendirildiği.

2 Aralık 1815¹

Benim vezirim

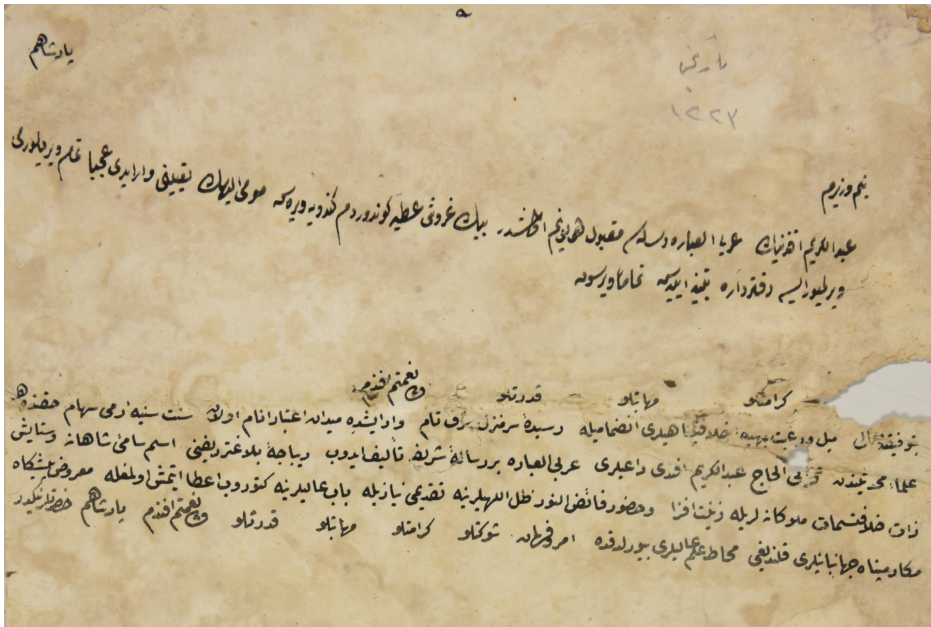
İzzet Molla’nın bu tarihi gayet selis olmuş, beğendim. Tarafına üç bin guruşluk altun gönderdim. Mûmâ-ileyhi celb edip i’tâ eylesin.

Şevketli, kerametli, mehabetli, kudretli, veli-nimetim efendim pâdişâhım

Hemâre cenâb-ı nigh-dârende-i âsmân ve arzeyn, tîr-i mehâbet-gîr-i şân u şevket-i şâhânelerin saf-şiken-i sîne-i a’dâ-yı din ve nâvek-i seri’üt-te’sir-i adl ve satvet-i mülûkânelerin ru’b-efken-i kulûb-i kâsiye-i muhâlifin eyleye, âmîn sümme âmîn. Yek-tâz-ı meydan-ı maârif ve efdâl ve eşheb-süvâr-ı fezâ-yı fûnûn-ı kemâl olan zât-ı mekarim-simât-ı şahaneleri râgıb-ı hüner ve ma’rifet ve tâlib-i metâlib-i âdâb-ı fazl ve inâyet olarak vakt-i yesîrde her fenn-i asîrde kişver-i kişver-güşâyîye sâlik ve memâlik-i kemale mâlik olup ez-cümle icra-yı sünnet-i seniyye-i hazret-i risalet-penâhî zımnında âyin-i tîr-endâzî ve şecâ’at-güsterîye meyl ü rağbet-i hümayûnları şâyân buyurularak bu bâbda dahi tîr-endâzân-ı cihâna tesâbuk ile nâvek-i hü mâ-pervâz-ı şâhâneleri hedef-i murâda mevsûl olduğuna binâen müderrisinden Keçecizâde İzzet Molla Efendi dâ’îleri nu’ût-ı celîle ve evsâf-ı ber-güzide-i cenâb-ı zilliyet-meâb-ı cihan-bânîleriyle kabza-i kahramanîleri tarihini mutazammın inşâdıyla meşgul olduğu kasideyi bugün resîde-i ser-menzil-i ihtitâm ve tîr-i sa’y u gayretini şest ve mevkiine isabet ettirmek emeliyle Bâbılîlerine takdime ikdâm etmiş olduğundan manzûr-ı meâlî-mevfûr-ı şahaneleri buyurulmak için ma’rûz-ı pişkah-ı gerdun-penâh-ı şehriyarîleri kılındığı muhât-ı ilm-i âlîleri buyuruldukda emr u fermân şevketli, kerametli, mehabetli, kudretli veli-nimetim efendim padişahım hazretlerindir.

BOA, HAT 658/32159

1 Tarih tahminidir. Osmanlı Arşivi katologundaki tarih esas alınmıştır.

OKÇULUK İLE İLGİLİ KİTABÇIK YAZAN KAZANLI ABDÜLKERİM EFENDİ’NİN ÖDÜLLENDİRİLMESİ

Okçuluk hakkında Arapça bir kitabçık yazarak padişaha takdim eden Kazan hadis bilginlerinden Abdülkerim Efendi’nin Sultan II. Mahmud tarafından bin kuruş verilerek ödüllendirilmesi.

26 Nisan 1820¹

Benim vezirim,

Abdulkerim Efendi’nin Arabiyyü’l-ibare risâlesi makbûl-i hümayûnum olmuştur. Bin guruş atıyye gönderdim. Kendüye viresin. Mûmâ-ileyhin tayini var idi acaba tamam virilür mi? Virilmiyor ise defterdara tenbih eylesen, tamamen virsün.

[Şevketli], kerametli, mehabetli, kudretli veli-nimetim efendim padişahım

Bi-tevfikihi Te’âlâ meyl ve rağbet-i behiyye-i hilâfet-penâhîleri inzimâmıyla resîde-i ser menzil şeref-i tâm ve ârâyişde meydan-ı itibar-ı enâm olan sünnet-i seniyye-i remy-i sihâm hakkında ulemâ-i muhaddisînden Kazanî el-Hâc Abdulkerim Efendi dâ’ileri Arabiyyü’l-ibare bir risâle-i şerife te’lif edip dibace-i belagat-redîfini ism-i sâmi-i şâhâne ve sitâyiş-i zât-ı hilâfet-simât-ı mülûkâneleriyle ziyet-efzâ ve huzur-ı faizü’n-nur-ı zıllullahîlerine takdimi niyazıyla Bâbîâlî’lerine getirip i’tâ etmiş olmakla ma’rûz-ı pîşgâh-ı mekarim-penâh-ı cihan-bânîleri kılındığı muhât-ı ilm-i âlîleri buyuruldukda emr u fermân şevketli, kerametli, mehabetli, kudretli veli-nimetim efendim padişahım hazretlerindir.

BOA, HAT, 282/16769

1 Tarih tahminidir. Kazanlı Abdülkerim Efendi’nin İstanbul’a gelişine dair ilk belgenin (C.HR 100/49993) tarihi 21 C. 1228/21 Haziran 1813; İstanbul’da iken kendisine verilegelen maaşın ödenmesine dair en son tarihli belgenin (C.MF 35/3222) tarihi ise 13 B. 1235/26 Nisan 1820’dir. Transkribini yaptığımız bu belgede 26 Nisan 1820 tarihi esas alınmıştır.

GÖKSU ÇAYIRINDAKİ NİŞAN TAŞLARININ KORUMA ALTINA ALINMASI

Servet Gazetesi'nin 19 Temmuz 1315 tarihli nüshasında bahsedilen İçeri Göksu çayırında Sultan Mahmud zamanında ok nişangâhı olarak diktirildiği anlaşılan mermer taşların Müze-i Hümayun'a nakledilmeyip tamir edilerek yerlerinde koruma altına alınmaları

29 Ekim 1899

Müzei Hümayûn

Numara: 102

Maarif Nezâreti Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri,

İçeri Göksu çayırında mevcûd olduğu Servet Gazetesi'nin 19 Temmuz sene [1]315 târihli nüshasında beyân olunan mermer taşların hâizi ehemmiyet olduklarından bahisle ziyâ'ına meydân verilmeyerek oradan kaldırılmaları lüzumuna dâir Sekizinci Dâirei Belediye Müdüriyeti'nden muharrer tezkirenin leffîyle Şehremaneti celîlesinden cânib-i âlîi âsafânelerine tastîr olunup idâre-i âcizâneme emr ü havâle buyrulmuş olan 9 Ağustos sene [1]315 târihli ve elli bir numaralı tezkire zahrına yazılan derkenârda zikrolunan mermer taşların Müze-i Hümayûn'a nakilleri mukarrer bulunduğundan ol vakte kadar mevki'i mezkûr polis komiserliği tarafından hüsnî muhâfazalarına i'tinâ edilmesi lüzûmu arz ve izbâr kılınmış idi.

Ancak işbu taşların sûreti mahsûsada icrâ edilen mu'âyesine ve hâvî olduğu hutûta nazaran cennetmekân Sultân Mahmud Han hazretlerinin zamânı saltanatlarında ok nişânına mahsûs olmak üzere te'sîs ve rezk olunduğu anlaşılp pehlesi ve bâlâsındaki tuğrayı garrâ ile sâir aksâmı lede'ttahrî orada keşf olunmuş olduğu cihetle bunların Müze-i Hümayûn'a nakillerinden ise cem' ve ta'mîr ve mahalline rekziyle hâli aslîsine ircâ'ı bi'lvücûh mûcibi muhassenât olacağından ve zâten böyle târihe âid âsâr-ı merkûzenin yerlerinde ibkâ ve muhâfaza-i ma'mûriyetleri matlûb-ı âlîye muvâfık bulunduğundan masârıfı ta'mîriye emâneti müşârunileyhâya âid olmak üzere idâre-i âcizânemden ta'yîn ve i'zâm olunacak bir me'mûr muvâcehesinde ta'mîr ve rekziyle hey'eti asliyesine ircâ'ı zımında hemen esbâbı lâzîmesinin bi'listihzâr idâre-i âciziye ma'lûmât i'tâsının emânet-i müşârunileyhâya iş'âr buyrulması menûtu re'yi âlîi nezâretpenâhileridir. Ol bâbda emr ü fermân hazreti men lehü'lemrindir.

Fî 13 Cemâziyelevvel sene [1]317 ve Fî 6 Eylûl sene [1]315

Müzei Hümayûn Müdürü

Bende [Osman] Hamdi

۷۵
 عکاس
 چندی
 معارف نقد جدید است
 ۷۵

Şehremaneti

Meclis Kalemi

Aded: 75

Maarif Nezâreti Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri,

İçeri Göksu çayırında mevcûd olduğu iş'âr olunan mermer taşların mu'âyenei vâkı'asına ve hutûta nazaran cennetmekân Sultân Mahmud Han hazretlerinin zamânı saltanatlarında ok nişânına mahsûs olmak üzere te'sîs ve rezk olunmuş olduğu anlaşılp Müze-i Hümayûn'dan ta'yîn ve i'zâm olunacak bir me'mûr muvâcehesinde emânetce ta'mîr ve rekziyle hey'eti asliyesine ircâ'ı lüzûmu 5 Teşrini Evvel sene [1]315 târîhli ve yetmiş bir numaralı tezkire-i aliyye-i nezâretpenâhîlerinde iş'âr buyrulmuş ise de bu âsâr-ı âsârı târîhiyye ve atıkanın ibkâ ve muhâfaza-i ma'mûriyetleri için lede'lhâce ta'mîrleri Müze-i Hümayûn İdâresi'ne âid olmak lâzım gelüp bu gibi masârıf için emânet bûdcesinde bir gûne tertîb ve karşılık olmadığından ve emsâli masârıf nezâret-i celîle-i dâverânelerince ne taraftan ve nasıl tertîbden tesviye etdiriliyor ise bunun da oradan tesviye-i îcâbına bakılması tabî'î olduğundan şu hâlde îcâb eden mahalle ona göre icrâyı teblîğât buyrulması menûtı müsâ'afei celîlei nezâretpenâhîleridir. Ol bâbda emr ü fermân hazreti men lehü'lemrindir.

Fî 24 Cemâziyelâhir sene [1]317 ve Fî 17 Teşrîn-i Evvel sene [1]315

Şehremini

Bende Rıdvan

BOA, ME.MKT, 472/15

KEMANKEŞLER DERGAHINDAN ASKERİ MÜZEYE YAY TAKIMI VERİLMESİ

Okmeydanı'ndaki Kemankeşler Dergâhı'nda mevcut olup tarihî ve millî kıymete sahip yay takımlarından birkaç tanesinin sergilenmek üzere Askeri Silah Müzesi'ne verilmesi

26 Nisan 1910

Daire-i Sadâret Tahrirât Kalemî

Şube: 1

Evrak Numarası: 603

Tarih-i Tebyîz: 15 Rebîülâhîr sene [1]32[8]¹

Evkâf-ı Hümâyûn Nezaret-i Celîlesi'ne

Okmeydanı kurbundaki Kemankeşler Dergâh-ı Şerifi'nde âsâr-ı atîka-i milliyeden bir hayli tîr ve keman mevcut bulunduğu istihbâr olunduğundan ve Esliha-i Askeriye Müzesi'nde ok endâhtına mahsus yay mevcut olmadığından bahisle bunlardan birkaç takımının dergâh-ı mezkûrdan aldirılarak müzeye i'tâsı lüzumuna dair Harbiye Nezaret-i Celîlesi'nden gelen 8 Nisan sene [1]326 tarihli ve 161 numaralı tezkire leffen savb-ı âlilerine irsâl kılınmış olmakla iktizasının ifa ve inbâsına ve melfufun iadesine himmet.

İşaret-i hazret-i müsteşârî.

BOA, BEO, 3739/280400

1 Katip, [1]328 yazacağına 32 yazmış ve tarihin sonundaki 8'i unutmuştur.

حزین

تَحْمِيْلًا لِّاَبْنِ سِنِي
تَحْمِيْلًا لِّاَبْنِ سِنِي

171

اور میدان قربیہ کی لائنیں دکھانے کے لیے موجود
اولا باہر رہے پھر ان کے موزے یہاں سے ڈالے

[illegible]

KEMANKEŞLER DERGAHI'INDAKİ OK VE YAYLARIN ASKERİ MÜZE'DE SERGİLENMESİ

Okmeydanı'ndaki Kemankeşler Dergâhı'nda mevcut olup tarihi ve milli kıymete sahip yirmi iki parça yay, hedef ve levhanın sergilenmek üzere Askerî Müze'ye verildiği

2 Temmuz 1910

Harbiye Nezareti

Tahrirât Dairesi

Tahrirât Kalemi

161

[Hulâsa]: Okmeydanı kurbunda Kemankeşler Dergâhı'nda mevcut olan yaylardan birkaçının müzeye i'tâsına dair.

Ma'rûz-ı çaker-i kemîneleridir ki,

Vaktiyle nâmdâr kemankeşlerimizin bir mahall-i ictimâ ve talimi olan ve padişahân-ı Âl-i Osman hazerâtının dahi nişancılıkdaki maharetlerini müsbit birçok abidelerle müzeyyen bulunan Okmeydanı kurbundaki Kemankeşler Dergâh-ı Şerifi'nde âsâr-ı atîka-i milliyeden bir hayli tîr ve keman mevcut bulunduğu istihbârat-ı vâkı'adan anlaşıldığından ve Esliha-i Askeriye Müzesi'nde ok endâhtına mahsus yay mevcut olmadığından bahisle bunlardan birkaç takımının enzâr-ı âmmeye vaz' ve teşhir olunmak üzere dergâh-ı mezkûrdan aldırılarak müzeye i'tâsı esbâbının istikmâli mezkûr müze müdüriyet-i aliyyesinden vürûd eden tezkirede izbâr kılınmış olmağla suret-i iş'âra nazaran icabının icra ve keyfiyetin emr u inbâ buyurulması merhûn-ı re'y-i sâmi-i fahimâneleridir. Ol-bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 11 Rebîulâhîr sene [1]328 ve fî 8 Nisan sene [1]326.

Harbiye Nazırı namına

Bende Cevad

BOA, BEO, 3775/283120

۵

راجه نامی
 غلام
 ۶۶۵
 ۷۷۷

حضور شاه جناب محمد شاه

فایده
 اوجه میثاق قربندگی کائنات در کالهدیه است
 علیه بنوعه نه کوندر بنوعه تیر و کلاه ۶۶۴
 مانور
 عدد

معونه داعی کلبه کرب
 اوجه میثاق قربندگی کائنات در کالهدیه است
 یازدهم تذکره نک نصیه اقتضای ایضا و انبانیه در شرف و اولاده
 شریفه الیه بنوعه یکنایه ایجه باجه دهکوف و لوحه مانور و غنیمت مذکور معونه مدینه کوندر لیه اول و یقین عطفه و سالف الذکر تذکره بنوعه اعاده نصیه
 اخبار فائده انصاف اولیه اموز فزاده جهته و لایم که - ۱۹
 ۱۹

Nezaret-i Evkâf-ı Hümâyûn

Murâkabe Kalemi

Aded

Umumi: 4635

Hususî: 225

Hulâsa: Okmeydanı kurbundaki Kemankeş Dergâhı'ndan Esliha-i Askeriye Müzesi'ne gönderilen tîr ve keman hakkında.

Melfuf: 1 aded

Huzur-ı Sâmi-i Cenâb-ı Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı dâ'î-i kemîneleridir,

Okmeydanı kurbundaki Kemankeş Dergâhı'ndan âsâr-ı atıka-i milliyeden bulunan tîr ve kemanlardan birkaç takımının Esliha-i Askeriye Müzesi'ne gönderilmesi hakkında Harbiye Nezareti Celîlesi'nden yazılan tezkirenin leffiyle iktizasının ifa ve inbâsına dair şeref-vârid olan 13 Nisan sene [1]326 tarih ve altmış bir numaralı tezkire-i sâmiye-i cenâb-ı sadaret-penâhîleri mûcebince mezkûr dergâh-ı şerifden aldırılan yirmi iki parça yay ve hedef ve levha memur-ı mahsus vedâ'atıyla mezkûr müze müdüriyetine gönderilmiş olduğunun arzına ve salifü'z-zikr tezkirenin de iadeten takdimine ictisâr kılınmış olmağın ol-bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 24 Cemaziyelahir sene [1]328 ve fî 19 Haziran sene [1]326.

Nazır-ı Evkâf-ı Hümâyûn

Şerif Ali Haydar

BOA, BEO, 3775/283120

KABZA ALMA TÖRENİNE KATILMASI İÇİN SADRAZAMA İZİN VERİLMESİ

Okçuluk eğitimini tamamlayanlar için Okmeydanı'nda yapılacak kabza alma törenine katılması ve daha sonra Boğaz kalelerini teftişi için padişah tarafından sadrazama izin verildiği.

6 Nisan 1789¹

Elbet sünnet-i Resûl'e mütâba'at bize ve size ve kâffe-i ibâda elzem ve herkesi âlet-i harb ve sefere teşvîk güzel bir şeydir. Düvel-i Nasârâ'ya dahi bir gösterişdür. Hemân bu vechile hareket edesin. Allah seni her umûrda muvaffak eyleye, âmîn.

Dâire-i bendegânemde mukaddem ve mu'ahhar ok ta'lîm edenlerden kabza alacak kırk elli kadar adem olup ve bahar ve sayf mevsimlerinde ba'zen biniş aded iken bu sene hiç biniş eylemediğimizden belki; masrafdan kaçup biniş etmiyor diyecekleri melhûz ve külliyyen terki fi'l-hakîka münâsib dahi olmamağla eğer hava muvâfık düşer ise inşaallâhu te'âlâ Pazartesi günü Okmeydânı'na biniş ile girilüp kabza alacakları, du'âsı etdirileceği ve ba'dehû Boğaz kal'aları nizâmı hitâmıyla şevketlü efendimiz tebdîlen teşrîf-i hümayûn buyurduklarından sonra kulları dahi biniş tarîkıyla yukarıda bir mahalle gidüp Boğaz kal'alarını bir defa dahi rü'yet niyetinde olduğum ma'lûm-ı hümayûnları buyruldukda Pazartesi Okmeydânı'na gitmeğe izn-i hümayûn buyrulur ise emr ü fermân men lehü'l-emrindir.

TSMA.e, 804 / 56

1 Tarih tahminidir. Osmanlı Arşivi katologundaki tarih esas alınmıştır.

1

KABZA ALMA TÖRENİ PROGRAMININ PADİŞAHIN ONAYINA SUNULMASI

Okmeydanı'nda yapılacak kabza alma merasimi ile ilgili olarak uyulması gereken protokol kuralları ve program akışının padişahın onayına sunulması.

25 Haziran 1861¹

[1]

Cenâb-ı Hazret-i Sadâret-penâhî bendeleri	Cenâb-ı Hazret-i Fetvâ-penâhî dâ'ileri	Ve Fethi Ahmed Paşa bendeleri		Kabza Ve Kapudan paşa bendeleri	Reis-i Meclis-i Âlî Rifat Paşa bendeleri	Kabza Ve Serasker paşa bendeleri
Ve Maliye Nâzırı paşa bendeleri	Kabza Ve Rıza Paşa bendeleri	Ve Hasib Paşa bendeleri	Kabza Ve azâ-yı Meclîsden Arif Paşa bendeleri	Kabza Ve Sadr-ı sâbık Rauf Paşa bendeleri	Kabza Ve Hüsrev Paşa bendeleri	Ve Halil Paşa bendeleri
Ve Zabtiye Mehmed Paşa bendeleri	Kabza Ve Yanya Vâlisi Hafız Paşa bendeleri		Ve Hariciye nâzırı efendi bendeleri	Ve Müsteşâr-ı Sadr-ı Âlî bey bendeleri	Kabza Ve İhtisâb Nâzırı İzzet Paşa bendeleri	Ve De'âvî Nâzırı bey bendeleri
Amedci efendi bendeleri				A'zâyı Meclisi Âlî'den Hüsni Efendi bendeleri		

Bu zevât-ı kirâm bendelerinin defteri sadr-ı a'zam bendelerine irsâl ile ihtâr olunmaları re'y-i hazret-i şâhânelerine menûd idüğü.

Kabza Abdülhak Molla Efendi dâ'ileri	Kabza Yesârîzâde Efendi dâ'ileri	Kabza Ömer Ağazâde Tevfik Bey dâ'ileri	Kabza Kadri Beyzâde Ali Bey dâ'ileri
--------------------------------------	----------------------------------	--	--------------------------------------

Bu dâ'îlerinin rütbesine ri'âyeten cânib-i Meşihat'den yâhûd Bâb-ı Âlî'den da'vetlerinin icrâsı veyâhûd bu dâ'iyân kemân-keşân olduklarından şeyhü'l-meydân tarafından sâir kemân-keşân misillü da'vetleri icrâ olunmak.

Şevketlü, kerâmetlü veliyyü'n-ni'am-ı âlem efendimiz hazretleri ne mahalde murâd-ı şâhâneleri buyrulur ise mâni' olmayup ve ziyâfet-i mülûkâneleri gününe dahi hâcet olmayup yevm-i meydânın mâ'adâsında meydânda ve Kasr-ı Hümâyûn-ı Yıldız'da ve mahall-i sâirede kangı gün icrâsı murâd-ı hümâyûnları olur ise bir gün mukaddem

1 Tarih tahminidir. Osmanlı Arşivi kataloğundaki tarih esas alınmıştır.

şeyhü'l-meydân kullarını ihtâr ve ertesi gün irâde buyrulan mahalle birkaç havacı dört kemân-keş bir vekil-i harc-ı meydân gelirler. İki kemân-keş zât-ı şâhânelerinin mahall-i tîr küşâdında bulunup ayak şâhidi derler, ikisi de hava yerinde bulunup hava şâhidi derler. Üç aded küşâd-ı tîr-i şâhâneleri tamâmında şevketlü efendimiz esb-süvâr, mevcûd bendegân piyade, tîrin konduğu mahalle varilup takarrüb olundukda şeyh kulları vesâir mevcûdîn cehren tekbîr getirerek tîr-i mülûkânelerin konduğu yerden şeyh kulları çeker. Mukarrebân-ı mülûkânelerinden de kabza alacak kulları da bu vechile icrâ olunup yevm-i ziyâfetde ayak ve hava şâhidleri şehâdetiyle isbât olunur.

Bu dört şâhid-i kemân-keş olarak vüzerâ, ulemâ vesâir kullarından kimleri murâd-ı mülûkâne buyrulur ise olur. Kabza almış müşîrân bâlâ[da] muharrer el-yevm meydân müdâvimi olanlar münâsib gibi olanlar:

Kadri Beğzâde Ali Bey dâ'ileri	Silâhdar Ağazâde Tevfik Bey kulları	Merhûm Işık Şeyh'in oğlu Raif Efendi kulları	Kağıtcıbaşızâde Hacı İzzet kulları
Bedestânî elHâc Mustafa Efendi kulları	Hâlâ Şeyhü'l meydânzâde Raif Efendi kulları	Ve Vâkıf Efendi kulları	

Birkaç seneden berü bu yevm ihsân-ı şehinşâhîlerine terakkuben meşk etmekte olan:

Taşra tâlibânı: 6 aded	Kurbı şân olanlar:() aded
------------------------	----------------------------

Yevm-i ziyâfetde mukarrebân-ı şehriyârîden ve hademe vesâireden ve taşra tâliblerden her kaç kulları kabza alır ise cümlesinin üçer takım koşuları taraf-ı şâhânedan bir-siyâkda altışar arşun çuka ihsân buyrulmak usûlünden olup icrâsı re'y-i şevketânelerine menût idüğü.

Kanuni Sultan Süleyman, Mohaç Meydan Muharebesinin ardından solakların ortasında Budin'e giderken.

Seyyid Lokman, Hünernâme, TSMK, Hazine, nr. 1524, vr. 256b.

TSMA-E

[2]

Ayağa duruldukda şâhidâna bir a[ti]yye-i mülûkâne lâzım gelmeyüp fakat havacıyâna nakid 250, vekîl-i harc-ı dergâha 150, şeyhü'l-meydâna bir 500 guruş verilmek, yâhûd ba'de'l-kabza cümlesi birden ihsân buyrulmak.

Taraf-ı zât-ı lâzımı'l-vücûd-ı hümayûnlarından kemân-keşân kullarına ihsânı mu'tad olan koşular usûlü:

Binyüz, bin, dokuzyüz, salâ; mine'l-kadîm dört aded koşu ise de binyüzcüler şimdi olmadığından bin koşusu sâbıkına ri'âyeten icrâsı murâd-ı hümayûn buyrulur ise ba'dehû koşu-yı mezkûr diğer üç takıma ilhâk olunmak yâhûd sarf-ı nazar buyrulmak, şâli, vesâir çiçekli ve istofa vakte nazaran kullanışlı olmayup akçe konmak dahi elverişli gibi müzâkere olunmağla muvâfık-ı irâdeleri buyrulur ise akçe konmak, zîrâ şâli konsa üç şâli üç kullarına müyesser olup diğerleri mahrûm olacakları, akçe olursa icâbına göre dörde başka tefrikan dört-beş meydân beherinde bir kulları mesrûr olunacağı.

Bin yüz koşusu 2.500 guruş	Binciler 1.750 guruş	Dokuzyüzcüler 1.250 guruş	Salâ koşusu, kalabalık olmağla 1.500 guruş	Yekûn guruş
				4.500
				2.500, binyüz koşusu ihsân buyrulur ise
				7.000

Bu koşu ba'de't-ta'âm kabza alındıktan sonra meydân odasında şeyhin önüne konup ve meydân sandığında vaz' olunup meydân günleri verilüp yevm-i mezkûrda i'tâsı usûlünden olan koşular:

Okcu ve yaycı kulları Aded: 7 1.000 gurus	Tekyenişin ve havacı ve korucu kulları Aded: 12 2.000 gurus	Vekil-i harc kulları Aded: 1 500 gurus	Du'acıyı meydân kulları Aded: 1 250 gurus
Aşırhân 500 gurus	Yekûn 4.250 gurus		
Elyevm müdâvimi meydân olan kemâkeşân kulları 20 aded: beherine ellişer gurus ihsânı şâhâne buyrulur ise celbi kulûb olunacağı. 1.000 gurus.			

Hazret-i müşîrân kasr-ı mülûkâne tahtındaki odalarda it'âm olunmak.

Müsâfirân-ı sâire meydân odasında it'âm olunmak.

Müşîrân ve kazaskerân için ta'âm takım: 5 aded

Evsatca ta'âm takım: 10 aded

Asâkir vesâ'ire ednâ ta'âm takım: 5 aded (Şorba, lahm, keşkek, börek, pilav, zerde)

Fukarâ için pilav, zerde (kebîr kazan ile): 2 aded

Ît'âm olunur günü beher sofrada su yerine şerbet vermek usûlünden olmağla beher sofraya bir desti şerbet.

Harem-i hümayûndan teşrîfe râğbet buyrulur ise şeyhin hânesi tahliye olunmak ve başkaca ta'âm verilmek ve icâb eden hizmetciler ve sofrâ takımları me'mûruna ihâle kılınmak.

Meydân odası hüdvendigâr-ı sâbık efendimiz kabza ziyâfesinde döşenmiş olup pek fersûde olmağla irâde-i şâhâne buyrulur ise tecdîd olunmak; müsâ'ade-i hümayûn buyrulmaz ise fakat hasırı tecdîd olup yasdık ve makadları setr için ihrâm, 20 aded

Döşeme tecdîd olunur ise kapı arası peykelerine konmak üzere ihrâm, 2 aded

Gülâbdân, buhûrdân, 2 çift

Müşîrân ve müsâfirân-ı sâire için esbân, Tersâne bahçesi iskelesine: 10 aded

1526 senesinde çıkan Baba Zünun İsyanı'nı bastırırken yaralanan Hüseyin Paşa'nın, tirkeşi ok ile dolu askerleri önünde vefat etmesi.

Arifi Fethullah Çelebi, Şehname-i Al'i Osman, TSMK, Hazine, nr. 1517, vr. 235a.

[3]

Teşrîf-i mülûkânelerinde vüzerâyı izâm vesâir bendegân nişân-ı âlilerin ta'lik etmek ve seyflerin kuşanup öyle selâmlamak.	Ekser havaya bakılmayup teberrüken minber sofasında ayağa durulmak veyâ havasıyla durmak.
--	---

Şeyhü'l-meydân dâimâ oturduğu köşeye oturmak münâsib gibi görülmeyüp devletlü sadr-ı a'zam hazretleri köşeye ve cânib-i yemînine fazîletlü şeyhülislâm vesâir müşîrân-ı kirâm ve sâirîn alâ merâtibihim oturulmak.

Ve köşenin sol tarafına şeyh bendeleri ve kemân-keşân-ı sâire sırasıyla oturup resm-i kabza icrâ olunmak.

Taşra tâlibleri altı aded denmiş ise de onlar müdâvimîn-i meydândan olup gâliba diğer meşk ederler bulunacak gibi ağnaşıldığından bir on üç, on beş kadar koşu ihtiyât mevcûd bulunmak.

Şevketlü, kerâmetlü, merhametlü veliyyü'n-ni'metimiz efendimiz mahfil-i hümayûnda ahz-ı kabza buyurup mukarrebân bendelerine dilerler ise kendüleri ihsân buyurup dilerler ise gine mahfil-i şâhânelerinde şeyhden onlar da ahz etmek.

Hademe-i şâhânelerinden vesâirîn meydân odasında icrâ olunmak.

Taşra tâlibleri teşrîf-i hümayûnu beklemek veyâhûd ber-vech-i sâbık erkenden onlar ayağa durmak.

Teşrîf-i mülûkânelerinde evvel edâ-yı salât olunmak veyâhûd evvel it'âm olunup ba'dehû edâ-yı salât ve ba'dehû icrâ-yı kabza münâsib gibi ise de emr ü irâde cenâb-ı hazret-i şehinşâhânelerininindir.

TSMA.e, 511 / 7

بسم الله الرحمن الرحيم

جبريل عليه السلام حق جل وعلا امر له حضرت ادم عليه السلامه كنود وكفى بك وكان
 تسليم وتعليم ايروب علم وميد استاد لري ولوب بعد زمان حضرت ابراهيم عليه السلام
 كان يا يوب رمية رغبت بيور وبعينه اول من عمل العتي ابراهيم عليه السلامه وكان
 حبيبي ابن عباس رضي الله عنهما دن روايت او تخته ربيع دنان صاحب رسالت بناه
 حضرت نيك اصحابه كرام لوزن عشرة وبعينه دن سلعين بي وقاص رضي الله عنه حضرت نوري
 علم ربيع جمله دن ماهر اولوب ائمة زمانك ربيع و استادي اولوب الا عند الزماة
 بصر صفت اولشدر لکن بوفتن اوج پير اكلوب دهر ملائكة جبريل عليه السلام اولود
 بغيران ديشان حضرت ادم عليه السلام اولود اصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم سعد
 حضرت نوري غزاله و بيو كان استمال ايتكم ابراهيم عليه السلام فذلك ابي و ابي يوسف و
 حديث تريف علي المرتضى كرم الله وجهه روايت بيور در غيبا چون بر شاكره و استاد تظلم
 بعينه حضرت ديور بكن صلح التي صلح اليه الوب صلح تولا غنا حقيقه تسليم قبلة و بفتح
 اوله و جهله ديرك جبريل حضرت ادمه جسد كود و ويركي فوس غري و تعليم ري ايروب
 استادي اولوب النور و هابل و قاله قبله مين بيايد حضرت سيد موزة النور و بوقفة كلاً
 الهادوي نيا النور و استاد نوره استاد و استاد فلو انه كلاً النور و بوقفة كلاً
 و يور بغيره كلاً تسليم ايروب و يور و يور بعد القبول كذا و يه بوفتن لري ابن ابراهيم
 يا شيمه و بلا طهارت بوقفة قبل ايتد و يا شيمه قيمت بونا اهل فاعلم ايتد شيمه
 و جنانيه تعليم اوليه في تيز فوند و سائر حيواند بواحد ائمة كوزي كوزي محله ائمة
 زير افضا صحرودر بسلامه صلوة و سلام ايله بواحد بربحله سائر و اولوزن كوك
 تشانه كوك فصا بصره بسم ساهو مكنو اوله ايتد ايتد ايتد وقت شيمه سيد و مير
 اولوب حفظ ضاده اوله شيمه كرمه سيد المسلمين انه شاله تعالى على مراتله كاسايب ولوب
 اعلا و تولا تقي مير ايدر مولاي متعال ايتد بايتد بايتد سلامت ياد

بسم الله الرحمن الرحيم
 السلام
 صل

2333

TSMA-E

513/9

OKÇULARA KABZA VERME TÖRENİ

Okçuluk eğitimini tamamlayan okçulara kabza verme töreni ve muhteviyatı.

4 Mart 1840¹

Bismillâhirrahmânirrahîm

Cibrîl aleyhi's-selâm Hakk celle ve alâ emriyle Hazret-i Âdem aleyhi's-selâma getürdüğü tîr ve kemânı teslim ve ta'lîm edip ilm-i remyde üstâdları olup ba'de zamân Hazret-i İbrâhîm aleyhi's-selâm kemân yapıp remye rağbet buyurup hakkında "evvele men amile'l-kusiye İbrâhîmu aleyhi's-salâtü ve's-selâm" hadîsi, İbn Abbas radiyallâhu anhümâdan rivâyet olunmuştur. Ba'dehû zamân-ı sâhib-i risâlet-penâh hazretlerinin ashâb-ı kirâmılarından aşere-i mübeşşereden Sa'd bin Ebi Vakkas radiyallâhu anh hazretleri, ilm-i remyde cümleden mâhir olup e'imme-i rumâtın re'îsi ve üstâdı olup el-ân inde'r-rumât pîr-i san'at olmuştur. Lâkin bu fende üç pîr anılıp zümre-i melâikde Cibril aleyhi's-selâm olur, Peygamberân-ı zîşânda hazret-i Âdem aleyhi's-selâm olur. Ashâb-ı Resûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem de Sa'd [bin Ebi Vakkas] hazretlerine gazâlarda tîr ve kemân isti'mâl etmeye emr edip "Yâ Sa'd, irmi fedâke ebî ve ümmî" deyü buyurulan hadis-i şerîf, Aliyyu'l-Mürtezâ kerramallâhu vechehû rivayet buyurur. Tergîb için bir şâkirde üstâdı ta'lîm ba'dehû kabza verdiğinde sağ elini sağ eline alıp sağ kulağına hafiyiyeten teslim-i kabza ve nasîhat olmak vechile der ki: Cibril Hazret-i Âdem'e cennetten getirip verdiği kavs-i Arabî'yi ve ta'lîm-i remy edip üstâdı olup onlar da Hâbil ve Kâbil'e ta'lîm ba'dehu yeden bi-yedin Hazret-i Sa'd bin Ebi Vakkas bin Mürre onlar da Ebu Haşim el-Baverdî hazretlerine onlardan üstâdlara, üstâddan üstâdım filâna gelip ismiyle ana onlar da bu kabzayı bana verip ben de sana teslim edip verdim deyip de ba'de'l-kabûl kendüye bu nasihatleri ede: Abdestsiz yapışmaya ve bilâ-tahâret bulunsa gûsûl etmeden yapışmaya, kıymet bilmez nâ-ehle ta'lîm etmeye, müşrikîne ve cingâneye ta'lîm olunmaya, eti yenmez kuşa vesâir hayvâna bilâ-özü atmaya, gözü görmediği mahalle atmaya, zira kazası çoktur. Farazâ bir yerde ok atılsa ki ardı görünmez ola yâhûd gece hatâ vâki' olur, besmeleyle salâtü selâm ile bed' oluna, bir mahalde mübâşeret oldukda gerek nişâna gerek müsâbakaya. Benim sa'âdetlü mükremetlü oğlum Ahmed Bey Efendi vakt-i şerîfiniz sa'îd ve ömrünüz mezîd olup hıfz-ı Hüdâ'da olası. Âmin bi-hürmeti seyyidi'l-mürselîn, İnşâallahu Te'âla âlî merâtible kâmyâb olup a'lâ oklar atmak müyesser eder. Mevlâ-yı müte'âl. Âmin, Yâ Mu'in. Bâkî selâmet bâd.

El-muhibbü'l-ma'lûm şeyh-i tîr-endâzân, hâlâ.

TSMA.e.513/9

1 Tarih tahminidir. Osmanlı Arşivi kataloğundaki tarih esas alınmıştır.

بسم الله وعلی برکة رسول الله بوقبضه جبرائیل علیه السلام تحسبنا و تعالی حضرت تدینک
 امر شریفیدلید جنتن چقاروب استا بروجه تبرک پیغمبر صلی الله تعالی علیه وسلم
 حضرت تدین کتوروی بعد سلطان انبیا علیه ازکی اتخایا اقد عز اذن شریفیدلید
 سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه حضرت تدی پر مرزا اولوب بوقبضه شریفی اصحاب کرین
 رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضرت تدین تیم ایدوب امانت بر بردن کلمه رک
 استادم بکاویدوی بن دخی امانتی سکا تیم ایدم فی سبیل اللہ نیت ایدوب
 اوقنات غزایله وطلب اولان قبضه عاشقنه دخی بوموال و زره خیر دعایله
 تیم ایه

E

62

4630

TSMA-E 698/53

OKÇUYA ÖĞÜTLER

Kabza alma töreninde okçuya ustasının verdiği öğütler.

23 Ekim 1786¹

Bismillâh ve alâ bereketi Resûlillâh. Bu kabzayı Cebrâîl aleyhi's-selâm Hakk sübhânehu ve te'âlâ hazretlerinin emr-i şerifleriyle cennetten çıkarup ibtidâ ber-vech-i teberrük peygamberimiz sallallâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellem hazretlerine getürdi. Ba'dehû sultân-ı enbiyâ aleyhi ezkât-tehâyâ efendimiz izz-i şerîfleriyle Sa'd bin Ebi Vakkas radiyallahu anh hazretleri pîrimiz olup bu kabza-yı şerîfi ashâb-ı güzîn rıdvânullâhi te'âlâ aleyhim ecma'in hazretlerine teslim edüp emânet birbirinden gelerek üstadım bana virdi ben dahi emâneti sana teslim eyledim, fî sebîlillâh niyet idüp ok at, gazâ eyle ve tâlib olan kabza âşıkına ve dahi bu minvâl üzere hayır-du'â ile teslim eyle.

TSMA.e, 0698/53

1 Tarih tahminidir. Osmanlı Arşivi kataloğundaki tarih esas alınmıştır.

İSTANBUL OKÇULAR TEKKESİ

OKÇULARA VAKFEDİLEN OKMEYDANI İLE ATICILAR TEKKE'Sİ'NE DİŞARIDAN MÜDAHALE OLUNMAMASI

Fatih Sultan Mehmed tarafından ok talimi yapılmak üzere vakfedilen, Sultan II. Bayezid zamanında genişletilen Okmeydanı'ndaki araziye tarla, su yolu, bağ, bahçe ve mezar yapılmaması, burada okçu taifesinin atıcılık yapıp menzil dikmesine engel olunmaması ayrıca burada bulunan Atıcılar Tekkesi'ndeki eşyalara müdahale edilmemesine dair Galata Kadısına ve Sekbanbaşı'ya yazılan emir.

11 Eylül 1692¹

Sâbıkâ Rumili kadı-askerliği pâyesi olup, hâlâ ber-vech-i arpalık Galata kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ Mahmud'a ve Sekbânbaşı Murtaza dâme mecduhûya hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağasının taht-ı nezâretinde vâki' Galata kazâsına tâbi' Kulaksız kurbünde merhûm Ebu'l-Feth Sultân Mehmed Han tâbe serâhu İstanbul'u muhâsara eyledikde Okmeydanı hudûdına dâhil ve hâlâ tekye olan mahalde hıyâm-ı zafer-penâhları vâki' olup, meydan-ı mezbûrdan fethi müyesser olmakla guzât-ı İslâm ve âmme-i enâm ok atıp du'â olunmak için vakf ve şart eder ki, meydân-ı mezbûrda fakat ok atıp, kimesne bir karış yerine ve bir avuç toprağına ta'arruz etmeyip, su yolları ve mezâristan ve bağ ve bahçe olmayıp, vechen mine'l-vücûh kimesne müdâhale etmeye deyu tîr-endâz taifesinin yedlerine emr-i şerîf verilip ve muhâfazasıçün korucular ta'yîn ve câ-be-câ sınır taşları vaz' ve sınır ve hudûd bağlayıp ve musallâ dahi vaz' edip ve ba'dehû merhûm Sultân Bâyezîd-i Velî meydân-ı mezbûra kemâl-i râğbet ve ba'zı arâzi ilhâk ve onlar dahi bâlâda tahrîr olunduğı üzere emr-i şerîf verip ve bundan mâ'adâ Şeyhül-islâm merhûm Ebussuud dahi meydân-ı mezbûrenin vakfiyeti sıhhatini ve tîr-endâz taifesine mahsûs ve âharı müdâhaleden men' birle fetvâ-yı şerîfe vermişiken ba'zı kimesneler hudûd-ı meydâna tarla ve mezârî' ve su yolları kazıp, şart-ı vâkıfa mugâyir ta'arruzdan hâlî olmamağla bundan akdem Âsitâne Kâimmakâmı Mahmud Paşa ve Sekbânbaşı Hasan zamânında tîr-endâz taifesiyle atıcı taifesinin i'tibâr eylediğı gez ile hudûd-ı erba'ası tahdîd olunduğı üzere düstûru'l-amel olup ve hâlâ meydân-ı mezbûrda vâki' olan Atıcılar Tekyesi'ni Vezîr-i a'zam-ı sâbık İskender Paşa binâ ve Silahdâr Mustafa Paşa dahi bakır evâni vaz' ve ba'zı müslimîn dahi bakır evâni ve sair âlât-ı tekye vakf edip, zikrolunan tekye ve içinde olan mevkûfâta yaycı ve okçu taifesi bî-vech mu'arazadan hâlî olmayıp ve bundan gayrı yaycı ve okçu taifesi tîr-endâz taifesinin

1 Zilhicce'nin 29. günü esas alınmıştır.

âyin ve erkânlarına mu'âraza edip, bizim hükmümüz ile menzil dikilir ve başka çıkmadık âdemin ok ve yayı ile menzil dikdirmeziz deyu ta'arruz eylediklerinden vezîria'zam-ı sâbık müteveffâ Mustafa Paşa yeniçeri ağası iken men' birle verdiği memhûr düstûru'l-amel mücebince emr-i şerîf verilip, yine mu'ârazadan hâlî olmayıp, men' olunmak iktizâ etmekle cümlelerin ma'rifetiyle verilen hudûd-nâme ki Okmeydanı'nın merhûm Ebu'l-Feth Sultân Mehmed Han tîr-endâz taifesine vakf eylediği mahallin hudûd [u] sınırı bağlayıp, ba'dehû Sultân Bâyezîd Han-ı Velî ba'zı arâzi ilhâkıyla hudûd [u] sınır bağlayıp, vaz' eyledikleri sınır taşlarının civâr[cevânib]-i erba'asının idâresi atıcı taifesinin i'tibâr eylediği gez hesâbıyla sekiz bin yüz elli gez olup, meydan-ı mezbûrda hudûd-ı mu'ayyen ile mahdûd olan mahallin bir karış yerine ve bir avuç toprağına ta'arruz olunmayıp, bağ ve bahçe ve tarla ve mezâristân olmayıp ve yaycı ve okçu taifesi âyin ve erkânlarına ve menzil dikmelerine ve başka çıkmadık âdemin oku ile menzil dikmelerine ve yaylarına ve tekyelerine ve içinde olan bakır evâniye ve gayrı lâzime-i tekyeye kat'a müdâhale ve mu'ârazâ etmeyip, minvâl-i meşrûh üzere tîr-endâz taifesi meydân-ı mezbûreyi ve tekye-i merkûmeyi zabt edip, bir ferd mâni' olmamak için Hüdavendigâr-ı sâbık zamânında yeniçeri ağası arzı mücebince emr-i şerîf verilmekle mücebince müceddeden hüküm verilmiştir.

Fi Evâhir-i Z. Sene [1]103

BOA, A.DVNS.MHM.d, 103/139

Solakların arkasında bulunan Kanuni Sultan Süleyman İrakeyn Seferi (1533-35) esnasında hareket halinde.

Seyyid Lokman, Şehinşâhnâme, TSMK, Bağhdad Mansion, nr. 200, vr. 24b.

[illegible]

OKÇULARA VAKFEDİLEN OKMEYDANI İLE ATICILAR TEKKEŞİ'NE DIŞARIDAN MÜDAHALE OLUNMAMASI

Fatih Sultan Mehmed tarafından ok talimi yapılmak üzere vakfedilen, Sultan II. Bayezid zamanında genişletilen Okmeydanı'ndaki araziye tarla, su yolu, bağ, bahçe ve mezar yapılmaması, burada okçu taifesinin atıcılık yapıp menzil dikmesine engel olunmaması ayrıca burada bulunan Atıcılar Tekkesi'ndeki eşyalara müdahale edilmemesine dair Galata Kadısına ve Sekbanbaşı'ya yazılan emir.

25 Mart 1696

Vech-i meşrûh [üzere] tecdîd olunmuştur. Fî evâil-i Ca. sene 1116

Galata kadısına ve Asitâne-i saadetimde sekbanbaşı olan yeniçeri ağası kaymakamına hüküm ki:

Dergâh-ı muallâm yeniçerileri ağasının taht-ı nezâretinde vâki Galata kazâsına tâbi Kulaksız kurbünde merhum ve mağfûrun-leh ceddim Ebu'l-Feth Sultan Mehmed han tâbe serâhû İstanbul'u muhasara eyledikde Okmeydanı hududuna dahil ve hâlâ tekye olan mahalde hıyâm-ı zafer-penahları vâki olup meydan-ı mezbûreden fethi müyesser olmakla guzat-ı islama ve âmme-i enâma ok atıp dua olunmak için vakf ve şart eder ki: Meydan-ı mezbûrede fakat ok atıp kimesne bir karış yerine ve bir avuç toprağına taarruz etmeyip su yolları ve mezaristan ve bağ ve bağçe olmayıp vechen mine'l-vücûh kimesne müdahale etmeyeler deyu tîr-endâz taifesinin yedlerine emr-i şerif verilip ve muhafazasıyçün korucular tayin ve câ-be-câ sınır taşları vaz' ve sınır ve hudud bağlayıp ve musallâ dahi vaz' edip ve ba'dehû ceddim Merhum Sultan Bayezid Han-ı Velî tâbe serâhû dahi meydan-ı mezbûra kemâl-i rağbet ve bazı arazî ilhâk ve tevsî' ve onlar dahi bâlâda tahrîr olunduğu üzere emr-i şerif verip ve bundan mâadâ ecdad-ı izamımdan her biri zamanlarında minvâl-i muharrer üzere evâmir ve hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn verip ve merhum Şeyhülislâm Ebussuud dahi meydan-ı mezbûrenin minvâl-i meşrûh üzere vakfiyeti sıhhatin ve tîr-endâz taifesine mahsus ve âharı müdahaleden men' birle fetva-yı şerif vermiş iken bazı kimesneler hudud-ı meydana tarla ve mezarlık ve su [yo]lları kazıp şart-ı vâkîfa mugayir taarruzdan hâlî olmamağla bundan akdem Âsitâne-i Saadet'imde Sadâret-i Uzmâ Kaymakamı Müteveffâ Mahmud Paşa ve Sekbanbaşı Hasan ve sair tîr-endâz taifesiyile atıcı taifesinin itibar eylediği gez ile hudud-ı erba'ası tahrîr ve tecdîd olunduğu üzere düsturü'l-amel olup ve hâlâ meydan-ı mezbûrede vâki olan Atıcılar Tekyesi'n Vezîr-i a'zam-ı sâbık müteveffâ İskender Paşa bina ve Silahdâr Mustafa Paşa dahi tevsî' ve bakır evânları vakf ve bazı müslimîn dahi bakır evânî ve sair lâzime-i tekyeyi vakf edip zikrolunan tekye ve içinde olan mevkufata yayıcı ve

okçu taifesi bî-vech muarazadan hâlî olmayıp ve bundan mâadâ yaycı ve okçu taifesi dahi tîr-endâz taifesinin âyin ve erkân-ı remylerine muâraza edip “bizim hükmümüz ile menzil dikilir ve başka çıkmadan âdemin ok ve yayı ile menzil dikdirmeziz” deyu Vezîr-i a’zam-ı sâbık müteveffâ Mustafa Paşa yeniçeri ağası iken murâfa’adan men’ birle verdiği düsturü’l-amel mücebince emr-i şerif verilip yine muârazadan hâlî olmayıp men’ ü def’ olunmak iktizâ eyledikde cümlelerin ma’rifetiyle verilen hududnâme ki Okmeydanı’nın ceddîm Ebu’l-Feth Sultan Mehmed Han tâbe serâhunun tîr-endâz taifesine vakf edip hudud ve sınır bağlayıp ba’dehû Sultan Bayezid Han-ı Veli tâbe serâhu bazı arazi ilhâkıyla hudud ve sınır bağlayıp vaz’ eylediklerinde sınır taşlarının cevânib-i erba’ası idâresi atıcı taifesinin itibar eylediği gez hesabıyla sekiz bin yüz elli gez olup meydan-ı mezbûrda hudud-ı muayyen ile mahdûd olan mahallin bir karış yerlerine ve bir avuç topraklarına taarruz olunmayıp bâğ ve bağçe ve tarla ve su yolları ve mezaristan olmayıp ve yaycı ve okçu taifesi âyin ve erkânlarına ve menzil dikmelerine ve başka çıkmadık adamın oku ile menzil dikmelerine ve yaylarına ve tekyelerine ve içinde olan bakır evânına ve gayrı lâzime-i tekye[ye] kat’â müdahale ve muâraza etmeyip minvâl-i meşrûh üzere tîr-endâz taifesi meydan-ı mezbûreyi ve tekye-i merkûmeyi zabt edip vechen mine’l-vücûh bir ferd mâni olmamak bâbında hüdavendigar-ı sâbık zamanında yeniçeri ağası arzıyla verilen emr-i şerif mücebince merhum ve mağfûrun-leh ammim Sultan Ahmed Han tâbe serâhu zamanında dahi emr-i şerif verilmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak için yazılmışdır.

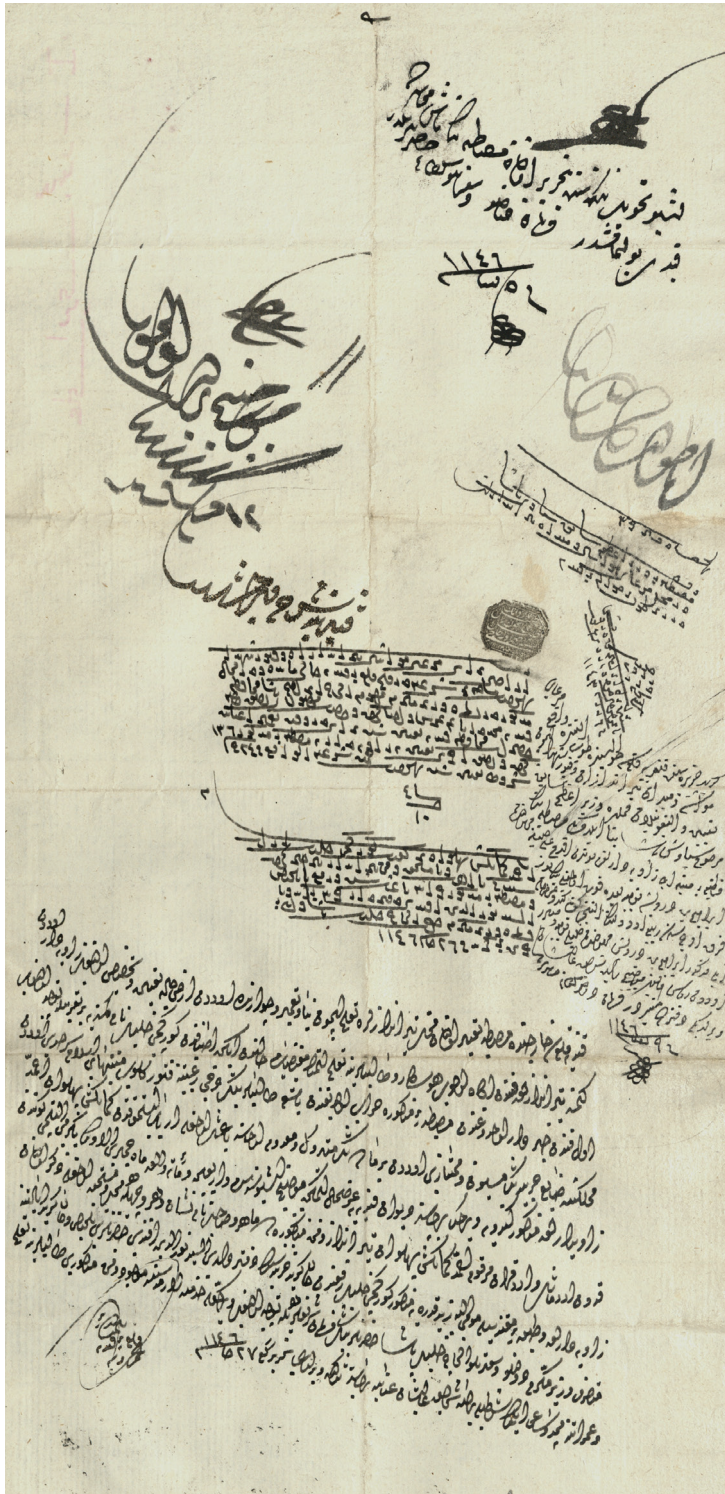
Fî evâsıtı Ş. Sene [1]107

BOA, A.DVNSMHM.d, 108/545

Tören kıyafetlerini giyen ve üsküfleri açık şekilde hareket halinde olan solakların ortasında, III. Ahmed'in çocuklarının sünnet törenine (1720) gidişi.

Seyyid Vehbi, Surnâme, TSMK, Ahmed III, nr. 3593, vr. 15b.

KANDİYE'DE OKÇULUK EĞİTİMİ VEREN ZAVİYEYE KEMANKEŞ PEHLİVAN AHMED'İN TAYİNİ

Kandiye Kalesi havalisinde bulunan boş arazi okçuluk eğitimi alanlara tahsis olunup buraya zaviyedar olan kişinin okçuluk fennini iyi bilmesi ve taliplilerine bu fenni öğretmesi gerekirken bu göreve bir şekilde tayin olunan ve okçuluk ilminde hiçbir bilgisi olmayan Kürkçü Halil'in zaviyedarlıktan azledilerek yerine okçuluk konusunda son derece iyi bilgisi olan Kemankeş Pehlivan Ahmed'in tayin olunduğu.

19 Aralık 1733

Kandiye Kal'ası haricinde Mastaba tabir olunan mahal tîr-endâzlara ta'lim için bina ve tamir ve civarında olan arz-ı hâliye tayin ve tahsis olunup zâviyedâr olan kimesne tîr-endâzlık fenninden âgâh olup heveskâr ve tâliblerine ta'lim etmek muktezâ-yı hâlinden iken esnafdan Kürkçü Halil nam kimesneye bir takrîble tevcîh olunup ol fenden haberdâr olmadığından mastaba-i mezkûre harâb olduğundan başka tâliblerinin dahi râğbetine fütur gelip müntehâ-yı İslam serhaddi olan memleketde sanâyi'-i harbiyenin mesbûn [mesnûn]? ve mümtâzı olan bir maddenin metrûk ve ma'dûm olmasına bâ'is olmakla erbâb-ı istihkâkdan Kemankeş Pehlivan Ahmed zâviyedârlık-ı mezkûr kendüye verilmek ricasına Divan-ı Kandiye'ye arzuhâl etmeğin mücebince işbu sene-i sitte ve erba'ın ve mi'e ve elf mâh-ı Cemâziyevvel'in yirmi altıncı gününden kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân merkûm Ahmed Kemankeş Pehlivan tîr-endaz ve fenn-i mezkûrede mâhir ve sahib-i nam u nişan ve her vechile mahall ve müstahık olmakla zikrolunan zâviyedârlık vazife-i mukannenesiyle mûmâ-ileyh zîde kudrahûya mezkûr Kürkçü Halil ref'inden hâlâ Girid Hazinesi'nin Defterdarı es-Seyyid Nureddin Efendi hazretleri telhis ve hâlâ Girid Eyaleti'ne mutasarrıf vezîr-i mükerrerem devletli ve saadetli el-Hâc Halil Paşa hazretlerinin fermân-ı şerifleriyle tevcîh olunup virilmekle hıdmet-i lâzimesinde mevcut ve fenn-i mezkûrî tâliblerine talim ve umrânına mücid ve sâ'î eylemek şartıyla berât-ı şerif-i âlîşân inâyet ricasına tezkire verildi.

Tahriran fî 27 Ca. Sene 1146

Be-cezîre-i kal'a-i Kandiye el-mahrûse

Kaydına şerh verilmiştir.

[mühür]

Zemîn-i arazi berây-ı merâ-yı mevâşi [ve meydân-ı] tîr-endâzân ve kubûr-ı şühedâ ber-mûceb-i mesâha-i şer'îye der-feth-i Kal'a-i Kandiye hâlî-mânde ve der-mahall-i mezkûr der-zaman-ı Vezir-i mükerrer Merhum el-Hâc İbrahim Paşa muhafız-ı Kandiye müceddeden bâğ gars ve ihyâ-kerde ve hâsıl-ı mahsulât nısf hisse-i hazerât-ı muhafız-ı Kandiye tayin-şode berây-ı der-vakt-i tamiren inâyet-kerde ve nısf-ı ahârı tayin be-zâviyedâr be-mastaba-i mezkûr şürûtan tayin-şode ber-mûceb-i hüccet-i şer'îye el-vâki, fî 24 C. sene [1]136

Bâğ 10 D. (dönüm).

Be-nâm-ı Ahmed Kemankeş Pehlûvan an-tahvîl-i Kürkçü Halil ez-an sebeb ki nâ-ehil ve nâ-müstahik ve fenn-i tîr-endâz bî-haber-kerde (?) ve mastaba-i mezkûr harâbına bâ'is-şode ve ref' bâ-telhîs-i es-Seyyid Nureddin Efendi Defterdar-ı Hazine-i Girid ve bâ-fermân-ı Vezîr-i mükerrer hazret-i el-Hâc Halil Paşa Vali-i Cezîre-i Girid, fî 26 Ca. Sene 1146

İşbu tahvîl tezkiresinde tahrîr olunan mastabanın Başmuhasebe'de kaydı bulunmamaşdır. Fermân devletli ve saadetli sultanım hazretlerindir, fî 5 Receb sene 1146

Anadolu'dan derkenar oluna.

Ber-mûceb-i defer-i hazine

Vakf-ı Mastaba-i Vezir-i a'zam-ı sâbık Siyavuş Paşa der-mahall-i mera-yı mevâşi ve meydân-ı tîr-endâzân der-zîr-i top an havâle-i Kandiye

Halil zâviyedâr, yevmiyye-i mu'ayyene

Berât-sitâde an L. (mahlûl-i) İbrahim bin Derviş ba-arzuhâl-i hod ve ba-rûûs-ı hümâyûn, fî 6 Ra. sene 1143

Girid ceziresinde Kandiye Kal'ası havalisinde Topaltı'nda vâki mera-yı mevâşi ve meydân-ı tîr-endâzân ve kubûr-ı şühedâ için tayin ve alıkonulan mahalde Vezir-i a'zam-ı sâbık Merhum Siyavuş Paşa bina eylediği mastabanın vazife-i muayyene ile zâviyedârlığı bundan akdem Ali Halife muhlulünden İbrahim bin Derviş'e tevcih, ba'dehû fevt olmakla bin yüz kırk üç senesi Rebülevvel'inin altıncı günü kendi arzuhâli ile mezkûr İbrahim bin Derviş mahlulünden Halil'e tevcih ve sâdır olan ruûs-ı hümâyûn mücebince berât-ı şerif-i âlişân verildiği defterde mukayyedir. Fermân devletli sultanım hazretlerindir.

Fî 9 Receb sene 1146

Mücebince berât olunmak buyuruldu. 12 B. Sene [1]146

BOA, AE.SMHD.I, 176/13682

Kanuni Sultan Süleyman'ın son seferi olan Sigetvara (1566) önünde üsküfleri bağlı solaklarla gidişi.

Seyyid Lokman, Hünernâme, TSMK, Hazine, nr. 1524, vr. 278b.

AE, SMST. III - 42/2968
اووه چو سینه بند ابراهیم
طافه کن اوزد لایه بنه اوزد
بیجا بکشی مال حقد ابراهیم
زید محمد ابراهیم ملک
حیدر ابراهیم لایه بنه اوزد
۷۱
۵۷۱۲

OKÇULAR ŞEYHİ HAFIZ İSMAİL'İN BERATININ YENİLENMESİ

Okmeydanı'nda okçu taifesinin şeyhi olan Yayıcıbaşızade Hafız İsmail'in şeyhlik beratının cülûs-ı hümayun dolayısıyla yenilendiği.

5 Mart 1758

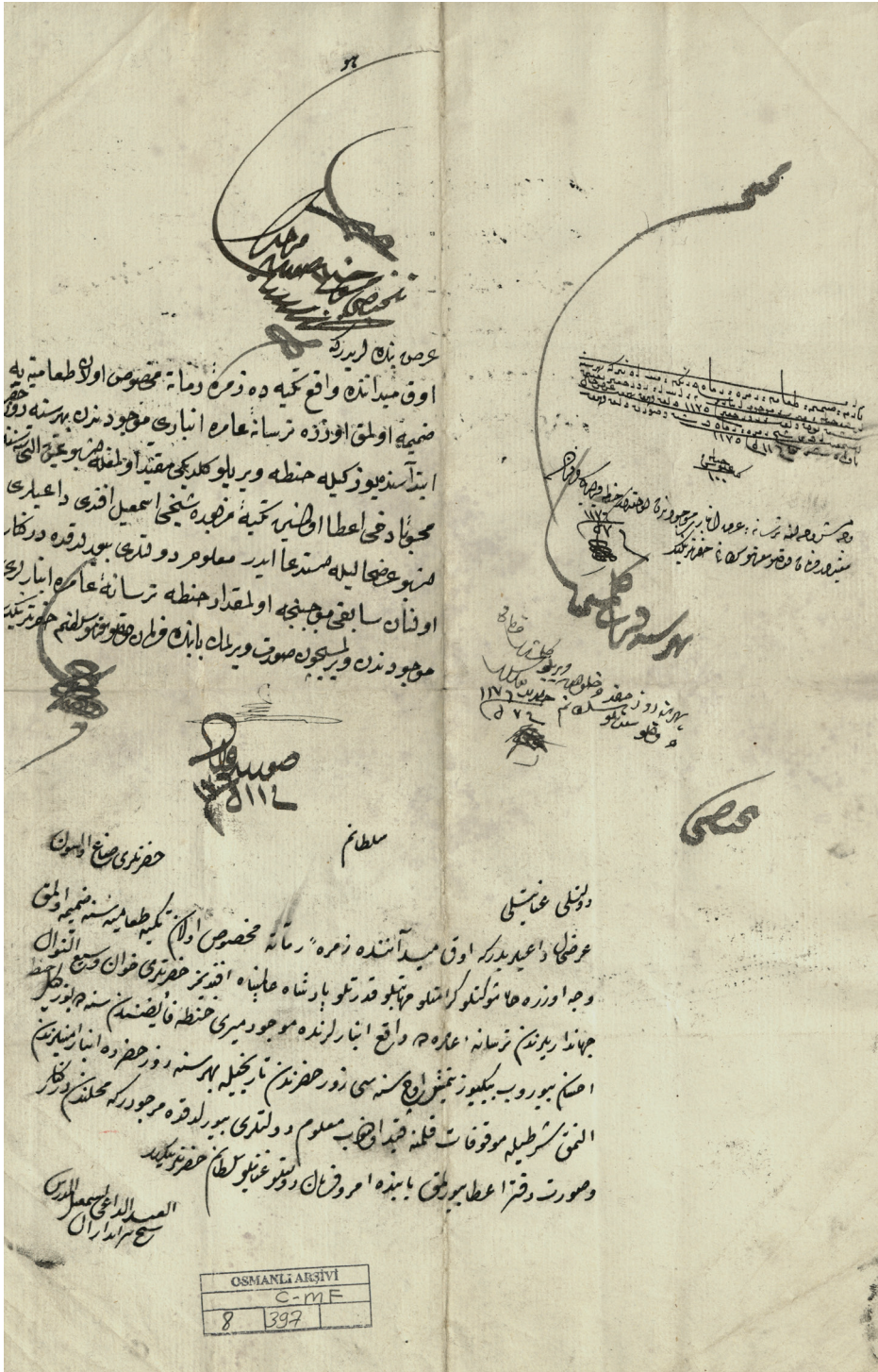
Kaydı mücebince tecdîd oluna.

Yazıla.

Okmeydanı'nda tîr-endâzân taifesinin üzerine şeyh olan Yayıcıbaşî-zâde Hâfız İsmail zîde mecduhûnun meşihat beratı cülûs-ı hümayûn için tecdîd eylemiştir.

Fî 24 C. sene [1]171

BOA, AE.SMST.III, 42/2968

OKMEYDANI ATICILAR TEKKESİ'NE TERSANE AMBARLARINDAN BUĞDAY VERİLMESİ

Okmeydanı'ndaki Atıcılar Tekkesi'ne her sene Tersane-i Amire ambarlarından verilregelen 100 kile buğdayın Okçular Şeyhi İsmail'in arzuhâli üzerine Hicri 1176 senesinde dahi verilmesi.

25 Nisan 1763

Devletli, inayetli, sultanım hazretleri sağ olsun

Arzuhâl-i dâ'ileridir ki:

Okmeydanı'nda zümre-i rumâta mahsus olan tekye ta'âmiyyesine zamîme olmak vech üzere, hâlâ şevketli, kerametli, mehabetli, kudretli padişah-ı âlempenâh efendimiz hazretleri hân-ı vesî'ü'n-nevâl-i cihân-dârîlerinden Tersâne-i Âmire'de vâki anbarlarında mevcud mîrî hinta faizinden senede yüz kile hinta ihsân buyurup bin yüz yetmiş üç senesi Rûz-ı Hızır'ından tarihiyle beher sene Rûz-ı Hızır'da anbar eminlerinden alınmak şartıyla Mevkufat Kalemî'ne kayd olunup malum-ı devletleri buyuruldukda mercûdur ki; mahallinden derkenar ve suret-i defter i'tâ buyurulmak bâbında emr u fermân devletli, inayetli, sultanım hazretlerininindir.

El-abdü'd-dâ'î İsmail el-müderris

Şeyh-i tîr-endâzân

Mahalli

Berây-ı lâzîme-i zamîme-i ta'âmiyye-i zümre-i rumât der-Tekye-i Meydan-ı Tîr ki beher sene in kadar hinta-i mîrî an-mevcud-ı anbar-ı Tersane an-ibtidâ-i Rûz-ı Hızır tayin şode-bûde vâcib an-Rûz-ı Hızır sene 1175 dâde-fermude ber-mûceb-i arzuhâl-i İsmail Efendi şeyh-i zümre-i rumât, kayıd şode ve suret-dâde fermude bâ-fermân-ı şerif. Fî 11 L. sene 1175

Hinta-i Golos 100 kile.

Vech-i meşrûh üzere Tersâne-i Âmire Anbarı mevcudundan ol mikdar hinta verildiği defterde mukayyedir. Fermân devletli saadetli sultanım hazretlerininindir. Fî 7 L. sene 1176

Beher sene verilegelmiş midir?

Beher sene Rûz-ı Hızır duhûlünde verilügelmiştir. Fermân devletli, saadetli sultanım hazretlerindir.

Fî 7 L. sene 1176

Telhisi

Arz-ı bendeleridir ki:

Okmeydanı'nda vâki tekyede zümre-i rumâta mahsus olan taamiyyeye zamîme olmak üzere Tersâne-i Âmire anbarı mevcudundan beher sene Rûz-ı Hızır ibtidâsında yüz kile hinta verilegeldiği mukayyed olmağla işbu yetmiş altı senesine mahsûben dahi i'tâ olunmasın tekye-i mezbûre şeyhi İsmail Efendi dâ'îleri işbu arzuhaliyle istid'â eder. Malum-ı devletleri buyuruldukda derkenar olunan sabıkı mûcebince ol mikdar hinta Tersâne-i Âmire anbarları mevcudundan verilmesiçün suret verilmek bâbında fermân devletli, saadetli sultanım hazretlerindir.

Telhisi mûcebince suret verilmek buyuruldu.

Sûret-dâde. Fî 11 L. sene [1]176

BOA, C.ME, 8/397

Solakların çevre güvenliğini sağladığı Denizli civarında bir yerde Kanuni Sultan Süleyman'ın avlanması.

Arifi Fethullah Çelebi, Şehname-i Al'i Osman, TSMK, Hazine, nr. 1517, vr. 132a.

ATICILAR TEKKE'Sİ'NE KİLER-İ AMİRE'DEN PİRİNÇ VERİLMESİ

Okmeydanı'nda Atıcılar Tekkesi'ne Filibe Nezareti malından ve Kiler-i Amire mevcudundan günlük bir şinik pirinç verilmesi.

17 Haziran 1780

Suret-i emr-i âlîşân

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim, câmi'ü'l-memâhid ve'l-mekârim, el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'd-dâ'im Filibe Nâzırı () dâme mecduhû tevki-i refi-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki;

Bin yüz seksen yedi senesi Zilkade'sinin sekizinci günü taht-ı âlî-baht-ı Osmanî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâki olup umumen tecdid-i evâmir olunmak fermânım olmağın bundan akdem tîr-endâzân Dîvân-ı Hümâyûn'ıma arzuhâl edip Okmeydanı'nda Atıcılar Tekyesi'nin Filibe Nezareti Mukâtaası malından Âsitâne-i Saadet'imde Kilar-ı Âmire'mden almak üzere yevmî bir şinik pirinç ba-fermân-ı âlî tayin olunup lâkin yedlerinde olan emr-i âlîşân zâyî olmağla zayiden yedlerine emr-i âlîşân verilmek bâbında inâyet rica etmeleriyle Hazine-i Âmire'mde mahfûz olan Anadolu Muhasebesi defterlerine nazar olundukda bin yüz elli üç senesi Cemâziyelâhîr'inin on dokuzuncu günü tekye-i mezbûra ta'âmiye olmak üzere mukâtaa-i mezbûreden almak üzere yevmî bir şinik erz tevcîh olunup ba'dehû beher sene ocaklık pirinci ile gelip Kilar-ı Âmire'mden verilmek üzere emr-i şerîfim verilip lâkin şehriye verilmesine muhtaç olmalarıyla beher şehir Matbah-ı Âmire mevcudundan verilmek üzere Anadolu Muhasebesi masraf kalemlerine kayd ve sûret verilmek bâbında bin yüz elli üç senesi Receb'inin on birinci günü sâdır olan fermân-ı âlî mücebince verilen emr-i şerîfi Dersaadet'ime getirip tecdidin rica etmeleriyle imdi kaydı mücebince tecdid olunmak fermânım olmuştur. Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere mukaddemâ vârid ve hâlâ şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şân-ı vacibü'l-ittibâ'ımın mazmûn-ı münîfi birle âmil olasız. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerife itimad kilasız.

Tahriran fi'l-yevmî's-sâmin min şehri Zilhicce sene semân ve semânîn ve mie ve elf.

Kostantiniyye el-mahruse

Tıbbu aslihî'l-hatîr

[mühür] Hakda dâim emân ola Mehemed Emin.

Doksan dört senesi kaydı
Ber-mûceb-i defter-i hazine
An-mâl-i mukâtaa-i nezâret-i Filibe

Ta'âmiye-i Tekye-i Atıcılar der-meydan-ı Ok
Erz, yevmiye 1 şinik.
Mahsûb

Bin yüz doksan dört senesine yevmî bir şinik erze mahsûb rica eder. Fermân devletli sultanım hazretlerininindir.

Sene 1194

Vâcib sene 1194

Yevm erz 1 şinik, eyyâm 354, fî sene erz 88,5 keyl.

Vech-i meşrûh üzere hesap olundukda yalnız seksen sekiz buçuk keyl erz eder.

Fî 14 C. sene 1194.

Tezkire dâde.

Sultan II. Murad, atlı okçuların kabak atışını izlerken.

Album, TSMK, Hazine, nr. 2165, vr. 6a

امام محمد کا دوسرا مجلد
محمد احمد علی صاحب

عقلم العشر و سابع

است و در این صورت است که در میان نبر اندازان مجلس شرعی
کتابی شود بفرستادن ابد که اول میدانه واقع انجیل کینه فصولی طوایف اولی و از زیر شهر
مطبع عامه موجود است و بر یک شرطی فله نظارت مفاد سرمانند به فرستادن علی یوم بر شند
برنج فیله و تنظیم بولقم یک بولقم سرمانند در دست نه محسوب اولی و از مجمع و منار کم اولی
برنج لک برنجی حلا مطبع عامه اینی خراشیه
افندی بدندان التام اخذ و قبضه ایدم
و دیگر ماه و اوقات بطب کتب و نوی محرابی عز شهر قادی الاول سه روم و سه ماه و کوه

عبد الرحمن
محمد طاهر
عبد الرحمن

[arka sayfa]

El-emru kemâ zükira fihi nemekahu'l-fakîr azze ve şânuhu

Mehmed Emin bi-mahkemeti Mahmudpaşa ufiye anh.

[mühür] Hakda dâim emân ola Mehmed Emin.

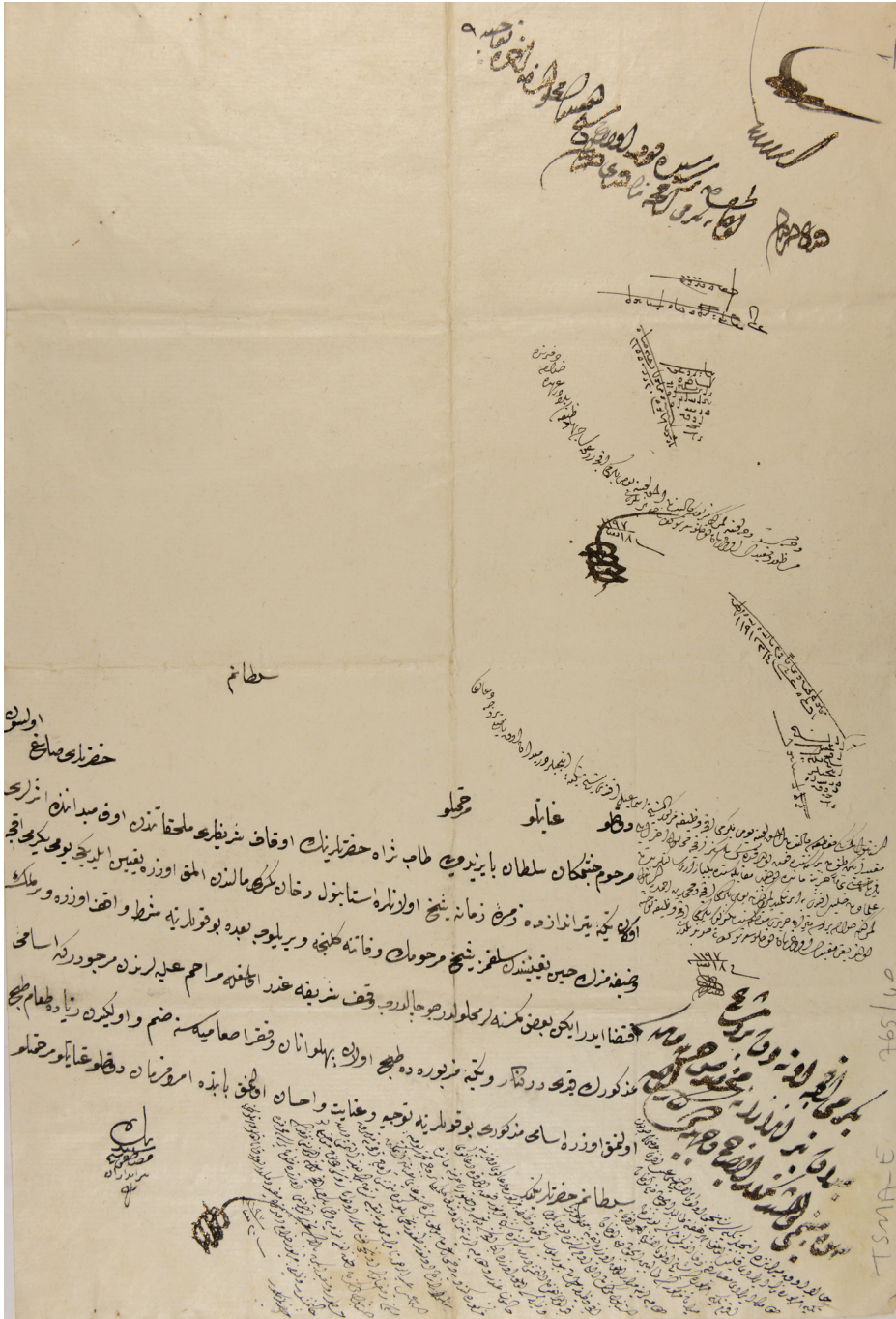
İşbu derûn-ı suret-i emr-i âlîşânda mastur şeyh-i tekye-i Meydan-ı Tîr-endâzân meclis-i şer'â gelüp şöyle takrîr-i kelâm eyledi ki;

Okmeydanı'nda vâki Atıcılar Tekyesi'ne mahsus ta'âmiye olmak üzere beher şehir Matbah-ı Âmire mevcudundan virmek şartıyla Filibe Nezareti Mukataası malından bâ-fermân-ı âlî yevmî bir şinik pirinç tayin ve tanzim buyurulmakla bin yüz doksan dört senesine mahsûb olmak üzere müctemi' ve müterâkim olan bir senelik pirinci hâlâ Matbah-ı Âmire emini fahrû'l-eşbâh () Efendi yedinden bi't-tamam ahz u kabz eyledim dedikde ma-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu.

Tahriran fî gurreti min şehri Cemâziyelevvel sene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf.

Şuhûdül-hâl; Ali bin Veli, Hasan bin Hüseyin, Mehmed Tahir ve gayruhum.

BOA, C.ME, 110/5474

OKMEYDANI ATICILAR TEKKESİ ŞEYHİNİN VAZİFE TALEBİ

Sultan II. Bayezid Evkafı'na bağlı olan Okmeydanı'ndaki Atıcılar Tekkesi'nin şeyhlerine İstanbul Gümrüğü'nden verilen ve yanlışlıkla kesilen yirmi akçe yevmiyenin önceki şeyhe verildiği gibi yeni şeyh Seyyid Mustafa'ya da verilmesi.

21 Haziran 1783

Devletli, inayetli, merhametli sultanım hazretleri sağ olsun.

Merhum cennet-mekân Sultan Bayezid-i Velî tâbe serâhû hazretlerinin evkâf-ı şerifleri mülhakâtından Okmeydanı'nda eserleri olan tekve-i Tîr-endâz'da zümre-i zamane şeyh olanlara İstanbul Duhan Gümrüğü malından almak üzere tayin eylediği yevmî yirmi akçe vazifemizin hîn-i tayininden selefimiz şeyh-i merhumun vefatına gelince verilip ba'dehû bu kullarına şart-ı vâkıf üzere verilmek iktizâ eder iken bazı kimesneler “mahluldür” deyu çaldırıp vakf-ı şerife gadır olmakla merâhim-i aliyyelerinden mercûdur ki; esâmî-i mezkûrun kaydı derkenar ve tekve-i mezbûrede tabh olan pehlivanân ve fukarâ ta'âmiyesine zam ve evvelkiden ziyade ta'âm tabh olunmak üzere esâmî-i mezkûru bu kullarına tevcih ve inâyet ve ihsân olunmak bâbında emr u fermân devletli, inayetli, merhametli sultanım hazretlerindir.

Bende-i Seyyid Mustafa

Şeyh-i Tîr-endâzân hâlâ

Sahh

Buyuruldu

Kaydı derkenar

Doksan bir senesinde fevt olan Şeyh İsmail'in mahlulünden âhara tevcih olunan yirmi akçenin kaydı derkenar.

Ber-mûceb-i Defter-i Hazine

Ân mâl-i mukâtaa-i gümrük-i Duhan-ı İstanbul.

Be-cihet-i an-baha-i revgan-ı sade berây-ı tekve-i Tîr-endâzân der-Meydan-ı Ok.

Yevmiye 20.

Berât sitâde an-mahlulat-ı cebeciyan bâ-ruûs-ı hümayûn, fî 20 Ra. Sene 1155.

Vech-i meşrûh üzere gümrük-i mezbûr malından almak üzere yevmî yirmi akçe revgan-ı sade baha vazifesi bilâ-deruhde hüddam defterinde mastûr ve mukayyedir. Emr u fermân devletli, saâdetli sultanım hazretlerindir. Fî 18 Receb sene 1197.

Müteveffâ mahlûl-bûde ve tamamen hazine-mânde şode fermûde bâ-fermân-ı âlî, fî 14 M. sene 1191.

Eş-Şeyh İsmail Efendi Şeyh-i Tekve-i Atıcılar der-Meydan-ı Ok.

Yevmiye 20

Gümrük-i İstanbul

İstanbul Gümrüğü Mukataası malından almak üzere yevmî yirmi akçe vazife-i mezkûr eş-Şeyh İsmail Efendi Şeyh-i Tekve-i Atıcılar der-Meydan-ı Ok namıyla ber-vech-i dua-gûy mukayyed iken doksan bir senesinde fevt oldukda seksen sekiz akçe mahlûl-i âhar ile bâ-fermân-ı âlî tamamen hazine-mânde olunup mukabelesinde Bepazarı sakinlerinden ulemadan Halil Efendi'ye İznikmid Gümrüğü'nden yevmî yirmi akçe ve Mehmed bin Ahmed'e İstanbul Gümrüğü'ne havale Bursa Mîzân-ı Harîri Mukataası'ndan kezâlik yirmi akçe vazife tevcih olduğu mukayyedir. Emr u fermân devletli, saâdetli sultanım hazretlerindir.

Fî 18 Receb sene 1197

Yirmi akçe öteden beri meşâyihi-i Meydan-ı Tîr-endâzân'a mahsus hazine-mândesi sehve mebnî olmuştur. Tekrar izah vechile derkenar oluna.

Hâlâ Okmeydanı'nda Atıcılar Tekyesi Şeyhi olan eş-Şeyh İsmail Efendi arzuhâl sunup tekye-i mezbûrenin irâdı kalîl olmağla beher hafta tâlibler için zamm olunan ta'âmın irâdı masârifina vefa etmediğinden naşı bundan akdem tekye-i mezbûrede şeyh olan eş-Şeyh Ahmed Efendi'ye meydan-ı mezkûrda tâlibin için zamm olunan ta'âmîyelerine medâr olmak üzere bakıyye-i mahlulâtından İstanbul Gümrüğü'nden elli üç senesinde yevmî yirmi akçe vazife ihsân buyurulup ancak vazife-i mezkûre dua-gûy defterine kayd olunduğundan altmış dört senesinde şeyh-i mezbûr fevt oldukda dua-gûy vazifesi olmak üzere iki akçesi tevcih ve kusuru hazine-mânde çalınup gadr ve ta'âmîyelerine tenezzül ve tedenni gelmekle ber-vech-i muharrer yevmiye-i mezkûre kendüye dahi ihsân buyurulmak bâbında istid'â-yı inâyet etmeğin silahdârândan otuz dokuzuncu bölükde yetmiş üç akçeye mutasarrıf İsmail Abdurrahman nâmın mahlûlü bakıyyesinden bin yüz altmış dört senesi Ramazan'ının üçüncü günü sâdır olan ruûs-ı hümayûn mücebince İstanbul Gümrüğü'nden almak üzere kendüye dahi yirmi akçe tevcih olduğu defterde mastûr ve mukayyed iken bâlâda tahrîr olduğu üzere doksan bir senesi Muharrem'inde çalınmıştır. Vazife-i mezbûr hüddam defterinde mukayyed değildir. Emr u fermân devletli, saâdetli sultanım hazretlerindir.

Fî 20 Receb sene 1197

TSMA.e, 765/40

KEMANKEŞLER ŞEYHİNDEN KALAN PARA VE EŞYANIN AİT OLDUKLARI YERLERE TESLİMİ

Kemankeşler Şeyhi iken varisi olmadan ölen Fethizade Seyyid Mustafa Efendi'nin Beykoz'daki evinde ve Okmeydanı'ndaki odalarında bulunan eşyalar ile parasının Kemankeşan Tekkesi vakfına bırakılması ile bazı kitaplarının vakfettiği Süleymaniye Kütüphanesi'ne teslim olunması.

9 Eylül 1790¹

Kaymakam paşa

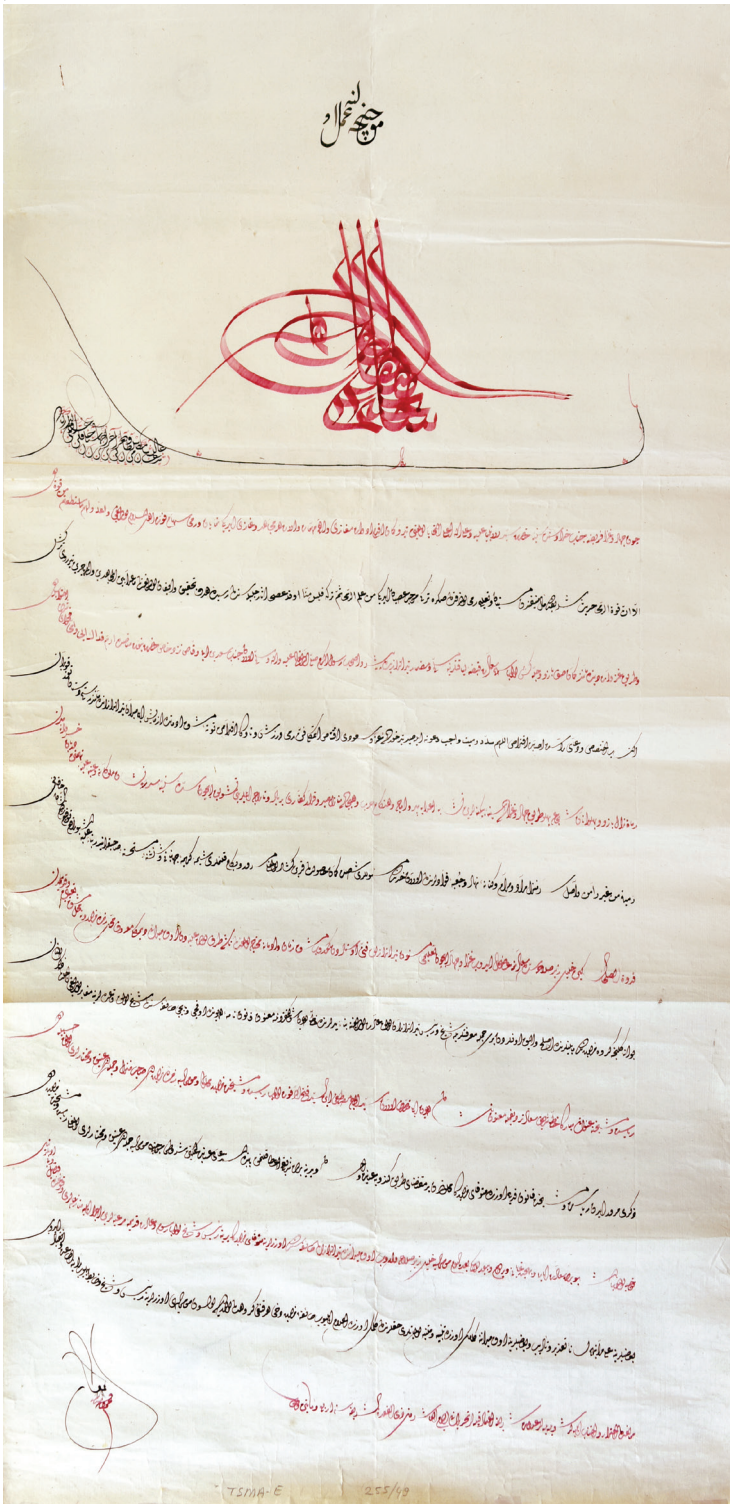
Vakf olan şeyleri vakfa ve sair deynini ve sair eşyalarını şimdiki şeyhe havale idesin, nizamını versün.

Şevketli, kerametli, mehabetli, kudretli veli-nimetim efendim padişahım

Kemankeşan şeyhi iken bilâ-vâris bu defa vefat eden Fethizâde Seyyid Mustafa Efendi'nin Beykoz'da kâin hânesi ve Okmeydanı'nda olan odaları cânib-i mîrîden temhîr ve tahrîr olundukda nü kud-ı mevcude ile muhallelâtinin cem'an bahaları altı bin gurus tahmin olunup lâkin fûrûht olundukda ziyade ve noksan tutmak muhtemel idiğın ve tekye-i mezkûrede kâin bazı mefruşât ve zuhur eden sekiz yüz elli yedi gurus vakfın olduğundan başka ber-mûceb-i defter bazı kesân zimmetlerinde cem'an beş bin yedi yüz kırk yedi gurus vakfın zimemâtı olup temessükâtı kemankeşân yedlerinde ve müteveffânın alâkası olmadığını cümlesi ihbar etmeleriyle bunların kemâ-kân tekye-i merkûmede ibkâ kılınmasın ve bir aded sandık derûnunda bazı kitaplarını mukaddemâ hâl-i hayatında Süleymaniye Kütübhanesi'ne vakf etmiş olduğunu ihbar etmeleriyle bunun dahi mahallinde terk olunmasın defterdar efendi kulları bir kıt'a takririyle beyân ve istîzân etmekle muhallelât-ı mezkûrenin defteriyle beraber ma'rûz-ı atebe-i ulyâları kılınmışdır. Manzûr-ı şahaneleri buyuruldukda fermân şevketli, kerametli, mehabetli, kudretli velinimetim efendim padişahım hazretlerindir.

BOA, HAT, 273/16090

1 Tarih tahminidir. Osmanlı Arşivi kataloğundaki tarih esas alınmıştır.

OKÇULAR TEKKEİNE YENİ ŞEYH TAYİNİ

Okçular Tekkesi'nin vefat eden reis ve şeyhi es-Seyyid el-Hac Mustafa bin es-Seyyid Fethullah'ın yerine Halil'in tayin edilmesi.

22 Temmuz 1790

Zikrullâhi te'âlâ a'lâ ve bi't-takdîm ehakku ve elyaku ve evlâ

Mûcebince amel oluna.

(III. Selim'in Tuğrası)

Selim Han bin Mustafa el-muzaffer dâimâ.

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hakanî hükmü oldur ki:

Çün cihâd ve gazâ farîza-i cenâb-ı Hudâ ve sünnet-i seniyye-i Hazret-i Seyyidü'l-enbiyâ aleyhi ve alâ âlihi a'la't-tehâyâ olmağın tîr ve kemân akdem-i edevât-ı megâzî ve ehemmi mühimmiât ve âlât-ı her-mücâhid ve gâzî idiği nümâyân ve remy-i sihâm kuvvet-i ehl-i İslâm olduğu “Ve e'iddû lehüm mâstata'tüm min kuvvetin ...”¹ [ve] “Elâ inne'l-kuvvete'r-remyi” hadîs-i şerîfinin me'âl-i münîfinden mütebân ve ta'lîm-i remy olunduktan sonra terki mûcib-i isyân idi ki “Men alime'r-remye sümme terekehu fe-leyse minnâ ev kad asâ” âsâr-ı celîlesinden resîde-yi hedef-i tahkîk ve îkân olduğundan mâ'adâ beyne'l-mücâhidîn ve'l-muhâcirîn tîr-i rûy-i tîrkeş ve tarîk-i gazâvât-ı dînde mânend-i kemân saff-ı bâzû ve çillekeş olup sehm-i saadet kabza-i liyâkatlerine müselleme ve mızmar-ı tîr-endâzide pîşrev-i ashâb-ı Resûl-i ekrem sallallâhu te'âlâ aleyhi ve âlihî ve sellem olan cenâb-ı Sa'd bin Ebî Vakkas nezd-i hâss-ı hazret-i nübüvvet-menâsda “İrmi fedâke ebî ve ümmî” fehvâ-yı şeref-ihtivâsıyla iktisâb-ı ihtisâs ve du'â-yı râst-ı isâbet-iktirâs-ı “Allahümme seddid ramyete[hû] ve ecib da'vetehû” ile sayd-ı tîr-hurde-i izz u su'ûdî iktinâs itmekle fenn-i remy-i verziş ve nâvek-i ikdâmın fûta-ı meşk-i idmânda azmâyîş ile meydân-ı tîr-endezânda mânend-i Rüstem-destân-ı Tozkoparan rumât-ı Zâl-bâzû ve pehlivânân-ı şücâ' [u] pehlev tarîk-i cihâd ve gazâda sine-i bî-günehlerin neşşâbe-i a'dâya siper ve amâc ve hengâm-ı harb-i heycâda menâzil-i sabr ve karâr-ı küffârı ber-bâd ve târâc eylemelerini teşvik için südde-i seniyye-i sidre-nişân-ı mülûkâne ve atebe-i aliyye-i nehmetin derbân-ı hüsrevânemden remyeten min gayri râmin vâsıl-ı ser-menzil-i murâd ve merâm ve kinâne-i nihâd ve ca'be-i fuâdlarından olan hadeng-i meş'ûllerî şest-i kemân-husûlden karîn-i küşâd olmağla mesrûr ve be-kâm kılınmaları şîme-i kerîme-i cihânbanî ve şenşene-i müstahsene-i sâhib-kıranıdır. Binâenaleyh işbu râfî'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hakanî kıdvetüs-sulehâ'i's-sâlikîn Halil zîde-salâhuhû südde-i sa'âdetime arzuhal idüp gazâ ve cihâd için ta'lîmi mesnûn

1 Enfâl Suresi 60. Ayet-i kerimesi.

tîr-endazlık fenni üstadından görüp meşk zamân ve idmâna muhtâc olmakdan nâşî taraf-ı Devlet-i aliyye'den Ok Meydanı dimekle ma'rûf mahal zümre-i mezbûrûna mahall-i meşk ta'yîn ve kadîmden bu âna gelince gürûh-ı mezbûrenin mâbeynlerinde eslah ve elyak olanlardan biri cümle ma'rifetleriyle şeyh ve reîs-i tîr-endezen olmak âdet olduğuna binâen yedlerinde hatt-ı hümayun-ı şevket-makrûnla mu'anven kanunnâme-i hümayûnda okçu ve yaycı tâifesinden şeyh olmak kâidelerine mugâyir olduğu ecilden zikr olunan ri'yâset ve meşîhate unvânı mübârek hatt-ı şerîf-i sa'âdet-redîfîmle mu'anven nişân-ı hümayun ile mutasarrıf olan Seyyid el-Hâc Mustafa ibn-i es-Seyyid Fethullah fevt olup ri'yâset ve meşîhat-ı mezbûre mahlûl ve mûmâ-ileyh zümre-i mezbûreden sâhib-i menzil ve cümleden atık ve muhtârları olmak hasebiyle zikri mürûr eden ri'yâset ve meşîhat kanun-ı kadîm üzere müteveffâ-yı mezbûrun mahlûlünden ber-müktezâ-yı tarîk kendüye inâyet ve ihsân ve yedine berât-ı şerîfîm i'tâ kılınmak bâbında istid'â-yı inâyet etmeğin şurûtu mücebince mûmâ-ileyh cümleden atık ve muhtârları olmağla ri'yâset ve meşîhat-ı mezbûre tevcih olunup işbu berât-ı sa'âdet-âyât ve behcet-gâyâtı virdim ve buyurdum ki:

Ba'de'l-yevm mûmâ-ileyh Halîl zîde-salâhuhû varup Okmeydanı'nda tîr-endezen tâifesinin üzerlerine müteveffâ-yı mezbûrun yerine reîs ve şeyh olup rûsûm ve âdet-i kadîme-i mer'iyeleri icrâ eyleye, münâza'aları vukû'unda faysal ve bî-edeblerinin ba'zılarına alâ merâtibihim lisânen ta'zîr ve te'dîb ve ba'zılarına Okmeydanı'na gelmemek üzere tenbîh ve mütenebbih olmayanları haklarından gelmek üzere i'lâm eyleyüp tâife-i mezbûre dahi her kangî gürûhdan olur ise olsun mûmâ-ileyhi üzerlerine reîs ve şeyh ve zâbit bilüp re'yine itâ'at ve inkiyâd idüp mûmâna'atdan ihtirâz ve ictinâb eyleyeler şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Tahrîran fi'l-yevmi'l-âşir min Zilkadeti's-şerîfe sene erba'a ve mieteyn ve elf (10 Za. 1204)

Be-makâm-ı Kostantınıye el-mahrûse

TSMA.e, 255/49

Dört nala giderken arkaya dönerek ok atan Türk süvarisi.

Album, TSMK, Hazine, nr. 2165, vr. 42b.

OKMEYDANI ŞEYHLİĞİ'NE MUSTAFA NAZİFÎ'NİN TAYİNİ

Okmeydanı okçular ve atıcılar şeyhi olan Halil Efendi'nin vefatı üzerine bu vazifenin Silahşor-ı Hassa Mustafa Nazîfî'ye tevcih olunduğuna dair hatt-ı hümayûn ve buyuruldu.

14 Ekim 1798

Cenâb-ı rabbü'l-âlemîn şevketli, mehabetli, kudretli, kerametli padişah-ı âlempenâh hazretlerinin mübarek vücud-ı hümayûnların kâffe-i kedûrât-ı kevniyeden masûn ve a'dâ-yı bed-hâhların "eynemâ kânû" makhûr ve sernigûn eyleye âmin. Arzuhâl-i kullarıdır ki; Okmeydanı'nda reis-i tîr-endâzân ve şeyh-i râmiyân olan Halil Efendi fevt olup ba-berât-ı âlişân üzerinde olan meşihat mahlûl ve yeri hâlî kalmağla kaide-i tarîk-ı kemankeşân ve resm-i dîrîne-i pehlivanân üzere sahib-i menzillerin akdemi ve cümle ehl-i kabzanın muhtârı bu kulları olduğum malum-ı inâyet-melzûm-ı tâcdârîleri buyuruldukda merâhim-i aliyye-i hüsrevanelerinden mutazarrı'dır ki; eslâfa inâyet buyurulan berât-ı âlişân bu kullarına dahi inâyet ve ihsân buyurulmak bâbında emr u fermân şevketli, mehabetli, kudretli, kerametli padişah-ı âlempenâh efendimiz hazretlerindir.

Bende-i Mustafa Nazîfî

Silahşor-i Şehriyârî

Nişandan kaydı

Meşihat der-Meydan-ı Ok

Talimi mesnun olan tîr-endâzânlık fenni üstaddan görüp meşk-i zaman ve idmana muhtaç olmakdan naşi taraf-ı Devlet-i Aliyye'den Okmeydanı demekle ma'rûf mahal zümre-i mezbûreden mahall-i meşk tayin ve kadimden bu ana gelince güruh-ı mezbûrenin mâbeynlerinde eslah ve elyak olanlardan biri cümle ma'rifetleriyle şeyh ve reis-i tîr-endâzân olmak âdet olduğuna binâen yedlerinde olan hatt-ı hümayûn-ı inâyet-makrûnumla mu'anven kanunname-i hümayûnda okçu ve yaycı taifesinden şeyh olmak kaidelerine mugayir olduğu ecilden zikrolunan riyâset ve meşihat unvanı mübarek hatt-ı hümayûn-ı inâyet-makrûn ile mu'anven nişan-ı hümayûn ile mutasarrıf olan Seyyid el-Hâc Mustafa veled-i Seyyid el-Hâc Fethullah fevt olup zikrolunan riyâset ve meşihat mahlûl olmağla râfî' Halil zide salâhahu zümre-i mezbûreden sahib-i menzil ve cümleden atik ve muhtârı olmak hasebiyle zikri mürûr eden riyâset ve meşihat kanun-ı kadim üzere müteveffâ-yı mezbûrın mahlûlünden ber-muktezâ-yı tarîk kendiye inâyet ve ihsân ve yedine berât-ı şerif

i'tâsı bâbında arzuhâliyle istid'â-yı inâyet etmeğin şürûtu mûcebince mûmâ-ileyh cümleden atik ve muhtârı olmakla riyâset ve meşihat mezbûra tevcih olunup nişan-ı hümâyûn verilmişdir. Fermân devletli sultanım hazretlerininindir.

Fî 10 Za. sene [1]204

Şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn mûcebince tevcih ve berât i'tâ olunmak buyuruldu. Fî 4 Ca. Sene [1]213

Berât virile

BOA, HAT 1471/48

Nahcivan Seferi (1552-1554) sırasında Kanuni Sultan Süleyman'ın huzurunda at üzerinde ok atan akıncılar.

Arifi Fethullah Çelebi, *Şehname-i Al'i Osman*, TSMK, Hazine, nr. 1517, vr. 588a.

OKMEYDANI TEKKEŞİ SEYHİ DİLSİZ ALİ’NİN YERİNE MEHMED HAFİD EFENDİ’NİN TAYİNİ

Görevini yerine getirmekte yetersiz olduğu anlaşılan Okmeydanı Tekkesi Şeyhi ve Kemankeşler Reisi Dilsiz Ali’nin yerine Kazasker Aşir Efendi’nin oğlu Mehmed Hafid Efendi’nin tayin olunduğu.

25 Ocak 1811¹

Kaymakam paşa

Emr-i şerîfin bâlâsı hatt-ı hümayûnum ile tezyîn olunmuşdur.

Şevketli, kerametli, mehabetli, kudretli veli-nimetim efendim padişahım

Okmeydanı Tekyesi’nde şeyh-i meydan ve reis-i kemankeşân olan bî-zaban Ali’nin umûr-ı meşihatı idâreye adem-i iktidarına mebnî meşihat-ı mezkûre vekaleten idare olunmak üzere bundan akdem merkûma tevcih olunmuş ise de bu ana kadar vekil nasb etmediğinden ve tekye-i mezkûrun senedâtı ve mevcud olan vakıf akçesi “şeyhe mahsusdur” denilerek ıyâlî tarafından ahz olunduğundan ve bu keyfiyet tekye ve vakfının harabiyetini mûcib idüğünden şeyh-i merkûm hayatda oldukça vakıfdan ve sair mahallerden aidat-ı kadimesini almak şartıyla ber-vech-i hasbî terahhumen li’l-vakf tekye-i mezkûrenin ve gerek vakfının umûr [ve] idaresi bundan sonra akdemi olan Anadolu Kadıaskeri Esbak Aşir Efendi-zâde Mehmed Hafid Efendi dâ’îlerine ihale kılınmış olduğuna dair bu defa şeref-riz-i sudûr olan bir kırı’a emr-i âlî bâlâsının sıyâneten li’l-vakf istihkâmı zımnında hatt-ı şerif-i inâyet-redîf-i tâcdârîleriyle tevşih buyurulması istid’â olunduğundan emr-i şerîf-i mezkûr ma’rûz-ı huzur-ı faizü’n-nur-ı mülûkâneleri kılınmağın bâlâsı sünûh edecek irâde-i keramet-ifade-i tâcdârîleri üzere hatt-ı şerif-i şevket-redîf-i şehriyârîleriyle tevşih ve tezyin buyurulur ise emr u fermân şevketli, kerametli, mehabetli, kudretli veli-nimetim efendim padişahım hazretlerindir.

BOA, HAT 543/26848

1 Tarih tahminidir. Osmanlı Arşivi katoloğundaki tarih esas alınmıştır.

OKMEYDANI TEKKEŚİ'NE ŐEYH VE MÜTEVELLİ VEKİLİ TAYİNİ

Okmeydanı Tekkesi'nin Şeyh ve mütevelliliğine vekaleten tayin olunan Sermusahib-i Őehriyari Şakir Ağa'nın kendisine vekil olarak Başpehlivan Üsküdarlı Hafız Ahmed'i tayin ettiği ve bu vekaletin kabul edildiğine dair Sultan II. Mahmud'un hatt-ı hümayunu.

24 Ocak 1812

Őürüt-ı mer'ıyyesine kemâl-i âdâb ve taharetle riâyet eylemek üzere ber-mûceb-i istid'â ihsân-ı hümayûnum olmuşdur.

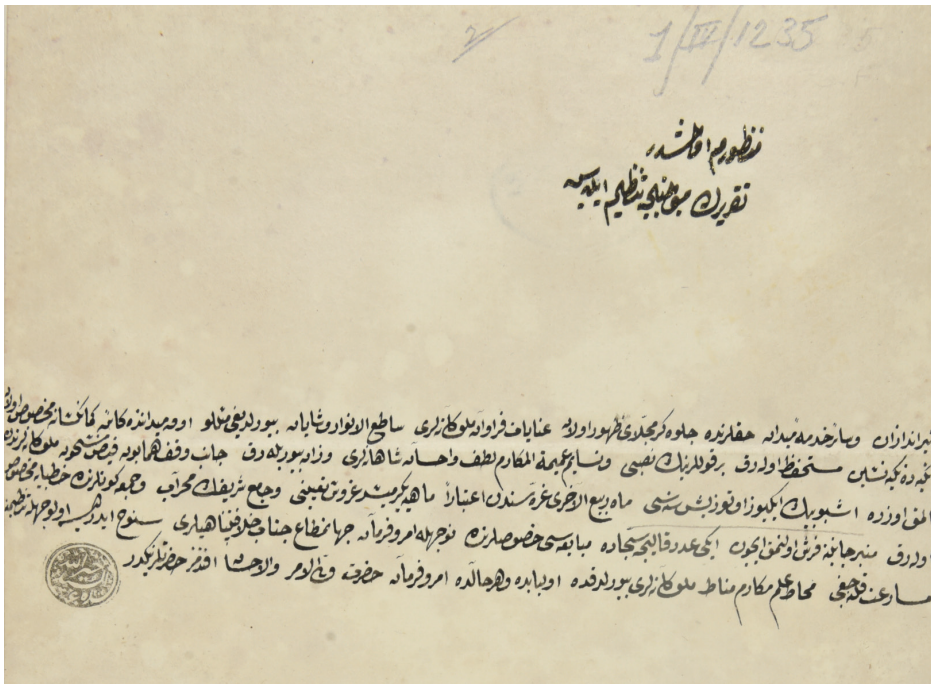
Hak subhanehu ve Teâlâ hazretleri Şevketli, mehabetli, kerametli, adaletli veli-nimet-i âlem padişah-ı rû-yi zemin halledallahu hilafetehu ilâ-yevmî'd-din efendimiz hazretlerinin mübarek vücud-ı pür-cûd-ı âlem-sûdların kâffe-i âlâmdan masûn ve mahfûz eyleyip serîr-i saltanat-ı şahanelerinde ilâ-ahiri'l-eyyâm nice meserrât-ı uzmâ vuku'uyla dâim ve ber-karar eyleye âmîn, bi-hürmeti seyyidi'l-mürselîn.

Arzuhâl-i kullarıdır ki; bundan akdem Okmeydanı Tekyesi'nin meşihat ve tevliyetine ba-hatt-ı hümayûn-ı inâyet-makrûn mutasarrıf olan Musahib-i Şehriyârî Ali Ağa kulları bî-zebân olmak hasebiyle idareye ademü'l-iktidar olduğuna binâen Rikâb-ı Hümayûn-ı Şevket-makrûn-ı mülûkâneye arzuhâl takdimiyle tekye-i mezbûrenin tevliyet ve meőihatının vekâletine ve umûr-ı meydanın idare ve rü'yetine Rumili Kadıaskeri Mehmed Hafid Efendi kulları bâ-hatt-ı hümayûn-ı keramet-makrûn memur ve bu vechile ihsân-ı şahane buyurulup bu eyyâm-ı meserret-encâmda efendi-i merkûm kulları bi-emrillahi Teâlâ fevt olup hizmet-i lâzimesi hâlî ve mu'attal kaldığı ilm-i mülûkâneleri buyuruldukda hizmet ve nevbet-i tevliyet ve meşihat Tacirzâde Emin Ağa kullarının olup nâ-malum olmakla nevbet-i tasarruf Sermusahib-i Hazret-i Şehinşâhî Şakir Ağa kullarının olup cümle pehlivanân kullarının niyaz-ı acizânelerine müsaade-i mülûkâne buyurulmağla ağa kullarına vekâlet-i tevliyet ve meőihatın idaresiçün hatt-ı hümayûn-ı mehabet-makrûn inâyet ve keőide buyurulmasıyla ağa-yı merkûm kulları dahi tarafından Başpehlivan Üsküdarî Hâfız Ahmed kullarını tayin eyleyeceği malum-ı hürevaneleri buyurulduğu bâbında emr u fermân ve lutf u ihsân Şevketli, mehabetli, kerametli, adaletli veliyyü'n-nimet-i âlem padişah-ı rû-yi zemin halledallahu hilafetehu ilâ-yevmî'd-din efendimiz hazretlerindir.

Bende
Pehlivanân kulları

İşbu arzuhâl balasına şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı Şevket-makrûnda “őürüt-ı mer'ıyyesine kemâl-i âdâb ve taharet ile riâyet eylemek üzere ber-mûceb-i istid'â ihsân-ı hümayûnum olmuşdur” deyu emr u fermân-ı hümayûn buyurulmuş olmakla ber-mûceb-i hatt-ı hümayûn kayd-ı sabıkına müracaat ile vekâlet emri isdâr olunmak buyuruldu. 9 M. sene [1]227

BOA, C.EV, 145/7247

OKMEYDANI KEMANKEŞ TEKKESİNE MUSTAHFİZ TAYİNİ

Okmeydanı'ndaki Kemankeş Tekkesi'ne bir mustahfız tayin edilmesi ve cami için iki halı seccade satın alınmasına hakkında sunulan takrir ve II. Mahmud'un hatt-ı hümayunu.

17 Ocak 1820¹

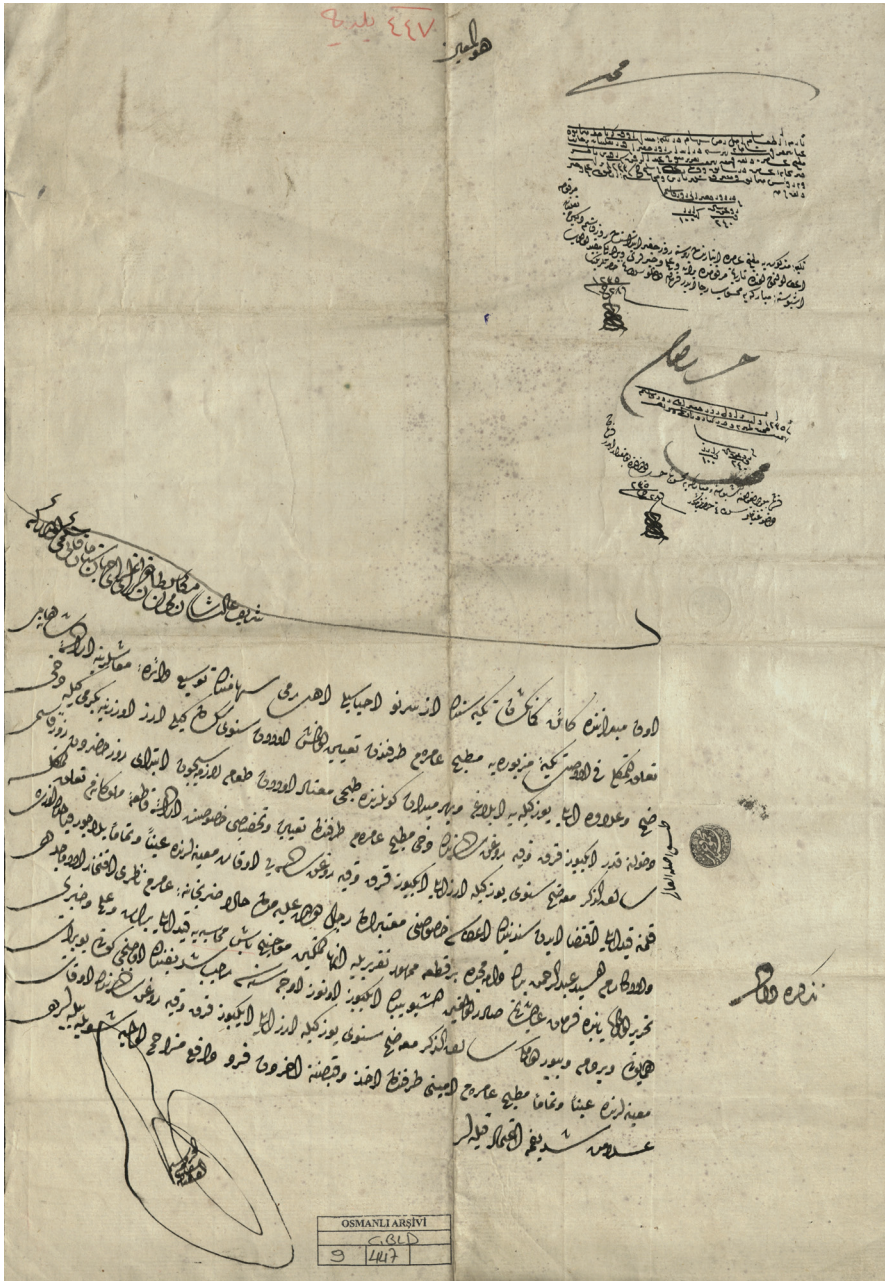
Manzurum olmuşdur. Takririn mücebince tanzim eylesin.

Tîr-endâzân ve sair hademe-i meydan haklarında cilve-ger-i mücellâ-yı zuhur olan inâyât-ı firâvân-ı mülûkâneleri sâtı'û'l-envâr ve şâyân buyurulduğu misillü Okmeydanı'nda kâin keman-keşâna mahsus olan tekyede tekye-nişîn mustahfız olarak bir kullarının nasbı ve nesâyim-i amîmetü'l-mekârim lutf ve ihsân-ı şâhâneleri vezân buyurularak cânib-i vakf-ı hümayûna feyz-meşhûn-ı mülûkânelerinden almak üzere işbu bin iki yüz otuz beş senesi mâh-ı Rebiülahiri guresinden itibaren mahiye yirmişer gurusı tayini ve cami-i şerifin mihrab ve Cuma günlerinde hutebaya mahsus olarak minber cânibine ferş olunmak için iki aded kalıçe seccade mübâyâ'ası hususlarında ne vechile emr u fermân-ı cihan-mutâ'-ı cenâb-ı hilâfet-penahîleri sünûh eder ise ol vechile tanzimine müsâra'at kılınacağı muhât-ı ilm-i mekarim-menât-ı mülûkâneleri buyuruldukda ol bâbda ve her hâlde emr ü ferman hazret-i veliyyü'l-emr ve'l-ihsân efendimiz hazretlerindir.

[mühür] es-Seyyid Hayrullah

BOA, HAT, 1548/20-2

1 Tarih tahminidir. Osmanlı Arşivi katoloğundaki tarih esas alınmıştır.

OKMEYDANI'NDAKİ ATICILAR TEKESİNE PİRİNÇ VE SADEYAĞ TAHSİSİ

Okmeydanı'ndaki Atıcılar Tekkesi'ne meydan günlerinde pişirilmek üzere tayin olunan senelik 100 kile pirinç ile 240 okka sade yağın Dergah Şeyhi Ahmed Efendi tarafından Matbah-ı Amire'den tamamen teslim alındığı.

12 Nisan 1820

Hüve'l-Mu'in

Nişan-ı şerif-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultanî, tuğrâ-yı garra-yı cihan-sitan-ı hakanî hükmü oldur ki:

Okmeydanı'nda kâin Kemankeşân Tekyesi'nin ez-ser-i nev ihyasıyla ehl-i remy sihamının tevsî'-i daire-i maaşlarına irâde-i şahanem ta'alluk etmekle fi'l-asl tekye-i mezbûreye Matbah-ı Âmirem tarafından tayin olunmuş olan senevî seksen kile erz üzerine yirmi kile dahi zamm ve ilâve ile yüz kileye iblâğ ve beher meydan günlerinde tabhı mu'tâd olan ta'âm lâzimesi için ibtidâ-yı rûz-ı Hızır'dan rûz-ı Kasımı duhulüne kadar iki yüz kırk vakiyye revgan-ı sadenin dahi Matbah-ı Âmire'm tarafından tayin ve tahsis hususunda irâde-i kâtî'a-ı mülûkânem ta'alluk etmekle sâlifü'z-zikr ma'a zam senevî yüz kile erz ile iki yüz kırk vakiyye revgan-ı sadeyi evkât-ı muayyenelerinde aynen ve tamamen bilâ-cevr verilmek üzere kalemine kayd ile iktizâ eden senedinin i'tâsı hususunu mu'teberân-ı ricâl-i Devlet-i Aliyye'mden hâlâ Darbhâne-i Âmire'm nâzırı iftiharü'l-emacid ve'l-ekarim es-Seyyid Abdurrahman Bey dâme mecduhû bir kıt'a memhûr takririyle inhâ etmeğin mücebince Başmuhassebe'ye kayd ile berât ve ilmühaberi tahrîr olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmağın işbu bin iki yüz otuz üç senesi Receb-i şerifinin üçüncü günü bu berât-ı hümayûnı verdim ve buyurdum ki; sâlifü'z-zikr maa-zam senevî yüz kile erz ile iki yüz kırk vakiyye revgan-ı sadenin evkât-ı muayyenelerinde aynen ve tamamen Matbah-ı Âmire'm emini tarafından ahz u kabzına âhardan ferd dâfi' [ve] müzâhim olmaya. Şöyle bileler, alâmet-i şerifeme itimad kılarlar.

Be-makam-ı Kostantiniyye el-mahruse

Tibku aslihî'l-âli

[mühür] es-Seyyid Mahmud Aziz 1225

Mahalli

Berây-ı lâzıme-i it'âm-ı ehl-i remy-i siham der-kekye-i Meydan-ı Ok ki bâ-hatt-ı hümayûn-ı inâyet-makrûn-ı şahane beher sene der-ibtidâ-yı rûz-ı Hızır in kadar tayinât an-cânib-i Matbah-ı Âmire dâde fermude ber-mûceb-i takrîr-i müteveffa Abdurrahman Efendi Nazır-ı Darbhane-i Âmire der-sâbık ve fermân-ı âlî fî selh-i C. sene 1233 berât ve be-rûûs-ı hümayûn ve masraf-ı şehriyârî ve Muhasebe-i Anadolu ilmü-haber dade fî minh.

Fî sene der-rûz-ı Hızır ilâ rûz-ı Kasım

Revgan-ı sade 240 kıyye, erz 100 keyl

Tekye-i mezkûreye Matbah-ı Âmire Anbarı'ndan beher sene rûz-ı Hızır ibtidâsından rûz-ı Kasım'a değin tayinât-ı merkûme i'tâ olunmak üzere tarih-i merkurda berât ve ilmühaberleri verildiği mukayyed olup işbu sene-i mübarekeye mahsûb rica eder. Fermân devletli sultanım hazretlerindir. Fî 28 C. sene 1235

Hesab ola

Berây-ı sene 1235 vâcib an-evvel-i rûz-ı Hızır ilâ rûz-ı Kasım ber-mûceb-i hüccet-i zahriye ve derkenar ve ba-fermân-ı şerif.

Fî sene

Revgan-ı sade 240 kıyye, erz 100 kile

Mahsûb

Fermân buyurulduğu üzere işbu sene-i mübarekeye mahsûben hesap olundukda bu mikdar eder. Fermân devletli, inayetli sultanım hazretlerindir. Fî 28 C. Sene [1]235

Tezkire dâde.

1720 şenliklerinde Yayıncılar Loncası'nın geçiş töreni sırasında bir yay ustası, yayını kontrol ederken.

Seyyid Vehbi, Surnâme-i Vehbi, TSMK, Ahmed III, nr. 3594, vr. 18^a.

[arka sayfa]

El-emru kemâ zükira fihi azze ileyhi şânuhu

Es-Seyyid Mahmud Aziz en-naib bi-mahkemeti Davudpaşa

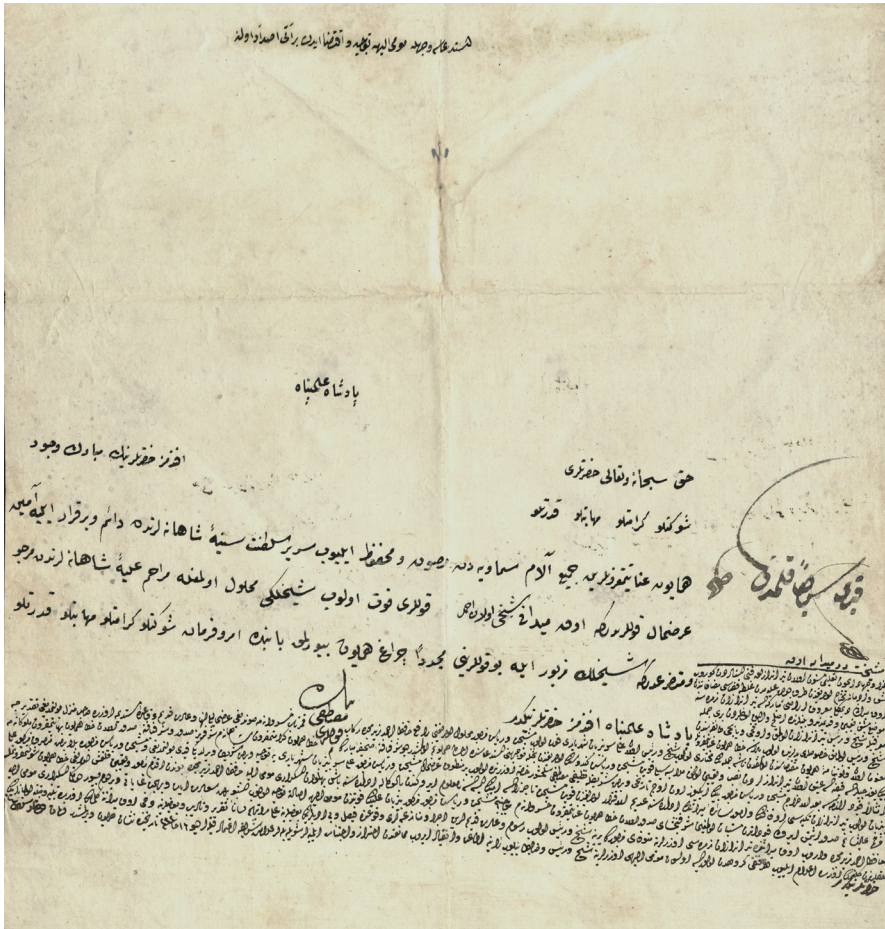
[mühür] es-Seyyid Mahmud Aziz 1225

Sebeb-i tahrîr oldur ki

İşbu derûn-ı suret-i berât-ı şerîf-i âlişânda mastur olduğu vech üzere Okmeydanı'nda Atıcılar Tekyesi'nin ta'âmiyesiçün Âsitâne-i Saadet'de vâki Kilar-ı Âmire'den alınmak üzere tayin olunan senevî yüz kile pirinç ile iki yüz kırk vakiyye revgan-ı sadeye mutasarrıf olan tîr-endâzânın hâlâ şeyhleri olup eşraf-ı kuzat-ı zevi'l-ihtirâmdan Hâfız Ahmed Efendi meclis-i şer'-i enverde takrir-i kelâm edip “derûn-ı suretde berât-ı şerîf-i âlişânda tasarrufu kayd ve tayin olduğu minvâl üzere tekye-i mezbûrun ta'âmiyesiçün senevî yüz kile pirinç ile iki yüz kırk vakiyye revgan-ı sadeyi işbu bin iki yüz otuz beş senesinde vâki rûz-ı Hızır duhulünde hâlâ Matbah-ı Âmire emini fahrûl-akrân saadetli ağa yedinden tamamen ahz u kabz eyledim» dedikde ma-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Tahriran fi'l-yevmi's-sâlis ve ısrîn min Cemâziyelâhir li-sene hamse ve selasîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Buldanî İbrahim Ağa, Okçubaşı Ahmed Ağa, Yayıcubaşı Hacı Abdullah, ve gayruhum ecma'ın.

BOA, C.BLD, 9/447

OKMEYDANI ŞEYHLİĞİ'NE MUSTAFA'NIN TAYİNİ

Okmeydanı Şeyhi olan Üsküdarlı Hafız Ahmed'in vefatı ile boşalan şeyhliği Mustafa'nın tayin olunması.

30 Mayıs 1822

İstida'sı vechile müma-ileyhe tevcih ve iktizâ eden berati ısdar oluna

Hak sübhanehu ve Teâlâ hazretleri

Şevketli, kerametli, mehabetli, kudretli padişah-ı âlem-penâh efendimiz hazretlerinin mübarek vücud-ı hümayûn-ı inâyet-makrunların cemî' âlâm-ı semâviyyeden masûn ve mahfûz eyleyüp serîr-i saltanat-ı seniyye-i şahanelerinde dâim ve ber-karar eyleye âmîn.

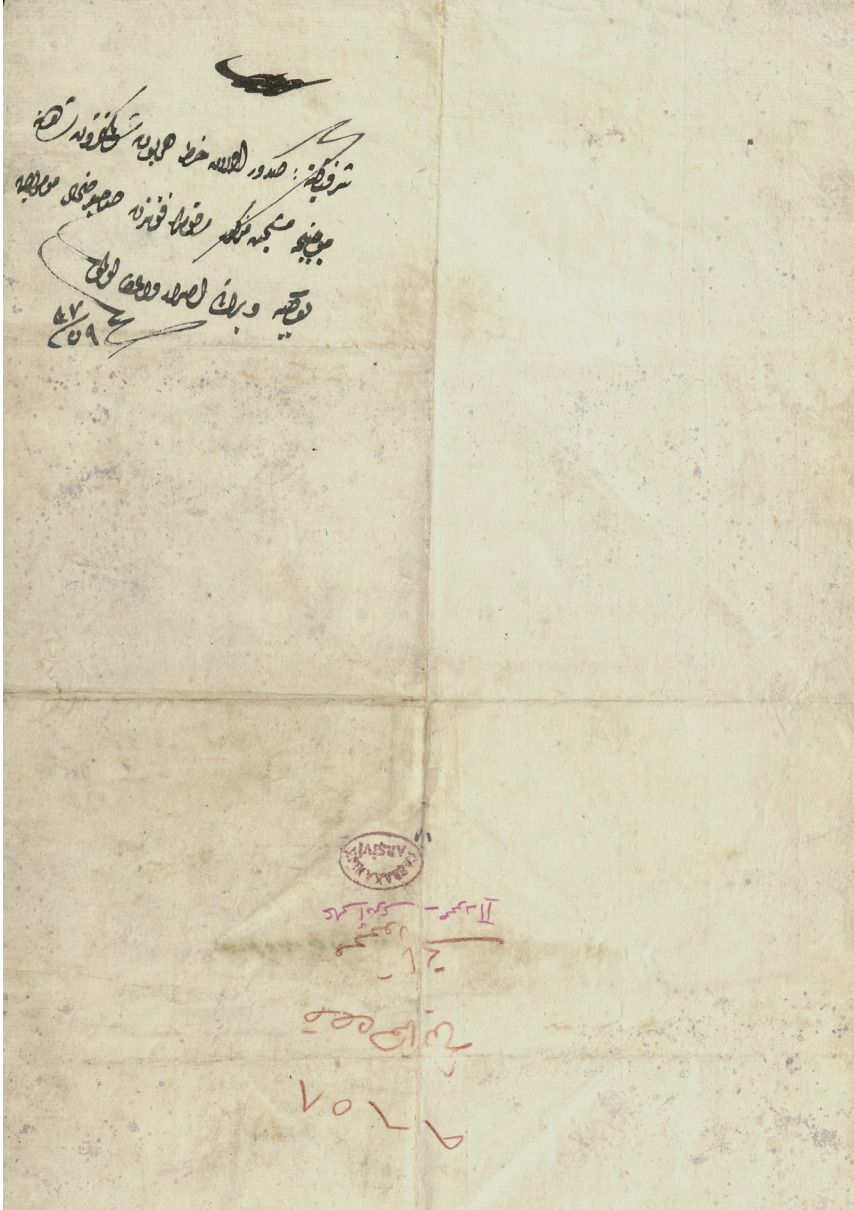
Arzuhâl-i kullarıdır ki; Okmeydanı Şeyhi olan Ahmed kulları fevt olup şeyhliği mahlûl olmağla merâhim-i aliyye-i şahanelerinden mercû ve mutazarrı'dır ki; şeyhlik-i mezbûr ile bu kullarını müceddeden çerağ-ı hümayûn buyurulmak bâbında emr u fermân şevketli, kerametli, mehabetli, kudretli padişah-ı âlem-penâh efendimiz hazretlerindir.

Bende-i Mustafa kulları

Kaydı serî'an kaleminden

Meşihat der-Meydan-ı ok

Gaza ve cihad için talimi mesnun olan tîr-endâzlık fennî üstaddân görüp meşk ve idmana muhtaç olduğundan taraf-ı Devlet-i Aliyye'mden Galata kazası muzâfâtından Okmeydanı demekle ma'rûf arazi-i mübarekede tîr-endâzân zümresine mevzi-i meşk tayin ve kadimden beri beynlerinde eslah ve elyak olanlardan biri cümle ma'rifetiyle şeyh ve reis-i tîr-endâzân olmak ve okçu ve yaycı taifesinden şeyh ve reis olmamak hususları yedlerinde olup balası hatt-ı hümayûn-ı inâyet-makrûnla mu'anven olan kanunnâme-i hümayûn muktezasından olmakdan naşi cümlelerin muhtârı olup şeyh ve reis olan Ali ser bîzebân-ı şehriyârî fevt olup meşihat ve ri'yâset-i mezbûr mahlûl olduğunu râfî'u[1-kitâb] Hâfız Ahmed zîde mecduhu rikâb-ı kamer-tâb-ı hüsrevâneme sunduğu arzuhaliyle inhâ ve âdet-i kadim ve kaide-i müstedim üzere sahib-i menzil bulunmadığı takdirce bin yüzçülerde kabzada atik olan tîr-endâzlardan nasb u tayin olunmak mülasebesiyle kaviyyet-i[nevbet-i] meşihat ve ri'yâset kendisinin olduğundan bahisle tevcihini istid'âsında "ihsân-ı hümayunum olmuşdur" deyu şeref-yâfte-i sahife-i mübarek hatt-ı hümayûn-ı kerâmet-makrûn-ı şâhânem şeref-rîz-i sudûr ve şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı mehabet-

makrûn-ı mülûkâneme imtisâlen kuyûd-ı lâzimesi ba'de'l-ihrac meşihat ve riyâset-i mezbûre bin iki yüz on üç tarihi ve berât-ı şerifle Nazîfî Mustafa Silahşor-ı Hassa üzerinde olup ber-mantûk-ı arzuhâl meşihat ve riyâset-i mezbûre Ali Ser-bîzebân-ı Şehriyârî'ye tevcih ve berât-ı şerif verildiği kaydı bulunmadığı ve meşihat ve riyâset-i mezbûra bilâ-berât mutasarrıf mezkûr Ali bî-zebân olup tîr-endâzân tekyesi evkafının ve umûr-ı saire-i meydanın idaresine adîmü'l-iktidar olduğundan kaviyyet-i [nevet-i] meşihat Tâcirzâde Emin'in ise de nâ-malum idüğünden bi'l-vekal idaresine Başpehlivan Üsküdârî mûmâ-ileyh Hâfız Ahmed zîde mecduhû bundan akdem memur ve tayin kılınmış olduğu hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla fermân-ı âlîşânım sudûr etmiş idüğü kuyudâtdan müstebân olmağın şeref-bahşa-yı sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı inâyet-makrûn-ı hüsvânem mücebine meşihat ve riyâset-i mezbûre mezkûr Bîzebân Ali'nin fevtinden mûmâ-ileyhe asaleten tevcih olunup işbu berât-ı saâdet-âyât ve behcet-gâyâtı verdim ve buyurdum ki; Üsküdârî mûmâ-ileyh Hâfız Ahmed zîde mecduhû varıp Okmeydanı'nda tîr-endâzân zümresi üzerlerine müteveffâ-yı mezbûrun yerine şeyh ve reis olup rûsûm ve âdet-i kadîmelerin icrâ ve münâza'aları vukû'unda faysal ve bî-edeblerinin bazılarına alâ-merâtibihim lisanen ta'zîr ve te'dib ve bazılarına dahi Okmeydanı'na gelmemek üzere tenbih ve mütenebbih olmayanlarının haklarından gelmek üzere ilâm eyleyip her kangı guruhdan olur ise olsun mûmâ-ileyhi üzerlerine şeyh ve reis ve zâbit bilip re'yine itaat ve inkıyâd edip mûmâna'atdan ihtirâz ve ictinâb eyleyeler. Şöyle bileler alâmet-i şerife itimad kılalar deyu 16 Ca. Sene [1]232 tarihinde nişan-ı hümayûn verilmiştir. Fermân devletli sultanım hazretlerindir.

İstid'âsı vechile mûmâileyhe tevcih ve iktizâ iden beratı ısdâr oluna.

[arka sayfa]

Şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn-ı şahane mücebine meşihat-ı mezkûr merkûmun fevtinden sahib-i arzuhâl mûmâileyhe tevcih ve beratı ısdâr ve i'tâ olunmak buyuruldu. 9 N. Sene [12]37

BOA, AE.SMHD.II, 114/9658

۳۰۰	جموع کل کتب مجموع ابرار است مع ضمیمه و فقه و تفسیر و غیره
۲۶۲۰	جموع مصنفات این مکتب و کتب چاپ
۲۱۴	در سبزه راوی و غیره و وقف الباقی متعلق به این مکتب است و در این مکتب کتب و کتب چاپ و غیره

[illegible]

OKMEYDANI TEKKEŞİ VAKIFLARININ ALTI AYLIK GELİR VE GİDERLERİ

Kasımpaşa'da bulunan Okmeydanı Tekkesi vakıflarının 1827 ve 1834 yılları Mayıs-Kasım aylarına ait altı aylık gelir ve giderlerini gösteren defterler.

11 Kasım 1827- 25 Kasım 1834

Mahruse-i Galata'ya muzafe kasaba-i Kasımpaşa'da hilâfete müvellâ olan efendiler nezaretlerinde asude hankâh-ı tîr-endâzânın levazımâtına meşrûta zikri âtî vakıfların muhasebesini rû'yet için bi-nefsihî bu dâ'ileri tekye-i mezkûreye varıp bâberât-ı âlîşân hâlâ şeyhi ve vakf-ı mezkûrların mütevellisi saadetli eş-Şeyh Mustafa Efendi'nin kendüye mahsus olan odasında şeyh-i mûmâ-ileyh taleb ve ma'rifeti ve sair ceridede mazbutü'l-esâmî tîr-endâzân efendiler ve hankâh-ı mezkûrenin vekil-i harcı Hüseyin Ağa ma'rifetleriyle mütevellî-i mûmâ-ileyhin bin iki yüz kırk iki senesi vâki olan rûz-ı Hızır'ın ibtidâsından bin iki yüz kırk üç senesi şehri Rebîülâhîr'in on altıncı gününe gelinceye değin makbuzâtı ve bazen Pazartesi ve Pençsenbe günlerinde meydan tabir olunan cemiyetde vuku-yâfte olan masarîfâtının rû'yet olunan muhasebesidir. Ber-vech-i âtî zikr u beyân olunur. Fî'l-yevmî'l-hâdî ve'l-ısrîn min şehri Rebîülâhîr li-sene selâse ve erba'în ve mieteyn ve elf.

Ta'âmiye-i Merhum Sultan Selim Han 1.000 guruş	Hinta-baha-i Merhûm Sultan Mustafa Han 60 guruş	Vazife-i Vâlîde Sultan, Âsitâne 60 guruş	Vazife-i Vâlîde Sultan, Üsküdar 60 guruş	Vazife-i Gümrük-i Kebîr 143 guruş
Vazife-i Gümrük-i Duhan 78 guruş	Vazife-i el-Hâc Beşir Ağa 60 guruş	Kira-yı karlık 21 guruş	İcârât-ı menâzil 27 bâb Guruş 74 39 tahsil olunan 35 tahsili mümkün olmayan	
Mâl-i merbuh-ı vakf 6.000 guruş	Ba-devr-i ribh 900 guruş	Bakaya-yı icârâtından tahsil olunan 15 guruş	İcârât-ı saka gediği 25 guruş	El-Hâc Ebubekir Ağa'nın Vakfı'ndan alınan 240 guruş
Fazla-i pirinç 306 guruş	Fazla-i revgan 26 guruş	Yekun-ı irâdât ma'a zam 3033 guruş		

Aynı ile beher sene Matbah-ı Âmire emini olanlardan ahz olunup ve tekye-i

mezbûrda eyyâm-ı mu'tâdda harc ve sarf olunan zehâir.

Pirinç 1.000 kıyye

Şevketli, mehabetli, kudretli, azametli, kerametli padişah-ı rû-yi zemin hâmî-i din-i mübin Sultan Mahmud Han el-Gazi halledellahu hilafetuhu ilâ-yevmî'd-din efendimiz hazretlerinin tekye-i mezbûrda ihyâ-i sünnet-i seniyye zımınında lutfen ve keremen tayin ve ihsân buyurdıkları zehâir-i mütenevvî'anın her bir mahallinden ahz ve sarf olunan

Lahm-ı ganem 600 kıyye	Nan-ı aziz 3.200 aded	Revgan-ı sade 240 kıyye	Pirinç Keyl 100 aded
---------------------------	--------------------------	----------------------------	-------------------------

Tekye-i mezbûr küşâd olunduğu günden vekil-i harc-ı mezbûr Hüseyin Ağa yediyle olan masârîfât-ı müteferrikayı beyân eder.

Hatab 69 çeki 387,5 guruş	Revgan-ı zeyt 58,5 guruş	Ücret-i kalaycı 68,5 guruş	Asel 402 guruş	Süd 285,5 guruş
Zağferan 49 guruş	Kahve 62,5 guruş	Tabla koşusu (?) 42 guruş	Hoşablık ve yaş üzüm 93,5 guruş	Lahm-ı ganem ve kuzu 187 guruş
Tuz ve nohud 32 guruş	Fısdık ve üzüm ve büber ve kimyon 10 guruş	Ücret-i yorgancı ve tamir-i tulumba 89,5 guruş	Süpürge ve sabun ve kaşık 17,5 guruş	Soğan 47,5 guruş
Buğday 38 guruş	Köşk camları ve lağım ve hasır 45,5 guruş	Enginar 66 guruş	Bakla 28 guruş	Kabak 32 guruş
Patlıcan 58 guruş	Bamya 72 guruş	Fasulye 16 guruş	Tamir-i tekye 100 guruş	Hammaliye ve kayık ve hatab yarması 83 guruş
Sınur taşı 61 guruş	Kömür 16 guruş	Dakik 55 guruş	Muhasebe günü masraf 56 guruş	Nan-ı aziz maa nakliye 30 guruş
Harc-ı muhasabe 18 guruş	Kaydiyye 3 guruş			

Yekun-ı masârifât 2.620 guruş

[Cem'an] Yekun

Guruş	
3.033	Bâlâda mezkûr mecmu irâdât maa zamm-ı vakf-ı mezbûr sene-i merkûme
2.620	Mecmu masârifât in defter fûru-nihade
413	Dört yüz on üç guruş mâl-i vakf, sahhü'l-baki mütevellî-i mûmâ-ileyh Mustafa Efendi zimmetinde zuhur eylediği işbu mahalle şerh olundu.

Hûsibe hasbe'l-mu'tâd

Nemekahu'l-fakiru ileyhi azze şânuhu Kadri Efendi-zâde Ali Bedreddin el-müvella hilafeti bi-kasabati Kasımpaşa

Gufira lehümâ

[mühür] Ali Bedreddin

Fazlası Evkâf-ı Hümayûn Hazinesi'ne ba'de't-teslim senedi i'tâ ola.

BOA, EV.d, 38557

[illegible]

OKMEYDANI TEKKEŞİ VAKIFLARININ ALTI AYLIK GELİR VE GİDERLERİ

Mahruse-i Galata'ya muzafe kasaba-i Kasımpaşa'da hilâfete müvellâ olan efendiler nezaretlerinde asude evkafdan olup beher sene muhasebe ve husus-ı sairesine sıyânet vacibeden olduğuna binâen kasaba-i mezbûrede vâki Okmeydanı Tekyesi'nin zikri âti vakıflarının muhasebelerini rü'yet için kıbel-i şer'den bi'l-iltimas Katib Ahmed Efendi tekye-i mezkûrda sâkin bâ-hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn tekye-i mezkurun hâlâ şeyhi saadetli eş-Şeyh Mustafa Efendi'nin kendiye mahsus olan odada şeyh-i mûmâ-ileyh ve sair ceridede mazbutu'l-esâmî pehlivanân efendiler hâzır oldukları hâlde tekye-i mezkûrun vekil-i harcı Selim Ağa muvâcehesinde mütevellî-i mûmâ-ileyhin takrirleri üzere bin iki yüz kırk dokuz senesi Zilhicce'sinin yirmi üçüncü günü duhûl eden rûz-ı Hızır'ın ibtidâsından bin iki yüz elli senesi Receb-i şerifin altıncı gününe değin meydan tabir olunur elli bir günde vakf-ı mezbûrun hâsılât-ı muayyenesinden makbuzât ve masrûfât-ı mütenevvi'ası muhasebelerinin defterleridir ki ber-vech-i âti zikr olunur.

Fî'l-yevmi's-sâlis ve'l-ışrîn min Recebi'l-ferd li-sene hamsîn ve mieteyn ve elf.

Ta'âmiye-i Haremeyni'-Şerîfeyn Müdürü 1.000 guruş	Hinta-baha-i Merhûm Sultan Mustafa Han 60 guruş	Vazife-i Vâlîde Sultan, Âsitâne 60 guruş	Vazife-i Vâlîde Sultan, Üsküdar 60 guruş	Vazife-i Gümrük-i Kebîr 142 guruş
Vazife-i Gümrük-i Duhan 78 guruş	Vazife-i el-Hâc Beşir Ağa 60 guruş	Kira-yı karlık 21 guruş	Mâl-i merbuh-ı vakf-ı mezbûr der-Darbhane-i Âmire 6.000 guruş	Ba-devr-i ribh-i meblağ-ı mezkûr 900 guruş
El-Hâc Ebubekir Ağa Vakfı'ndan alınan 550 guruş	İcârât-ı saka gedîği 25 guruş	İcârât-ı mera 201,5 guruş	İcârât-ı kahve 204 guruş	Ba-fazla-i pirinç 377 guruş
Ba-fazla-i hatab ve asel 88,5 guruş				

Yekun-ı irâdât 3.817 guruş, mecmu-i irâdât

Aynı ile beher sene harc ve sarf olunan zehâir-i mütenevvi'â Matbah-ı Âmire emini olanlardan ahz ve tekye-i mezkûrda eyyâm-ı mu'tâdda sarf olunan

Pirinç 1.000 kıyye

Şevketli, mehabetli, kudretli, azametli, kerametli padişah-ı rû-yi zemin hâmî-i din-i Mübin Sultan Mahmud el-Gazi halledellahu hilafetehu ilâ-yevmî'd-din efendimiz hazretlerinin tekye-i mezkûrda ihyâ-i sünnet-i seniyye zımnında lutfen ve keremen tayin ve ihsân buyurdıkları zehâir-i mütenevvi'anın her bir mahallinden ahz ve sarf olunan

Lahm-ı ganem 600 kıyye	Nan-ı aziz 3.200 aded	Revgan-ı sade 240 kıyye	Pirinç keyl 100 aded
---------------------------	--------------------------	----------------------------	-------------------------

Tekye-i mezkûrun küşâd olunduğu günden vekil-i harc-ı mezbûr Selim Ağa'nın yedleriyle olan masârîfât-ı müteferrikayı beyân eder.

Revgan-ı zeyt 250 guruş	Asel 794 guruş	Ücret-i kalaycı ve tamir-i tulumba 48 guruş	Nohud 44 guruş	Soğan ve tuz 96,5 guruş
Hoşabluk üzüm ve kuş üzümü 131,5 guruş	Zağferan 153 guruş	Hatab 636 guruş	Kimyon ve büber ve zenbil ve asdar 23,5 guruş	Buğday 135,5 guruş
Öd ağacı 3 guruş	Tabla koşusu 45 guruş	Kasr-ı hümâyûn için sünger ve asdar 27 guruş	Kömür ve kahve 93 guruş	Lahm-ı kuzu 113,5 guruş
Dakık-i hâs 124 guruş	Nan-ı aziz nakliyesi 15 guruş	Süd 184 guruş	Sabun ve süpürge ve kaşık 36 guruş	Mecmu hammaliye ve anbar masârîfı 189,5 guruş
Yaş üzüm 136 guruş	Ücret-i çilingir ve aşçı yamağı ve sepet ve habl 40 guruş	Sebzevât 347 guruş	Lahm-ı ganem 64 guruş	Huddamiye 25 guruş
Harc-ı muhasabe 18 guruş	Kaydiyye 5 guruş	Sahh	Sahh	Sahh

Yekun-ı masârifât

Guruş	
3.817	Bâlâda mezkûr mecmu-ı irâdât ma'a zamm-ı vakf-ı mezbûr der-sene-i mezbûre
3.777	Mecmu-ı masârifât-ı în defter fûru-nihade
40	Kırk guruş mâl-i vakfa sahhü'l-baki mütevellî-i mûmâ-ileyh zimmetinde zuhur etdiği işbu mahalle şerh olundu.

Hûsibe

Nemekahu'l-fakir ileyhi azze şânuhu Hakkı İsmail el-müvella hilafeti bi-
mahkemeti Kasımpaşa
[mühür] Hakkı İsmail

Kayd ola.

BOA, EV.d, 9819

هفت خط هر حرف اول در
 قیودان در بای اسبق م حوم و مقفوله کوجا حب بن پانصد نیکه تکیه را میان خط و وقف بعد کماله یک غنک
 ناسی اولی اوزره ایچوزالیا ایکنه سی روز هفت نهم استوالا اوج نهم روز هفده قدر کماله ایتم بر سه کات طغور یوز غوغی
 حلاضه یای عامه شبیه ی دولته ایکنه اقدز هفت نیکه طرف شبیه ایکنه ناسی موریم حبیده ناسی اخذ می شم ایبو
 عیضه اقدیم فندی
 سلیم در سکا
 رامکان

OKMEYDANI TEKKEİNE VAKFEDİLEN PARA

Kaptan-ı Derya Merhum Küçük Hüseyin Paşa'nın Okmeydanı Tekkesi'ne vakfettiği 6.000 kuruşun yıllık neması olan 900 kuruşun Darbhane-i Âmile Müşiri'nden teslim alındığı.

3 Mayıs 1837¹

Bâ'is-i tastîr-i huruf oldur ki:

Kapudan-ı Derya-yı Esbak merhum ve mağfûrun-leh Küçük Hüseyin Paşa hazretlerinin Tekye-i Râmiyân'a şart ve vakf eylediği altı bin guruşun neması olmak üzere iki yüz elli iki senesi rûz-ı Hızır'ından işbu elli üç senesi rûz-ı Hızır'a kadar terâküm eden bir senelik dokuz yüz guruşu hâlâ Darbhane-i Âmile Müşiri devletli übbebetli efendimiz hazretlerinin taraf-ı müşirânelerinden memuriyetim hasebiyle tamamen ahzımı müşir işbu arîza takdim kılındı.

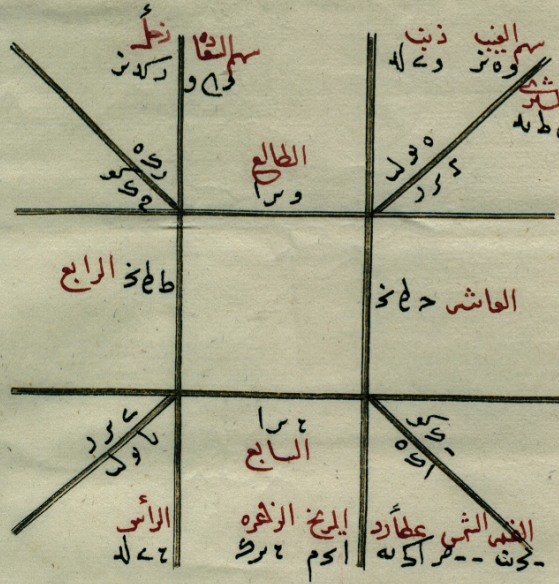
Bende Selim Müdür-i Meydan-ı Râmiyân

[mühür:] Selim Müdür-i Meydan-ı Râmiyân

TSMA.e, 1302/73

1 Hicrî 1253 senesi rûz-ı Hızır'ı esas alınmıştır.

اوق ميدانده رضى سهام اولنقه اناز و شروعى خصوصه
متدار صورت طالع وقت مختار و ممتاز در

بعون الله الملك العلام
شهر صفو الخیرک سلخی اولان مبارک خمیس کوفی بالساعة الموافقة
الغرونی **سکر** ساعت **القی** دقیقه مرورنده اراده سینه متعلق
بیوریلان تیوان اذ اخلق خصوصه مباشرت و شروع بیورلغه
اشب و صورت جمیله فلیکيه حسب الفن مختار و موافق اولغله
زیاچمه پسندیده سیله خاکچای کیمیا سایی ملوکان لرینه
عرض و انجار اولندن امر و فرمان و ارادت کرامت عنوان
شوکتلو مهابتلو قدرتلو عظمتلو پادشاه اسماء رفت
و شه نشاه کیوان منزلت افدیمز حضرتلر نیکدر

OKMEYDANI TEKKESİ'NİN AÇILIŞI HAKKINDA ZAYİÇE

Okmeydanı Tekkesi'nin açılış merasimine ve orada ok atmaya hangi günlerde başlanmasının daha hayırlı olacağı hakkında padişaha takdim olunan zayiçeler¹.

4 Mart 1840²

Okmeydanı'nda remy-i siham olunmağa âğâz ve şürû'ı husûsına mütedâir suret-i tâlî'-i vakt-i muhtâr ve mümtazdır.

Bi-avnillahi'l-Meliki'l-Allâm

Şehr-i Saferü'l-hayrın selhi olan mübârek hamîs günü bi's-saati'l-muvâfakati'l-gurûbî sekiz saat altı dakika mürurunda irâde-i seniyye müte'allik buyurulan tîr-endahtlık hususuna mübâşeret ve şürû' buyurulmağa işbu suret-i cemîle-i felekiye hasbe'l-fenn muhtâr ve muvâfık olmağla zâyîçe-i pesendîdesiyle hâk-i pâ-yı kimyâ-sâ-yı mülûkânelerine arz ve ihbar olundu. Emr u fermân ve iradet-i keramet-unvan şevketli, mehabetli, kudretli, azametli padişah-ı âsumân-rıf'at ve şehinşah-ı keyvân-menzilet efendimiz hazretlerindir.

1 Yıldızların belli zamanlardaki konumlarını gösteren çizelge.

2 Tarih tahminidir. Osmanlı Arşivi katologundaki tarih esas alınmıştır.

اوق میدانی تکیه سنک کشادینه دائر اولان صوت طالع وقت
مختار و مسعود در

بعون الله الملك الخبير
صفر الخير شهر نیک سنی واقع اولان مبارک خیس کونی بالساعة الموافقة
الفرونی **بش** ساعت **الی بش** دقیقه مرورنده اراده سینه خفت
جهانبانی منقلب بیورلان اوق میدانی تکیه سنک کشادینه اشبو
ظاهراولان صورت جمیله فکیه حسب الفن مختار و مستحق کوریلوب
زایچه کزیده سیله محبت فکرتیه شاهانر لینه عرض واجار
اولند امر و فرمان و ارادت اصابت عنوان شوکتو
مهابتو قدرتو کرامتو پادشاه اعظم
ولی نعمت عالم و ولی نعمت اقدیم
حضرت نیکدر

Okmeydanı Tekyesi'nin küşadına dair olan suret-i tâli'-i vakt-i muhtâr ve mes'ûddur.

Bi-avnillahi'l-Meliki'l-Habîr

Saferü'l-hayr şehrinin selhi vâki olan mübarek hamîs günü bi's-sâ'âtî'l-muvâfakati'l-gurûbî beş saat elli beş dakika mürûrunda irâde-i seniyye-i hazret-i cihan-bânî mûte'allik buyurulan Okmeydanı Tekyesi'nin küşadına işbu zâhir olan suret-i cemile-i felekiye hasbe'l-fen muhtâr ve müstahsen görölüp zâyîçe-i güzîdesiyle atebe-i felek-mertebe-i şahanelerine arz ve ihbar olundu. Emr u fermân ve iradat-ı isabet-unvan şevketli, mehabetli, kudretli, kerametli padişah-ı a'zam veli-nimet-i âlem ve veli-nimetimiz efendimiz hazretlerindir.

TSMA.e, 1298/9

مدینه
اوله مینا شیخی افندی نه ایلیم ده برقم نیش زیش ادهس خضه اراده نه حفت نه متعده نرقد
برله اوله مینا شیخی افندی نه ایلیم ده برقم نیش زیش ادهس خضه اراده نه حفت نه متعده نرقد

OKMEYDANI ŞEYHİNE NİŞAN VERİLMESİ

Okmeydanı şeyhine verilecek dördüncü rütbeden bir adet nişanın
Darbhane-i Âmire'de imal etdirilmesi

28 Mayıs 1847

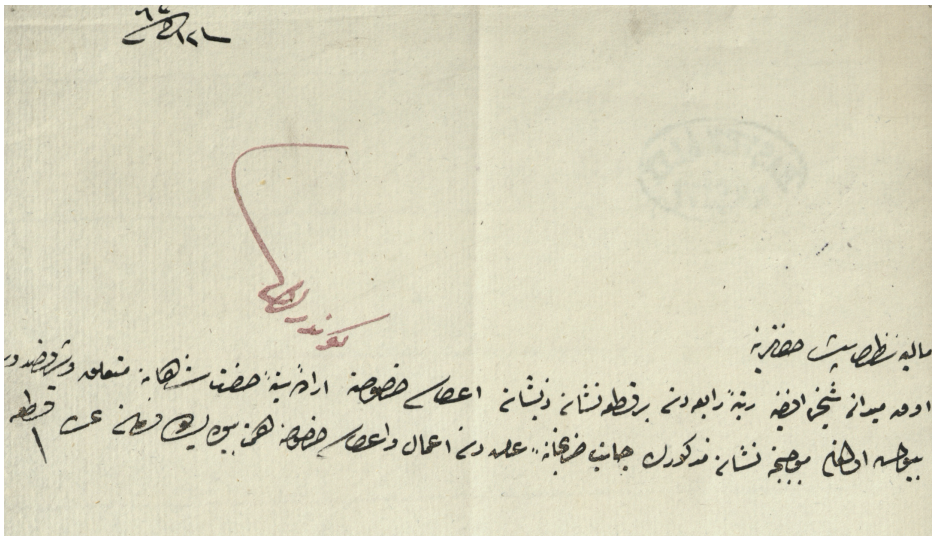
Maliye Nazırına

Okmeydanı şeyhi efendiye rütbe-i rabi'adan bir kıt'a nişan-ı zîşân i'tâsı hususuna
irâde-i seniyye-i hazret-i şahane müte'allik ve şeref-sudûr buyurulmuş olmakla
mûcebince nişan-ı mezkurun cânib-i Darbhane-i Âmire'den imal ve i'tâsı hususuna
himmet buyurula deyu.

[arka taraf]

Fî 12 C. sene [12]63

BOA, C.ME, 146/7282

OKMEYDANI ŞEYHİNE NİŞAN VERİLMESİ

Okmeydanı şeyhine verilecek dördüncü rütbeden bir adet nişanın
Darbhane-i Âmire'de imal etdirilmesi

28 Mayıs 1847

Fî 12 C. sene [12]63.

Gönderildi.

Maliye Nâzırı Paşa Hazretlerine

Okmeydanı şeyhi efendiye rütbe-i râbia'dan bir kıta' nişân-ı zişân i'tâsı husûsuna
irâde-i seniyye-i hazret-i şâhâne müte'allik ve şeref-sudûr buyurulmuş olmakla
mûcebince nişân-ı mezkûrun cânib-i Dârbhâne-i Amire'den i'mâl ve i'tâsı husûsuna
himmet buyurula deyu fermân-ı âlî, kıta' 1.

BOA, A.MKT, 83/44

OKMEYDANI'NIN VAKIF VE SINIRLARI

Okmeydanı'nın vakıf ve sınırları hakkında Seraskerlik tarafından verilen emirlerin yenilenmesi

1 Ocak 1850

Atûfetli efendim hazretleri

Okmeydanı'na dair li-eclî't-tecdîd taraf-ı vâlâ-yı Seraskerî'den i'tâ olunan iki kıt'a evâmir-i atıkanın biri meydan-ı mezkûrun hududuyla evkafını mutazammın olarak diğeri dahi mahâll-i mahdude hakkında memnuiyyet-i kadimenin te'kîdi maddesini şâmil olduğundan işbu te'kîd fermân-ı âlîsi iktizası vechile tecdîd olunup çünkü salîfü'z-zikir hudud ve evkaf maddeleri birbirine karıştırılarak otuz dört tarihinde yalnız bir kıt'a emr-i âlî verilmiş ise de otuz beş senesinde yalnız hudud keyfiyetiçün başkaca fermân-ı âlî tasdîr olduğu Divan-ı Hümâyûn kalemi kuyudundan tebeyyün etmiş olduğundan bu kere dahi bu husus için başka başka emr-i şerif i'tâsı kalemce tensîb olduğuna mebnî öylece icra olunarak cem'an üç kıt'a evâmir-i cedîde savb-ı sâmililerine gönderilmiş ve salîü'z-zikir iki kıt'a evâmir-i şerife dahi beraberce irsâl olunmuş olduğu beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 14 S. sene [12]66.

Ma'rûz-ı çakeri kemîneleridir ki

Hâme-pîrâ-yı ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i sadaret-penahileriyle zikrolunan evâmir-i âliye meşmul-ı nazar-ı şevket-eser-i hazret-i hilâfet-penâhî buyurulmuş ve evâmir-i şerife-i mezkûreden iki kıt'asının balası mübarek hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı cenâb-ı cihandari ile tezyin ve tevşih buyurularak icabının icrası zımında muktezâ-yı emr u irâde-i seniyye-i hazret-i şahane üzere diğerleriyle beraber yine savb-ı vâlâ-yı asafilerine ba's ve tesyar kılınmış olduğu muhât-ı ilm-i âlîleri buyurulduk da ol bâbda emr u femran hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 16 S. sene [12]66.

BOA, İ.DH, 207/11930

OKMEYDANI'NDAKİ KASR-I HÜMAYUN, TEKKE VE CAMİNİN TAMİRİ

Okmeydanı'ndaki kasr-ı hümayun, tekke ve caminin tamiri için gereken masrafın Tersane-i Amire Hazinesi'nden ödenmesine dair irade

7 Mayıs 1850

Atûfetli efendim hazretleri

Okmeydanı'nda kâin kasr-ı hümayûn ile tekye ve cami-i şerif muhtac-ı tamir olup usulü vechile keşf etdirilerek kırk yedi bin dokuz altmış gurus ile tamiri hâsıl olacağı anlaşıldığından ol-vechile yaptırılması ve masarısının Tersane-i Âmire Hazinesi'nden tesviyesi istizanına dair devletli kapudan paşa hazretlerinin bir kıt'a takririyle merbût defter manzûr-ı âlî buyurulmak için arz ve takdim kılınmış olmağla ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı meâlî-unvan-ı cenâb-ı cihan-bânî müte'allik ve şeref-sünûh buyurulur ise ona göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 23 C. sene [12]66.

Ma'rûz-ı çaker-i kemîneleridir ki

Hâme-pîrâ-yı ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikrolunan takrîr ve defter meşmul-ı nazar-ı mekarim-eser-i cenâb-ı cihan-bânî buyurulmuş ve iş'âr ve istîzân olunduğu üzere mahâll-i mezkûrenin yaptırılması ve masarısının Tersane-i Âmire Hazinesi'nden tesviyesi müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahî muktezâ-yı münifinden olarak mezkûr takrîr ve defter yine savb-ı sâmi-i sadaret-penâhîlerine iade kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 24 C. sene [12]66.

BOA, İ.DH, 214/12498

OKMEYDANI'NDAKİ KASR-I HÜMAYUNUN TAMİRİ

Okmeydanı'nda kasrın tamiri ile müştemilata ilavesi gerekli olan mahallerin masraflarının karşılanması

15 Ağustos 1850

Yazıldı.

Maliye Nâzırına ve Bi't-tasarruf Tersâne Nâzırına

Okmeydanı'nda kâ'in ta'mir olunan Kasr-ı Hümayûn dâ'iresiyle müştemilâtı olan ebniyeye ilâvesi muktezî görünen mahaller ebniyyesinin dahi masârif-ı keşfiyyesi olan on altı bin dokuz yüz doksan sekiz gurus ile Tersâne-i Amire nâzırı atûfetli beyefendi hazretleri ma'rifeti ile hemen ta'mîrine ibtidâr olunması husûsuna bi'l-istizân emr u fermân-ı isâbet-beyân-ı cenâb-ı mülûkâne sâniha zîb-i sudûr buyurulup mücebince keyfiyet nâzır-ı müşârûn-ileyh hazretlerine bildirilmiş* ve buna dâ'ir zirî mazbatalı keşif defteri merbûten gönderilmiş olmakla hazînece icâbının icrâsıyla diğer bir kıt'a mübâşeret sûretinin i'tâsına himmet eyleyesiz deyu.

Fî 6 L. sene [12]66.

* Tersane'ye:

olmağla icâbının icrâsı mütevakkıf-ı himem-i behiyyeleridir. Fî 6 L. Sene [12]66.

BOA, A.MKT.MVL, 30/9

OKMEYDANI TEKKESİ'NE PİRİNÇ VE SADE YAĞ VERİLMESİ

Gazi Sultan Mahmud Han'ın Okmeydanı Tekkesi'ne her sene verilmesini şart koştuğu 100 kile pirinç ile 240 okka sade yağın 1855 senesinde Hazine Hassa Müşiri tarafından Okmeydanı Şeyhi İbrahim'e teslim edildiği

18 Nisan 1855

Ba-hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn-ı şahane

Cennet-mekân, firdevs-âşiyân Gazi Sultan Mahmud Han efendimiz hazretlerinin vakf-ı mülûkânelerinden Okmeydanı Tekyesi'ne şart-ı vâkıf ve inâyet buyurdıkları yüz keyl pirinç ve iki yüz kırk vakiyye revgan-ı sade işbu bin iki yüz yetmiş bir senesi duhûl eden rûz-ı Hızır'ında hâlâ Hazine-i Hassa Nâzırı müşir übbebetli paşa hazretleri tarafından tamamen ve kâmilten taraf-ı vakf için ahz u kabz olunmağla işbu memhurî tahvîl temhîr olunup devletli, übbebetli paşa hazretleri tarafına i'tâ ve takdim olunmuştur.

Bende İbrahim Şeyh-i Râmiyân hâlâ

[mühür:] Şeyh-i Râmiyân

Kaydı ve iktizâsı Hazine-i Hassa-i Şahane Muhasebesi'nden

Berây-ı ta'âmiye-i Tekye-i Kemankeşân der Meydan-ı Ok ki beher sene der-duhûl-i rûz-ı Hızır in kadar erzak i'tâ-eş tayin-şode ve hâlâ vâcib an-rûz-ı Hızır el-vâki der sene [12]70 ilâ rûz-ı Kasım sene-i minh, in kadar erz ve revgan-ı sade an-cânib-i Anbar-ı Âmire dâde ... (katlanmış) memhûr sened makbûz-ı İbrahim Efendi Şeyh-i Tekye-i Kemankeşân ve derkenar ve ba-fermân-ı hazret-i müşiri müzekkire dâde. Fî 24 Receb sene [12]70.

Erz 100 keyl	Revgan-ı sade 240 kıyye
--------------	-------------------------

Revgan-ı sadenin yetmiş senesinde vâki rûz-ı Hızır'ına mahsûben Anbar-ı Âmire cânibinden i'tâşiçün tarih-i merkûmda tezkiresi verildiği mukayyed olmağla bu surette erzak-ı mezkûrun duhûl edecek yetmiş bir senesi rûz-ı Hızır'ına mahsûben dahi anbar-ı mezkûr cânibinden i'tâşiçün Hazine-i Hassa Muhasebesi'ne kayd ile tezkiresinin i'tâsı bâbında emr u fermân hazret-i men lehu'l-emrindir. Fî 23 Receb sene [12]71

Tezkire yazıla.

Tezkire dâde, fî selh-i Receb sene [12]71

TSMA.e, 1302/73

عظمتو
اقدیم
حضرت
اودیه میدانیشی ناشدیکه احسانه بدیده معاشک خطبه اینیربلده برخطه علم و فیری اسیال سوی والولری قعدنجی یانینه نکره شاری
نقش اولدی اقدیم ۱۹۷۲
مورچه جاکوکرده ادر
هده دیبا حال اودیه سوزده نیره اصفازده مالدوزده و غیره مالدوزده مالدوزده
بدوزده دیبا حال اودیه سوزده نیره اصفازده مالدوزده و غیره مالدوزده مالدوزده
معدنه مالدوزده
i.DH 354/23377

OKMEYDANI ŞEYHİ NAŞİD BEY'E MAAŞININ ÖDENMESİ

Okmeydanı Şeyhi Naşid Bey'in maaşının ödenmesi hususunda padişah emri.

19 Eylül 1856

Atûfetlü efendim hazretleri

Ok Meydânı Şeyhi Nâşid Bey'e ihsân buyrulan ma'âşın tastîr etdirilen bir kıt'a ilmühaberi irsâl-ı sû-yı vâlâları kılındığı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu efendim.

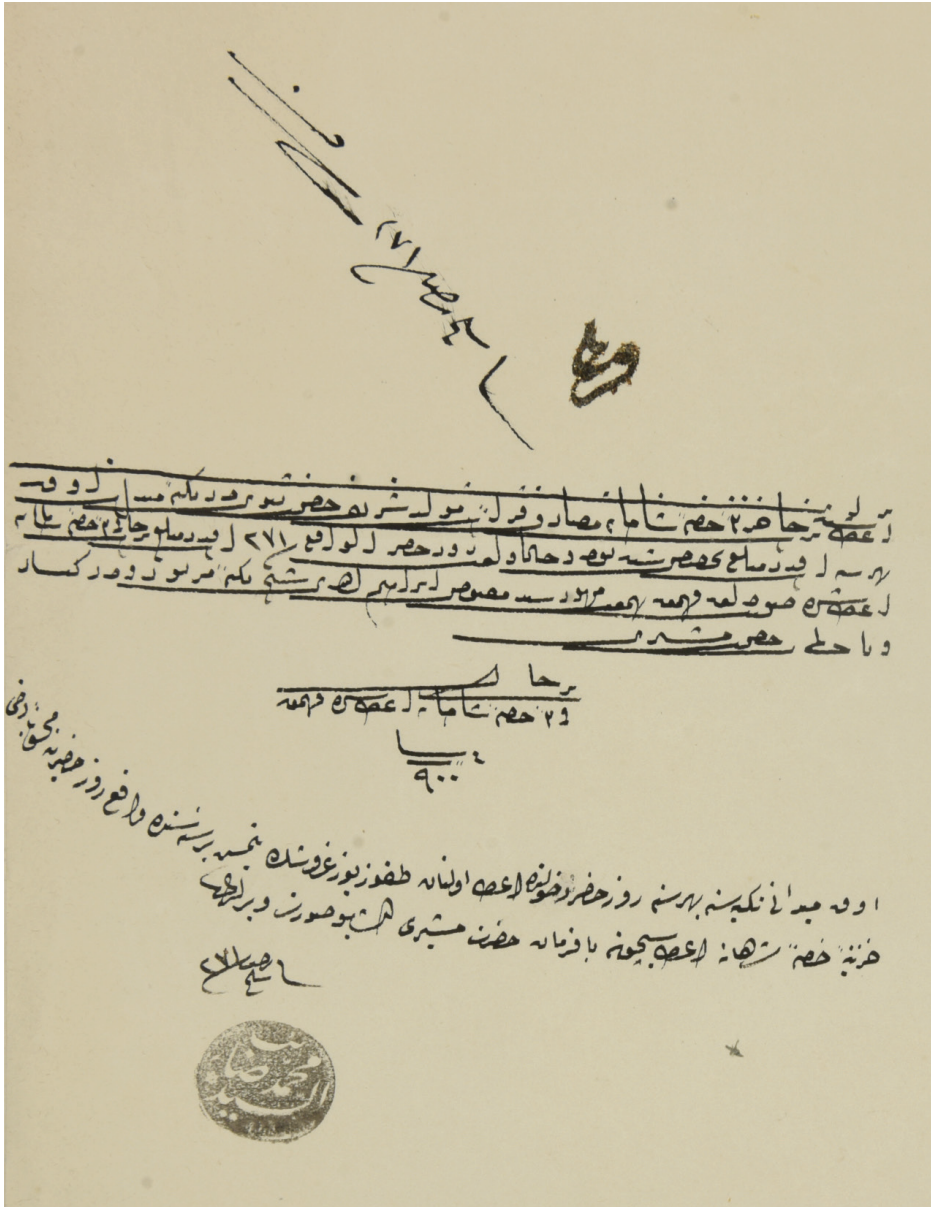
Fi 17 Muharrem sene [12]73

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Hâme-zîb-i ibcâl olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle mârru'z-zıkr ilmühaber manzûr-ı şevket-mevfûr-ı hazret-i pâdişâhî buyrulmuş ve icrâ-yı iktizâsı zımında zikrolunan ilmühaber tevkîf kılınmış olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 19 Muharrem sene [12]73

BOA, İ.DH, 354 / 23377

OKMEYDANI TEKKESİ'NDE MEVLİD OKUNMMASI

Okmeydanı Tekkesi'nde her sene geleneksel olarak okunan mevlid-i şerif masrafı olan 900 kuruşun Hazine-i Hassa'dan ödenmesi.

18 Nisan 1855

Verile.

Fî selh-i Receb sene [1]271. Masraf kayd-şod

Berây-ı i'tâ şode an-cânib-i Hazine-i Hassa-i Şahane masârif-ı kıraat-ı mevlid-i şerif-i hazret-i nebevî der-tekye-i Meydan-ı Ok beher sene in kadar meblağ tahsis şode-bud ve hâlâ vâcib-i rûz-ı Hızır el-vâki sene [1]271 in kadar meblağ an-cânib-i Hazine-i Hassa-i Şahane i'tâ şode sûret-dâde fermude ber-mûceb-i memhûr sened-i makbuz-ı İbrahim Efendi Şeyh-i tekye-i mezbûr ve derkenar ve ba-fermân-ı hazret-i müşirî.

An-cânib-i Hazine-i Hassa-i Şahane i'tâ-şode fermude.

Fî sene 900 guruş.

Okmeydanı Tekyesi'ne beher sene rûz-ı Hızır duhûlünde i'tâ olunan dokuz yüz guruşun yetmiş bir senesinde vâki rûz-ı Hızır'ına mahsûben dahi Hazine-i Hassa-i Şahane[den] i'tâsiçün ba-fermân-ı hazret-i müşiri, işbu suret verildi.

Fî Selh-i Receb sene [1]271

[mühür] es-Seyyid Mehmed Saib

TSMA.e, 1061/55

OKMEYDANI DERGÂHI'NDA MEVLİD-İ ŞERİF OKUNMASI

Okmeydanı Dergâhı'nda okunan mevlid-i şerif masrafı olan 900 kuruşun Hazine-i Hassa'dan ödenmesi.

30 Nisan 1878

900 guruş

Yalnız dokuz yüz guruşdur.

Bâ'is-i tastîr-i vesika oldur ki:

Okmeydanı Dergâh-ı Şerifi'nde beher sene kıraat-ı menkıbe-i celîle-i risalet-penâhî mu'tâd olduğundan işbu bin iki yüz doksan beş senesi dahilinde vuku bulan rûz-ı Hızır'ında icrası musammem bulunduğundan bâlâda muharrer dokuz yüz guruşun Hazine-i Celîle-i Hassa cânib-i âlisinden ahz olunduğunu müşir işbu memhûr sened bi't-terkîm takdim kılındı.

Fî 25 R. sene [1]295

[mühür] Ahmed Abdurrauf, Şeyh-i Râmiyân

Muhasebeye, fî 18 Nisan sene [12]94

Kayd şode, 95. Fî 18 Muharrem sene [12]94

Dergâh-ı mezkûrda beher sene kıraat olunan mevlid-i şerif masârufı olarak i'tâsı muktezâ-yı irâde-i seniyyeden olan dokuz yüz guruşun ber-mantûk-ı sened doksan dört senesi rûz-ı Hızır'ına mahsûben dahi emsali vechile Hazine-i Hassa'dan i'tâsıçün suretinin tahrîri bâbında emr u fermân hazret-i men lehu'l-emrindir.

Fî 18 Nisan sene [12]94

[mühür] Muhasebe-i Hazine-i Hassa

Sureti yazıla.

Dâde fî 18 Nisan sene [12]94

2/106

TSMA.e, 1302/73

MUTİ EFENDİ’NİN OKMEYDANI DERGAHI ŞEYHLİĞİNE TAYİNİ

Okmeydanı Dergâhı Postnişini Abdürrauf Efendi’nin vefatı üzerine yerine, hakkında yapılan araştırma sonucu iyi hali ve doğruluğu Maarif nazırı tarafından tasdik olunan oğlu Muti Efendi’nin tayin edilmesi

29 Haziran 1904

Nezâret-i Evkaf-ı Hümâyûn

Mektûbî Kalemi

Aded: 149

Huzûr-ı me‘âlî-mevfûr-ı cenâb-ı Sadâret-penâhî’ye

Ma‘rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Okmeydânı Dergâhı Post-nişînliğinin uhdesine tevcîhi istid‘asında bulunan Muti Efendi’nin bir gûne vukû‘âtı olup olmadığının anlaşılamadığı hakkında Mahkeme-i Teftiş’in ifâde-i mübhemesi mûmâ-ileyhin ahlâk-ı redî’esi hakkındaki rivâyâta karşı kanâ‘at-bahş görülemediği beyân-ı âlîsiyle mûmâ-ileyh hakkında bir taraftan Zabtiye Nezâret-i celîlesi vesâtatıyla ta‘mîk-i tahkîkât ve kendisinin el-yevm Darülhayr anbâr me‘mûriyetinde bulunması mülâbesesiyle ahlâk ve etvârına dâir Maarif Nezâret-i celîlesinden ahz-ı ma‘lûmât olunarak alınacak cevâbların mütâla‘a-i âcizî ile berâber iş‘ârı irâdesini hâvî resîde-i dest-i ta‘zîm ve tekrîm olan 16 Mart sene [1]320 târîh ve otuz bir numaralı tezkire-i sâmiye-i cenâb-ı Sadâret-penâhîleri üzerine sebk eden iş‘âra cevâben Zabtiye Nezâret-i celîlesinden vârid olan 4 Mayıs sene [1]320 târihli tezkirede Darülhayr Dahiliye Müdüriyeti’nde bulunan mûmâ-ileyhin hüsn-i hâl ashâbından olduğu bi’l-muhâbere Beyoğlu Mutasarrıflığı’ndan tahkîk ve ifâde kılındığı bildirilmiş ve bu bâbda Maarif nâzırı devletli paşa hazretlerinden şifâhen istifsâr olunarak mûmâ-ileyhin hüsn-i hâli tasdik buyrulmuş olmasına nazaran arz-ı sâbık vechile icâbının icrâsı mütevakıf-ı emr ü irâde-i aliyye-i cenâb-ı Sadâret-penâhîleri olmağın ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü’l-emrindir.

Fî 7 Rebîülevvel sene 1322 ve Fî 10 Mayıs sene 1320

Nâzırı Evkafı Hümâyûn

Bende Galib

Bâbîâli

Daire-i Sadâret

Amedî-i Divan-ı Hümâyûn

751

Devletli efendim hazretleri,

Okmeydânı Dergâhı Post-nişîni Ahmed Abdür-rauf Efendi'nin vukû'-ı vefâtına mebnî meşîhat-i mezkûrenin müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin mahdûmu Muti Efendi uhdesine tevcihi hakkında Evkaf-ı Hümâyûn Nezâret-i celîlesinin takrîri arz ve takdîm kılınmış olmakla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 13 Rebûlevvel sene [1]322 – Fî 16 Mayıs sene [1]320

Sadrazam

Ferid

Marûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mücebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müte'allik buyrulmuş olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir. Fî 15 Rebîulâhîr sene [1]322 ve Fî 16 Haziran sene [1]320

Ser-Kâtib-i Hazret-i Şehriyârî

Bende Tahsin

BOA, İ.EV, 36/49

OKMEYDANI DERGAHI'NA AİT ARAZİYE GAYR-İ MÜSLİMLERİN MÜDAHALESİ

Okmeydanı Dergâhı'na ait olan arazinin bir bölümünün gayr-i müslim mezarlığı olarak tahsis edilmesine engel olunması ve Musevilerin bu araziden almış oldukları mezar yerleri için gereken ödemeyi yapmamalarından dolayı bu konuyla alakalı daha önceki ferman kaydının çıkarılması talebi

13 Kasım 1905

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn

Mektubî Kalemi

Aded 203

Sadâret-i Uzmâ Müsteşârlığı Cânib-i Âlîsi'ne

Devletli efendim hazretleri

Okmeydanı Dergâhı'na ba-fermân-ı âlî inâyet ve ihsân buyurulan araziden bir mikdar mahallin defn-i emvât olunmak üzere Meclis-i Emanet kararıyla Hasköy ahali-i gayr-ı müslimesine tefrîk ve tahsîsi cihetine gidilmiş olduğundan bahisle bunun men'î ve bir de civar-ı mezkûrda Musevî milleti kabristanından mukaddemâ vukû' bulan tecavüz üzerine millet-i mezkûre tarafından i'tâsı lâzım gelen mebalîğin tesviyesinden imtinâ' olunmuş olmasına mebni keyfiyetin taht-ı hükme alınması dergâh-ı mezkûr post-nîşini tarafından verilen arzuhallerde istid'â kılınmış idüğünden evvel-emirde dergâh-ı mezkûra âid arazi hakkındaki fermân-ı âlî kaydının Divân-ı Hümâyûn kaleminden çıkartdırılıp celb edilmesi lüzumu Mahkeme-i Teftiş'den ifade olunmağın ol-bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 16 Ramazan sene 1323 ve Fî 31 Teşrîn-i Evvel sene 1321

Nazır-ı Evkâf-ı Hümâyûn

[İmza]

BOA, BEO, 2720/203933

شوای دولت - یاشا هیله نه

رونگو اقم فغدی

[illegible]

OKMEYDANI DERGAHININ TAMİRAT VE TAYİNATI

İdaresi şeyhe, özel günlerde açılıp kapanması ve diğer bütün işlemleri ise padişah iradesine bağlı olan Okmeydanı Dergahı'nın Tersane-i Amire tarafından yürütülmekte olan tamiratı sebebiyle kesilen dergahın yemek tahsisatının yarısının Evkaf Nezareti tarafından tekke şeyhi Muti Efendi'ye verilmesi

25 Haziran 1908

Şura-yı Devlet Riyâset-i Celîlesi'ne

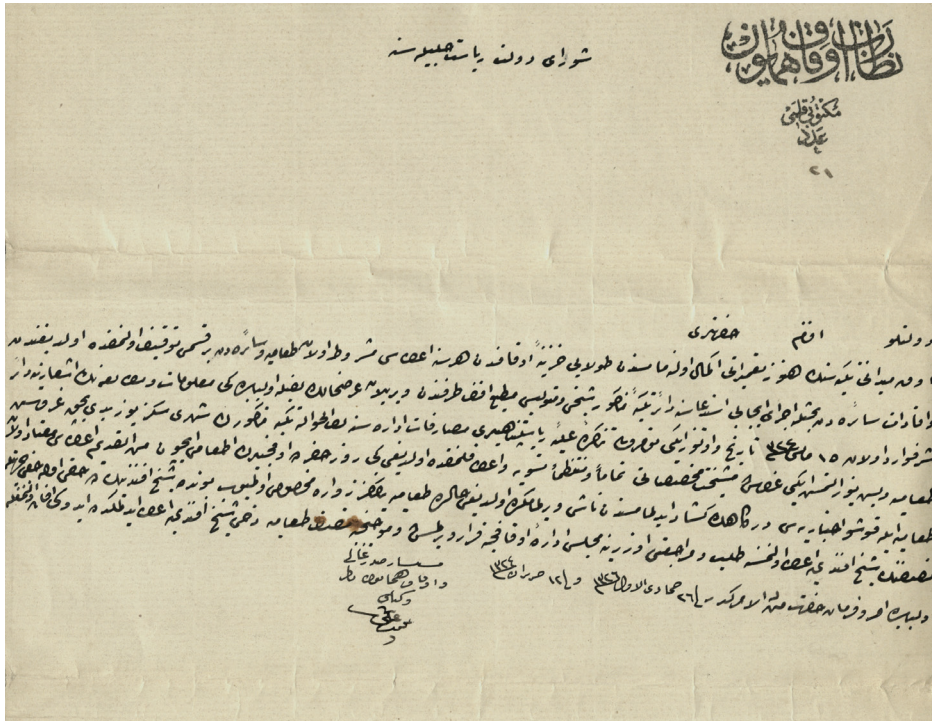
Devletli efendim hazretleri,

Bâ-berât-ı âlî tevliyet ve meşîhati uhde-i çâkerânemde bulunan Okmeydanı Dergahı'nın emr-i idâre ve husûsât-ı sâiresi meşîhatına muhavvel ve dergâhın eyyâm-ı mahsûsasında küşâdı ve kapanması ve kâffe-i mu'âmelâtı irâde-i seniyye istihsâline vâbeste ve mütevakkıf olup hattâ dergâhın ta'mîr ü termîmi dahi Hazîne-i Hâssa-i Şahane'leri cânibinden tesviye buyrulmakda ve bundan çend sene akdem hazîne-i müşârun-ileyhâdan Tersane-i Âmire'ye havâle olunan ta'mîrât husûsu henüz ikmâl ve itmâm olunmadığı cihetle dergâhın küşâdı te'ehhur etmiş ve hazîne-i müşârun-ileyhâdan muhassas ta'âmiye vesâiresi bilâ-noksân eyyâm-ı mahsûsasında kemâ-kân itâ olunmakda olduğu hâlde Evkaf Nezâreti'nden muhavvel ta'âmiye vesâire bedeli olarak her sene itâsı meşrûr olan akçenin dergâhın küşâd olunmaması vesîle tutularak kat' ve tevkîf edildiği ve geçen sene muhassesâtıdan bir kısmının nısfı itâ olunup, diğerleri tevkîf tutulmakda olup ve dergâh-ı mezkûr ise bâlâda arz ve beyân olunduğu cihetle Evkaf-ı Hümâyûn Hazînesi'nden idâre olunan tekâyâ-yı sâireye makîs olmayup her mu'âmelâtı irâde-i seniyyeye müte'allik olan dergâh-ı mezkûr muhassesâtından velev bir cüz'ünün kat' ve tevkîfi irâde-i seniyye istihsâline muhtâc olup hazine-i müşârun-ileyhânın bilâ-irâde-i seniyye mu'âmele icrâsı zât-ı maslahata muhâlif düşeceğinden şimdiye kadar müterâkim tahsisâtın tesviye ve itâ buyrulması husûsunun nezâret-i müşârun-ileyhâya tebliğ ve iş'arı husûsuna müsâade-i celîle-i cenâb-ı riyâset-penâhîleri şâyân buyrulmak bâbında emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 8 Nisan sene [1]324

Okmeydanı ve Şeyhi

Bende Muti

Nezâret-i Evkaf-ı Hümâyûn

Mektûbî Kalemî

Aded: 21

Şura-yı Devlet Riyâset-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri,

Okmeydânı Tekyesi'nin henüz ta'mîrâtı ikmâl olunamamasından dolayı Hazîne-i Evkaf'dan her sene i'tâsı meşrût olan ta'âmiye vesâireden bir kısmı tevkîf olunmakda olduğundan ve ifâdât-ı sâireden bahisle icrâ-yı îcâbı istid'âsına dâir tekye-i mezkûr şeyhi ve mütevellîsi Mutî Efendi tarafından verilen arzuhâlin leffîyle ol bâbdaki ma'lûmât ve mütâlâ'anın iş'ârına dâir şeref-vârid olan 15 Mayıs sene [1]324 tarih ve otuz iki numaralı tezkire-i aliyye-i riyâset-penâhîleri Masarîfat İdâresi'ne lade'l-havâle tekye-i mezkûrun şehri sekiz yüz yedi buçuk gurus ta'âmiye ve beş yüz altmış iki gurus meşihat muhassesâtı tamâmen ve muntazaman tesviye ve i'tâ kılınmakda olduğu gibi rûz-ı Hızır'da okcuların it'âmı için mine'l-kadîm i'tâsı mu'tâd olan ta'âmiye ile koşu ihbâriyesi dergâhın küşâd edilmemesinden nâsî verilmemekde olduğu hâlde ta'âmiye yalnız züvvâra mahsûs olmayup bunda şeyh efendinin de hakkı olacağı cihetle nısfının şeyh efendiye i'tâ olunmasına taleb ve mürâca'atı üzerine Meclis-i İdare-i Evkâf'ca karâr verilmiş ve mücebince nısf ta'âmiye dahi şeyh efendiye i'tâ edilmekde idüğü ifâde olunmakla ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 26 Cemâziyelevvel sene 1326 ve fî 12 Haziran sene 1324

Müsteşârî Sadrı Âlî

ve Evkafı Hümâyûn Nâzır Vekîli

Mehmed Ali

BOA, ŞD, 3052/20

OKMEYDANI DERGÂHI'NDA MEVLİD OKUNMASI

Kaptan-ı Derya Küçük Hüseyin Paşa'nın Okmeydanı Dergâhı'nda mevlid okunması için vakfetmiş olduğu paradan dokuz yüz kuruşun Hazine-i Hassa'dan alındığı.

14 Temmuz 1908

900 guruş.

Yalnız dokuz yüz guruşdur.

Hazine-i Hassa-i cenâb-ı mülukaneden merhum ve mağfûr-[leh] Kapudan-ı Derya Küçük Hüseyin Paşa, Okmeydanı Dergâh-ı Şerifi'ne kıraat-ı mevlüd-i hazret-i nebevi için vakf buyurdıkları ber-vech-i bala dokuz yüz guruş işbu bin üçyüz yirmi dört senesi rûz-ı Hızır duhulünde hazine-i celîle-i mezkûreden tamamen ahz olunduğunu mübeyyin iş bu bir kıt'a sened temhiren i'tâ kılındı.

Fî 23 Nisan sene 1324.

Okmeydanı Şeyhi

[mühür]

Muti'

900 guruş, Mecidî 20

Yalnız dokuz yüz guruşdur.

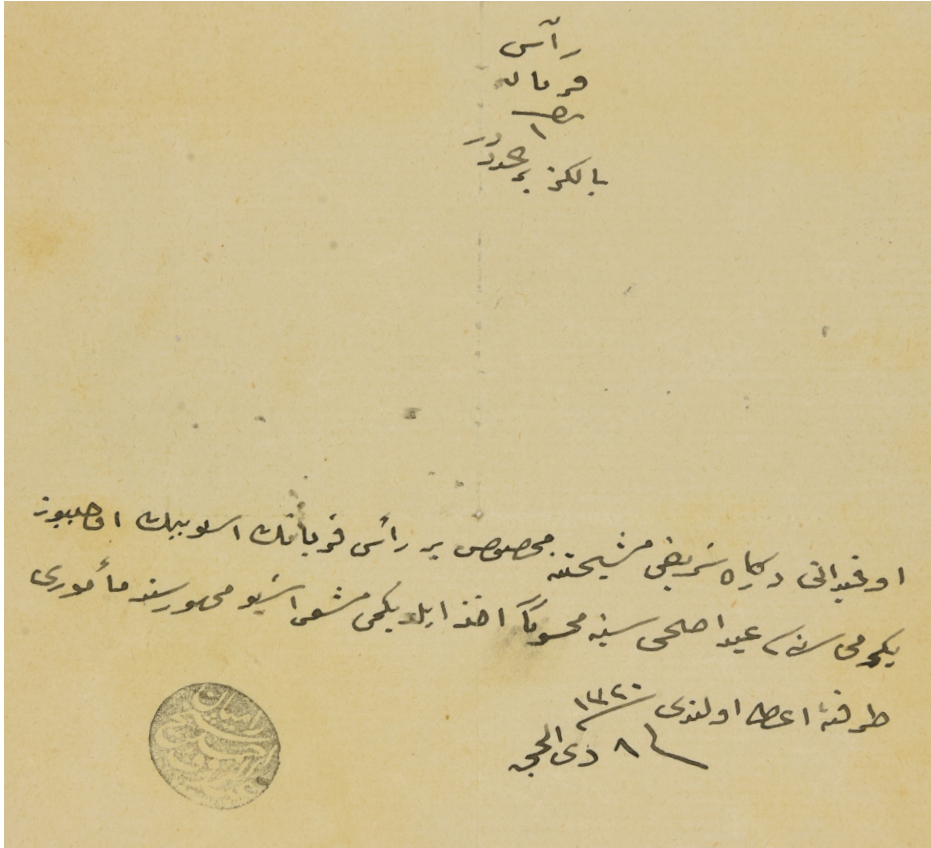
Zikrolunan dokuz yüz guruşun emsali vechile hayrat defterinde hesab-ı mahsusuna deyn kaydıyla Mecidiye yirmiden tesviye ve i'tâsı ittifa eder. Fî 9 Haziran sene [1]324.

Emlâk-i Hümâyûn Kalemi Müdürü [İmza]

Çeki yazılmışdır. Fî 14 Haziran 1324

Fî 1 Temmuz sene [1]324

BOA, ML.EEM, 688/17

PADİŞAHIN OKMEYDANI TEKKEİ'NE KURBANLIK KOYUN VERMESİ

Padişah tarafından her sene kurban bayramlarında Okmeydanı Tekkesi'ne verilen kurbanlıkların teslim alındığına dair Okmeydanı şeyhleri tarafından verilen senetler.

21 Aralık 1909

Re's kurban 1 aded. Yalnız bir adeddir.

Okmeydanı Dergâh-ı Şerîfi meşihatine mahsus bir re's kurbanın işbu bin üç yüz yirmi senesi îd-i adhâsına mahsûben ahz eylediğimi müşîr işbu memhûr sened memuru tarafına i'tâ olundu.

Fî 8 Zilhicce sene 1320

[mühür] Ahmed Abdurrauf Şeyh-i Râmiyân

قوربان
۱

به اوصیه پدرش بر اسم عبد افندی اوده مدنی درگاه
اولیایه بر اثر قوربان ماموری طریقه اخذ ابدیون بیه ایشورانه

احض قند ۱۶ سده
درگاه مملوک و کجی
و پنج زاده

Kurban

Re's 1

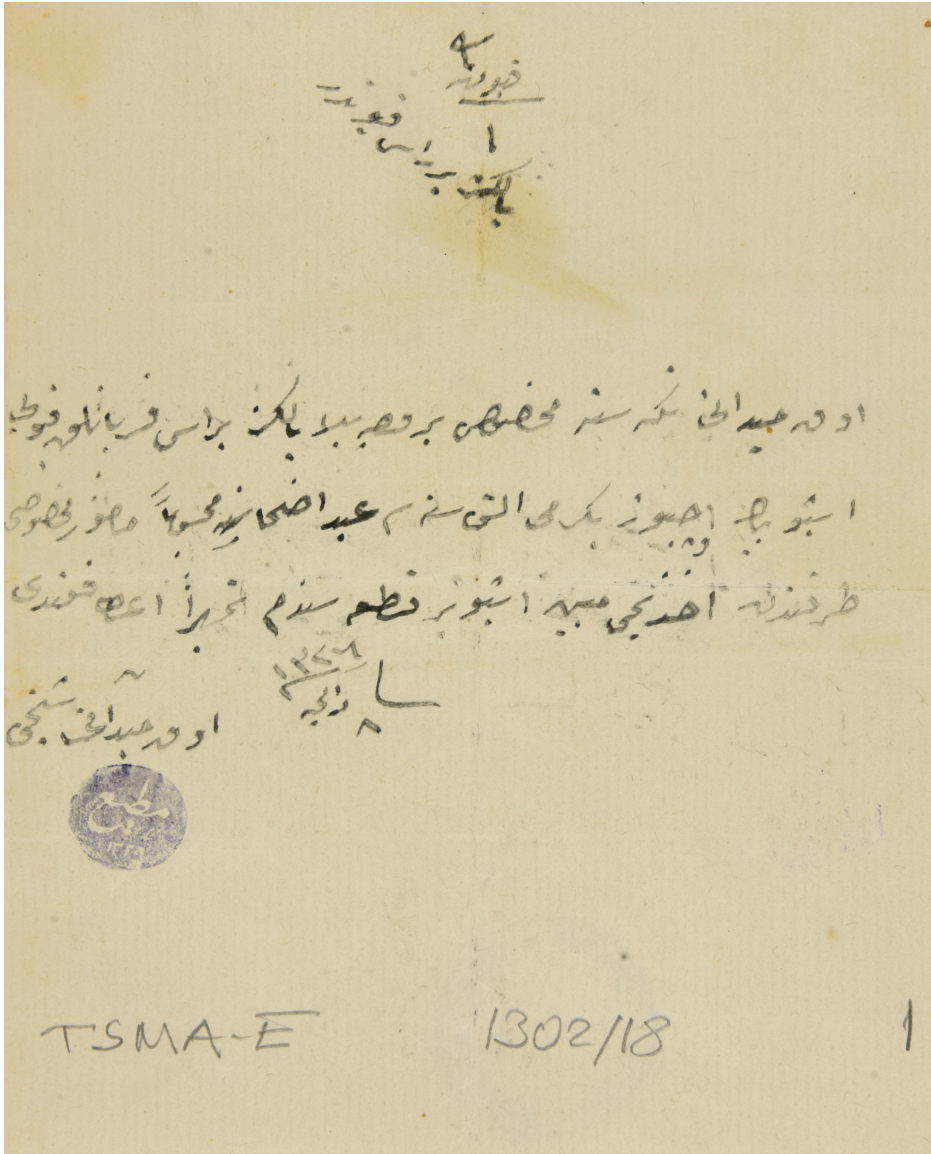
Bin üç yüz yirmi bir senesi îd-ı adhâda Okmeydanı Dergâhı'na tahsis olunan bir re's kurban memuru tarafından ahz eylediğimi mübeyyin işbu senedim i'tâ kılındı.

Fî 12 Şubat sene [1]319

Dergâh-ı mezbûr şeyh vekili

ve şeyh-zâde

[mühür] Muti

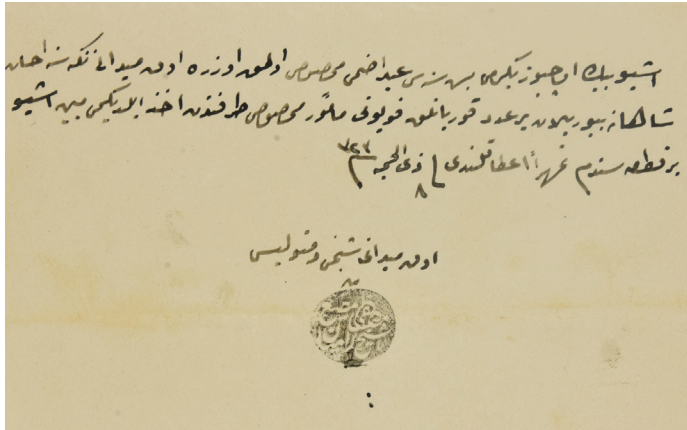
Koyun 1 aded. Yalnız bir re's koyundur.

Okmeydanı Tekkesi'ne mahsus ber-vech-i bâlâ yalnız bir re's kurbanlık koyunu işbu bin üç yüz yirmi altı senesi îd-ı adhâsına mahsûben memur-ı mahsusu tarafından ahzımı mübeyyin işbu bir kıt'a senedim temhiren i'tâ kılındı.

Fî 8 Zilhicce sene 1326

Okmeydanı Şeyhi

Muti

İşbu bin üç yüz yirmi beş senesi îd-ı adhâ[sına] mahsus olmak üzere Okmeydanı Tekkesi'ne ihsân-ı şahane buyurulan bir aded kurbanlık koyunu memur-ı mahsusu tarafından ahz eylediğimi mübeyyin işbu bir kıt'a senedim temhîren i'tâ kılındı.

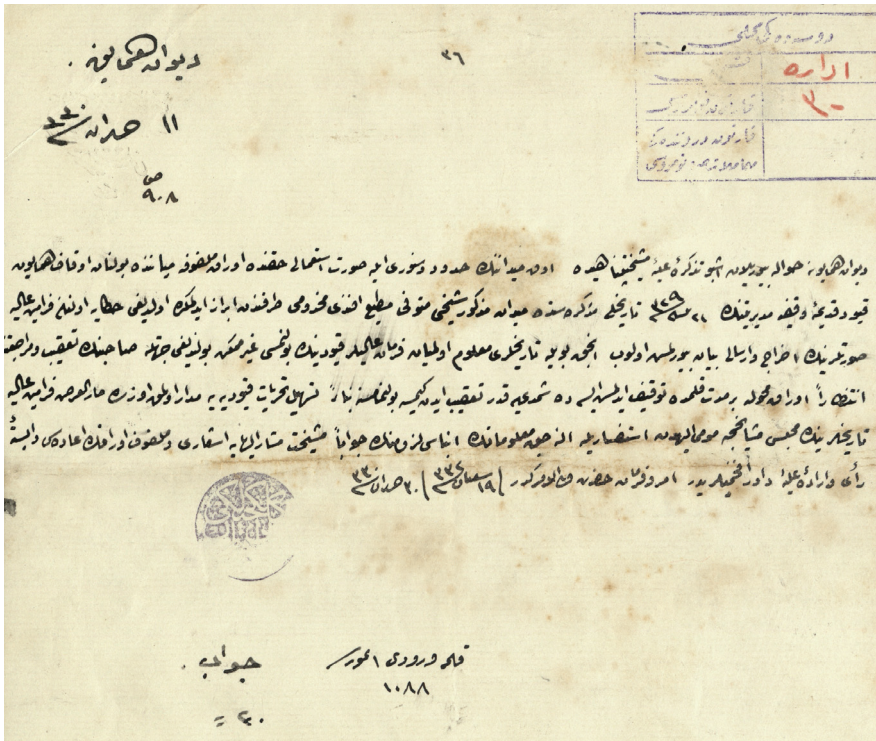
Fî 8 Zilhicce sene [1]327

Okmeydanı Şeyhi ve Mütevellisi

Bende

[mühür] Şeyh-i Râmîyân Mustafa Muti

TSMA.e, 1302/18_6,7,1, 3

OKMEYDANI DERGÂHI İLE İLGİLİ FERMANLARIN TARİHLERİNİN TESPİTİ

Okmeydanı Dergahı'nın tasarruf şekli ve sınırlarıyla ilgili ibraz olunan ferman suretlerinin kayıtlarının bulunabilmesi için bu fermanların hangi tarihe ait olduğunu Meclis-i Meşihat vasıtasıyla dergahın vefat eden şeyhi Muti Efendi'nin oğlundan sordurulması.

13 Temmuz 1914

Divan-ı Hümâyûn'a

11 Haziran sene [1]330

S. 908

Divan-ı Hümâyûn'a havale buyurulan işbu tezkire-i aliyye-i meşihat-penâhîde Okmeydanı'nın hudud ve sınırı ile suret-i isti'mâli hakkında evrak-ı melfûfe miyânında bulunan Evkâf-ı Hümâyûn Kuyûd-ı Kadîme-i Vakfiye Müdiriyyeti'nin 21 Nisan sene [1]329 tarihli müzekkiresinde meydan-ı mezkûr şeyhi mütevaffa Muti' Efendi mahdûmu tarafından ibraz edilmekde olduğu hikâye olunan ferâmin-i âliyye suretlerinin ihrac ve irsâli beyân buyurulmuş olup ancak böyle tarihleri malum olmayan fermân-ı âliler kuyûdunun bulunması gayr-ı mümkün bulunduğu cihetle sahibinin takib ve müracaatına intizaren evrak-ı muhavvele bir müddet kalemde tevkif edilmiş ise de şimdiye kadar takib eden kimse bulunmamasına binâen teshîl-i taharriyât-ı kuyudiyeye medâr olmak üzere marrû'l-'arz ferâmîn-i âliye tarihlerinin Meclis-i Meşâyih'ce muma-ileyhden istifsarıyla alınacak malumatın inbâsı lüzumunun cevaben meşihat-i müşarun-ileyhaya iş'ârı ve melfûf evrakın iadesi vâbeste-i re'y ve irâde-i aliyye-i dâver-i efhamîleridir. Emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 19 Şaban sene [1]332 – Fî 30 Haziran sene [1]330.

[mühür]

BOA, BEO, 4299/322365

OKÇULUK ESNAFI VE OK-YAY USTALARI

صوره اول در کمال استاد کار که نور و دما بسیار لطیف بایه ایدر

کورچی باشی یاجی باشی
 بر سر سفره ایستاده کوفتی باشی
 کوفتی باشی کوفتی باشی
 باقی دس صابو باقی دس صابو

ادب قیامی بر دوام
فراخی باشی ادب کس او کوره
شش کسه اون
بری بری اجنه
نقانی باشی
برقش و جگر

یا بچی ابو ایسم یا بچی اسکندر یا بچی لعلد یا بچی من بلی مصطفی
اکا یاس اکا یاس اکا یاس اکا یاس

یاجی مراد یاجی محمد یاجی فرهاد یاجی چاکس لعل
اکم باسی اکم باسی اکم باسی اکم باسی

یا بجی علی او بجی حاجی نضوح برد و نام کس رنخو کسه اود
اکا پاک و برد و نام قمر می رنخو کسه اود و برد و نام سیاه رنخو
کسه اود و برد و نام سله کسه اود

ادو فی مصطفیٰ بردنام قش کسه اون
و بر قش سکره و بر قش کز
ادو فی حسین بردنام قش کسه اون
و بر قش سکره و بر قش کز

ادبیاتی من برد و تمام نقش کلی او و
قرآنی فایز بر مصنف
قد و اما مصنف کی

جزء جی اوستا دادا که هفت جزء و بر هفت
پا پرش و بر هفت ادوک و ادو ج هفت است

فلیح جی جلال فلیح جی فلیح فلیح جی حاجی رز شاہی مسعود
بر فلیح اکا فلیح اکا فلیح اکا رز شاہی جعفر

زرنشاهی اسمعیل اکبر زرنشاهی
بالق دلی صاحب بجا
زرنشاهی جلال الله فی زمین
بر بولاد زرنشاهی مرقع آیین

رزقنا نجي علی کربان دشتی صابو
 رزقنا مرضی صویا
 اکثم فی لقمه یدس دان
 ابوس صابو اکثم

دست حق امیر
دج دست
چا فنی غمخیز دانه بیا و ادجی فزیر
صندل ها بلور و اکس با نین دس ها بلور

چرا بنی قس بر روع نوزیا
مشرک و بر ایفلو تبسی

د مشیجی مسیز بش دانه
د مشیجی یو مرده

فینجی مصطفا بش بخت
سینجی کراوند د سبای غی

مفتی فی صیغہ ابوسعید ہر ہفتہ و بالی دشنہ
الشیخ داہمہ و فیروز دشنہ ہر قلمہ لفر

BAYRAMDA HEDİYE GETİREN OKÇU VE YAYCILAR

Okçu, yaycı, kürkçü ve sair ustaların bayram münasebetiyle getirdikleri hediyelerin defteri.

1526¹

Sûret-i defter oldur ki üstadgârlar getirdiği bayramlığı beyân eder.

Kürkçübaşı bir keremûn âyin kürkü	Yaycıbaşı iki yay		Küftecibaşı iki küfteli gem ve üç küfteli bıçak, biri demür saplı ve ikisi balık dişi saplı.
Okçubaşı bir dutam kamış kesme ok.	Kazancıbaşı üç gümüş üsküre biribiri içinde.		Nakkâşbaşı bir nakışlı çeng
Yaycı İbrahim iki yay.	Yaycı İskender iki yay.	Yaycı Ahmed iki yay.	Yaycı Sınâblı Mustafa iki yay.
Yaycı Murad iki yay.	Yaycı Mehmed iki yay.	Yaycı Ferhad iki yay.	Yaycı Çerkes Ahmed iki yay.
Yaycı Ali iki yay.	Okçu Hacı Nasuh bir dutam gümüş renkli kesme ok ve bir dutam kırmızı renkli kesme ok ve bir dutam siyah renkli kesme ok ve bir dutam sâde kesme ok.		
Okçu Mustafa bir dutam kamış kesme ok ve bir kamış segzen ve bir kamış gez.	Okçu Hüseyin bir dutam kırmızı renkli tomar ok ve bir dutam kamış kesme ok ve bir kamış segzen.		
Okçu Hasan bir dutam kamış haki ok.	Kazzâz Faik bir musannef hokka ve iki musannef kise.		

[...]²

TSMA.d, 6503

- 1 Tarih tahminidir. Bu defterin v. 3a'sında geçen Tanburî Muslihiddin, Fatih Sultan Mehmed zamanında bu mesleğe girmiş olup Rebiulahir sene 932 (Ocak/Şubat 1526) tarihli ehl-i hiref defterinde (TSMA.d, 9706/1, kapak, v. 18b) "saz-tıraşân" esnafı başlığı altında ismi geçmektedir. Bu defterin tarihinden hareketle 1526 tarihi tahmini olarak verilmiştir.
- 2 Defterin sadece okçuluk ile ilgili olan ilk sayfası yazılmış olup diğer sayfaları yazılmamıştır.

مواجب جماعت اهل حرف که در وقت تفتیش شدن فرموده
واجب بر نفع الاخر سینه اتنی و تلمتین و تسع مائه بمعرفه
داود اغاسرخازن انشروفي و حسن الفقير کاتب
جماع
مقاسان

جماع
پیر کران
مطالع خاين خان زند و شمس
مطالع خاين خان زند و شمس
مطالع خاين خان زند و شمس
خبر الدین
نیکو
سرمه
بکرم
یونس مانکوب
اون بر
نصوح غلام
تاج الدین
اون کی بختی
حسین
تاج الدین
اون بر
علی بختیار
اون بر
حسین
تاج الدین
اون بر
علی بختیار
اون بر

OK VE YAY YAPAN CEMAATLERİN MAAŞ DEFTERİ

Ok ve yay yapan cemaatlerin usta ve şakirdlerinin isimleriyle bu kişilerin milliyetleri, ne suretle mesleğe girdiklerini ve aldıkları ulufe miktarını gösteren defter.

12 Şubat 1526¹

[v. 3b]

Defter-i mevâcib-i cemâ'at-i ehl-i hiref ki der-vakt-i teftiş-şoden fermûde vâcib-i Rebîulâhîr sene isnâ ve selâsîn ve ve tis'a-mi'e (932). Be-ma'rifet-i Davud Ağa ser-hâzin-i Enderûnî ve Hasan el-fakîr kâtib.

[...] ²

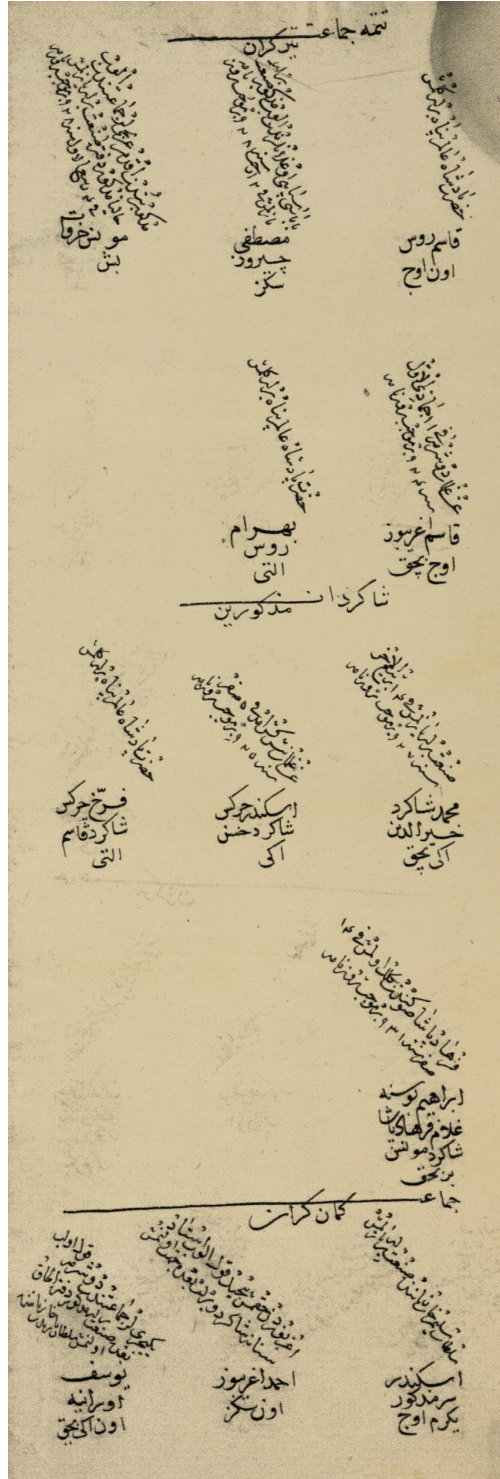
[v. 14a]

Cemaat-i Tîrgerân

Sultan Mehmed Han zamânında devşirme kul. Hayreddin, Niğbolu, ser-i mezkûr Yirmi bir [akçe]	Sultan Bayezid Han zamânında akçe ile alınmış kul. Yunus, Mankub On bir [akçe]	Sultan Bayezid Han zamânında yaycıbaşı, Üstad Taceddin pişkeş vermiş. Nasuh, Gulâm-ı Taceddin On iki buçuk [akçe]
Babası yeniçeriler cemaatinden pençik kul olup, mezkûr Sultan Bayezid Han zamanında san'at birle yazılmış. Hüseyn bin Şahin On üç buçuk [akçe]	Babası Sultan Bayezid Han birle Amasiyye'dan gelmiş hassa üstadlardan kul olup mezkûr san'at birle yazılmış. Hasan bin Bahtiyar On beş [akçe]	Misluhu, mukaddemâ ulufesini Istabl-ı Âmire'den alıp, haliya mezkûr deftere ilhâk olunmuş. Fî selhi Şevval sene 928. Ber- mûceb-i ruzname. Ali bin Bahtiyar On bir buçuk [akçe]

1 29 Rebîulâhîr 932 tarihi esas alınmıştır.

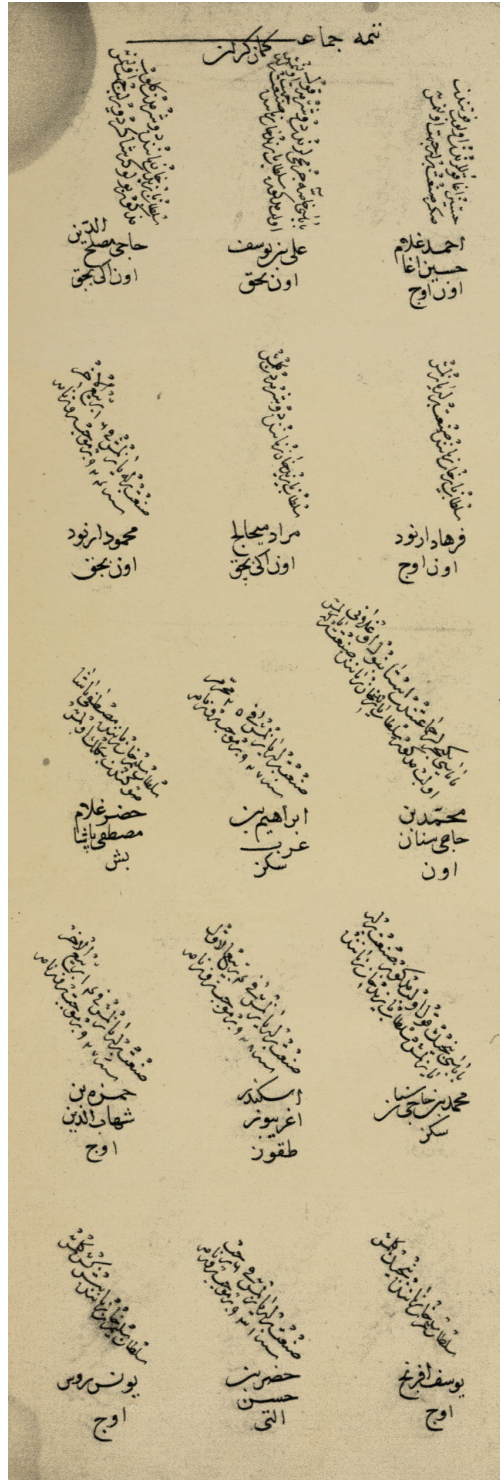
2 v. 14a'ya kadar olan kısımda okçulukla ilgili kayıt olmadığı için atlanmıştır.

[v. 14b]

Tetimme-i Cemaat-i Tîrgerân

Hazret-i padişah-ı âlem- penâh birle gelmiş. Kasım, Rus On üç [akçe]	Babası sipahi oğlanlarından olup mezkûr san'at birle yazılmış. Fî 12 Receb sene 928. Ber-mûceb-i ruzname. Mustafa, Çiroz Sekiz [akçe]	Mezkûr bundan akdem arabacılar cemaatinden olup haliya mezkûr deftere san'at birle yazılmış. Fî 4 Rebiülevvel sene 928. Ber- mûceb-i ruzname. Munis, Hırvat Beş [akçe]
An-gılman devşirme fî 11 Cemâziyelevvel sene 924. Ber-mûceb-i ruzname. Kasım, Ağrıboz Üç buçuk [akçe]	Hazret-i padişah-ı âlem- penâh birle gelmiş. Behram, Rus Altı [akçe]	
Şâkirdân-ı mezkûrın		
San'at birle yazılmış fî 14 Rebiülâhir sene 927. Ber- mûceb-i ruzname. Mehmed, şâkird-i Hayreddin İki buçuk [akçe]	An-gılman pişkeş âmed fî 5 Safer sene 925. Ber- mûceb-i ruzname. İskender, Çerkes, şâkird-i Hasan İki [akçe]	Hazret-i padişah-ı âlem- penâh birle gelmiş. Ferruh, Çerkes, şâkird-i Kasım Altı [akçe]
Ferhad Paşa savkıdan beylik olmuş, fî 14 Safer sene 931. Ber-mûceb-i ruzname. İbrahim, Bosna Gulâm-ı Ferhad Paşa, şâkird-i Munis Bir buçuk [akçe]		
Cemaat-i Kemângerân		
Sultan Selim Han zamanında san'at birle yazılmış. İskender, Ser-i mezkûr Yirmi üç [akçe]	Ağrıbozdan çıkmış pençik kul olup, Üstad Sinan'a şâkird verilip ba'dehû cihet olunmuş. Ahmed, Ağrıboz On sekiz [akçe]	Yeniçeriler cemaatinden devşirme kul olup ba'dehû san'at birle mezkûr deftere ilhâk olunmuş, Sultan Bayezid Han zamanında. Yusuf, İvranya On iki buçuk [akçe]

[v. 15a]

Tetimme-i cemaat-i kemangerân

Hüseyin Ağa kullarından olup fevtinden sonra san'at birle cihet olunmuş. Ahmed, Gulâm-ı Hüseyin Ağa On üç [akçe]	Babası hassa çizmecilerinden devşirme kul olup mezkûra Sultan Bayezid Han zamanında san'at birle cihet olunmuş. Ali bin Yusuf On buçuk [akçe]	Sultan Bayezid Han zamanında devşirmeden gelip mezkûr bölüğe şâkird verilip cihet olunmuş. Hacı Muslihiddin On iki buçuk [akçe]
Sultan Bayez[id] Han zamanında san'at birle yazılmış. Ferhad, Arnavud On üç [akçe]	Sultan Bayezid Han zamanında devşirmeden gelmiş. Murad, Mihalic On iki buçuk [akçe]	San'at birle yazılmış fî 16 Rebiülâhir sene 924 bermûceb-i ruzname. Mahmud, Arnavud On buçuk
Babası yeniçeriler cemaatinden İstanbul oğlanı olup mezkûra Sultan Bayezid Han zamanında san'at birle yazılmış. Mehammed bin Hacı Sinan On [akçe]	San'at birle yazılmış fî 25 Muharrem sene 927 bermûceb-i ruzname. İbrahim bin İzzet Sekiz [akçe]	Sultan Selim Han zamanında Mustafa Paşa savkından beylik olmuş. Hızır, gulam-ı Mustafa Paşa Beş [akçe]
Babası pençik kul olup mezkûr san'at birle yazılmış, Sultan Bayezid Han zamanında. Mehmed bin Hacı Sinan Sekiz [akçe]	San'at birle yazılmış fî 4 Rebiülevvel sene 928 bermûceb-i ruzname. İskender, Ağrıboz Dokuz [akçe]	San'at birle yazılmış fî 14 Rebiülâhir sene 927 bermûceb-i Ruzname. Hamza bin Şihabeddin Üç [akçe]
Sultan Selim Han zamanında pençik gelmiş. Yusuf, Efrenc Üç [akçe]	San'at birle yazılmış, fî 6 Receb sene 931 bermûceb-i ruzname. Hızır bin Hasan Altı [akçe]	Sultan Selim Han zamanında pişkeş gelmiş. Yunus, Rus Üç [akçe]

[v. 15b]

Tetimme-i Cemaat-i Kemangerân

Şâkirdân-ı mezkûrîn

Sultan Selim Han zamanında pişkeş gelmiş. Hüseyin, Rus, şâkird-i Murad İki [akçe]	Hazret-i padişah-ı âlem- penâh zamanında pişkeş gelmiş. Yusuf, Rus, şâkird-i Hamza Bir [akçe]	An-gılman-ı pençik fî 3 Zilhicce sene 928. Ber- mûceb-i ruzname. Hüseyin, Bosna, şâkird-i Ahmed Bir [akçe]
An-gılman-ı devşirme fî 22 Ramazan sene 935. Ber- mûceb-i Ruzname. Hamza, Pirlepe, şâkird-i diğer Bir [akçe]	Hazret-i padişah-ı âlem- penâh zamanında pençik gelmiş. Hamza, Bosna, şâkird-i Ferhad Bir [akçe]	

TSMA.d, 9706/1

سابقه لغیر سوز یکی اولاده من و لسته قاضی اوله ما فی الدین منور لوندروب آسکیس
 اولاده یایی و او قاروکه منیم لوی اوله که خلیج اولاده بیکلی بنقوه قانوی
 و علیوان و بنویر و ۲۰۰ قمار قه متارن لیمال و س هله ای وار و ر کوی
 مملکه رفیع اوله قاری لصله نه قه متاری قانی قلوب و نرو کماله مرمنجی
 لهن اولوب لغیر سوز قلیو مستغفاری ابو و لاندنه صالحه کینه بایلیق
 عیسی ما هر اولوب قلیو لسته مستغفاری نه برنوک و رت انی لک و ۲ اوله
 قلع و لسته اوله کماله و کلامی سیر عده اوله که قاضی و تمیماری
 کبی هر سده قلع قویینه بریک یایی و لوند عده او ق قلیع انکار لاند
 اوله و قمر قزاق و عالم و قمر قزاقی ساع اقدی پاییه سیر اعلایه عیسی
 ابروی سرط قانور اوزده لک و ۲ سیر نه و لاندنه لوسریف
 و پیل کوی قی اوزد لسته سیر نه ایلن نور

ATINA KALESİ'NDEKİ OK VE YAYLARIN TAMİRİ

Atina Kalesi'ndeki yay ve okları tamir etmekle görevli gayr-i müslim müsellemlerin ihmalleri dolayısıyla bu görevden azledilerek yerlerine yaycılık ilminde mahareti olan Ağrıboz Kalesi mustahfızı mazullerinden Salih'in, Atina Kalesi'nde olan yaylar ile yirmi bin adet okun tamiri için görevlendirildiği.

3 Şubat 1561¹

Sâbık Ağrıboz beyi olan Hasan ve Atina Kadısı Mevlana Muhyiddin mektub gönderip Atina Kal'ası'nda olan yay ve okların meremmetcileri olan müsellemler olan Miha Nikola Kalovire(?) ve Kalivaser(?) ve Penoproli (?) nam zimmiler "hizmetlerinde ihmal ve müsaheleleri vardır" deyu müsellemlikden ref' olundukları ecilden hizmetleri hâlî kalıp ve tîr ve kemanlara meremmetci lâzım olup Ağrıboz Kal'ası mustahfızları ma'zûllerinden Salih nam kimesne yaycılık ilminde mâhir olup Kal'a-i Atina mustahfızlarından bir neferin dört akçe gediği ile Kal'a-i Atina'da olan kemanların ve yirmi bin adet okların kadimî meremmetcileri gibi her senede kal'a hazinesine bir yeni yay ve yüz adet ok teslim etmeğe mütezim olduğu Hızâne-i Âmirem Defterdârı Kasım Efendi pâye-i serîr-i a'lâya arz edip şürû-ı mezbûr üzere gedik virilmesine "Divan'dan emr-i şerif verile" deyu arz üzerine işaret etmeğin buyuruldu.

BOA, A.DVNS.MHM.d, 4/1870

1 Aynı defterin 178. Sayfasında yer alan 17 Cemâziyelevvel 968 tarihi esas alınmıştır.

ASİ ARAPLARIN KULLANDIĞI YAY, OK VE HANÇERLERİN İMALİNİN YASAKLANMASI

Şam'da, asi Arapların kullandığı yay, ok ve hançerlerin imalinin yasaklanıp piyasada mevcut olanların da satın alınarak deftere kaydedilip Şam ve Haleb'deki kale dizdarlarına teslim edilmesi ve hac yolundaki kalelere dağıtılması.

7 Ağustos 1567

Yazıldı.

Kethudâsı Mustafa Kethudâ'ya verildi. Fî 7 Safer sene: 975

Şâm beylerbeyine

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektub gönderip; "Vilâyet-i Şâm'da bazı büyük yaylar ve yassı demrenlü oklar ve akfa (?) demekle meşhûr hançerler olup onun gibiler hemen âsî Arab'a mahsûs olmağın fîmâ-ba'd işlenmesi men' olunup ve çârşûlarda mevcûd olanları olageldiği üzere satın alıp Şam ve Haleb'deki kal'alar için hıfzolunup ve hac yolunda olan kılâ'a tevzi' olunması münâsibdir." deyu bildirip nümûnesin dahi bu cânibe göndermişsin ve; "Nasrullâh nâm Arab şeyhi bazı Urbân ile re'âyânın terekelerin yedirip ehl-i şenâ'at olmağın onı tutup Kal'a-i Şâm'da habsedip onun yerine Nuaymoğlu Seleme şeyh nasbolunup ve Turabay evlâdından Huceyr nâm âsî [Leccûn] sancağında daimâ fesâd üzere olmakla ol dahi elegetirilip habsolunup ve mukaddemâ gönderilen on pâre prankı kasîr olmagla findığı uzağa yürümeyip ondan mâ'adâ yedişer buçuk karış ellişer dirhem findık atar prankıya ihtiyâc olup ve hac yolunda isti'mâl olunan darbzenler şikest olmak ile ikişer yüz dirhem findık atar on pâre darbzen ihtiyâc olduğın" i'lâm eylemişsin. Buyurdum ki:

Vardıkda, göresin; kazâyâ arz ve i'lâm etdiğin gibi ise ol âsî Arablara mahsûs olan yaylar ve oklar ve hançerleri her kande bulunursa satılıgelen bahâları ile alıp Şâm ve Haleb'deki kal'alarda hıfzetdirip defter ile dizdârlarına teslim etdiresin ki, hacc-ı şerîf yolunda olan kılâ'a lazım olanı gönderesin.

BOA, A.DVNS.MHM.d, 7/32

YAYCI ESNAFINA KÜREKÇİLERİN YAMAK OLARAK VERİLMESİ

Dükkanı olan yaycı taifesine kürekçilerin yamak olarak verilmesi hususunda İstanbul kadısına yazılan hüküm.

1 Ekim 1584¹

Müşvedde-i Feyzi C.

Ordubasına verildi.

İstanbul kadısına hüküm ki:

Yaycı taifesi gelüp fakir oldukların bildirip cümle ehl-i hırefin yamakları olup birbirine muâvenet etmekle Ordu-yı Hümâyûnuma müzâyaka çekilmedüğün bildirip bunlara dahi kürekçilerin yamak virsinler deyu emr-i şerifim rica eyledikleri ecilden buyurdum ki:

() vardukda sair ehl-i hıref birbirine ne vechile yamak verip muâvenet ederler ise bunlara kürekçi taife[sin] eğer şehirlidir ve eğer dirlik tasarruf edenlerdir dükkânı olup bey' ü şirâ edenlere muâvenet etdirip asla muhalefet etdirmeyesin.

BOA, A.DVNS.MHM.d, 53/546

1 Aynı defterde 171. Sayfada yer alan 26 Ramazan 992 tarihi esas alınmıştır.

لحق بائی یدمہ تسم لولہ لقالہ

خزج	دب
عق	عق
عروش	۲۵
۵۰	

جمالی
عروش
۵۰

وفت لولہ تسم لولہ لقالہ

جاغری	جاغری	جاغری
خفش	خفش	ساف
خزج	دب	دب
سیاہ	۴	۱۵
۲	۴	۴
هرم	هرم	هرم
عروش	عروش	عروش
۵	۴	۲
جو عروش		
۵۶		

وفت لولہ تسم لولہ لقالہ پساندر

دلش	حکام	زنبورک	درمان لولہ
دولک	خزج ۳	دب	۳۰
دب	۵	۳۲	
ع	ع	۳	

طوار	طوار سنجیہ	دلش
عق	عق	خزج ۲
۱۰	۱۰	۲

لقالہ کولہ	جاغری	خزج
دب	دب	۲۰
۱۵۰۰	۳	۵۳

OKÇUBAŞINA TESLİM EDİLEN OKLAR

Okçubaşına teslim edilen okların cins ve miktarlarını gösteren belgeler.

13 Aralık 1651¹

Okçubaşı yedden teslim olan oklar.

Demet 25 aded	Harc Guruş 50 aded	Cem'an 50 guruş
------------------	-----------------------	--------------------

[arka sayfa]

Sene 1061

Defter odur ki teslim olan oklardır.

Çağırğan-ı sâde, 15 demet Her demet 2 guruş	Çağırğan-ı münakkaş 4 demet Her demet 4 guruş	Çağırğan-ı münakkaş kırmızı ve siyah, 2 demet Her demet 5 guruş
--	---	---

Cem'an 56 guruş.

Defter oldur ki teslim olan oklar beyanındadır.

Daşdoğan, 4 demet, harc 4	Heki 3 demet, harc 5	Zenberek, 3 demet, harc 3	Merammât oklar 30	Tomar 40 aded, harc 10
Tomar sahtiyan 40 aded, harc 10	Daşdoğan münakkaş, 2 demet, harc 10	Oklar kemik gezli 1 demet, harc 1.500	Çağırğan 3 demet, harc 4	Cem'an 5.320

TSMA.e, 115/37_1,3,4

1 29 Zilhicce 1061 tarihi esas alınmıştır.

ماه جمادى الاولى واقع اولان خرج خاصه ددكه بيان اولئور سینه بید
خفته

PADİŞAH VE SARAY AĞALARI İÇİN SATIN ALINAN PUTA OKLARI, NİŞANGAH, YAY VE GİYECEKLER

Padişah ve saray ağaları için alınan puta okları, nişangahlar ve bir yay ile yay çillesi bağlanması ve bazı yayların tamiri ile vezirler, beylerbeyiler ve saire için alınan elbise ve kumaş ücretlerinin verilmesi.

17 Kasım 1667¹

Viresin, minvâl üzere, hazineden.

Mâh-ı Cemâziyelûlâda vâki olan harc-ı hassadır ki beyân olunur. Sene bin yetmiş sekiz.

Mâh-ı mezbûrda nefis-i hümayûnları için kürkdaşlık ve kerrakelik-i mütenevvi'a otuz beş endaze iskerlet çuka alındı. Ve çakşırılık ve kürkdaşlık sekiz donluk Londorine² çuka ve bir top sof alındı. Dört yüz seksen beş gurus kaftanlık için ve entarilik için on kıt'a Hindî atlas alındı. Ve iki güldârî alındı. Ve iskerlet çuka serhaddiler için üç tahta kakum kürkler alındı. Bahaları iki yüz doksan sekiz gurus nefis-i hümayûnları için kavukluk alınan kadife bahası ve ayakkapları için alınan sahtiyanlar bahası astarlık darâyîleri ve üstadiyyeleri bahası yüz otuz sekiz gurus ve nefis-i hümayûnları için ve ağavât kulları için alınan puta okları bahası ve yay çilleleri bağlandı ve nişangâhlar alındı ve bazıları meremmât olundu ve bir yay alındı. Bahaları iki yüz kırk beş gurus. Bir şukka-bend saçağı alındı ve kitresiz bir donluk atlas alındı. Ve iskerlet çukadan iki kaputa yağmurluk dikdirildi. Ve yeni Müslüman hekime bir kat mükemmel esvab yapıldı. Ve vergi için kırmızı iskerlet çukadan bir kaputa yapıldı. Ve bir erkân yağmurluk alındı. Bahaları üç yüz kırk iki gurus mecmuu bin beş yüz sekiz gurus etmiştir.

Mâh-ı mezbûrda fermân-ı hümayunları ile on dört vezir seraserleri giydirildi, bin yüz yirmi gurus. Ve yirmi dokuz beylerbeyi seraseri giydirildi, bin dört yüz elli gurus. Ve yedi usta seraser kaftan giydirildi, yüz doksan altı gurus. Ve bu kaftanların bazısına astarlık yirmi beş kutni alındı, yüz yetmiş beş gurus. Ve fermân-ı hümayûnları ile Karapınar nam menzilde olan sürgün avında Musahib Mustafa Paşa kullarına serasere kaplı bir kürk ve kaymakam paşaya serasere kaplı bir kürk ihsân olup giydirildi. Bir defa dahi Eskizağra nam menzilde olan sürgün avında Musahib Mustafa Paşa kullarına ve kaymakam paşa kullarına serasere kaplı birer kürk ihsân olup giydirildi. Ve Kabe-i Mükerreme'den gelen Kasım Efendi dâ'îlerine dahi sofa kaplı bir semmur kürk giydirildi. Bi'l-cümle bahaları iki bin dokuz yüz doksan

1 30 Cemâziyelevvel 1078 tarihi esas alınmıştır.

2 Londrin: (Fr.) İngiliz çuhası taklidi.

guruş, mecmuu beş bin dokuz yüz otuz bir guruş etmiştir.

Mâh-ı mezbûrda fermân-ı hümayûnları ile kadife ve çuka üzere sırma işleme on aded ağır zilpûşlar işlendi. Sarf olunan yirmi üç endaze kadife ve on beş endaze çuka bahası ve üç bin dokuz yüz kırk sekiz miskal sarı ve beyaz sırmaları bahası ve bu zikrolunan sırmaların işleme ve üstadiyyeleri bahası ve cümlesine sarf olunan kullâbdan saçakları bahası iki bin beş yüz altmış dokuz guruşdur. Derzibaşı kullarına dikdirilen kaftanların ve entari ve zıbunların ve kürkdaşların ve yağmurlukların ve çakşırların astar ve sencef bahaları ve ibrişim ve üstâdiyye harçları dört yüz otuz iki guruş ve gazzâzdan alına, ilik ve düğme ve şerit ve gaytan bahaları iki yüz yirmi guruş mecmû'ü üç bin iki yüz yirmi guruş etmiştir.

Cem'an yekûn

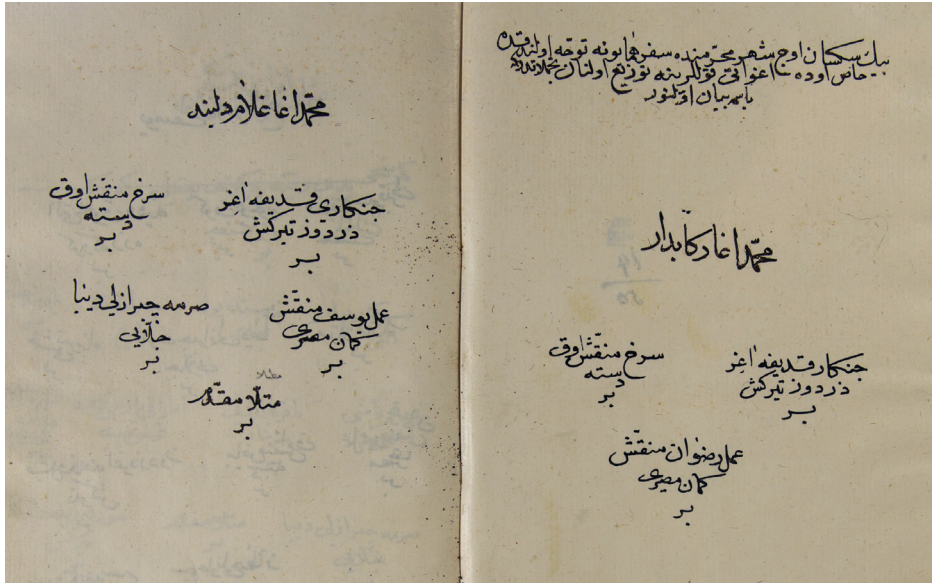
On bin altı yüz altmış guruş etmiştir.

TSMA.d, 2344-65

1582 şenlikleri sırasında Talimhaneci Esnafı'nın (ücret karşılığı ok atışı yaptıran esnaf) Sultan III. Murad ve Şehzade Mehmed'in önünden geçerken.

Seyyid Lokman, Surnâme-i Hümayun, TSMK, Hazine, nr. 1344, vr. 364b-365a.

HAS ODA AĞALARINA VERİLEN OK VE YAYLAR

1672 Mayıs ayında sefer-i hümayuna çıkıldığında Has Oda ağalarından Rikabdar Mehmed Ağa ile Dölbend Gulamı Mehmed Ağa'ya verilen ok ve yaylar.

27 Mayıs 1672¹

(Sağ Taraf)

Bin seksen üç şehir-i Muharrem'inde sefer-i hümayûna teveccüh olundukda Has Oda ağavâtı kullarına tevzî' olunan tecemmülâtıdır ki bi-ismihî beyân olunur.

Mehmed Ağa, Rikâbdâr

Cenkâr kadife ağır zerdûz tirkeş, bir	Sürh münakkaş ok deste, bir.	Amel-i Rıdvan münakkaş keman-ı Mısrî, bir.
--	---------------------------------	---

(Sol Taraf)

Mehmed Ağa, Gulam-ı Dölbend

Cenkârî kadife ağır zerdûz tirkeş, bir.	Sürh münakkaş ok deste, bir.	Amel-i Yusuf münakkaş keman-ı Mısrî, bir.	Sırma çabrazlı dîbâ cellâyî ² , bir.	Mutallâ mukaddem, bir.
---	---------------------------------	--	---	---------------------------

TSMA.d, 50. v. 6b-7a

1 29 Muharrem 1083 tarihi esas alınmıştır.

2 Cellayı geniş ve açık yenleri olup üste giyilen bir elbisedir. Özer Küpeli, Revan Seferine Götürülen Padişah Kıyafetleri, s. 46.

الحمد لله
معتاق قدیم شاهانری اوزن بربستانجیلر اوچاقنک
اوجی باشپی اوی یای و پروک لاهستانجیلر
نوروشی
بیت الله

OKÇUBAŞI'NA YAPILAN İHSAN

Ok ve yay veren Bostancılar Ocağının okçubaşısına Sultan III. Ahmed tarafından 50 kuruş ihsan olunduğu.

19 Haziran 1727¹

Fî L. sene 1139

Mu'tâd-ı kadîm-i şahaneleri üzere Bostancılar ocağının okçubaşısı ok, yay verdikde ihsân-ı hümayûn buyurulan;

Zolota 50 guruş.

Yalnız elli guruşdur.

TSMA.d, 2358/117

1 29 Şevval 1139 tarihi esas alınmıştır.

کوز قطعه اوزینه صم کای انجو وزمه و لعل انده مرصع و عهد ترکش یا لعل
 مصافحه افغانه صمه "منقار" ۵۰ لعل صم بهر شغالی ۱۱۶
 صم اسلمه سیوزمه و لعل اسلمه ۵۰
 قطعه ۵۰
 اطلالین با و ضلال با و کزید با ۲۲
 سراجیه سائیم ۱۷
۱۲۹
 بکتر نوز قوه طغوز غورن اتمه
 ۱۱۶
 نخل لعلی و رکده

MÜCEVHER İŞLEMELİ SADAK MASRAFI

Mücevher işlemeli bir sadak için kullanılan kumaş ve mücevher masrafı

15 Nisan 1771¹

Güvez kadife üzerine sırma-kârî inci ve zümrüd ve la'l ile murassa bir aded tirkeş yapıldıkda masârîf olunan sırma miskal 75, baha-i sırma beher miskali fî 80 aded.

Guruş	
50	
55	Sırma işlemesi ve zümrüd ve la'l işlemesi
05	Kadife baha
22	Atlas baha ve sandal baha ve şerid baha
17	Serraciye-i sairesi
149	

Yalnız yüz kırk dokuz guruş etmiştir.

Tamamen akçeleri verildi. Sene [1]184, kayd-şod fî sene.

TSMA.d, 2411/68

1 29 Zilhicce 1184 tarihi esas alınmıştır.

[illegible]

OKÇU ESNAFININ OKÇUBAŞI HACI ABDURRAHMAN'DAN ŞİKAYETİ

Okçubaşı Hacı Abdurrahman'ın beş seneden beri Kazdağı'ndan ok çubuğu getirtmediği için geçim sıkıntısı çektiklerini belirten Bayezid Camii civarındaki okçu esnafı tarafından verilen arzuhal.

23 Ağustos 1777

Devletli, inayetli, efendim sultanım hazretleri sağ olsun.

Bu kulları merhum Sultan Bayezid-i Velî Cami-i Şerifi ittisâlinde okçu esnafı kullarından olup mûmâ-ileyh merhum cennet-mekân hazretlerinin zaman-ı saadetlerinden beş sene mukaddeme değin Kazdağı'ndan senevî yirmi beş bin ok çubuğu gelir, beynimizde tevzî' ve semeni taraf-ı mîrîye edada bir dürlü kusurumuz olmayıp ve taraf-ı mîrîye aid okda kusurumuz olmayıp ve ta'ayyüşümüz dahi buna münhasır olup devam-ı ömr-i padişahâneye dua üzerine iken hâlâ Okçubaşı el-Hâc Abdurrahman gadrimizi murad edip beş senedir çubuk getirmeyip maaşımızın inkıtâ'ına ve taraf-ı mîrî ve sair ibadullaha muzır olmakla mübarek merahimlerinden mercûdur ki; hâl-i mağduriyetimize terahhumen ve taraf-ı mîrî siyaneten okçubaşı-i mezbûrun ta'addîsi men ve yine kadîm vechi üzere ol mikdar ok gelmesine himmet-i aliyeleri ve re'y-i savâbları cevaz buyurulur ise emr u fermân devletli, inayetli sultanımız hazretlerindir. Taraf-ı kullarından Sâlih nam kimesneyi ol vilâyete göndereceğiz. Yedine keremnâmeniz ihsân buyurulur ise emr [u] fermân efendimizindir. Gümrükcüye hitâb-ı kerem-nâmeiniz. Boğazhisar gümrükcüsüne hitâb-ı kerem-nâmeleri niyâzımızdır.

Bende okçu esnafı kulları M.

Bende Mehmed Yekçeşm esnaf-ı okçu

Bende Sâlih Ağa esnaf-ı okcu

Mevkufat'dan derkenar ola

Maktû'a-i bedel-i okluk-dâdegân bâ-mukabele-i avârız-ı karye-i Evciler ve Çağl tâbi-i kazâ-i Bayramıç, vâcib an gurre-i M. sene 1189 ilâ gâye-i sene 1190 bermûceb-i defter-i Hazine-i Âmire.

Fî sene okluk kıta'ât 25000

	Guruş	Akçe
Sene 1189	77	24
Sene 1190	77	24
Sene 1191	77	24
	231, 5	12

Vech-i meşrûh üzere Bayramıç kazâsına tâbi Evciler¹ ve Çağıl karyeleri ahalilerinin avâızları mukabili senevî ol mikdâr gurus okluk bedeli maktû‘ malları olmakla bin yüz seksen dokuz ve doksân ve doksân bir senelerine mahsûben iki yüz otuz bir buçuk gurus mâl-i maktû‘ları olduğu defterde mukayyedir. Emr u fermân devletli, inayetli sultanım hazretlerindir. Fî 13 Receb sene 1191

Şürûtu

Kazâ-i mezbûra tâbi kurâ-i mezkûre ahalilerinin avarızları mukâbili üzerlerinde mukayyed yirmi beş bin kır‘a oklukların beher sene vakt ü zamanıyla cem‘ine memur olanlara eda ve okçu esnafına tevzî‘ olunduktan sonra maktû‘an bahaları olan senevî yetmiş yedi gurus sekiz parayı beher sene Hazine-i Âmir’e veyahud sebeb-i tahrîr hükmü mücebince havale olunan mahallere eda eylemeleri şürûtundandır. Emr ü ferman devletli, inayetli sultanım hazretlerindir. Fî 15 Receb sene 1191

Mâl-i maktû‘ları teslim olunmuş mudur?. Derkenar ola.

Bâlâda derkenar olduğu üzere seksen dokuz senesinden doksân bir senesi gayetine gelince ol mikdar gurus mâl-i maktû‘ları henüz bir mahalle havale ve teslim olduğunun kaydı bulunmamıştır. Emr ü ferman devletli, inayetli sultanım hazretlerindir. Fî 15 Receb sene 1191

Derkenarı mücebince üç senelik emr ve defterleri verile.

Emr ve defter dâde. Fî 19 Receb sene 1191

BOA, C.BLD 133/6634

1 Metinde hernekadar “Avcılar” olarak yazılmışsa da günümüzde Bigadiç ilçesinde “Evciler” köyü bulunmaktadır.

1582 Şenlikleri'nde Zihkarın (Yay Kirişi Ustaları) geçiş alayı.

Seyyid Lokman, Surnâme-i Hümayun, TSMK, Hazine, nr. 1344, vr. 320b-321a.

EDİRNE'YE OKÇU VE YAYCI USTASI GÖNDERİLMESİ

Edirne'de okcu ve yaycı ustası olmadığından ücretleri Edirne yamakları esnafı tarafından ödenmek üzere İstanbul'dan Edirne'ye iki nefer okçu, iki nefer de yaycı ustası gönderilmesi.

4 Ocak 1788

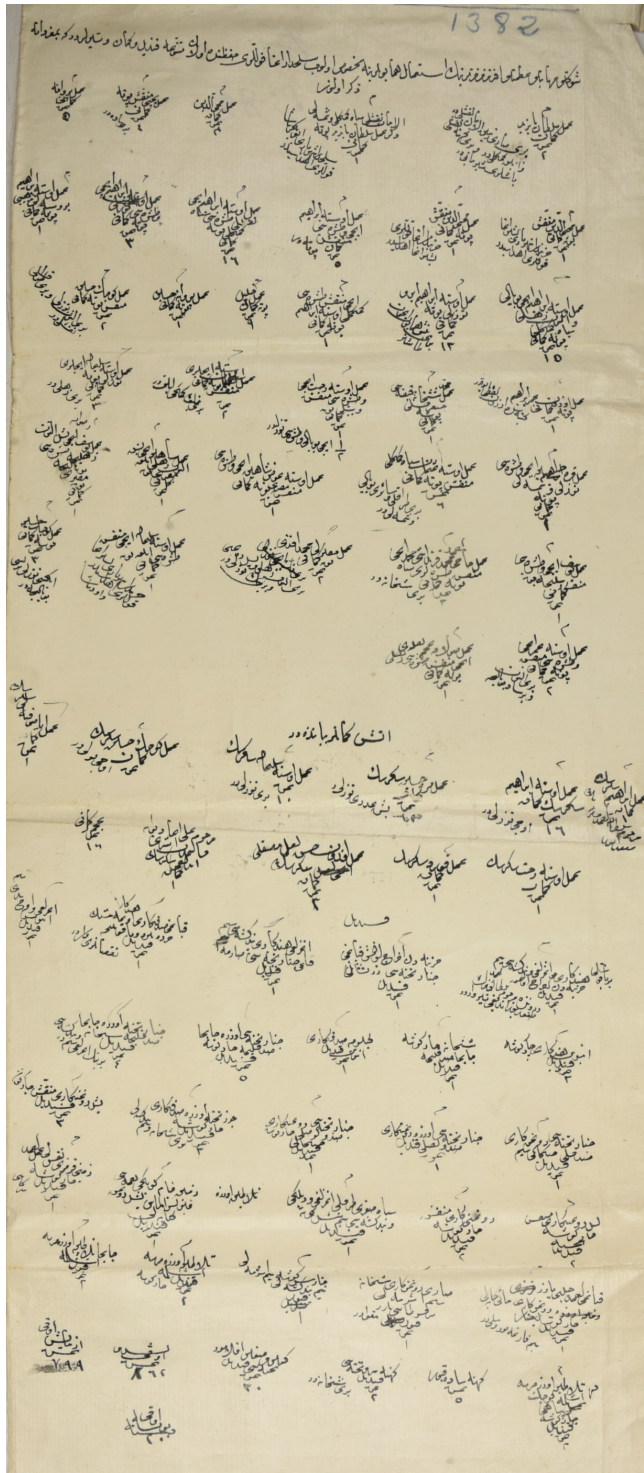
Arz-ı bendeleridir ki;

Mahruse-i Edirne'de okçu ve yaycı esnafı olmadığından yerlerine Edirne yamakları olan kürekçi ve doğramacı hireflerinden giden ikişer neferin lâzım gelen ücretleri alıverilip İstanbul Yayıbaşı iki nefer okçu ve iki nefer yaycı tedarik etmek üzere emr-i şerif sudûrunu bundan akdemce Ordu Ağası es-Seyyid Mustafa Ağa kulları ba-arzuhâl inhâ ve ol vakit kuyudâta lede'l-mürâca'a mahruse-i Edirne'de vâki kemangerân hîrfeti müstakîl hîrfet olup okçular ve kürekçiler ve doğramacılar taifesi yamakları ve iki aded haymeleri olup ihracı için başka ve ber-mûceb-i istid'â seksen iki senesinde başka verilen evâmir-i aliyenin derkenarları mûcebince işbu sene-i mübareke evâil-i Rebîülülâ'sında derkenarda mastur sâdır olan emr-i şerif dergâh-ı âlî bevâbânından el-Hâc Lütfullah mübâşeretîyle mahruse-i Edirne mahkemesine lede'l-vusûl mahruse-i mezkûrede olan kürekçi ve doğramacı esnafı ustaları muvâcehesinde feth ü kıraat ve mazmûnu tefhîm ve ifade olundukda sem'an ve tâ'aten merasimini ba'de'l-edâ cevablarında el-hâletü hâzihî mahruse-i mezkûrede okçu ve yaycı esnafı nâ-bûd ve mefkûd olup ancak zikrolunan kürekçi esnafı Ordu-yı Hümayûn için beher sene vergeldikleri dokuz bin akçe işbu sene-i mübarekeye mahsûben Âsitâne'de kabzına memur tarafına irsâl eylediklerini takrîr eylediklerin ve doğramacı esnafı dahi hisseleri olan altmış gurusu mübâşiri Kapucıbaşı el-Hâc Lütfullah Ağa'ya teslim eylediklerin Edirne kadısı işbu ilâmında başka ve “esnaf-ı mezkûrenin ber-vech-i muharrer imdadiyelerini Âsitâne'ye yolladık ve mübâşire teslim eyledik” deyu tasaddî eyledikleri cevapları imrâr-ı vakt ve umûr-ı mühimmenin tatilini mûcib idüğünü ve ber-vech-i muharrer memur-ı ihracı oldukları iki aded haymeyi ihrac etmeyeceklerini mûmâ-ileyh ordu ağası kulları bir kıt'a arzuhalinde tahrîr ve inhâ eder. Verilen emr-i şerif kaydı ba'de'l-ihrac muktezâsı sual olundukda esnaf-ı mezkûrın ihracı için emr-i şerif verildiği mukayyed olup ancak yamaklarının ne mikdar akçe vereceği mukayyed olmamağla husus-ı mezbûr mahallinde ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetiyle görülüp örf-i beldeye riâyet olunarak kadimî üzere nizamları verilmiş ise nizam-ı mezkûr üzere amel ü hareket eylemeleri için istid'âsı üzere emr-i şerif i'tâsı husûsu Mevkufât'dan derkenar olunmuştur. Malum-ı devletleri buyuruldukda derkenarı mûcebince emr-i şerif tahrîri bâbında emr ü fermân devletli, saadetli sultanım hazretlerindir.

Telhîsi ve derkenarı mûcebince hüküm buyuruldu. 25 R. Sene 1202

Tezkire-i emr dâde. Fî 25 R. Sene [1]202

BOA, A.E. SABH.I, 100/6811

PADİŞAHA AİT OK, YAY VE KANDİLLER

Padişahın kullanımına mahsus olup silahdar ağa tarafından muhafaza edilmekte olan ok, yay ve kandillerin listesidir.

6 Nisan 1789¹

Şevketli, mehabetli, azametli efendimiz hazretlerinin isti'mâl-i hümayunlarına mahsus olup silahdar ağa kulları hıfzında olan mütenevvi'a kandil ve keman ve tîrlerdir ki bi-müfredâtıhi zikrolunur.

Amel-i Sultan Bayezid keman, 2 aded. Biri sarı zemîn Alaman nakışlıdır. Ve ablak kemiklidir. Ve biri köhne nakışlı başları şirmâidir.	Alaman nakışlı siyah kemikli ve şemseli diğer amel-i Sultan Bayezid puta kemanı. 1 aded. Silahdar-ı Şehriyârî Ebubekir Paşa kulları ihdasıdır.	Amel-i Muhyiddin keman, 4 aded	Amel-i Yahya münakkaş puta kemanı, 4 aded. Biri sadedir.
Amel-i Pervane kemanı. 5 aded.	Amel-i Muhyiddin münakkaş puta kemanı 1 aded. Hazinedâr-ı Şehriyârî Beşir Ağa kulları ihdasıdır.	Amel-i Muhyiddin münakkaş puta kemanı 1 aded. Hazinedâr ağa kulları Beşir Ağa ihdasıdır.	Amel-i Usta İbrahim içi ve taşrası münakkaş keman. 5 aded. Putadır.
Amel-i Usta İbrahim içi nakışlı, taşrası siyah kemikli puta kemanı. 16 aded.	Amel-i Usta İbrahim içi ve taşrası tozlu puta kemanı. 3 aded.	Amel-i Usta İbrahim Bursalı tezhib[li]i puta kemanı. 1 aded.	Amel-i Usta İbrahim içi boyalı ve altun zihli siyah kemikli puta kemanı. 15 aded.

1 Tarih tahminidir. Osmanlı Arşivi kataloğundaki tarih esas alınmıştır.

Amel-i Usta İbrahim iri tozlu puta kemanı. 13 aded. Biri biniş-i hümayûn için taşınır.	İçi münakkaş, taşrası kemikli Usta İbrahim puta kemanı. 1 aded.	Amel-i Halil puta kemanı. 9 aded.	Amel-i Pervane Hüseyin puta kemanı, 1 aded	Amel-i Küçük Hüseyin münakkaş puta kemanı. 2 aded. Biri altun tozlu ve biri taraklı nakışlıdır.
Amel-i Uzun Ömer [bin] İbrahim puta kemanı. 1 aded. Künyesinde “Uzun” lafzı yokdur.	Amel-i Mehemmed şeyhane kabzası çıkırlıklı puta kemanı. 1 aded.	Amel-i Usta Receb içi ve taşrası münakkaş ve yeşilli (?) puta kemanı. Aded 1 1 İçi boyalı ve taşrası tozludur. 2	Amel-i Usta Süleyman içleri münakkaş puta kemanı. 2 aded. Birinin kemiği abladır.	
Amel-i Usta Süleyman içleri tozlu puta kemanı. 3 aded. Biri zihlidir.	Amel-i Kara Hüseyin içi ve taşrası tozlu ve şemseli puta kemanı. 1 aded.	Amel-i Usta Osman, siyah kemikli münakkaş puta kemanı. 6 aded. Biri taraklı ve sairî boyalı ve şemselidir.	Amel-i Usta İvaz Şahin içi ve taşrası münakkaş Mısırî puta kemanı. 1 aded.	
Amel-i Şahin içi yeşil, altun zihli ablak Mısırî puta kemanı. 1 aded.	Amel-i Yusuf içi yeşil, altun zihlice taşrası boyalıca Mısırî puta kemanı. 1 aded.	Amel-i Yusuf içi ve taşrası münakkaş ve yeşillice puta kemanı. 1 aded.	Amel-i Hacı Ahmed karındaşı Mehmed içi münakkaş taşraları siyah puta kemanı. 3 aded. Biri şeyhanedir.	

Amel-i Mısırlı Mehmed Efendi puta kemanı. 2 aded. Biri altun zihli ve yeşil ruganî ve biri tozludur.	Amel-i Usta Süleyman içi münakkaş taşrası ablak puta kemanı. 1 aded. Hazinedâr-ı Şehriyârî Beşir Ağa kulları ihdasıdır. Davud Paşa	Amel-i Küçük Hüseyin puta kemanı. 3 aded. İkisi tozlu, birisi boyalıcadır.	Amel-i Usta Ömer içi ve taşrası münakkaş puta kemanı. 2 aded. Biri altun ve birisi boyalıca.
Amel-i Solak Acem taklidi içi münakkaş taşrası zihli puta kemanı. 1 aded.			

Atış kemanlar beyanındadır.

Amel-i İbrahim sinirsek keman. 1 [aded]. Merhum Sultan Ahmed hazretlerinin müste'melidir.	Amel-i Usta İbrahim sinirsek keman. 16 aded. Üçü tozludur.	Amel-i Kara Hüseyin sinirsek keman. 13 aded. Beş adedi tozludur.	Amel-i Usta Süleyman sinirsek [keman]. 10 aded, biri tozludur.
Amel-i Küçük Hüseyin, sinirsek keman. () aded. Üçü to[z]ludur.	Amel-i Ayasofyalı, sinirsek keman. 1 aded.	Amel-i Usta Receb, sinirsek keman. 1 aded.	Amel-i Kurd, sinirsek keman. 1 aded.
Amel-i Uzun Hasan la'1 muskalî, sinirsek keman. 3 aded	Merhum Ali Ağa Divane Kasım'dan iştirâ ettiği sinirsek keman. 1 [aded].	Acem kemanı 16 aded.	

Kandil

Bir yakutlu Hindkârî ağızlığı ve bendkeşesi sim, hazineden ihrac olunmuş kandil. 1 aded. Derûnunda merhum Sultan Ahmed efendimizin dokuz yüz atdığı tîr vardır.	Hazineden ihrac olunmuş kapağı çınar tahtası zernişanlı kandil. 1 aded.	Ağızlığı Hindkârî bendkeşesi sim, kapağı çınar tahtası sarma sim kandil. 1 aded.	Kapağı sade fîkârî Hindkârî oyma müşebbek hurda tire (?) ve yakutluca kandil 1 aded. Noksanları vardır.
Ağızlığı ve üç bendi sim abanos kandil. 1 aded.	Abanos Hindkârî çâr köşe kandil. 3 aded.	Şeşhâne çâr köşe câ-becâ sade fîlice kandil. 1 aded.	Topluca (?) sade fîkârî abanos kandil. 1 aded.
Çınar tahtası üzere câ-becâ sade fîlice çâr köşe kandil. 5 aded.	Çınar tahta üzere câ-becâ sade fîlice şeşhane ve bendkeşesi kandil. 4 aded. Birinin ağızlığı sîmdir.	Çınar tahtası rugankârî sade fîli çengâlî sim kandil. 1 aded.	Çınar tahtası üzere rugankârî sandoloslı kandil 1 aded.
Çınar tahtası [üzere] rugankârî sandoloslı çâr köşe çengâlî kandil. 1 aded.	Ceviz tahta üzere sade fîkârî çâr köşe kandil. 3 aded. Biri şeşhane ve sim bendkeşeli.	Yeşil rugankârî münakkaş çâr köşe kandil. 3 aded.	Yeşil rugankârî münakkaş çâr köşe tahta kandil. 2 [aded]
Ruganîkârî münakkaş çâr köşe kandil. 2 aded.	Siyah sufrî zarflı ağızlığı ve depeliği bendkeşesi sim yeşil köşe kandil. 1 aded.	Telatin üzere	Zemin cam göbeği basması kabarles elmas (?) yeşil rugan kitâbeli kandil. 1 aded.
Zemin kırmızı nakışlı amel-i Ahmed çâr köşe kandil. 1 aded, sırkaşı	Kapağı Ahmed Çelebi yazar rugankârî mâ'î kitâbeli çâr köşe çînâr kandil. 1 aded. Sîm karga burunludur.	Sarı rugankârî şeşhâne sîm aşır malı ser-kırtâsî yazar kubûr mukavvadır 1 aded.	Çınar beş köşe sîm aşır malı sîm bendekşe kubûr. 1 [aded]

Telatin üzere sırma işleme kandil. 2 aded. Çâr köşe.	Câ-becâ telatin üzere sırma işleme kubûr. 2 aded.	Köhne telatin üzere sırma işleme küçük amel-i sipâhî çar köşe kandil. 2 aded.	Köhne sade kubur 5 aded.
Köhne serv[i] tahtası kandil. 2 aded. Biri şêşhanedir.	Kebîr ve sağır ıhlamur tahtası kandil. 30 aded.	Peşrev oku. 862 aded.	Azmayış oku. 799 aded.
Putâ oku. 200 aded.			

TSMA.e, 442/18

SULTAN II. BAYEZİD VE BAZI USTALAR TARAFINDAN YAPILAN YAYLAR

Bazı ağalara verilen ok desteleri ve isimleri yazılı muhtelif yay ustaları tarafından yapılan yayların miktarı. Bir yayın Sultan II. Bayezid tarafından yapıldığı yazılıdır.

31 Aralık 1799¹

Amel-i Sultan Bayezid, puta kemanı 1 aded

Amel-i Şahin, keman 1 aded

Amel-i Hüdai, münakkaş keman 4 aded

Usta Ahmed, keman-ı puta 2 aded

Amel-i Osman, puta kemanı 5 aded

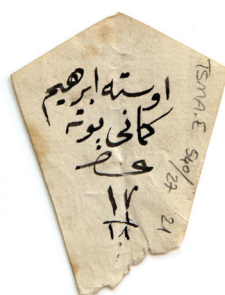
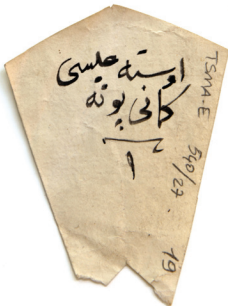
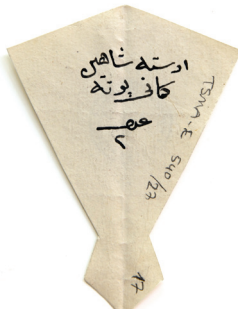
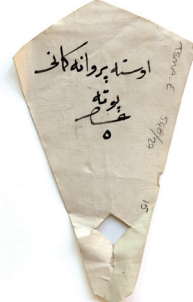
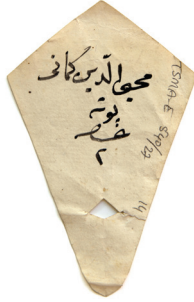
Amel-i Usta Ömer, keman 2 aded

Yusuf Rıdvan, keman-ı puta 2 aded

Amel-i Hacı Ahmed karındaşı Mehmed, puta kemanı 3 aded

Küçük Hüseyin, keman-ı puta 3 aded

1 Tarih tahminidir. Osmanlı Arşivi katoloğundaki tarih esas alınmıştır.

Usta Süleyman, keman-ı atış 2 aded
İvaz, keman-ı puta 1 aded
Sarı Halil, keman-ı puta 1 aded
Kabzası çingiraklı keman puta 1 aded
Muhyiddin, keman-ı puta 2 aded
Usta Pervane, keman-ı puta 5 aded
Amel-i Usta Sâlih, keman 1 aded
Usta Şahin, keman-ı puta 2 aded
Gedik Abdullah, keman-ı puta 1 aded
Usta İsa, keman-ı puta 1 aded
Usta Yahya, keman-ı puta 5 aded
Usta İbrahim, keman-ı puta 17+1=18 aded

Hacıoğlu'nda teberdârlar eliyle harem kapısına 2 deste	Def'a Eski Ahmed'e 2 deste	Ali Ağa ma'rifetiyle 3 deste	Def'a Ali ma'rifetiyle 1 deste
Ça[vuş] Eski İbrahim eliyle 3 deste 1 nişângâh	Def'a Ali Ağa ma'rifetiyle 2 deste	Kuşcubaşı eliyle Ali Ağa'ya 2 deste	Def'a Loklok 2 deste Def'a 1 deste
Silâhdâr ağaya Eski İbrahim eliyle 3 deste	Teberdâr eliyle silâhdâr ağaya 1 deste	Ali Ağa ma'rifetiyle nişângâh 1, Ok 1 deste	Def'a aşçı teberdâr eliyle silâhdâr ağaya 3 deste
Def'a Loklok eliyle silâhdâr ağaya 1 deste	Def'a teberdâr eliyle Ali Ağa'ya 1 deste	Silâhdâr ağaya berâ- yı Loklok 2 deste	Def'a silâhdâr ağaya aşçı teberdâr eliyle 1 deste
Ali Ağa ma'rifetiyle 1 deste	Ali Ağa ma'rifetiyle 2 deste	Def'a Ali [Ağa] ma'rifetiyle 2 deste Def'a 1 deste	Def'a Ali Ağa ma'rifetiyle 1 deste Def'a 3 deste
Cerrâh Mustafa Ağa'ya 1 deste	Ali Kayserili eliyle 1 deste	Ali Ağa ma'rifetiyle 2 deste	Def'a Ali Ağa ma'rifetiyle 1 deste Def'a 3 deste
Def'a Ali Ağa ma'rifetiyle yüzü çiçek bozuğu teberdâra 3 deste Def'a paşa için 1 deste	Def'a paşa için 1 deste	Ali Ağa ma'rifetiyle silâhdâr ağaya 2 deste	Ali [Ağa] ma'rifetiyle 2 deste
Ali Ağa'ya 3 deste	Ali Ağa'ya 3 deste	Ali Ağa'ya 3 deste Dülbend gulâmına 1 deste	Eski Ahmed'e 3 deste

Verilen oku beyân eder

Ali Ağa ma'rifetiyle yüzü çiçek bozuğu teberdâr eliyle zemînî duracan 2 deste	Def'a 1 deste	Def'a yüzü çiçek [bozuğu] teberdâr eliyle zemînî duracan 1 deste
Silâhdâr ağaya Def'a 1 deste	Def'a 3 deste	Def'a 3 deste

TSMA.e, 540/27

صنعت خاصه نقره
افوضه صادق حدقا زنده دسی و کشفه زنده درام مطویر نه طور به بعضی عیار صا
اوجه تقدیم بکره نکره مجلس درام دی ارجح معتمد عظمی اولیای اوجده فوضه کور
و اعبار بر جریده و نظا
تعیای مقدمه فوضه اولیای اوجده صوب درایه حواله دخیای اوجده عیار بکره
اینها اجدان در فوضه صوب بکره بدیسی زک اوجده دکره نکره فاضله
بهاجم ان
اوجه ایجا اوجده توقف هم بدیسی

58
A.MKT.NZD. 1269 N 3
80/58

OKÇU ESNAFININ ALACAKLARI

Okçu esnafının Sandıkkar Bedros ve Kigork zimmetlerindeki alacaklarının tahsili talebi.

10 Haziran 1853

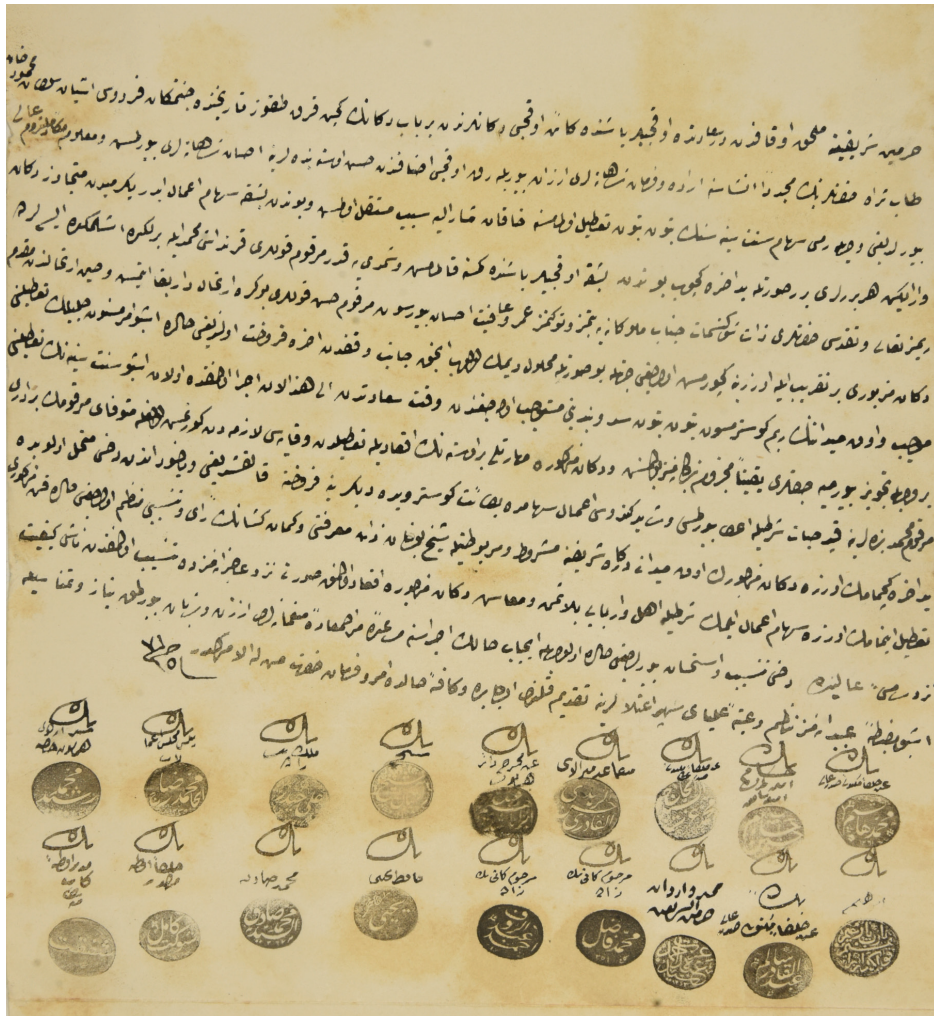
Hâzine-i Hâssa Nezâreti'ne

Okçu esnâfının Sandıkkâr Bedros ve Kigork zimmetlerinde olan matlûblarından dolayı ba'zı istid'âyı hâvî takdîm eyledikleri müzekkire Meclis-i Vâlâ'ya lede'l-itâ husûs-ı mezkûrun tesvîye-i icâbı mukaddemce savb-ı vâlâlarına hâvâle ve iş'âr olunmuşidi. Mukaddemki iş'âra tatbîkan ve siyâk-ı istid'âya nazâran icâbının icrâ ve ifâdesi husûsunun savb-ı düstûrîlerine bildirilmesi tezekkür olunmuş ve mezkûr müzekkire leffen gönderilmiş olmakla bi'l-mütâla'a icâbının ifâ ve ifâdesi mütevakıf-ı himem-i behiyyeliridir.

[Sayfanın arka tarafı]

Fî 3 N. sene [12]69

BOA, A.MKT.NZD, 80/58

OKÇULARBAŞI'NDA OK İMAL EDEN BİR KİŞİNİN KALDIĞI

Okçularbaşı'nda eskiden yirmiden fazla okçu dükkânı var iken zamanla sadece bir dükkanda ok imal edildiğinden bu sanatın yaşatılması amacıyla burasının başka bir zanaatle uğraşmamak şartıyla Hasan Usta'ya bırakıldığı fakat buna aykırı davrandığı takdirde dükkânın Okmeydanı Dergâhı'na bağlanacağı

5 Mart 1855

Haremeyn-i Şerifeyn'e mülhak evkafdan Dersaâdet'de Okçularbaşı'nda kâin okçu dükkânlarından bir bâb dükkânın geçen kırk dokuz tarihinde cennet-mekân firdevs-aşıyan Sultan Mahmud Han tabe-serahu hazretlerinin müceddedden inşasına irade ve fermân-ı şahaneleri erzân buyurularak okçu esnafından Hasan Usta bendelerine ihsân-ı şahaneleri buyurulmuş ve malum-ı mekarim-melzûm-ı âli buyurulduğu vechile remy-i siham sünnet-i seniyyesinin bütün bütün tatil olmamasına hakan-ı müşarûn-ileyh sebab-i müstakil olmuş ve bundan başka siham imal eder yirmiden mütecâviz dükkân var iken her birerleri birer suretle yed-i âhara geçip bundan başka Okçularbaşı'nda kimesne kalmamış ve şimdiye kadar merkûm kulları karındaşı Mehmed ile birlikte işlemekte iseler de rabbimiz teala ve tekaddes hazretleri zât-ı şevket-simât-ı cenâb-ı mülukaneye bitmez ve tükenmez ömür ve afiyet ihsân buyursun. Merkûm Hasan kulları bu kere irtihâl-i dar-ı bekâ etmiş ve hîn-i irtihâlden mukaddem dükkân-ı mezbûru bir takrîb ile üzerine geçirmiş olduğu cihetle bu suretle mahlûl demek olup ancak cânib-i vakfdan âhara fûrûht olunduğu hâlde işbu emr-i mesnun-ı celilin tatilini mûcib ve Okmeydanı'nın rabbim göstermesun bütün bütün sedd ü bendine müstevcib olacağından vakt-i saadetden ilâ-haze'l-an icra olunmakta olan işbu sünnet-i seniyyenin tatilini bir vechile tecvîz buyurmayacakları yakinen meczûm-ı bendeganemiz bulunmuş ve dükkân-ı mezkûra maharetli bir ustanın ik'adıyla tatilden vikayesi lâzımeden görünmüş olmakla müteveffâ-yı merkûmun biraderi merkûm Mehmed bendelerine kayd-ı hayat şartıyla i'tâ buyurulması ve şayet kendisi imal-i sihamda betaet gösterüp de diğerine fûrûhta kalkıştığı veyahut ondan dahi münhal olup da yed-i âhara geçmemek üzere dükkân-ı mezbûrun Okmeydanı dergâh-ı şerifine meşrût ve merbûtuyla şeyh bulunan zât marifeti ve kemankeşanın re'y ve tensibini munzamm olacağı hâlde fenn-i mezkûru tatil etmemek üzere siham imal eylemek şartıyla ehil ve erbâbı bilâ-semen ve maaş dükkân-ı mezbûra ik'ad olunmak sureti nezd-i acizânemizde tensib olunmakdan naşi keyfiyet nezd-i sâmi-i âlîde dahi tensib ve istihsan buyurulduğu hâlde ol vechile icab-ı hâlin icrasına müsaade-i merahim-âde-i mün'imâneleri erzân ve şâyân buyurulmak niyaz ve temennasıyla işbu mazbata-i ubeydanemiz tanzim ve atabe-i ulyâ-yı sipihr-î'tilâlarına takdim kılındı. Ol bâbda ve kâffe-i hâlde emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 15 C. sene [12]71.

[Mühürler]

BOA, İ.DH, 315/20268

OKÇU MEHMED AĞA'YA MAAŞ VERİLMESİ

Müteveffa Okçubaşı Hasan Ağa'nın hazineye kalan yüz elli kuruş maaşının elli kuruşunun kardeşi Okçu Mehmed Ağa'ya verilmesi

26 Nisan 1855

Atûfetli efendim hazretleri,

Resîde-i dest-i tekrîm olan bir kıt'a tezkire-i aliyyelerinde muharrer emr u fermân-ı mekarim-unvan-ı hazret-i Padişahî muktezâ-yı münifi üzere Okçubaşı Müteveffâ Hasan Ağa'nın Hazine-i Hassa-i Şahane'den muhassas ve münhal olan şehriyye yüz elli guruş maaşından gayrı ez-tahsis geçende hazine-mande edilen elli guruşu müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin biraderi Okçu Mehmed Ağa'ya bi't-tahsis tanzim kılınan senedi leffen arz ve takdim kılınmış olmakla her hâlde emr u irâde hazret-i men lehu'l-emrindir.

Fî 7 Ş. sene [12]71

[İmza]

Devletli, atûfetli efendim hazretleri

Resîde-i dest-i tebcil olan işbu tezkire-i aliyye-i müşiraneleriyle zikrolunan sened manzûr-ı şevket-mevfûr-ı hazret-i şehriyârî buyurulmuş ve iktizasının icrası zımında sened-i mezkûr tevkif kılınmış olduğu rehîn-i ilm-i vâlâ-yı düstûrîleri buyuruldukda ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 8 Ş. sene [12]71

BOA, HH.İ 15/37

OKÇUBAŞI HASAN AĞA'NIN EŞİNE MAAŞ BAĞLANMASI

Okçubaşı iken vefat etmiş olan Hasan Ağa'nın yüz elli kuruş olan maaşının yüz kuruşunun eşine bağlandığı, elli kuruşun da hazineye kaldığı

12 Eylül 1855¹

Tezkire-i Sâmîye

Okçubaşı müteveffâ Hasan Ağa'nın Maliye Hazine-i Celîlesi'nden muhassas olup münhal olan şehriye yüz elli guruş ma'âşının müte'allik buyurulan irâde-i seniyye-i hazret-i mülûkâne mantûk-ı münîfi üzere biraderi okçu Mehmed Ağa'ya tahsîsi Maliye Nâzırı devletli paşa hazretlerine havale olunarak ol-bâbda nâzır-ı müşârûn-ileyh hazretlerinin melfûf buyuruldu ile manzûr-ı âlî-i hazret-i padişahî buyurulmak için arz ve takdîm kılınan bir kıta' tezkiresinde müteveffa-yı mûmâ-ileyhin Hazîne-i Celîle'den ma'âş olmayıp Hazîne-i Hâssa-i Şâhâne'den mu'ayyen olan yüz elli guruş ma'âşının yüz guruşu bâ-irâde-i seniyye zevcesine bi't-tahsîs kusûr elli guruş dahi hazîne-mânde edilmiş olduğu anlaşılmış olmağla ol-bâbda her ne vechile emr u fermân-ı hazret-i şehinşâhî şeref-sunûh ve sudûr buyurulur ise mantûk-ı âlîsi icrâ olunacağı beyânıyla tezkire.

BOA, A.AMD, 57/28

1 Osmanlı Arşivi katologundaki tarih esas alınmıştır.

25/1/77
 اوقاف نهار حلیه
 اینست
 ادعای حاج محمد اعجاز پورده و فانی و فقهه منی اوقاف همایون خیریه سند خطی دولتی معنی اولاد شریف
 بیخ عرصه معاشنه بنور عرصه علم همایون خیریه سند خرج عتباته اعجاز و تصور بنور عتباته ابا بنور
 صفای مودار این دویم حقیقه خانم داود بنور عتباته دلی بنور عتباته همایون خیریه سند خطی دولتی معنی اولاد شریف
 ناصیه و نایه خانم عتباته خطی دولتی معنی اولاد شریف سند خطی دولتی معنی اولاد شریف
 اقصای این سند لازم حکومه سند خطی دولتی معنی اولاد شریف سند خطی دولتی معنی اولاد شریف

۷۴
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰
 A.MKT.MHM. 1274. C. 25

OKÇUBAŞI MEHMED AĞA'NIN EŞİNE VE ÇOCUKLARINA MAAŞ BAĞLANMASI

Vefat eden Okçubaşı Mehmed Ağa'nın maaşının yarısının Harem-i Hümayûn hademelerinden Osman Ağa'ya verilmesi, diğer yarısının da eşi ve çocukları arasında paylaştırılması

11 Şubat 1858

Re'sen.

Yazıldı.

Evkâf Nezâreti Celîlesi'ne

Okçubaşı Mehmed Ağa'nın bu defa' vefâtı vuku'una mebnî Evkâf-ı Hümayûn hazînesinden muhassas olup münhal olan şehriyye bin guruş ma'âşından beş yüz guruşunun Harem-i Hümayûn hademesinden muhrec Osman Ağa'ya ve kusûr beş yüz guruşdan iki yüz guruşunun müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin zevcesi Hanife Hanım'a ve üç yüz guruşunun dahi yüzer guruş olarak mahdûmu Mehmed İzzet ile kerimleri Naciye ve Saniye hanımlara tahsîsi husûsuna irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişahî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulmuş olmağla ber-mûceb-i irâde-i seniyye iktizâsının icrâsıyla lâzım gelen senedlerinin tanzîm ettirilerek seriân Bâbîâlî'ye irsâli husûsuna himmet buyurula deyu.

[Belgenin arka tarafı]

26 C. [12]74

BOA, A.MKT.MHM, 125/98

موردی که چاکینه لری در که
 مؤرخ و قبیله پاشنده کانه خوش سنده بولنوب محمول اولونه بر باب اوقعی رکانک اوله میدان رکا شریفه مربوط اولور و رکا شریفه
 ابرای و قبیله شریفه در رونه بلایا رقوقی موسسه بیک برادری اوقعی محمدخانک اقامتی خصوصی مقتضای امر و اراده سیه جناب مایک بوزره و عدا
 جانب باب عالی شاعری بکره کاشک رطفه نه تقدیم قلوب لغات سیه صوبه سیه اصفا لری قنانه بر قطعه عتیقه سانه مستعار اولینی و غیره
 رکا نه مذکور ان هنوز سنی تنظیم و جناب اوقاف هیاوند نه افه ایجاری مراد اولدنیغه نه بخدا اجرای اقتضای استیاضه اولیده نکر اولونه
 رکانک بوند بویله محمول اولور و در کاه شریف مذکوره شروط و مربوط اولور و رکا شریفه ایجانبک ابرایله سنی رکا نه مذکور نامه اولور و تنظیم
 ایصال بولنی متعاده و شرفه و بیرونه امر و اراده سیه جناب تاجدار اقامتی عیسی نه بولنده اولور و ایجانب امر و اراده سیه جناب مع اولور
 م

OKÇU DÜKKÂNININ OKMEYDANI DERGAHI'NA BAĞLANMASI

Hasan Ağa'nın ölümüyle boşalan Okçularbaşı'ndaki okçu dükkânının kirasız olarak kardeşine verilip Okmeydanı Dergahı'na bağlanması isteği

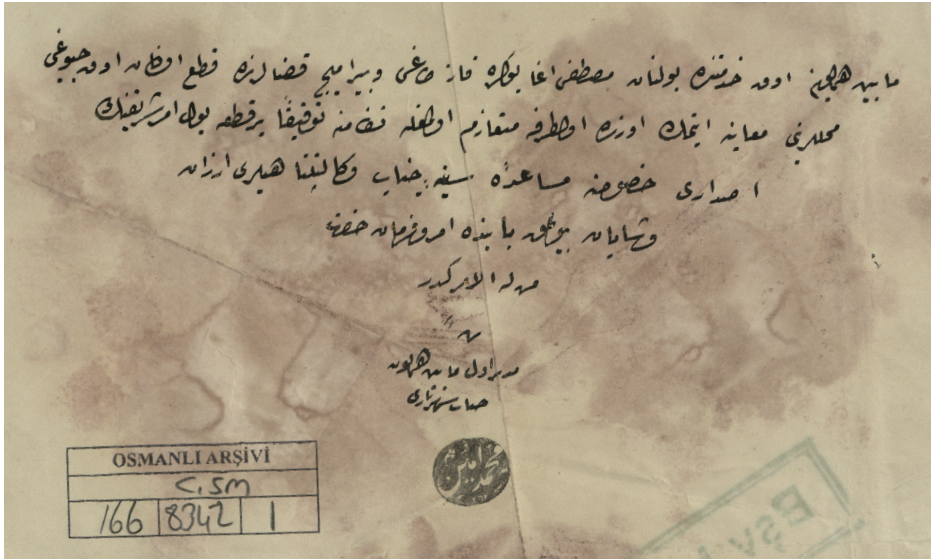
17 Ağustos 1858

Ma'rûz-ı çaker-i kemînelerdir ki

Mütevaffa Okçu Hasan Ağa'nın Okçularbaşı'nda kâ'in uhdesinde bulunup mahlul olan bir bâb okçu dükkânının Okmeydanı Dergâh-ı Şerifi'ne merbût olmak üzere iktizasının icrası ve kayd-ı hayat şartıyla derûnuna bilâ-icâr müteveffâ-yı muma-ileyhin biraderi Okçu Mehmed Ağa'nın ikamesi hususu muktezâ-yı emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne üzere mukaddemâ cânib-i Bâbîâlî'ye iş'âr kılınmışıdı. Bu kere kemankeşler tarafından takdim kılınıp leffen tesyîr-i savb-ı sâmi-i âsafâneleri kılınan bir kıt'a arzuhâl meâlinden müstefâd olduğu vechile dükkân-ı mezkûrun henüz senedi tanzim olunmayıp cânib-i Evkâf-ı Hümayûn'dan âhara icarı murad olunduğundan bahisle icra-yı iktizâsı istid'â olunmuş olmasıyla zikrolunan dükkânın bundan böyle mahlûl olmamak ve dergâh-ı şerif-i mezkûra meşrût ve merbût olmak üzere icabının icrasıyla senedinin dergâh-ı mezkûr namına olarak tanzim etdirilerek irsâl buyurulması müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı tâcdârî iktizâ-yı âlisinden bulunmuş olmağla ol-bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 7 M. sene [12]75.

BOA, İ.DH, 411/27237

KAZDAĞI VE BAYRAMIÇ'TE OK ÇUBUĞU KESİLEN MAHALLERİN TEFTİŞİ

Mabeyn-i Hümayun'un ok hizmetinde bulunan Mustafa Ağa ok çubuğu kesilen yerleri kontrol etmek üzere Kazdağı ve Bayramiç kazalarına gideceğinden yolda kendisine gerekli kolaylığın gösterilmesi için yetkililere emir verildiği

15 Ağustos 1863¹

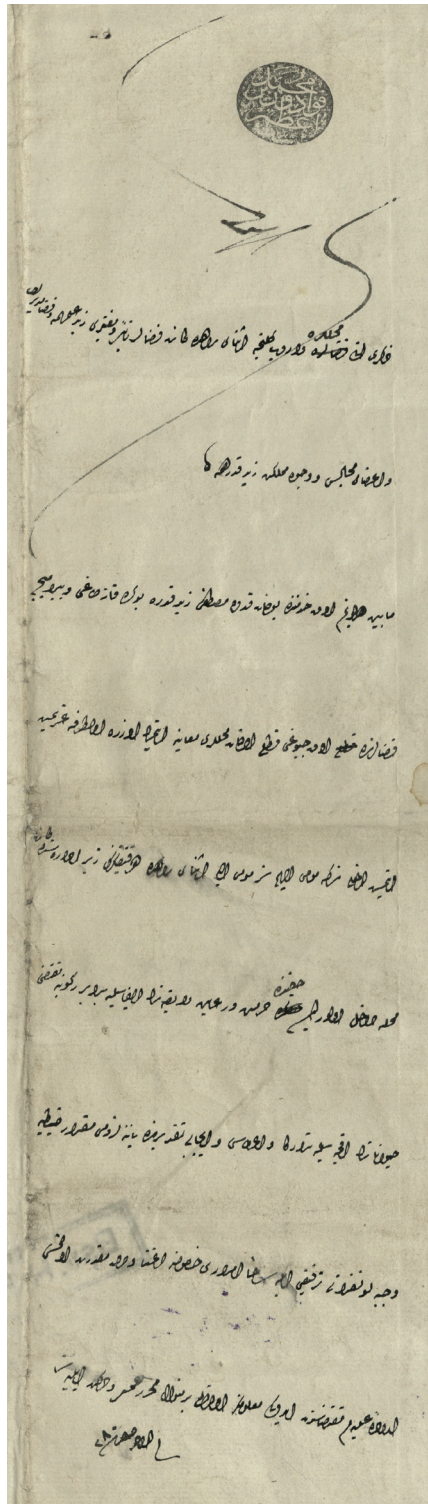
Mâbeyn-i Hümayûn ok hizmetinde bulunan Mustafa Ağa bu kere Kazdağı ve Bayramiç kazalarında kat' olunan ok çubuğu mahallerini muayene etmek üzere ol tarafa müte'âzim olmağla nizamına tevfikân bir kıt'a yol emr-i şerifinin ısdârı hususuna müsaade-i seniyye-i cenâb-ı vekâlet-penâhîleri erzân ve şâyân buyurulmak bâbında emr u fermân hazret-i men lehu'l-emrindir.

Bende Müdür-i Evvel-i Mâbeyn-i Hümayûn-ı Cenâb-ı Şehriyârî

[mühür] Mehmed Emin

[mühür] Muhammed Fuad Veziriazam

1 29 Safer 1280 hicrî tarihi esas alınmıştır.

Kayıd-şode

Buyuruldu

Zikr-i âti mahallere varıp gelince esna-yı râhda kâin kazâlar naib ve müftileri zide ilmuhum ve kazâ müdürleri ve azâ-yı mecâlis ve vücuh-ı memleket zide kadrühuma hüküm:

Mâbeyn-i Hümayunum ok hıdmetinde buluna Kıdvetü () Mustafa zide kadruhu bu kere Kazdağı ve Bayramiç kazâlarında ok çubuğu kat' olunan mahalleri muayene etmek üzere ol tarafa azîmet etmiş olmakla siz ki mûmâileyhimsiz, mûmâ-ileyh esna-yı râhda her kangınızın zîr-i idaresinde kâin mahalle dâhil olur ise hakkında hürmet ve riâyet-i layıkanın ifasıyla beraber rûkûbuna muktazi hayvanâtın akçesiyle tedarik ve i'tâsı ve icabı takdirinde yanına lüzumı mikdar zabtiye ve cebelü neferatı terfîki ile salimen imrârı hususuna itina ve sarf-ı makderet olunması irâde-i aliyem muktezâsından idüğü malumunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer amel ü hareket eyleyesiz.

Fî Evâhir-i Safer sene [1]280

BOA, C.SM, 166/8342

موجود ہو گا اور وہ قضاۃ مقدماتی میں دفعہ

صول طرفه بخبره حسانه برخی طولیده موجود اولد

بایزید بن ابی ابراهیم
طی یای

زهد ابراهيم بن محمد
بای

د اولو فتح کوثر زمينه افزره
ابراهيم اعنه کاري پاي

نکور زنیه اوزره سازکاری
نقش ابراهیم خدای

عبدالحق بن محمد بن عبدالحق

در توضیح سیمانه اوسته کاری
بیای

سپاہ زمیں ابراہیم اسے
کاری پای
۱۷ مودعی

دینار رجبہ اور دہ ابرہیم
احسن کاری بیاض

تعمیم یافته اند و به این ابراهیم
احسن کاری باد

کتابخانه عمومی
کتابخانه عمومی

زینتی بیس سیمانه اوست
کای پای

نقش در کتب مورد ذکر
در کتابی با نام
() در دوفی

و مورد رفیه ادسه جیم سجاد
ایستاده کای پای

کتابخانه کتب خطی
کتابخانه کتب خطی

سخانه لکھیا صالح اوسته
کاری بائی

فہرست کتب و تصانیف
کتابی باب

سازگاری انجمن تقی صالح احمد
سازگاری بای

بر حقیقت مرامی در دستره اولایه بدله

مورخیه و زره نقی صالح
ایتمه کاری آینه عالم

بای طریقه تقصیر صالح احمد
کاری بای
۱۲
مردم

ایک نئی طواریہ اولاد

ایک دفعہ کھانا کھا کر وہ سو گیا۔
 باپ نے اس کو دیکھا تو
 اس کو دھکی دیا۔

بیوں بنیا عمارتہ کاری
بای

زمینه دوزخ نقیصه صالح
و نه کاری با کسی

فوریہ ماہنامہ اور رینہ انجمن فقہ
صالح اوسہ کاری باک

OK ODASINDA BULUNAN EŞYALAR

Önceki Okçubası Ahmed Bey tarafından ok odasında bulunup sayımı ve kontrolü yapılarak yeni Okçubası Mehmed bin Tahir'e teslim edilen eşyaların defteri

10 Eylül 1876

[1b]

Mevcut bulunan ok takımının miktarını mübeyyin defteridir.

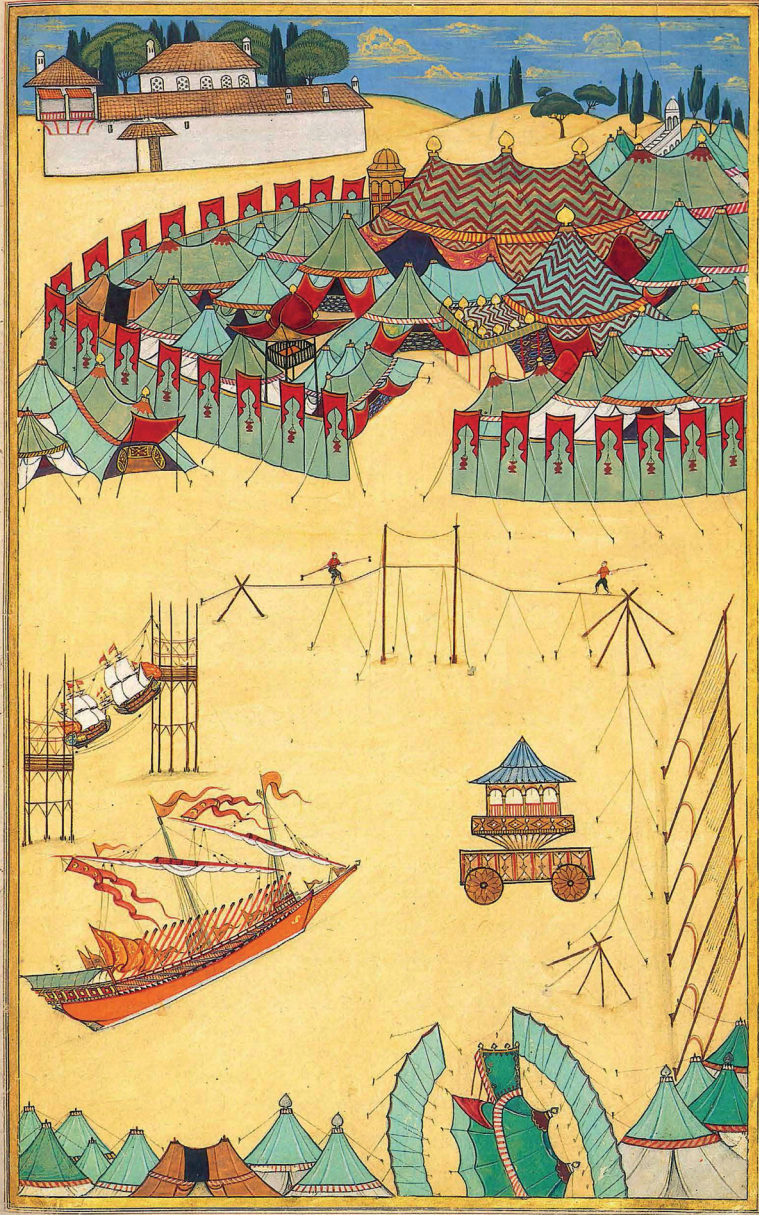
Sol tarafta pencere hizasında birinci dolabda mevcut olan:

Güğöz zemin üzere saz-kârî nakışlı İbrahim Usta ameli yay Aded 1 1 Mâbeyn-i Hümâyûn'a takdim olunan 0	Oluklu güğöz zemin üzere İbrahim Usta kârî yay 1 aded	Zihli İbrahim Usta kârî yay 1 aded	Bayezid başlı İbrahim Usta kârî yay Aded 1 1 0
Altun zemin üzere beynli İbrahim Usta kârî yay 1 aded	Zeytunlu zemin üzere İbrahim Usta kârî yay 2 aded	Siyah zeminli İbrahim Usta kârî yay Aded 1 1 bu dahi 0	Oluklu Süleyman Usta kârî yay 1 aded
Laciverd zemin üzere beynli Süleyman Usta kârî yay 1 aded	Nakışî dökülmüş ablak kemikli Süleyman Usta kârî yay Aded 1 1 bu dahi 0	Zemini yeşil Süleyman Usta kârî yay 1 aded	Nakışsız Gerzeli Süleyman Usta kârî yay Aded 1 1 0

Saz-kârî ağır nakışlı Sâlih Usta kârı yay 1 aded	Kabzası kemerli Sâlih Usta kârı yay 1 aded	Şeşhaneli kemikli Salih Usta kârı yay 1 aded	Ablak kemikli Sâlih Usta kârı yay 1aded
İki tarafı nakışlı Sâlih Usta yay Aded 1 1 bu dahi [0]	Mor zemin üzere nakışlı Sâlih Usta kârı atış yayı 1 aded	Bir çift sürahi (?) derûnunda olan bile 34 aded	

İkinci dolabda olan

Foyalı zemin üzerine ağır nakışlı Sâlih Usta kârı yay 1 aded	Nakış zemin üzere nakışlı Sâlih Usta kârı yay 1 aded	Pulbaşlı Ömer Usta kârı yay 1 aded	Ablak kemikli Ömer Usta kârı yay Aded 1 1 bu dahi [0]
---	---	--	--

III. Ahmed'in (1703-1730) şehzadelerinin sünnet töreni için hazırlanıp çadırların kurulduğu Okmeydanı'ndaki Okçular Tekkesi ve Namazgah.

Seyyid Vehbi, Surnâme, TSMK, Ahmed III, nr. 3593, vr. 10b

[illegible]

[2a]

Şeşhaneli kemikli Mehmed Usta kârı yay 1 aded	Ablak kemikli Şahin Usta kârı yay 1 aded	Şeşhaneli kemikli İvaz Usta kârı yay 1 aded	Bayezid başlı yay 1 aded	
Kırk başlı Abdülbaki kârı yay 1 aded	Nakışlı Abdullah kârı atış yayı 1 aded	Küçük İbrahim Usta kârı yay 1 aded	Yeşil boyalı yay 1 aded	Beynli Hacı kabza kârı yay 1 aded

Üçüncü dolabda olan:

Beynli Hacı kabza kârı atış yayı 1 aded	Açılmış halka Hacı kabza kârı yay 4 aded	Mor zeminli Hacı kabza kârı yay 1 aded	Sarı zeminli Hacı kabza kârı yay 1 aded
Kırmızı zeminli Hacı kabza kârı yay 1 aded	Açılmamış Hacı kabza kârı yay 4 aded	Süleyman Usta kârı Çerkes yayı 1 aded	Sâlih Usta kârı kullâb 1 aded
Sarı zeminli kepaze yayı Aded 1 1 0	Tozlu çocuk yayı 1 aded	Ağır nakışlı kırık çocuk yayı 1 aded	

Dolab-ı mezkûrda mevcut olup suret-i daimide isti'mâl olunan:

Süleyman Usta kârı gez yayı Aded 3 3 bu dahi 0	Kemik başlı Selim Usta kârı yay Aded 2 2 bu dahi 0	Sâlih Usta kârı atış yayı Aded 2 2 bu dahi 0	Beynli ve ablak kemikli ve ağır nakışlı Ömer Usta kârı yay 1 aded	Tozlu Sâlih Usta kârı yay Aded 3 2 bu dahi 1
Nakışsız ve nakışlı Sâlih Usta kârı yay 2 aded	Necabetli Yusuf Efendi hazretlerine mahsus Sultan Bayezid kârı yay 1 aded	Sâlih Usta kârı tozlu yay 1 aded	Çocuk yayı 10 aded	Sâlih Usta kârı nakışlı yay 1 aded

در دخی طوبیاء اولاد

موم حرف لاری پیرز او دیر
خوار خوار
ایرین قند
۴۶

بازار خان ایروم
خیابان قند
ایرین قند
۴۷

پیشتر ایروم حصار
قند
ایرین قند
۴۸

[illegible]

صغ طرفه برنجی دولابده اولاد

<p>بره بستان بر محو بار نقی</p> <p>خیار در</p> <p>اربع</p> <p>فصل</p> <p>۳۰</p>	<p>خا و در به بر محو</p> <p>مرغ بهار فصل</p> <p>اربع</p> <p>فصل</p> <p>۳۰</p>	<p>بیشد دغا بر محو نقی</p> <p>خیار در</p> <p>اربع</p> <p>فصل</p> <p>۳۰</p>	<p>خا و بر محو نقی</p> <p>خیار در</p> <p>اربع</p> <p>فصل</p> <p>۳۰</p>	<p>بیشد بر محو نقی</p> <p>خیار در</p> <p>اربع</p> <p>فصل</p> <p>۳۰</p>
---	---	--	--	--

[illegible]

ایک نئی طرز پر اولاد

[illegible]

[2b]

Dördüncü dolabda olan:

Som sedef-kârî bilesiz ok ile memlû kandil 32 aded ok 1 aded kandil	Karabatak hâkî ile memlû çınar kandil 44 aded ok 1 aded kandil	Yalnız hâkî ile memlû çınar kandil 32 aded ok 1 aded kandil	Pîşrev ile memlû çınarlı kandil 36 aded ok 1 aded kandil
Hâkî ile memlû çınar kandil 27 aded ok 1 aded kandil	Mahlut ok ile memlû nakışlı kandil Ok aded 40 40 bu dahi 00 1 aded kandil	Hâkî ile memlû arusekli çınar kandil 21 aded ok 1 aded kandil	Defa hâkî ile memlû ay yıldızlı kandil 35 aded ok 1 aded kandil

Sağ tarafta birinci dolabda olan:

Karabatak ile memlû bilâ- nakş çınar kandil 45! aded ok 1 aded kandil	Hâkî ve azmayış ile memlû müzeyyen çınar kandil 45 aded ok 1 aded kandil	Pîşrev ve hâkî ile memlû nakışlı çınar kandil 36 aded ok 1 aded kandil	Hâkî ile memlû mâ'ûn kandil 30 aded ok 1 aded kandil	Pîşrev ile memlû bilâ- nakş kandil 14 aded ok 1 aded kandil
Bilesiz pîşrev ile memlû bilâ- nakş kandil 18 aded ok 1 aded kandil	Derûnu azmayış ile memlû sırma işlemeli kubur 44 aded ok 1 aded kubur	Derûnu azmayış ve puta ile memlû incü ile müzeyyen ve atış mahallerinin incüleri dahi sökülmüş kubur 19 aded işlemeli ok 106 aded işlemesiz ok [toplam] 125 2 aded kubur		Ok ile memlû âdî nakışsız kandil 21 aded ok 1 aded kandil

[illegible]

İkinci dolabda olan:

Putra ve ebrveş ile memlû sırmalı kubur Ok aded 60 60 bu dahi 00 1 aded kubur	Bilesiz ok ile memlû turalı ve sırmalı kandil 16 aded ok 1 aded kandil	Pîşrev ile memlû çınar kandil 0 aded ok 1 aded kandil	Arusekli ve sedefle derûnu tehî bağâ kandil, 1 aded Ok 24 24 0
--	--	--	--

[3a]

Üçüncü dolabda olan:

Zer-nişanlı abanoz derunu boş kandil, 1 aded 21 ok 21 bu dahi 00	Sadefli ve şeshaneli derûnu boş kandil 1 aded	Nakışlı tahta derûnu boş kandil 2 aded	Derunı boş abanoz kandil 1 aded	Âdî derunu boş çınar kandil 3 aded
--	---	---	---------------------------------------	--

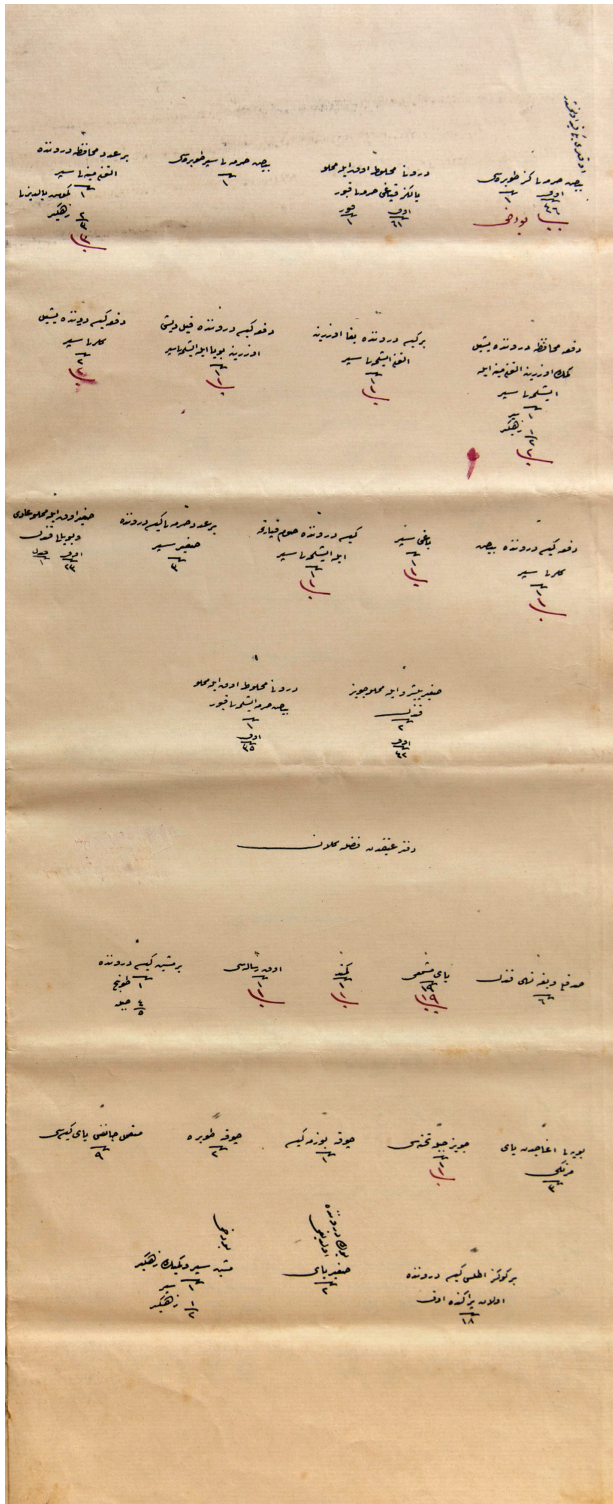
Dördüncü dolabda olan:

Boyalı ve boyasız derûnları boş âdî tahta kandil 5 aded	Derûnu boş sırmalı kubur 2 aded	Derûnu boş sırma mukavvalı kubur 1 aded
---	------------------------------------	---

Beşinci dolabda olan:

Derunları boş âdî kubur 5 aded	Okları yeni kayd olunmuşdur. Sırmalı gedeleş ¹ , 1 aded 20 aded ok
-----------------------------------	---

1 Gedeleç.

Gidişe mahsus olan:

Beyaz sırmalı yay çantası Aded 1 1 0	Beyaz sırmalı siper çantası Aded 1 1 0	Necabetli Yusuf Efendi hazretlerine mahsus beyaz sırmalı çanta Aded 1 yay 1 siper 2 1 bu dahi 1 1 bu dahi 0	Beyaz ve mai sırmalı köhne çanta Aded 2 yay 1 siper 1 gez 4
Derunları pîşrev ile memlû arusekli kandil 42 aded ok 2 aded kandil	Derunu pîşrev ile memlû maûn kandil Aded 21 ok 21 00 Aded kandil 1 1 0	Derunu pîşrev ile memlû çınar işlemeli kandil 32 aded ok 1 aded kandil	Derunu mahlût ok ile memlû sırmalı kubur Ok aded 56 40 54 150 150 000 Kubur aded 1 1 1 3 3 bu dahi 0

[3b]

Okları yeni kayd olunmuştur. Beyaz sırmalı gez tobrası Ok aded 46 [46] 00 1 aded [tobra]	Derunu mahlût ok ile memlû yalnız kapağı sırmalı kubur 61 aded ok 1 aded kubur	Beyaz sırmalı siper tobrası 1 aded	Bir aded muhafaza derûnunda altun mineli siper Aded 1 gümüş yaldızlı 2 zihgîr 3 3 0
--	---	--	---

Defa muhafaza derûnunda yeşil kemik üzerine altun mine ile işlemeli siper Aded 1 siper 1 zihgir 2 2 0	Bir kise derûnunda bağâ üzerine altun işlemeli siper Aded 1 1 0	Defa kise derûnunda fildişi üzerine boya ile işlemeli siper Aded 1 1 0	Defa kise derûnunda yeşil kemerli siper Aded 2 2 0
Defa kise derûnunda beyaz kemerli siper Aded 1 1 0	Bağı siper Aded 1 1 0	Kise derûnunda som kabartma ile işlemeli siper Aded 1 1 0	Bir aded sırmalı kise derûnunda sagir siper 3 aded
Sagir ok ile memlu âdî ve boyalı kandil 23 aded ok 1 aded kandil	Sagir pîşrev ile memlû ceviz kandil 2 aded 42 aded ok	Derûnu mahlût ok ile memlû beyaz sırma işlemeli kubur 1 aded 35 aded ok	

Defter-i atikden fazla gelen:

Sadefli ve bağa tehî kandil 6 aded	Yay muşamma'ı Aded 19 19 0	Kemend Aded 1 1 0	Ok risâlesi Aded 1 1 0	Bir meşin kise derûnunda Aded 1 tunç 4 çubuk 5
Boyalı ağacdan yay merteği 3 aded	Ceviz çubuk tahtası Aded 1 1 0	Çuka büzme kise 1 aded	Çuka tobra 2 aded	Müsta'mel canfes yay kisesi 9 aded
Bir güğüz atlas kise derûnunda olan perakende ok 18 aded	Yük derûnunda olduğu Sagir yay 2 aded		Bu dahi Meşin siper ve kemik zihgir Aded 1 siper 1 zihgir 2	

III. Ahmed'in Vezir-i Azam'ı Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Okçular Tekkesi ve Namazgah'ın önünde padişahın huzurundayken.

Seyyid Vehbî, Surnâme, TSMK, Ahmed III, nr. 3593, vr. 12b.

۶

اودنه اوله علییه موصور اولوب معایه و تعداد اولم ایسا بالود محمد اولمینی و جله یوز ییزی قلم و یلیک دره یوز نیمه یی یلیرمه اوله رفته
 اولمینی بانی ساجه احمد بلک طرفه طرفه عجمانه دور و نیم قفسه واسیای مگوره برمه موصور و حفظه بولسه واسیای دور اولمینی اوله رفته اوله رفته
 برنجه سرقنای حباب سترای عظمه اوله رفته اوله رفته و برنجه رقی سعادتهو کاتب به افیبر طرفه تقسیم واسیای دور اوله رفته اوله رفته
 سراجی اوله رفته
 سراجی
 اوله رفته اوله رفته اوله رفته اوله رفته اوله رفته اوله رفته اوله رفته اوله رفته اوله رفته اوله رفته
 اوله رفته اوله رفته اوله رفته اوله رفته اوله رفته اوله رفته اوله رفته اوله رفته اوله رفته اوله رفته

[4a]

Ok oda-i âlisinde mevcud olup muayene ve ta‘dâd olunan eşya bâlâda muharrer olduğu vechile yüz yirmi kalem ve bin dört yüz yetmiş yedi parça olarak Okçubaşı-yı sâbık Ahmed Bey tarafından taraf-ı acizâneme devr ve teslim kılınmış ve eşya-yı mezkûre yedimde mevcud ve mahfuz bulunmuş ve işbu defter üç nüsha olarak bi’t-tanzim bir nüsha serkurena-yı cenâb-ı şehriyârî atûfetli bey efendi hazretleri tarafına ve bir nüshası dahi saadetlü katib bey efendiler tarafına takdim ve işbu nüsha dahi yed-i acizânemde tevkif kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i men-lehü’l-emrindir.

Fî 29 Ağustos sene [12]92.

Bende-i Ser-okçu-yı hazret-i şehriyârî

Mehmed bin Tahir

TSMA.e, 628/56

<p>شوقه مایه هر چند است الف قاسم واقع او را و طه شرح موجود ختمگاه مردم بنفشه نشانه غازی سلطان محمد خان افروز خورشید اوت طافارند و او را و دوه بود قه تحیر و لوبی حال مایه هر چند است نه ده او قیام خدمت منسوبه امیر اغا قورینه نسیم او قه بود قه او قیام امیر اغا قورینه با او ده است اخذ و لوبی خزینه اندوه هر چند موقوفه حقیقه او قه</p>				
عمل سلطان با زید و فیضاد کتابت ۹	عمل ابراهیم اوسته نایله کتابت ۱۸	عمل سلیمان اوسته نایله کتابت ۲۴	عمل حماد اوسته نایله کتابت ۱۶	عمل پروانه نایله کتابت ۱۰
عمل علی اوسته نایله کتابت ۲	عمل عرا اوسته نایله کتابت ۴	عمل محمد اوسته نایله کتابت ۳	عمل ناصر قدسی نایله کتابت ۱	عمل ابراهیم نایله کتابت ۱
عمل محمد اوسته نایله کتابت ۳	عمل ولی الدین اوسته نایله کتابت ۱	قوس صبری نایله کتابت ۱	عمل عثمان محمد اوسته نایله کتابت ۱	عمل عبدالله اوسته نایله کتابت ۱
اوزری بنت با زیلو تیمور کتابت ۱	سیاه کلوب کتابت ۱	اوسته نایله معلوم کتابت ۱۱	غیر مستعمل سقط کتابت ۲۴	ابراهیم حلقه کتابت ۴۵
صدف قندیل کتابت ۷	ساده قندیل کتابت ۷	کرشمه قندیل کتابت ۱	کمر قندیل کتابت ۲	زهکیر کتابت ۱۴
<p>منظوم ایچینکنت زهکیر کتابت ۱</p>				

SULTAN MAHMUD'A AİT ENDERUN HAZİNESİ'NDE BULUNAN OK TAKIMLARI

Şevkiye Köşkü'nün alt katındaki ok odasında mevcut olup Mabeyn-i Hümayun Okçusu Emin Ağa'dan alınarak Enderun-ı Hümayun Hazinesi'nde muhafaza edilen Sultan Mahmud'a ait ok takımlarının listesi.

7 Kasım 1839

Şevkiye Mâbeyn-i hümayûnunun alt katında vâki' ok odasında mevcûd cennet-mekân merhûm-ı mağfîret-nişân Gâzî Sultân Mahmud Han efendimiz hazretlerinin ok takımlarından olmak üzere bu defa tahrîr olunup hâlâ Mâbeyn-i hümayûn-ı şâhânedede Okçuluk hizmetinde bulunan Emin Ağa kullarına teslim olunan. 29 Ş. sene [1]255

Bu defa Okcu Emin Ağa kullarından bâ-irâde-i şâhâne ahz olunup Hazîne-i Enderun-ı Hümayûn'da mevkûfen hıfz olunan.

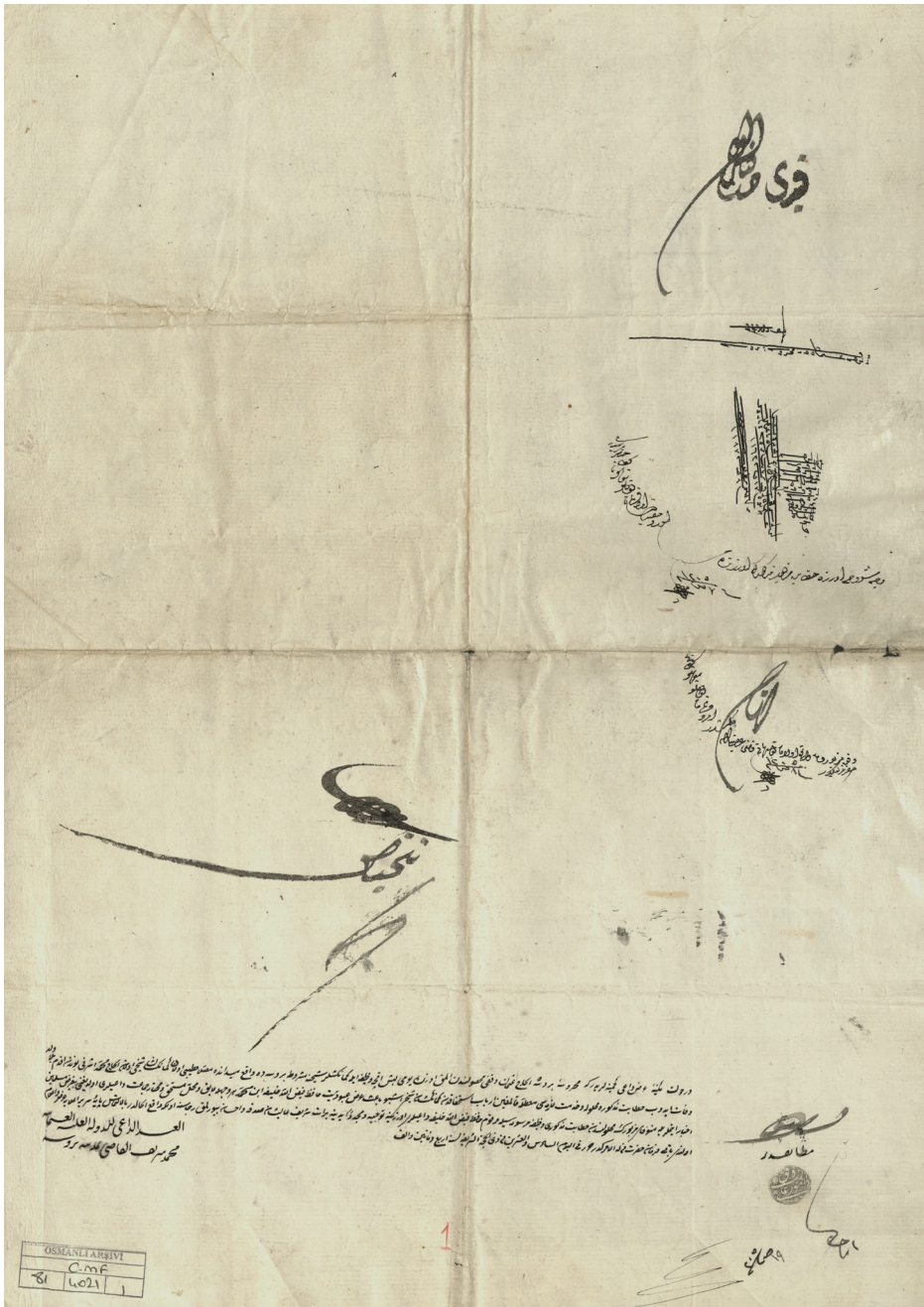
Amel-i Sultân Bayezid-i Velî Han, kemân 9 aded	Amel-i İbrahim Usta nâmiyla kemân 18 aded	Amel-i Salih Usta nâmiyla kemân 24 aded	Amel-i Süleyman Usta nâmiyla kemân 16 aded	Amel-i Pervane nâmiyla kemân 5 aded
Amel-i Ali Usta nâmiyla kemân 4 aded	Amel-i Ömer Usta nâmiyla kemân 2 aded	Amel-i Mehmed Usta nâmiyla kemân 2 aded	Amel-i Tâcir Kavsi nâmiyla kemân Aded 1 1 kavsi nâmiyla	Amel-i Ayvaz Şahin nâmiyla kemân Aded 1 1 Şahin nâmiyla
Amel-i Muhyiddin Usta nâmiyla kemân 3 aded	Amel-i Veliyyüddin Usta nâmiyla kemân 1 aded	Kavs-i Mısıri nâmiyla kemân 1 aded	Amel-i Osman Mehmed Usta nâmiyla kemân 1 aded	Amel-i Abdullah Usta nâmiyla kemân 1 aded
Üzeri beyit yazılı demir kemân 1 aded	Siyâh küllâb 1 aded	Ustası nâma'lûm kemân 11 aded	Gayr-ı müsta'mel sakat kemân 24 aded	Açılmamış halka 45 aded
Sadefli kandil 7 aded	Sâde kandil 7 aded	Köhne kubur Aded 1 4 kandil	Keler kaplı siper 2 aded	Zihgîr 14 aded
Mahfaza içinde şikest zihgîr 1 aded				

٩
عمل على المصري هذا السيف
في خلافة حضرت عثمان الخطاب
رضي الله عنه في ساعة مباركة
فصاحب هذا السيف حضرت
عثمان الخطاب رضي الله عنه

Amele Ali el-Mısırî hâze's-seyfe fî hilâfeti Hazreti Ömer bin el-Hattâb radiyallâhü anh fî sâ'atin mübâreketin. Fe sâhibü hâze's-seyfi Hazreti Ömer bin el-Hattâb radiyallâhü anh.

TSMA.e, 642 / 30

**OKMEYDANLARI, İSTANBUL OKMEYDANI
VE OKÇULAR**

BURSA OKMEYDANI'NDAKİ NAMAZGAHA HATİP TAYİNİ

Bursa'da Okmeydanı'nda musalla hatibi olan Kemankeşler Şeyhi Mehmed Eşrefî'nin vefatı dolayısıyla musalla hatipliği vazifesinin Kemankeşler Şeyhi Hâfız Feyzullah'a verildiği.

17 Ekim 1790

Der-i devlet-mekine arz-ı dâ'î-i kemîneleridir ki:

Mahruse-i Bursa'da el-Hâc Osman Vakfı mahsulünden almak üzere yevmî beş akçe vazife ile kemankeşler şeyhine meşrû Bursa'da vâki meydanda musallâ hatibi olan kemankeşân şeyhi olan el-Hâc Mehmed Eşrefî bundan akdem bilâ-veled vefat edip hitabet-i mezkûre mahlûle ve hıdmet-i lâzimesi mu'attala kalmağın erbâb-ı istihkakdan kemankeşân şeyhi işbu bâ'is-i arz-ı ubûdiyyet Hâfız Feyzullah Halife ibn-i Mehmed her vechile lâyük ve mahall [ve] müstahık ve muhtâr-ı cemaat dâ'ileri olduğunu bî-garaz müslimîn ihbar etmeleriyle müteveffâ-yı mezbûrun mahlulünden hitabet-i mezkurı vazife-i mersumesiyle merkûm Hâfız Feyzullah Halife dâ'ileri üzerine tevcih ve müceddeden yedine berât-ı şerif-i âlişân sadaka ve ihsân buyurulmak ricasına ol ki vâki'û'l-hâldir, bi'l-iltimas pâye-i serîr-i a'lâya arz ve ilâm olundu. Baki fermân hazret-i men lehu'l-emrindir.

Hurrire fî'l-yevmî's-sâdis ve'l-ışrîn min Zilhicceti's-şerife li-sene erba'a ve mi'eteyn ve elf.

El-abdü'd-dâ'î li'd-Devleti'l-Aliyyeti'l-Osmaniyye

Mehmed Şerif el-kadı bi-medineti Bursa

Tatbik.

Mutabıkdır. [mühür] ... Ali.

Yazılmışdır. 19 S. sene [1]205

Kaydı derkenar oluna.

Ber-mûceb-i defter-i hazine

Vakf-ı el-Hâc Osman der-mahruse-i Bursa

El-Hâc Mehmed Efendi Eşrefî, hatib-i musallâ-yı meydan-ı Ok der-Bursa ber-vech-i meşrûta şeyh-i kemankeşân

Yevmiye 5.

اذن هما يوم المشرق

بادشاهم

عرضند بيمقدار اولدر كنونكلو كرامتو مهابتو قدرتو ولي نعم افدم

بروسده اوق ميدانده واقع الحاج عثمانك مصدا خطاي محلول و مغلدر باب اسحقا در حافظ فيض الله خليفة

صدق بود ملق رجاسند بروسه قاضى عرض اتمك دبالاى اذن هما يوم المشرق در بوخط همايون عناية مقرونه ليله

OSMANLI ARŞIVI		
C.m.f.		
81	4021	2

ترتیب بود ملق باینده امر و فرمان سونكلو كرامتو مهابتو قدرتو ولي نعم افدم بادشاهم

Berât-sitâde an-L. (mahlûl-ı) Derviş Ahmed Eşrefî şeyh-i kemankeşân ba-arz-ı Osman Efendi naib-i Bursa ve ba-rûûs-ı hümayûn, fî 17 Ca. sene 1162.

Berât-sitâde cülûs-ı hümayûn. Fî 8 Z. sene 1187

Vech-i meşrûh üzere hitabet-i mezbûr mezkûrun üzerinde mastur ve mukayyedir. Emr u fermân devletli, saadetli sultanım hazretlerindir. Fî 7 S. sene 1205

İnhası

Vakf-ı mezbûrdan vâki olan tevcihatı kadı arzıyla olagelmıştır. Emr u fermân devletli, saadetli sultanım hazretlerindir. Fî 8 S. sene 1205

Arz-ı bende-i bî-mikdar oldur ki;

Şevketli, kerametli, mehabetli, kudretli veli-nimetim efendim padişahım

Bursa'da Okmeydanı'nda vâki el-Hâc Osman'ın musallâ hitabeti mahlûl olmakla erbâb-ı istihkakdan Hâfız Feyzullah Halife'ye sadaka buyurulmak ricasına Bursa kadısı arz etmekle balası “izn-i hümayunum olmuştur” deyu hatt-ı hümayûn-ı inâyet-makrûnlarıyla tezyin buyurulmak bâbında emr u fermân şevketli, kerametli, mehabetli, kudretli veli-nimetim efendim padişahımıdır.

İzn-i hümayûnum olmuştur.

BOA, C.ME, 81/4021

جمله سینه اذن هانیم اولشد
 واروب سیدایم
 پادشاهم
 عرض بن میقدار بود که شوکتو کرامتو مهابتو عنایتو ولی نعمم اقدم
 حجل و علامبارک و خود هانون بیعت مقربین همواره و قایم علیه السلام مصون و محفوظ
 برخواه دولترین و اعیانها و در کون المیده امین شوکتو کرامتو اقدم اسنانه سعادتین
 مقیم الخیر بر جانترین کوزروب سوره هانون بیعت مقرون ایچون اوق میدانن قوریلان
 حمده ری واروب کورملک و بر بارئله قری العین اولوب عاشقانه زرد دیو رجا و التماس
 امیرله معروض رکاب کاتب مدیونله ری قیامت در معلوم ملوکانه ری و قری یارچی
 کون جمله بی بردن واروب کورملک ایچون اذن و رحمت و بیک اوزره مساعده
 هانومری رزاقی بویورایسه امر و فرمان شوکتو کرامتو مهابتو صلابتو ولی نعمم
 اقدم پادشاهم مفرزینور

ŞEHZADELERİN SÜNNET TÖRENİNE KATILMALARI İÇİN ELÇİLERİ İZİN VERİLMESİ

Şehzadelerin sünnet töreni için Okmeydanı'nda kurulan çadırları ziyaret etmek isteyen elçilere Sultan III. Ahmed tarafından izin verildiğine dair hatt-ı hümayun.

1730¹

Cümlesine izn-i hümayûnum olmuştur. Varup seyretsünler.

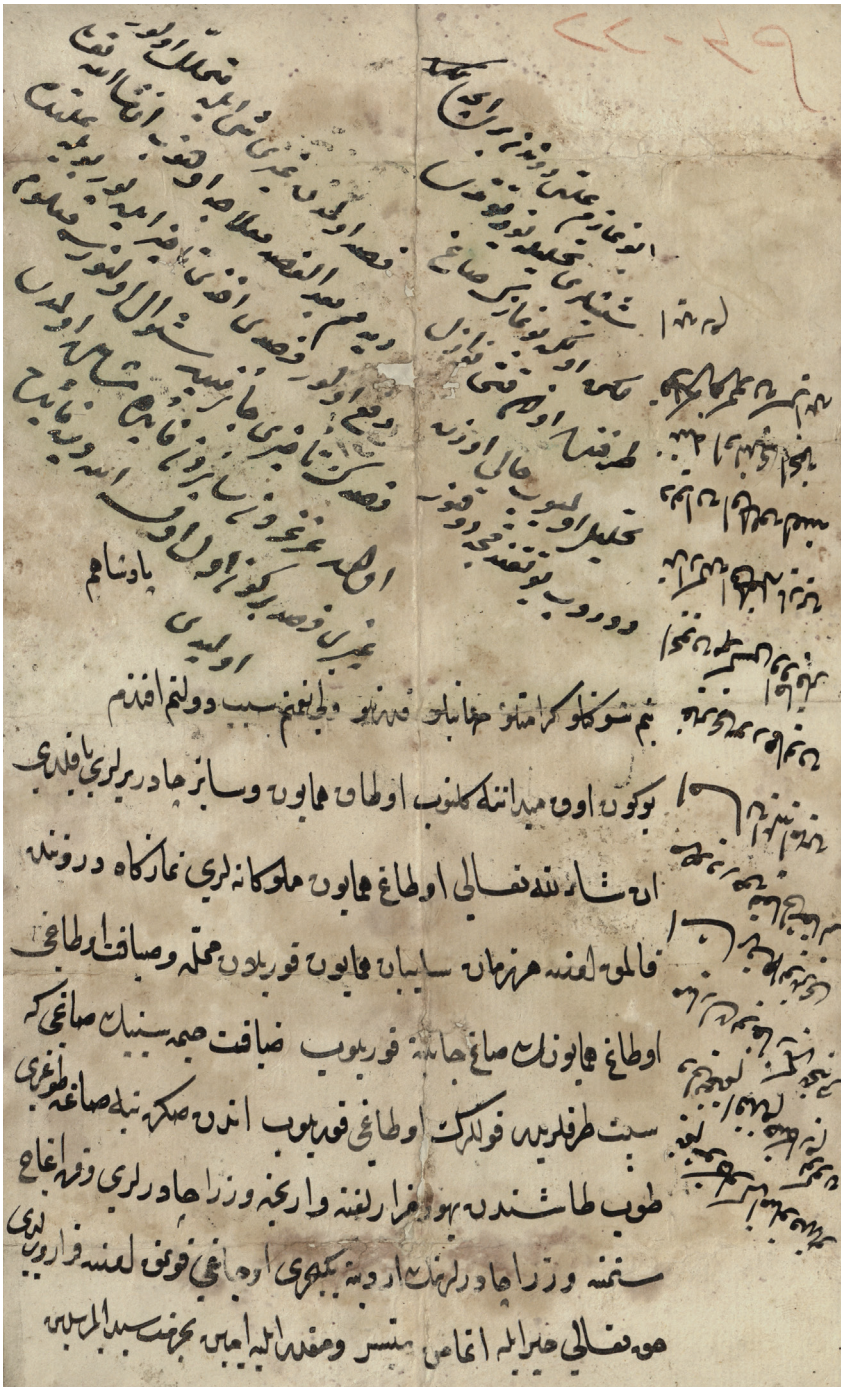
Şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü, inâyetlü, velî-ni'metim efendim, pâdişâhım,

Arz-ı bende-i bî-mikdâr budur ki,

Hakk celle ve alâ mübârek vücûd-ı hümayûn-ı meymenet-makrûnların hemvâre vikâye-i aliyye-i ilâhiyyesinde masûn ve mahfûz eyleyüp bed-hâh-ı devletlerin dâimâ makhûr ve ser-nigûn eyleye âmîn. Şevketlü, kerâmetlü efendim Asitane-i sa'âdetlerinde mukîm elçiler tercümânların gönderüp; "Sûr-ı hümayûn-ı meymenet-makrûn için Ok Meydânı'nda kurulan haymeleri varup görmek ve ziyâretiyle karîrû'l-ayn olmak bâ'is-i iftihârımızdır." deyü recâ ve iltimâs etmeleriyle ma'rûz-ı rikâb-ı kâm-yâb-ı hıdîvâneleri kılınmıştır. Ma'lûm-ı mülûkâneleri oldukda yarınki gün cümlesi birden varup görmek için izn ve ruhsat verilmek üzere müsâ'ade-i hümayûnları erzânî buyrulur ise emr ü fermân şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü, salâbetlü velî-ni'metim efendim pâdişâhım hazretlerindir.

BOA, AE.SAMD.III, 223 / 21487

1 Tarih tahminidir. Osmanlı Arşivi kataloğundaki tarih esas alınmıştır.

OKMEYDANI'NDA YAPILACAK SUR-I HÜMAYÛN İÇİN ÇADIR YERLERİ TESPİT EDİLDİĞİ

Okmeydanı'nda yapılacak sur-ı hümayun için padişah, vezir ve yeniçerilerin çadırlarının ne tarafa kurulacakları tespit olunduğu, padişahın boğazındaki hastalığın halen devam etmekte olduğu, gargara ve sair tedavilerin fayda vermediği ve padişahın bu hastalıktan şifa bulmak için kan aldırılmayı düşündüğü.

2 Ekim 1730¹

Boğazım illeti dünden beri iç şişleri tahlile yüz tutdı. Lâkin evvelki boğazın sağ tarafında olan kati nevâzil tahlil olmayıp hali üzere durup yutkundukça dokunur. Fasd olmadan gayrı şey ile mütehallil olur diyemem. Ba'de'l-fasd mu'âlece olunup inşâallahu te'âlâ def olur. Fasdı efendi te'hîr eyliyor. Böyle illetde fasdın te'hîri caiz midir? Sual olunursa malum olur. Gargaradan sairden faide müşahede olmadı. Gayrı fasd bir gün evvel olsa Allah vire faide olaydı.

Benim şevketli, kerametli, mehabetli, kudretli, velinimetim sebeb-i devletim efendim padişahım

Bugün Okmeydanı'na gelinip otağ-ı² hümayûn ve sair çadır yerleri bakıldı. İnşâallahu te'âlâ otağ-ı hümayûn-ı mülûkâneleri Namazgâh derûnunda kalmak üzere her zaman sâyebân-ı hümayûn kurulan mahalle ve ziyafet otağı otağ-ı hümayunun sağ cânibine kurulup ziyafet haymesinin sağ ki sepet taraflarıdır. Kulların otağı kurulup ondan sonra yine sağa doğru Toptaşı'ndan Yahud Mezarlığı'na varınca vüzerâ çadırları ve Karaağaç semtine vüzerâ çadırlarının ardına Yeniçeri ocağı konmak üzere karar verildi. Hak Teâlâ hayır ile itmamın müyesser ve mukadder eyleye âmin. Bi-hürmeti seyyidi'l-mürselîn.

Benim şevketli, kerametli, kudretli velinimetim efendim hünkârım, bugün mübarek boğazınız nicedir? İşaret-i hümayunları mercûdur. Hak Teâlâ şifalar ihsân eyleye âmin. Gayrı sûr-ı hümayûn için herkes ve ocaklar tedarikde olmakla yarın divan olmamak üzere tenbih olundu. Ancak kulunuz her gün sarayda ederim.

BOA, AE.SAMD.III, 229/22039

1 Tarih tahminidir. Osmanlı Arşivi kataloğundaki tarih esas alınmıştır.

2 Metinde “otak-ı hümayûn” yazılmıştır.

حضرت همايون اولی کا تخت انمار بنیاد اولی

شاکرنا
فیهو حیاب انانک
حیاب عنی محمدانی

[illegible]

عجائبه مانع اولدی جرم عیالیه یوسفانی احمد میر حسینعلی صوفی

محمدانی
جو قدار
کویلی علی
انام قدار
محمدانی
جو قدار
محمدانی
جو قدار
محمدانی
جو قدار

او صم انی
صومدار
مصطفی
میرزا
کوفی

محمدی
ارشد موسوی
احمد میرزا
محمد علی

آسمان امار

عائنی
محمّد
بن
عبد
الله

HAZİNE-İ HÜMAYUN'DAKİ KEMANKEŞ AĞALAR

Hazine-i Hümayun'da bulunan kemankeş ağalar ile kabza alacak ağaların isimleri.

14 Haziran 1798¹

Hazine-i Hümayûn'da olan kemankeş ağalar beyân olunur.

Şakir Ağa, Kahvecibaşı ağanın çırağı Mehmed Ağa

Kabza alacak.

Saadetli, semâhatlü, mezid-i mürüvvetlü karındaş-ı e'azz ü ekremîm ağa-yı muhterem hazretlerinin huzur-ı izzet-mevfûrlarına mezid-i i'zâz ve ikram-birle dürer-i da'avât-ı sâfiyât ve gurer-i teslimât-ı vâfiyât ithaf ve ihda kılındığı zeylinde inhâ-kerde-i muhlisânemizdir ki; mukaddemâ tahrîr olunan tezkiremiz cevabı zuhur etmedi. Acaba ne mâni oldu? Kerem [ve] inâyet buyurup bugünlerde cevabını tahrîr etmenizi niyaz eden:

Şakir Ağa, Mehmed Ağa, Yusuf Ağa, Selim Ağa Cündî, Ahmed Mîr, Süleyman Ağa Çukadar, Mehmed Ağa Çukadar, Küçük Ali Ağa Çukadar, Hamdullah Ağa Küçük, Arif Ağa Çukadar, Selim Ağa Çukadar, Muhtâr Ağa Küçük, Edhem Ağa Çukadar, Mustafa Mîr Küçük, Yeniçeri Şakir Ağa, Mehmed Ağa Kahvecibaşı Gulamı, Arnabud Yusuf Ağa, Selim Ağa Cündî, Ahmed Mîr Esad Ağazâde, Süleyman Ağa Esma Sultan Efendimizin Çırağı, Mehmed Ağa Telhisî Çırağı, Küçük Ali Ağa Çukadar,

Atmayan ağalar:

Arif Ağa Çukadar, Muhtâr Ağa, Küçük Ali Ağa, Arab Selim Ağa

TSMA.d, 4113/7

1 Tarih tahminidir. Osmanlı Arşivi Kataloğu'ndaki tarih esas alınmıştır.

ENDERUN AĞALARININ KABZA ALMALARINA İZİN VERİLMESİ TALEBİ

Enderun-ı Hümayun'da ok talimi yaptığını ve padişahın huzurunda ok attığını ifade eden Enderun ağalarından Mehmed Said Sermed Ağa'nın kendisi ile birlikte Ahmed Mir, Hafız Mustafa, Sadık ve Edhem ağaların da kabza almalarına izin verilmesi için sunduğu arzuhal.

01 Ocak 1800

Devletlü, fazîletlü efendim, sultânım hazretleri,

Hemvâre hâk-i pâ-yı devletlerine yüzüm sürüp nümâyende-i bendeleridir ki bu sene Enderûn-ı Hümayûn'da ağalar kemân-keşlik ta'lim eyledikleri hasebiyle bendeniz dahi cüz'î ta'lim eyleyüp huzûr-ı hümayûnda ok küşâde eylediğimizde şevketlü efendimiz kabza alınmasına müsâ'ade buyurup karındaşım Ahmed Mir ve birâderimiz Hâfız Mustafa Ağa onlar dahi bizim ile berâber ta'lim eyleyüp efendimin hâk-i pâ-yı devletlerine yüz sürüp cümlemizin kabza alması efendimin emr-i devletlerine müfevvez olduğu ma'lûm-ı devletleri buyruldukda her kangî taraf murâd-ı aliyyeniz olur ise varak-pâre ile izn-i şerîfiniz olur ise yâhûd olmaz ise tarafeyn indimizde müsâvîdir, matlûb olan sizin emrinizdir her kangî taraf murâd-ı şerîfiniz olur ise memnûnuz efendim.

Bende Kulunuz

Mehmed Said Sermed

Bu tarafda Sadık Ağa ve Edhem Ağa bendeleriniz hâk-i pâ-yı devletinize yüz sürerler efendim.

Benim mürüvvetlü ahi azîzim Mehmed Said hazretleri, Hak Te'âlâ sa'id-i dâreyn eyleye âmîn. Kabza alıcak mahalde kuvvet [ve] kudret verüp utandırmaya.

Şevketlü efendimize müstahsen eyleyüp izn-i kabza inâyet eyleye ve her nefes Hak'la olup enîs-i Mevlâ olup hakla Hak'dan her nefesi mahalline vardıra. Andan kabzadan destûr almağla muvaffak eyleye. "Lâ-mu'îne illâ hüve ve hüve ma'aküm eynemâ küntüm va'llâhu alîmün bi-zâtî's-sudûr."

Ve birâderiniz Mustafa Ağa'ya ve Ahmed Ağa'ya selâm du'âlar edesiz. Hak utandırmaya. Andan izin almağla himmet edin, izindir, cümlenizi utandırmaya yâ Hû.

TSMA.e, 535 / 14

مدینه حکیم لبریکه
 اود میانی هوا میدزده صاغری و قاعه و قوعنه می لوله و قضا عینده شخص و می اولاد شریع اعلی غریبه می اود میانی هوا میدزده
 عییه قصصید لوزم کلامه سندلی تنظیم اندر بلدی تقدیم بیله شعله و شرف و در برید و مراد و سینه جابا و کله افقای عیینه و کله و در
 ادر بجه تقدیم انجمنه و عییه نظم و عییه لقا نسیر صوبه عالی فنس و هند ادر بجه اردو زبان هفت و اول و کله ۷۱/۷۲ م

OKMEYDANI HAVACILARINDAN SAĞIR'IN MAAŞININ HAVACI ALİ'YE TAHSİSİ

Okmeydanı havacılarından Sağır'ın Laleli Vakfı'ndan verilen maaşının ölümü üzerine Havacı Ali'ye tahsis edilmesi.

20 Mayıs 1855

Ma'rûz-ı çaker-i kemîneleridir ki

Okmeydanı havacılarından Sağır'ın vefâtı vukû'una mebnî Laleli vakf-ı celîlinden muhassas ve münhal olan şehriyye elli gurusu ma'âşının yine Okmeydanı havacılarından Ali'ye tahsisiyle lâzım gelen senedinin tanzim etdirilerek takdim buyurulması müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i cenâb-ı padişahî iktizâ-yı âlisinden bulunmuş ve merkûmun ol bâbda takdim etmiş olduğu bir kıt'a arzuhâl leffen tesyîr-i savb-ı âlîleri kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 3 N. sene [12]71.

BOA, İ.DH, 321/20854

ركب كاسياب ملوكا نلرته دفع و تقدیم او نامه عیالی درك خلد و سرسره و ریح
 نظام الملوك
 بنده اولده رسم جلد برین بنده فیما بعد كنه محدوده مذكوری قیاز
 ایقاماك و نماز عباد و له یقوت نكرا ارمیجی اصدار شیخ
 مولی الیه برین اسطفا اولده بنده نایزه و قرصاب كیری
 بنده نه خط ابترید و یك بنده و قرمان
 رشید رویت و فضل اولوب جواب
 ویرش

فیما بعد بنده درین بنده نكرا عیالی درك خلد و سرسره و ریح
 نظام الملوك
 بنده اولده رسم جلد برین بنده فیما بعد كنه محدوده مذكوری قیاز
 ایقاماك و نماز عباد و له یقوت نكرا ارمیجی اصدار شیخ
 مولی الیه برین اسطفا اولده بنده نایزه و قرصاب كیری
 بنده نه خط ابترید و یك بنده و قرمان
 رشید رویت و فضل اولوب جواب
 ویرش

اوف میدانی شیخی اذنی را عیالینك تقدیم ایلكی بخالد اجداد عظام و اسلاف كرام شاهانكی انادالله براهیم حضرتك طرفه نلرته باری حضرتك و هما بودله شیخ برین
 و اوله علیه موجله تیراندانه وقف و مخصوص اولون میدان مذکورك جواب اربعی كنه سبلك بوز ایلكی اوله اوده مقدا جمله معرفت
 و تحریفه شیم ایله ایوم كنه مذكوره ده محفظ اولده خریطه معجزه محدود و معاینه اولون حدودی داخله و اق مكاله طرف اوردیكونه مداخله و تجاوز اونه
 ایجا با تمزاجه قره اغاج اوجانی طرفه بعضی محدوده تجاوز و تعری وقوعه كلك اولدیفندنه خله و كرا نامه و آمجیلده و محفظ اولون خریطه اوقاشه
 تطبقا میدان مذکورك جواب اربع سوزلی معرفت شیخ و سائر اقضا ایندر معرفتله تفریق و خضیه اولدیده و اوجمله حدود قیمة معینه تمیز و تفریق
 و كین سوزها نكری وضعیه فیما بعد بكونه تعری و تجاوز و تمامه ایكون بلیته باری خط هما یون سوكفوقه شاهانكی زید مشیخ و مایه ایلكی اعطا
 بلیشی استعاید

OKMEYDANI ARAZİSİNDEKİ SINIR İHLALLERİ

Gez hesabıyla, sekiz bin sekiz yüz elli gez olduğu bilinen ve okçulara vakfedilen meydanın dergahda bulunan haritasına ve sınır taşlarına bakılarak görevliler tarafından tespit edilen sınır ihlallerinin önlenmesi

20 Ağustos 1820

Rikâb-ı kâm-yâb-ı mülûkânelerine ref' ve takdim olunan arzuhâllerin hulâsasıdır

Fî 11 Za. sene [12]35

Okmeydanı şeyhi efendi dâ'îlerinin takdim eylediği arzuhâlde ecdad-ı izâm ve eslâf-ı kirâm-ı şahaneleri enârallâhu berâhînehum hazerâtı taraflarından balası hutût-ı hümayûn ile muvaşşah verilen evâmir-i aliyye mücebberince tîrendâzâne vakf ve mahsus olan meydan-ı mezkûrun cevânib-i erba'ası gez hesabıyla sekiz bin yüz elli gez olmak üzere mukaddemâ cümle ma'rifetiyle mesâha ve tahdidinde tersîm ile el-yevm tekve-i mezkûrede mahfûz olan harita mücebince mahdûd ve muayyen olan hududu dahilinde vâki mahâlle taraf-ı âhardan bir gûne müdahale ve tecavûz olunmak icab etmez iken Karaağaç Ocağı tarafından bazı mahallere tecavûz ve ta'addî vuku'a gelmekte olduğundan bahisle zikrolunan evâmir-i celîle ve mahfûz olan harita iktizasına tatbikan meydan-ı mezkurun cevânib-i erba'ası sınırları ma'rifet-i şer' ve sair iktizâ edenler ma'rifetleriyle tedkik ve tahkik olunarak ol vechile hudud-ı kadime-i muayyenesi temyiz ve tefrik ve kebîr sınır taşları vaz'ıyla fîmâ-ba'd bir gûne taarruz ve tecavûz olunmamak için yedlerine balası hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn-ı şahaneleriyle muvaşşah fermân-ı âlî î'tâ ve ihsân buyurulmasını istid'â eder.

Mukaddemâ verilen evâmir-i şerife kaydları bade'l-ihrâc ber-mantûk-ı kuyûd meydan-ı mezkûrun hudud ve sınırını muayene ve gereği gibi tahkik birle resm etdirerek fîmâ-ba'd dahil-i hududuna tahattî ve tecavûz olunmamak üzere keyfiyet ve iktizâsını ilâm eylemek üzere Galata kadısı efendi ve mimar ağa kullarına lede'l-havale taraf-ı şer'den ve hâssa mimarı ve mühendishâne hulefâsından memurlar tayiniyle mahallinde sahib-i arzuhâl-i mûmâ-ileyh ve sair iktizâ edenler hâzır oldukları hâlde akd-i meclis-i şer'-i şerif oldukda mimar ve mühendis halifelerinin meydan-ı mezkûru keşf ve mesâha ve kâffe-i hudud ve sınırını tahdid ve muayene birle harita-i kadimeye tatbikan ihrac eyledikleri resm-i cedîdde işaret ve beyân eyledikleri vechile meydan-ı mezkûra hudud ve sınır olarak kadimden vaz' olunmuş olan kebîr taşlar ve cisrler ve alâmât-ı saireler bilâ-tağyîr kadimi üzere mevcut olup fakat Yahud maşatlığının ve Abdûlbaki Efendi ve Korucu Osman bağçelerinin

cüz'î mahalleri hudud-ı mezkûr dahiline birer mikdar tecavüz etmiş olarak mâadâ mahalli vaz'-ı kadimî üzere olduğunu mevsûku'l-kelim tîrendâzân ve koruculardan otuz nefer mikdarı kimesneler ihbar etmiş oldukları beyanıyla husus-ı mezkûr için tekrar fermân-ı âlî ısdârı re'y-i âlîye menût mevâddan idüğünü efendi-i mumaileyh dâ'ileri ilâm etmeğin resm-i mezkûr ile beraber takdim-i hâk-i pâ-y-i hümayûn-ı mülûkâneleri kılındığı.

Manzûrum olmuşdur.

Bend-i evvelde resm-i cedîd mûcebince fîmâ-ba'd kimesne hudud-ı mezkûrı tecavüz etmemek ve münâza'a olmamak için tekrar emr-i âlî ısdâr ve şeyh-i mûmâ-ileyh yedine i'tâ oluna. Bend-i sâni'de muharrer kasab gediği yetimlerine zabt itdirile. Diğer bendlerde muharrer maddeler şer'le rü'yet ve fasl olunup cevap verilmiş.

BOA, HAT 628/31038

Kanûnî Sultan Süleyman'ın (1520-1566) ok dolu tirkeşlerle ve sadaklarla kuşanmış olan komutanları Sofya Ovası'nda kabulü.

Arifi Fethullah Çelebi, Şehname-i Al'i Osman, TSMK, Hazine, nr. 1517, vr. 189b.

بیکوز جید
 نویتلو اقدوز
 $\frac{900}{967}$
 ۸۹۰
 ۸۹۰
 ۸۹۰

پنج اقدوز
 $\frac{967}{967}$

بیکوز

بولداق ارا هیماغا
 $\frac{865}{865}$

علیغا
 $\frac{900}{900}$

بخت بک
 $\frac{850}{850}$

ملو
 $\frac{850}{850}$

طغوز یوز جید

ویرباشوغا بائوغا حیدرغا حسد بک ناسداغا عزت بک شمعوغا جواهرغا فرنت وکیلوغا
 $\frac{900}{900}$ $\frac{850}{850}$ $\frac{810}{810}$ $\frac{810}{810}$ $\frac{810}{810}$ $\frac{810}{810}$ $\frac{810}{810}$ $\frac{810}{810}$

قوشوفا بوستانفعد
 $\frac{810}{810}$

اشاغی قوشو
 $\frac{810}{810}$

TSMA-E 408/57

اده جملک اوق وور تکی کونده اوشمده ائتمه حاجی اسماعیل باقندن پوزر سولسله ساقی کانیلم بوزو
 $\frac{810}{810}$

SULTAN II. MAHMUD VE ENDERUN AĞALARININ OK ATIŞ MESAFELERİ

Sultan II. Mahmud ve Enderun ağaları tarafından Okmeydanı'nda haki yayıyla atılan okların vardıkları mesafeler.

11 Ekim 1821

Bin yüzçüler:

Şevketli efendimiz 947 (gez)

Yakın: 905, 890, 890 (gez)

Şeyh efendi 933 (gez)

Binciler:

Molla 840 (gez)	Behcet Bey 830	Ali Ağa 925 (gez)	Buldanî İbrahim Ağa 865 (gez)
-----------------	----------------	-------------------	-------------------------------

Dokuz yüzçüler:

Berberbaşı Ağa 905 (gez)	Baş Ağa 830 (gez)	Haydar Ağa 885 (gez)	Hasan Bey 895 (gez)	Naşid Ağa 905 (gez)	İzzet Bey 815 (gez)
Şemsi Ağa 840 (gez)	Tahir Ağa 825 (gez)	Hazine vekili ağa. 775 (gez)	Kato Hasan Ağa 880 (gez)	Bostanî Sâ'id 820 (gez)	

Aşağı koşu:

Mustafa Efendi 500 (gez)

[arka sayfa]

Mâh-ı Muharrem'in on dördüncü günü Okmeydanı'nda Hacı İsmail ayağından poyraz havasıyla hâkî kemaniyla peşrev.

14 M. sene 1237

TSMA.e 408/57

OKMEYDANI'NDA İNGİLTERE ORDUSUNDA BULUNAN OSMANLI ASKERLERİ İÇİN BARAKA İNŞASI

Kırım Savaşı esnasında İngiltere Ordusunda bulunan Osmanlı askerlerinin malzemeleri için Okmeydanı'nın ok atılmayan yerlerinde baraka inşa edilmesine izin verildiği

24 Ocak 1856

Taraf-ı Kapudanîye Tezkire-i Sâmiye

Yazıla

Okmeydanı'nın ok atılmayan yerlerinde İngiltere devleti asakiriçün bazı barakalar yapılacağından ol-bâbda irâe-i ruhsat olunması cânib-i sefâretten ifade olunmağla ol-vechile işbu barakaların inşası için münasib olan yerlerin kendilerine irâesi hususunun lâzım gelenlere tenbihi bâbında emr u irâde hazret-i men-lehü'l-emrindir.

[Arka sayfa]

Fî 16 Ca. sene [12]72

BOA, HR.MKT, 134/8

قید نامه به جهت شرف نامه
 او و میانه او و انجمن به برادرش انصاری دولت خیر می آید و که رفایق بودند و همه نه ناز و بهیچ وجه به او افتد از آن جهت
 او را چنین می نامند که انصاری و بهیچ وجه به او افتد از آن جهت
 این چه قصه است از این جهت به او افتد از آن جهت
 در این جهت به او افتد از آن جهت

OKMEYDANI'NDA İNGİLTERE ORDUSUNDA BULUNAN OSMANLI ASKERLERİ İÇİN BARAKA İNŞASI

Kırım Savaşı esnasında İngiltere Ordusunda bulunan Osmanlı askerlerinin malzemeleri için Okmeydanı'nın ok atılmayan yerlerinde baraka inşa edilmesine izin verildiği

Kapudan Paşa Hazretlerine Tezkire-i Sâmiye

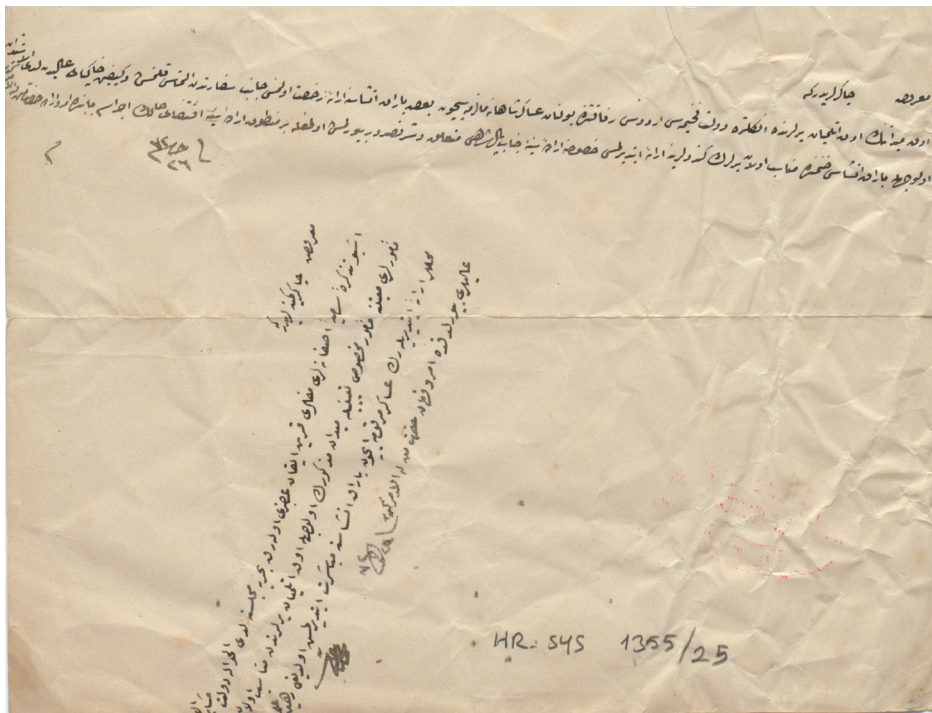
Yazıla

Okmeydanı'nın ok atılmayan yerlerinde İngiltere devlet-i fahimesi ordusu refakatinde bulunan asakir-i şahane malzemesiçün bazı barak[a] inşasına irâe-i ruhsat olunması cânib-i sefâretten iltimas kılınmış ve keyfiyet hâkî-pây-ı âliden lede'l-istîzân ol-vechile barak[a] inşası zımnında münasib olan yerlerin kendilerine irâe etdirilmesi hususuna irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulmuş olmakla ber-mantûk-ı irâde-i seniyye iktizâ-yı hâlin icrası bâbında emr u irâde hazret-i men-lehü'l-emrindir.

[Arka sayfa]

26 Ca. sene [12]72

BOA, HR.MKT, 134/94

OKMEYDANI'NDA İNGİLTERE ORDUSUNDA BULUNAN OSMANLI ASKERLERİ İÇİN BARAKA İNŞASI

Kırım Savaşı esnasında İngiltere Ordusunda bulunan Osmanlı askerlerinin malzemeleri için Okmeydanı'nın ok atılmayan yerlerinde baraka inşa edilmesine izin verildiği

Ma'rûz-ı çakerleridir ki

Okmeydanı'nın ok atılmayan yerlerinde İngiltere devlet-i fahimesi ordusu refakatinde bulunan asâkir-i şahane malzemesiçün bazı baraka inşasına irâe-i ruhsat olunması cânib-i sefâretten iltimas kılınmış ve keyfiyet hâkî-pây-ı âliden lede'l-istîzân ol-vechile barak[a] inşası zımında münasib olan yerlerin kendilerine irâe etdirilmesi hususuna irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişahî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulmuş olmağla ber-mantûk-ı irâde-i seniyye iktizâ-yı hâlin icrası bâbında emr u irâde hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 26 Ca. sene [12]72.

Ma'rûz-ı çaker-i kemîneleridir ki

İşbu tezkire-i samiyye-i âsafâneleri müfâdı karîn-i îkân-ı acizî olarak Bahriye Meclisi'ne lede'l-havale devlet-i müşarun-ileyhâ memurları maiyetine memur-ı mahsus tayiniyle meydan-ı mezkûrun ol-vechle ok atılmayan yerlerinden münasib olan mahaller irâe etdirilerek asâkir-i merkûme için baraka inşasına mübâşeret etdirilmiş olduğu rehîn-i ilm-i âlileri buyurulduk da emr u fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir. Fî 23 C. sene [12]72.

BOA, HR.SYS, 1355/25

[illegible]

YAHUDİLERİN OKMEYDANI ARAZİSİNE MÜDAHALESİ

Okmeydanı arazisine Yahudiler tarafından mezar kazılıp, taşlar dikilmek suretiyle meydana gelen sınır ihlallerinin engellenmesi ve kaldırılan nişan taşlarının yerine konulması için hahambaşılara gerekli uyarının yapılması

16 Mart 1857

Devletli efendim hazretleri

Okmeydanı, mahfûz harita ve mevcut evâmir-i aliyye mantukunca mahdûd olarak râmîlere vakf olduğu hâlde Yahudi milleti hilâf-ı evâmir-i aliyye hududı tecavüzle elli kadar mezar hafriyle taş vaz etmiş olduklarından men olunmaları hususı şeyh-i râmiyân tarafından cânib-i vâlâ-yı cenâb-ı kapudâniye arz ve inhâ ve cânib-i seniyyü'l-menakıb-ı kapudânîden dahi taraf-ı çakeriye bâ-tezkire beyân ve inbâ olunarak mahall-i mezkûre memur-ı mahsus irsâliyle bi'l-muayene fi'l-hakika millet-i merkûme hududı tahminen yirmi zirâ' tecavüz ile nişan taşlarını yerlerinden fek ve mezar hafriyle taşlar vaz etdikleri anlaşılmış ve mezkûr mezar taşlarının kaldırılmasıyla hududı kadîmi üzere kemâ-kân nişan taşları vaz olunarak fîmâ-ba'd hudud-ı mezkurı kat'â tecavüz etmemeleriçün hahambaşıları ma'rifetiyle millet-i merkûmeye ekîden tenbih kılınması lâzım geleceği Meclis-i Zabtiye'den beyân ve ifade kılınmış olduğundan icra-yı muktezâsı mütevakıf-ı himem-i samiye-i sadaret-penâhîleri bulunmuş olmağla ol bâbda emr u irâde hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 20 Receb sene [12]73.

[imza]

BOA, HR.MKT, 183/42

TARLA OLARAK KULLANILAN OKMEYDANI'NIN MEYDAN HALİNE DÖNDÜRÜLMESİ TALEBİ

Savaş esnasında çiftçilere ziraat yapmak üzere kiraya verilen Okmeydanı'nın, bu şekilde kullanılmasına devam edilmeyip meydan olarak eski halinde döndürülmesi hususunda Kasımpaşa ahalisi namına Altıntuğ ve Basir idman yurtları yetkililerinin istekleri

22 Mayıs 1922

DEVLET-İ OSMANİYE

POSTA VE TELGRAF VE TELEFON NEZÂRETİ

Mahreci : Kasımpaşa

Numarası : 48

Târîhi : 22 Mayıs [13]38

Şûrâ-yı Devlet Riyâset-i Celîlesi'ne

Pâdişâhân-ı izâmımızın ferâmîn-i kat'îye-i mülûkâneleriyle ile'l-ebed meydân hâlinde muhâfazası lüzûmu zimâmdârân-ı devlete emr ü işâret buyrulmuş ve buna rağmen de yakın bir mâzîye kadar muhâfaza edegelinmiş olan Okmeydanı'nın her nasılsa harb-i hâ'il esnâsında zürrâ'a icâre edilmişse de bu mevki'-i mu'allâ-yı târîhînin tarla hâlinde ibkâsı Şûra-yı Devlet Hey'et-i Umûmiye-i Aliyyesi'ne muhavvel bulunduğuna muttali' olduğumuzdan ve buna ise vicdân-ı ümmetin râzı olamayacağı arz ve hâl-i sâbıkına ircâ'ına lütuf buyrulması temennî olunur efendim.

Kasımpaşa ahâlisi nâmına Altıntuğ İdman Yurdu Re'îsi Kadri	Kasımpaşa ahâlisi nâmına Basir İdman Yurdu Murahhası Mes'ûlü Şerafeddin
---	---

BOA, ŞD, 3187/42

مجلس شورای اسلامی
تاریخ ۱۳۰۶

۴۳۰۶۸

۵۶۱

اولیای محترم و معارف دهره سند و قات اولوی
تاریخ و معارف دهره سند و قات اولوی

اولیای محترم و معارف دهره سند و قات اولوی
تاریخ و معارف دهره سند و قات اولوی

اولیای محترم و معارف دهره سند و قات اولوی
تاریخ و معارف دهره سند و قات اولوی

اولیای محترم و معارف دهره سند و قات اولوی
تاریخ و معارف دهره سند و قات اولوی

اولیای محترم و معارف دهره سند و قات اولوی
تاریخ و معارف دهره سند و قات اولوی

اولیای محترم و معارف دهره سند و قات اولوی
تاریخ و معارف دهره سند و قات اولوی

اولیای محترم و معارف دهره سند و قات اولوی
تاریخ و معارف دهره سند و قات اولوی

اولیای محترم و معارف دهره سند و قات اولوی
تاریخ و معارف دهره سند و قات اولوی

اولیای محترم و معارف دهره سند و قات اولوی
تاریخ و معارف دهره سند و قات اولوی

اولیای محترم و معارف دهره سند و قات اولوی
تاریخ و معارف دهره سند و قات اولوی

اولیای محترم و معارف دهره سند و قات اولوی
تاریخ و معارف دهره سند و قات اولوی

اولیای محترم و معارف دهره سند و قات اولوی
تاریخ و معارف دهره سند و قات اولوی

اولیای محترم و معارف دهره سند و قات اولوی
تاریخ و معارف دهره سند و قات اولوی

اولیای محترم و معارف دهره سند و قات اولوی
تاریخ و معارف دهره سند و قات اولوی

اولیای محترم و معارف دهره سند و قات اولوی
تاریخ و معارف دهره سند و قات اولوی

اولیای محترم و معارف دهره سند و قات اولوی
تاریخ و معارف دهره سند و قات اولوی

اولیای محترم و معارف دهره سند و قات اولوی
تاریخ و معارف دهره سند و قات اولوی

اولیای محترم و معارف دهره سند و قات اولوی
تاریخ و معارف دهره سند و قات اولوی

اولیای محترم و معارف دهره سند و قات اولوی
تاریخ و معارف دهره سند و قات اولوی

OSMANLI ARŞIVI
BEU
4722/354128 2

OKMEYDANI ARAZİSİNDEKİ VAKFIN ŞARTLARINA AYKIRI OLARAK YAPILAN BİNALARIN YIKILMASI

Balkan Savaşları esnasında Arnavut muhacirleri yerleştirilen Okmeydanı arazisinin tekke ve tarihi bölümlerinin dışında kalan kısımlarının belirli bir bedel karşılığında devredilmesi şeklindeki Evkaf Nezareti teklifinin uygun görülmeyle bu meydanın vakfın şartlarına uygun olarak kullanılması ve sonradan yapılan her türlü binanın kaldırılması yönünde Şura-yı Devlet Mülkiye ve Maarif Dairesinin kararı

12 Ekim 1922

Şûrâ-yı Devlet

Mülkiye ve Maarif Dairesi

Aded: 43068 / 541

Evkaf-ı Hümâyûn Nezâreti'nin Şura-yı Devlet'e havâle buyrulan ve Divan-ı Hümâyûn Beylikciliği'nin derkenârını muhtevî bulunan 3 Kânûn-ı Evvel sene [1]337 tarih ve yüz elli dört husûsî adedli tezkiresi melfûflarıyla Mülkiye ve Maarif Dairesi'nde kırâ'et olundu.

Tezkire-i mezkûrede: Ebu'l-Feth Sultân Mehmed Han Evkâfî'ndan Okmeydanı arâzisinin şekil ve sûret-i vakfiyet ve muhâfazasına müte'allik ferâmîn-i hümâyûn ahkâmıyla vaz'iyet-i hâzırasına ve arâzî-i mezkûreye vukû' bulan tecâvüzât ve müdâhalât-ı ahîreye dâir Arâzî-i Vakfiye Müdîriyeti'nin Divan-ı Hümâyûn'da mahfûz müzekkireleri mûndericâtına ve selâtîn-i sâlife cânibinden mu'tâ ferâmîn-i hümâyûnda mahall-i mezbûrun kısmen tîr-endâzâna mahsûs olduğu beyânıyla hüsn-i muhâfazasına dikkat ve Ebussuud Efendi'nin bu husûsdaki fetvâsı mantûkuna tevfiq-i hareket olunması muharrer ve vakfiyeti dahi musarrâh olmasına ve tebeddül-i ezmân ile tahavvül eden vaz'iyet-i cedîdeye nazaran tîr-endâzâna mahsûs mahal hüsn-i muhâfaza ve mütebâkî aksâmı icâreteyne bi't-tahvîl husûle gelecek mu'accele ile mahall-i mezkûr i'mâr edilmek üzere icrâsı muktezî kâffe-i mu'âmelâtın irâde-i seniyyeye iktirânı Şûrâ-yı Evkaf kararıyla istîzân olunmuşdur.

Divan'ın derkenârında dahi mebhûsün-anh arâzî ile oradaki tekyenin sûret-i vakfiyeti ve muhâfazası hakkında ısdâr olunan evâsıt-ı Şaban sene 1107 târîhli fermân-ı âlî sûret-i musaddakasının takdîm kılındığından bahs ile mûndericâtına nazaran iktizâsının Şûrâ-yı Devlet'ce bir karâra rabtî lüzûmu muharrerdir.

Arâzî-i Vakfiye Müdîriyeti'nin 6 Eylül sene [1]336 ve 11 Eylül sene [1]337 târîhli

müzekkirelerinde: İstanbul fethinin bir hâtırası olmak ve mevâsim-i mahsûsada duâ ve ok ta'lim olunmak üzere Okmeydânı'nın alâ-hâlihî ibkâsı meşrû olup orada hayvân ra'y ve bağ ve bağçe ihdâs olunmamasını ve kuyûd-ı sâireyi mü'eyyid ferâmîn-i hümâyûn ahkâmının ifâsı ve meydânın hey'et-ı asliyesi ile muhâfazası hâl-i hâzırda gayr-ı mümkün bulunduğu gibi mukaddemâ Bahriye ve Harbiye nezâretleri tarafından işgâl olunan mezkûr meydânın mevkûfiyeti dolayısıyla idâre tarafından vukû' bulan teşebbüs üzerine umûmuna vaz'-ı yed olunarak sûret ve şekl-i idâresi hakkında Şehremaneti ve Ticaret ve Ziraat nezâretleri ile cereyân eden muhâberâtda umûmî bir mesîre veyâ park hâline ifrâğı gibi tasavvurât ve mütâla'ât yürüdülmüş ve seferberliğin i'lânı üzerine Harbiye Nezâretin'ce kâmilan işgâl ve karârgâh ve ta'limgâh ittihâz olduğundan netîceye intizâr olunarak cihet-i askeriyece ihdâs ve inşâ olunan ba'zı bahçe yerleri ile kulübeler ba'de'l-mütâreke muhâcirlere satılmış olduğu ve kulübeleri etrâfındaki arâzîye bi't-tecâvüz masraf ve emekle müte'addid bahçe vücûda getiren bu muhâcirleri semere-i sa'ylerini bilâ-iktıtâf kaldırmak bâdî-i müşkilât olacağı nazar-ı dikkate alınarak mezkûr meydânın usûl-i idâresi âtiyen ta'yîn edilmek üzere şimdilik arâzî-i meşğûlenin cinsi ve nev'i i'tibârıyla bedel-i îcâr takdîri bi't-tensîb me'mûrîn-i fenniye ma'rifetiyle nev' ve mikdârını ve şâğillerin esâmisini ve îcâr bedelâtını mübeyyin tanzîm ve li-eclî't-tahsîl Akarat-ı Vakfiye İdaresi'ne tevdi' olunan defter mücebince bedelât-ı icâreyi i'tâdan ba'zı muhâcirîn imtinâ' eylediği cihetle kısm-ı a'zamı dûcâr-ı tecâvüz olarak yed-i âhara intikâl eden ve şekl ü idâresi hakkında kat'î karâr ittihâz edilmediği takdîrde mürûr-ı zamânla hukûk-ı vakfın heder olmak tehlikesine ma'rûz kalacağı bedidâr bulunan mezkûr arâzî mesîre veyâ park hâlinde muhâfaza edilse bile Hazîne'nin bundan istifâdesi pek cüz'î olacağı gibi masârıf-ı azîme-i teşîsiyyenin tedârîki de müstahîl görünmekde ve esâsen ilcâ'ât-ı zamân ile vakfiyesi ahkâmı hilâfına ba'zı hâlât dahi tahaddüs etmekde olduğundan bu arâzînin nakden istibdâlınden eslem ve fâide-bahş bir cihet tasavvur edilemeyip ancak bu takdîrde me'âsir-i eslâf olan âsâr tebcîl ve namazgâh civârındaki tekve ve eski mahfil mevki'i de dâhil olduğu hâlde en ziyâde âsâr-ı mezkûrenin tekâsûf etdiği mahallerin ve nişân taşlarıyla hedeflerin mütemerkiz bulunduğu tahmînen elli ilâ yüz dönüm mikdârında bir mahal tefrîk ve bunun dâhiline hâricde kalacak bi'l-cümle kıymet-i târîhiyyeyi hâiz taşlar da idhâl ve etrâfı mevki'in şerefiyle mütenâsib sûretde muntazam ve muhkem duvarlar ile ihâta edildikten sonra tekve şeyhinin taht-ı muhâfazasına tevdi'i münâsib görüldüğü ve meydânın kısm-ı a'zamı böyle âsârdan hâlî olup bu usûlün tatbîkinde vakfiye ve ferâmîn ahkâmına daha ziyâde hürmet edileceği ve mütebâkî arâzînin Şehremaneti veyâ îcâb eden makâmât ile bi'l-muhâbere muntazam bir harîtası ba'de'l-ahz mahalle hâline ifrâğındaki kâbiliyet ve ehemmiyete binâen taksîmâtı bi'l-icrâ parça parça tâlibine fûrûht edilmek en muvâfık usûl olacağı ve bu sûretle İstanbul şehrinin şerefli bir harîminde bekci kulübesi menzilesinde yapılan ve dâimâ idâre-i vakfiye ile bâ'is-i nizâ' ve ihtilâf olan bahçevân kulübelerinden

tathîr ve Hazîne-i Evkâf'ca mühim bir istifâde te'mîn olunacağı ve binâenaleyh her ne sûretle olursa olsun netîce-i karârın tatbîki zamâna mütevakkıf olup bu müddet zarfında işbu mahallerin hâli üzere terki zarar-ı hazîneyi mûcib olmakla berâber vakfın hukûk-ı tasarrufiyyesini de ihlâl edeceği derkâr bulunmuş olduğundan bahs ile taht-ı işgâlde olan mahallerin şâgillerine ve işgâl olunmayan yerlerin de takdîr edilen bedel-i îcârın fevkinde zuhûr eden tâliblerine îcârı ve bedel-i mezkûru vermekden istinkâf edenlerin de bi'l-hükm tahliyesi husûsu beyân kılınmıştır.

Muhâcirîn nâmına Hacı Zeynel imzâsıyla takdîm olunan melfûf arzuhâl ile merbûtunda Balkan muhârebe-i zâilesinde İstanbul'a hicretle iskân edilmiş ve azîm fedâkârlık ihtiyârıyla bi'l-ihyâ kâbil-i istifâde bir hâle getirmiş oldukları Okmeydânı arâzîsinin hükûmetce takdîr edilecek bedel mukâbilinde uhdelere mu'âmele-i ferâğiyyesinin icrâsı irâde-i seniyye

muktezâ-yı âlîsinden bulunduğu cihetle hükm-i irâdeye tevfiқан Evkaf-ı Hümâyûn Nezâreti'ne vâki' olan mürâca'atları müsmir olmamakla berâber taht-ı işgâllerindeki arâzinin bedel-i icâreye rabtına da teşebbüs olunduğundan ve halbuki istimlâkden yegâne emelleri arâzinin i'mârına ve mekteb ve câmi' gibi mebânî-i hayriyyenin vücûda getirilmesine ma'tûf bulunduğundan bahs ile is'âf-ı matlûbları istid'â olunmuş ve tevdî' buyrulan işbu arzuhâl ve merbûtu üzerine nezâret-i müşârun-ileyhâdan cevâben takdîm kılınan 26 Eylül sene [1]336 târîhli melfûf tezkire me'âli de ber-vech-i bâlâ müzekkireler müfâdını mü'eyyid bulunmuştur.

Arazi-i Vakfiye Müdiriyeti'nin evrâk arasında bulunan 11 Eylül sene [1]337 târîhli müzekkiresinin sûret-i musaddakasında seferberlik esnâ[sın]da Okmeydânı'nda ihdâs olunan ba'zı bahçe yerleri ile inşâ edilen kulübeler ba'de'l-mütâreke Maliye Nezâreti'nce Arnavudluk'dan gelen muhâcirlere fûrûht olduğu zıkr ve beyân edilmekde olduğundan bu bâbda izâhât vermek üzere vâki' olan da'vet üzerine Evkaf-ı Hümâyûn Nezâreti'nden gönderilen Arazi-i Vakfiye Müdürü Hilmi Bey ifâdesinde Okmeydânı'na esnâ-yı seferberide Harbiye Nezâreti vaz'-ı yed etmiş ve oralarda tarlalar ihdâs ve mu'ahharan bu tarlalara Arnavud muhâcirleri ikâme eylemiş olduğunu ve mütârekeyi müte'âkib meydân-ı mezkûru muhdes hâli ile Maliye Nezâreti'ne devr ü teslim eylediğini ve nezâret-i müşârun-ileyhâca da muhâcirîn-i merkûmeye satılmış idüğini bi'l-ityân bin dönümden fazla olan ve vakf bulunan meydân, şehrin dâhilinde denilecek derecede muttasıl olduğundan bunun böyle bırakılması münâsib olmayup yüz dönüm kadar tîr-endâzâna bir mahal ifrâz olunarak üst tarafının satılması vakf için enfa' olduğunun ityân ve Maliye Nezâreti'nin müdâhalesinin men'i ile meydânın o vech ile satılmak üzere cânib-i vakfa teslimine karâr i'tâsı lüzûmunu dermiyân eyledi.

Bu bâbda izâhât i'tâ etmek üzere kezâlik vâki' olan da'vet üzerine Maliye Nezâreti'nden izâm olunan Emlak-ı Emiriye Müdürü Muhlis Bey tarafından Okmeydânı'nın Maliye Nezâreti'nce satılmakda olduğu hakkındaki rivâyetin doğru olmadığı ve tahmînen birbuçuk sene mukaddem muhâcirîn tarafından mahall-i mezkûrun Hazîne-i Celîle'ye âid olduğu beyânıyla kendilerine bedel mukâbilinde tefvîzi bâ-istid'ânâme Maliye Nezâreti'nden talep edilmesi üzerine defterdârlıkca tahkîkât icrâsına tevessül olunarak mahall-i mezkûrun arâzî veyâ emlâk-i emîriyeden olduğuna dâir kanâ'at-i kâmile hâsıl olamadığı ve defterdârlık mahall-i mezkûrun mevkûfiyetine dâir vakfiyeleri ve fermânları görmemiş olduğundan vakf olduğu bilinemediği ve hazîne-i celîleden defterdârlığa vâki' olan iş'ârda bir komisyon teşkil edilerek tedkîkâtın ta'mîk olunması bildirilüp henüz cevâb alınmadığı ve defterdârlığın mahall-i mezkûru doğrudan doğruya satılığa çıkarması adîmü'l-îmkân idüğü ityân kılınmıştır.

İcâbı lede't-te'emmül: Ancak ok atılıp du'â edilmek üzere Ebu'l-Feth Sultân Mehmed Han hazretleri tarafından vakf olunan mebhûsün-anh meydânın bir karış

ve bir avuç toprağına ta'arruz olunmaması ve suyuolları ve mezâristân ve bağı ve bahçe olmayup vechen mine'l-vücûh kimesne tarafından müdâhale edilmemek şartıyla her dürlü dahl ü ta'arruzdan masûniyeti selâtın-i sâlifenin müte'addid fermânlarıyla mü'eyyed olduğı evâsıt-ı Şaban sene 1107 târihli fermân-ı hümayûnun tedkîkinden müstebân olduğından fermân-ı hümayûnlar ahkâm-ı münîfesine tevîkan hâl-i kadîmi üzere muhâfazası zarûrî olduğı gibi ezmine-i kadîmeden berü Tersane-i Amire'ye ve baruthânelere kurbiyeti münâsebetiyle dahi hâliyle muhâfaza edile gelmiş olduğı anlaşılmıştır.

Evkaf Nezâreti'nin iş'ârı vechile bir kısmının icâreteyne tahvîl veyâhûd nakd ile istibdâl veyâ suver-i sâire ile âhara icâr ve tefvîzi hükm-i vakfa muhâlif ve binâenaleyh gayr-ı câizdir. El-yevm mezkûr meydân üzerindeki muhdesâtın hemân kal' u ref'i esbâbına teşebbüsle müdâhalât ve tecâvüzât-ı vâkı'anın her ne taraftan olursa olsun men'i ve hâl-i aslî-i kadîmi vechile muhâfazası icâb ededeğinin Evkaf-ı Hümayûn Nezâreti'ne teblîği Dahiliye ve Maliye ve Harbiye ve Bahriye nezâretlerine de ma'lûmât i'tâsı tezekkür kılındı. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

20 Safer [1]341 - 12 Teşrini Evvel [1]338

[Şurâ-yı Devlet Mülkiye ve Maarif Dairesi üyelerinin imzaları ve mühür]

BEO, 4722/354128

Kanûnî Sultan Süleyman ile oğlu Şehzade Selim ok ve yay ile hareket halinde avlanırken.

Arifi Fethullah Çelebi, Şehname-i Al'i Osman, TSMK, Hazine, nr. 1517, vr. 462^b

Kaynakça

Arşiv Vesikaları

BOA, A.DVNSMHHM.d. 10/409.

BOA, A.DVNSMHHM.d. 10/411.

BOA, A.DVNSMHHM.d. 18/173

BOA, A.DVNSMHHM.d. 16/215.

BOA, A.DVNSMHHM.d. 28/386.

BOA, A.DVNSMHHM.d. 48/756.

Araştırma Eserler

Afyoncu Erhan, *Osmanlı Tarihi*, İstanbul: Yeditepe Yayınları, 2017.

Acar Şinasi, *Osmanlı'da Sportif Atıcılık Nişan Taşları*, İstanbul: Yem Yayınları, 2013.

Aşıkpaşazâde, *Osmanlı Tarihi (1285-1502)*, Necdet Öztürk (haz.), İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları, 2013.

Ayanoglu İsmail Fazıl, *Okmeydanı ve Okçuluk Tarihi*, İkbal Matbaası, 1974.

Azbay Enes, *Hazâ Kitâb-ı Kavsnâme İnceleme Metin Dizin*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale, 2016.

Emecen Feridun, *Osmanlı Klasik Çağında Savaş*, İstanbul: Timaş Yayınları, 2010.

Enverî, *Düstûrnâme-i Enverî*, Necdet Öztürk (haz.), İstanbul: Çamlıca Yayınları, 2012.

Güven Özbay, *Türklerde Spor Kültürü*, Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, 1992.

İnan Mehmet, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Okçuluk Spor ve Temel Teknikleri*, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1992.

İrtem Süleyman Kâni, *Sultan II. Mahmud ve Türk Kemankşeleri*, Osman Selim Kocahanoglu (haz.), İstanbul: Temel Yayınları, 2005.

Kahraman Atıf, *Osmanlı Devleti'nde Spor*, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 1995.

Kunter Halim Baki, “Atıcılar Kanunamesi”, *Tarih Vesikaları*, C.II, Sayı:10, Yıl:1942, s. 253-274.

Kunter Halim Baki, “Fatih’in İstanbul’da İlk Eseri”, *Ülkü*, C.III, Sayı: 29, Yıl: 1942.

Kunter Halim Baki, “Okmeydanı’ndaki Eski ve Yeni Çalışmalar”, *Ülkü*, C.III, Sayı: 31, Yıl:1942.

Kunter Halim Baki, “Okmeydanı’nın Eski Teşkilatı”, *Ülkü*, C.III, Sayı:29, Yıl: 1942.

Kunter Halim Baki, “Türk Spor Mimarisine Dair”, *Güzel Sanatlar*, Sayı: V, Yıl: 1944, s. 148-159.

Kunter, Halim Baki, *Eski Türk Sporları Üzerine Araştırmalar*, İstanbul: Cumhuriyet Matbaası, 1938.

Mustafa Kâni Bey, *Okçuluk Kitabı Telhîs-i Resâilât-ı Rumât*, Kemal Yavuz-Mehmed Canatar (haz.), İ. Aydın Yüksel (Ed.), İstanbul: Fetih Cemiyeti Yayınları, 2010.

Müneccimbaşı Ahmed Dede, *Câmiü’l-Düvel*, Ahmet Ağırakça (haz.), İstanbul: Akdem Yayınları, 2014.

Neşrî, Kitâb-ı Cihannümâ, Necdet Öztürk (haz.), İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları, 2013.

Ölçücü Hasan, *Tuhfet’ül-Hasib (inceleme-metin-dizin)*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale, 2014.

Özveri Murat, “DeneySEL Tarih Çalışmalarına Bir Örnek Olarak Osmanlı Okçuluğu”, *Osmanlı Askeri Tarihini Araştırmak: Yeni Kaynaklar Yeni Yaklaşımlar*, Cevat Şahin-Gültekin Yıldız (der.), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012, s. 38-57.

Şenarslan Necip Fazıl, *Risale-i Kavsiyye Der Beyân-ı Zümre-i Tîr-Endâzân İnceleme-Metin-Dizin*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2012.

Tunç Ali, *Osmanlı Devleti’nde Spor(Okçuluk)*, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde 2000.

Uzunçarşılı İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti Teşkilâtından Kapukulu Ocakları*, C.1, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1988.

Vural Hanifi -Yaşar Metin Aksoy, *Kavsnâme Kemankeş Mustafa Efendi*, Taşhan Yayınları, 2011.

Yıldırım Burhan Çağrı, *Kemankeş Mustafa Kavsnâme (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük)*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2004.

Yücel Ünsal, *Türk Okçuluğu*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2015.

Yükse İbrahim Aydın(haz.), *Okçuluk Sicil Defteri*, İstanbul: Fetih Cemiyeti Yayınları, 2016.

Yüksel İbrahim Aydın (haz.), *Bahtiyarzâde Okçuluk Risâlesi*, İstanbul: Fetih cemiyeti Yayınları, 2017.

Dizin

A

Acem kemanı 303
Amerikan 6, 115, 117
Arnavud 273, 385
Asker 5, 16, 24, 33, 39, 53
Askeri Silah Müzesi 133
Aşıkpaşa 5, 63
Azmayış oku 305

B

Barut 5, 24, 41

C

Cemaat-i kemangerân 273, 275
Cemaat-i Tırgerân 269, 271
Cengiziyye 109, 111
Çavuş 39, 45, 47, 49, 71

D

Demir kemân 345
Derunu pîşrev 339
Dükkân 51, 315, 323

E

Etrak 61
Evkafı Hümâyûn Nezâreti 245, 381, 385,
387

G

Gayr-i Müslim 247, 277
Gez 17, 19, 22, 157, 159, 161, 163, 267,
333, 339, 365, 369
Gümrük-i İstanbul 79, 182

H

Harbiye Nezaret-i Celîlesi 133
Hariciye nâzırı 141
Havacı 9, 143, 145, 363
Hazine 9, 33, 34, 53, 55, 59, 75, 77, 79,
83, 85, 167, 175, 177, 182, 183,
235, 239, 241, 249, 253, 295, 297,
317, 319, 351, 359, 369

I

İslam 13, 15, 89, 165

K

Kabza 6, 9, 19, 22, 59, 69, 71, 105, 109,
119, 125, 139, 141, 143, 145, 147,
149, 151, 153, 187, 333, 359, 361
Kalyon 53, 79
Kavs-i Mısırî 345
Kavvâs 33, 34, 45, 47, 49, 57
Keman 107, 113, 133, 135, 137, 199,
289, 301, 303, 307, 309
Kemankeş 7, 9, 17, 21, 22, 27, 137, 165,
167, 199, 359, 390
Kemankeşan 185, 351
Kemend 341
Kılıç 6, 105, 107, 109, 119, 123
Kırım Hanı 6, 107, 109, 119, 123
Kiler-i Amire 7, 175
Kubur 305, 335, 337, 339, 341, 345
Kürekçi 281, 299
Kürk 123, 285

L

Levend 24, 61

M

Maliye Nezaret-i Celîlesi 117
Matbah-ı Âmire 175, 179, 201, 203, 205,
211, 216
Medrese 5, 61
Mevkazi 53
Mezar 157, 161, 247, 377
Molla 6, 125, 141, 369
Moskov 109, 119
Mustahfız 7, 199
Muşamma 341
münakkaş keman 289, 301, 307
Müslüman 285
Mütevelli 7, 197
Müze-i Hümâyûn 129

N

Nefer 31, 33, 39, 43, 63, 77, 83, 85, 299, 367
Nişangah 8, 285

O

Ok 5, 6, 8, 9, 11, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 31, 37, 39, 41, 43, 45, 51, 53, 55, 61, 69, 73, 113, 115, 117, 125, 129, 131, 133, 135, 139, 151, 153, 157, 159, 161, 163, 177, 182, 189, 191, 203, 207, 221, 235, 237, 239, 265, 267, 269, 277, 279, 289, 291, 295, 301, 307, 311, 315, 325, 327, 329, 335, 337, 339, 341, 343, 345, 351, 355, 361, 369, 371, 373, 375, 382, 385
Okçu 5, 6, 8, 18, 19, 22, 23, 26, 33, 45, 47, 49, 79, 157, 159, 161, 163, 169, 189, 191, 207, 267, 295, 297, 299, 313, 315, 317, 319, 323, 345
Okçubaşı 8, 205, 267, 283, 295, 317, 319, 321, 329, 343
Okçu Esnafı 18, 295
Ok risâlesi 341
Okspor 15

P

Padişah 8, 63, 91, 119, 123, 125, 139, 171, 191, 197, 207, 212, 216, 221, 223, 237, 249, 255, 271, 275, 285, 289, 357
Pehlivan 7, 165
Pehlivânân 187
Peşrev oku 305
Pisyan 57
Pociyan 57
Putâ 8, 285, 301, 302, 303, 305, 307, 309, 311, 335, 337
puta kemanı 301, 302, 303, 307

R

Rabbâniyye 121
Rikâb-ı Hümayûn 75, 77, 83, 85, 89, 99, 101, 197
Rumât 21, 151, 171, 187, 389

Ruslar 109

Rûz-ı Hızır 171, 173, 201, 203, 205, 211, 215, 219, 235, 239, 241, 253
rûz-ı Kasım 203, 235

S

Sadak 6, 8, 105, 109, 113, 293
Saray 8, 285
Savaş 5, 15, 18, 23, 25, 26, 61, 379, 388
Ser-solakân 75, 83, 85, 99
Servet Gazetesi 129
Sınır 9, 157, 159, 161, 365, 377
Silahdar 107, 301
Silahşorluk 39
sinirsek keman 303
Siper 187, 339, 341, 345
siper çantası 339
Solak 5, 63, 83, 87, 303
Solakbaşı 6, 83, 87, 97, 101
Spor 2, 11, 15, 16, 17, 18, 19, 23, 27, 388, 389
Suhte 61
Sultan 8, 9, 13, 16, 20, 22, 25, 26, 93, 95, 105, 109, 125, 127, 129, 157, 161, 163, 181, 197, 211, 212, 215, 216, 235, 267, 269, 271, 273, 275, 291, 295, 301, 303, 304, 307, 315, 333, 345, 355, 359, 369, 388
sur-ı hümayun 357
Şeyh 7, 143, 149, 151, 169, 171, 179, 181, 182, 183, 187, 189, 191, 195, 197, 207, 209, 211, 215, 235, 239, 241, 251, 255, 257, 261, 279, 315, 351, 353, 367, 369, 377
Şeyh-i Râmiyân 191, 235, 241, 255, 377
Şirîniyye 111
Şûrâyı Devlet Riyâseti Celîlesi 379

T

Tâcir Kavsî 345
Tarla 9, 157, 159, 161, 163, 379
Tatar 5, 6, 26, 67, 91, 95, 107, 109, 111
Tatar oku 67
Tekke 7, 231, 249, 381

Tîr 21, 24, 25, 26, 71, 73, 79, 105, 107,
113, 125, 133, 135, 137, 143, 151,
157, 159, 161, 163, 165, 167, 169,
171, 175, 179, 181, 182, 183, 187,
189, 191, 199, 205, 207, 209, 211,
221, 277, 304, 389
Tîr-endâz 157, 159, 161, 163, 167, 181
Tırkeş 6, 91, 93, 95, 105, 107, 113, 289,
293
Tüfek 5, 31, 37, 43, 45, 51, 61
Tüfekçi 5, 45, 47, 49
tüfenk 24, 31, 33, 37, 43, 47, 49, 51, 61
Tüfenkendâz 45
Türk 1, 2, 3, 11, 13, 15, 16, 17, 18, 19,
20, 21, 22, 23, 25, 27, 388, 389,
390

U

Usta 269, 285, 301, 302, 303, 307, 309,
311, 315, 329, 331, 333, 345
Üstâd 39

V

Vakf 157, 159, 161, 163, 167, 181, 185,
195, 199, 211, 213, 215, 217, 219,
235, 253, 351, 353, 363, 365, 377,
385
Vakıf 7, 195, 229

Y

Yahudi 377
Yay 2, 5, 6, 8, 11, 13, 15, 18, 19, 20, 22,
23, 24, 25, 27, 31, 37, 43, 59, 61,
63, 67, 69, 71, 73, 113, 115, 117,
133, 135, 137, 265, 267, 269, 277,
279, 285, 291, 301, 307, 329, 331,
333, 339, 341
Yaycıbaşı 169, 205, 267, 269
Yay çantası 339
Yeniçeri 17, 18, 24, 51, 63, 87, 97, 159,
161, 163, 357, 359
Yeniçeri Ağası 63, 87, 97, 159, 161, 163
Yörük 65

Z

Zihgir 19, 341

Şahıs İsimleri

A

Abdullah Usta 345
Abdülbaki Efendi 365
Abdülhak Molla Efendi 141
Abdülkerim Efendi 6, 127
Ahmed 7, 26, 69, 99, 141, 151, 163, 165,
167, 182, 183, 197, 201, 205, 207,
209, 215, 241, 245, 255, 267, 271,
273, 275, 291, 302, 303, 304, 307,
311, 329, 343, 353, 355, 359, 361,
389
Ahmed Abdür-rauf Efendi 245
Ahmed Han 69, 163
Ahmed Mîr 359, 361
Ahmed Mîr Esad Ağazâde 359
Ali Ağa 197, 303, 311, 359, 369
Ali bin Veli 179
Ali Halife 167
Ali Usta 345
Amedci Efendi 141
Arab Selim Ağa 359
Arif Ağa Çukadar 359
Arif Paşa 141
Arnabud Yusuf Ağa 359
Aşir Efendi-zâde Mehmed Hafid Efendi
195
Atalık Kubad Bey 67

B

Başodabaşı 6, 97
Bayram 267
Bedestânî el-Hâc Mustafa Efendi 143
Bedreddin 33, 213
Bedros 313
Behcet Bey 369
Behlül Bey 57
Behram 53, 271
Benli Giray Han 6, 123
Berberbaşı Ağa 369
Bîzebân Ali 209
Bostanî Sâ'id 369
Bölükbaşı 43, 49, 69, 71
Buldanî İbrahim Ağa 205, 369

C

Cafer bin Mustafa 71
Cafer Bölükbaşı 69, 71
Canım Hoca Mehmed Paşa 121
Canpolad Bey 47
Celadetlü Şah 113

D

De'âvî Nâzırı Bey 141
Derviş 39, 47, 57, 167, 353
Derviş Ahmed Eşrefî 353
Dilsiz Ali 7, 195
Divane Kasım 303

E

Ebu'l-Feth Sultân Mehmed Han 157, 159,
381, 385
Ebussuud 157, 161, 381
Edhem Ağa Çukadar 359
el-Hâc Beşir Ağa 211, 215
El-Hâc Ebubekir Ağa 211, 215
el-Hâc Halil Paşa 165, 167
el-Hâc İbrahim Paşa 167
el-Hâc Lütfullah 299
el-Hâc Mehmed Eşrefî 351
el-Hâc Mehmed Ağa 83
Emin Ağa 197, 345
Emir Mansur 33
es-Seyyid Abdurrahman Bey 201
es-Seyyid el-Hac Mustafa bin es-Seyyid
Fethullah 187
es-Seyyid Mahmud Aziz 201, 205
es-Seyyid Mustafa Ağa 299
es-Seyyid Nureddin Efendi 165, 167
eş-Şeyh Ahmed Efendi 183
Eş-Şeyh İsmail Efendi 182, 183
eş-Şeyh Mustafa Efendi 211, 215

F

Fethi Ahmed Paşa 141
Fethizade Seyyid Mustafa Efendi 185
Fetih Giray Han 6, 109

G

Gedik Abdullah 309

H

Habib 47

Hacı Abdurrahman 8, 295

Hacı Ahmed 302, 307

Hacı İsmail 369

Hacı Sungur 105

Hacı Zeynel 383

Hâfız Feyzullah Halife ibn-i Mehemed
351

Halil bin Mustafa 71

Halil Paşa 141, 165, 167

Halim Baki Kunter 15, 16

Halim Giray 93, 95

Hamdullah Ağa Küçük 359

Hanife Hanım 321

Hasan Bey 369

Hasan bin Hüseyin 179

Hasan el-fakır kâtib 269

Hasan Usta 315

Hasib Paşa 141

Haydar Ağa 369

Huceyr 279

Hüdai 307

Hüseyin 47, 51, 65, 79, 107, 179, 211,
212, 219, 253, 267, 269, 273, 275,
302, 303, 309

Hüseyin Paşa 79, 107, 219, 253

Hüseyin Teberdâr 65

Hüsni Efendi 141

Hüsrev Paşa 141

I

II. Bayezid 8, 157, 161, 181, 307

III. Selim 187

II. Mahmud 6, 9, 20, 21, 97, 125, 127,
197, 199, 369, 388

İbrahim bin Derviş 167

İbrahim Çavuş 45

İbrahim Reis 79, 81

İbrahim Usta 329, 333, 345

İhtisâb Nâzırı İzzet Paşa 141

İzzet Bey 369

İzzet Molla 6, 125

K

Kadri Beyzâde Ali Bey 141

Kadri Efendi-zâde Ali Bedreddin 213

Kağıtcıbaşızade Hacı İzzet 143

Kalivaser 277

Kanunî Sultan Süleyman 105

Kaplan Giray Han 107

Kapudan Paşa 79, 141, 231, 373

Kara Hüseyin 302, 303

Kasım Efendi 277, 285

Katib Ahmed Efendi 215

Kato Hasan Ağa 369

Kazanî el-Hâc Abdülkerim Efendi 127

Kazanlı Abdülkerim Efendi 6, 127

Keçecizade İzzet Molla 125

Kemankeş Pehlivan Ahmed 165

Kigork 313

Korucu Osman 365

Küçük Ali Ağa 359

Küçük Ali Ağa Çukadar 359

Küçük Hüseyin 219, 253, 302, 303, 309

Küçük Hüseyin Paşa 219, 253

Kürkçü Halil 165, 167

M

Mahmud Bey 55

Mahmud Paşa 157, 161

Mansur 33, 34

Mehemmed Çavuş 71

Mehemmed Paşa 111

Mehemmed Reis ibn-i Hasan Bali 71

Mehmed 7, 8, 13, 16, 21, 33, 53, 65, 75,
81, 83, 85, 121, 141, 157, 159,
161, 163, 179, 182, 195, 197, 239,
251, 267, 271, 273, 295, 302, 303,
307, 315, 317, 319, 321, 323, 325,
329, 333, 345, 351, 359, 361, 381,
385, 389

Mehmed Ağa 8, 75, 83, 317, 319, 321,
323, 359

Mehmed Ağa Çukadar 359

Mehmed Ağa Kahvecibaşı Gulamı 359

Mehmed Bey 53

Mehmed Emin 179, 325

Mehmed Hafid Efendi 7, 195, 197

Mehmed İzzet 321

Mehmed Tahir 179

Mehmed Usta 333, 345
Mevlana Muhyiddin 277
Mısırlı Mehmed Efendi 303
Mihal Nikola Kalovire 277
Mîzân-ı Harîri 182
Muhammed Fuad 327
Muhlis Bey 385
Muhtâr Ağa 359
Muhtâr Ağa Küçük 359
Muhyiddin 277, 301, 309, 345
Mukaddem Kayıtbay 33
Murad 26, 39, 55, 267, 273, 275, 295, 323
Musahib-i Şehriyârî Ali Ağa 197
Muslu Efendi bin Mehemmed el-Müderriş 71
Mustafa 7, 21, 25, 47, 71, 109, 121, 143, 157, 159, 161, 163, 181, 185, 187, 189, 191, 207, 209, 211, 213, 215, 261, 267, 271, 273, 279, 285, 299, 311, 325, 327, 359, 361, 369, 389, 390
Mustafa bin Ali 71
Mustafa Çavuş 47
Mustafa Efendi 21, 143, 185, 211, 213, 215, 369, 390
Mustafa Kethudâ 279
Mustafa Mir Küçük 359
Mustafa Nazîfî 191
Mustafa Paşa 157, 159, 161, 163, 273, 285
Muti Efendi 8, 243, 245, 249, 251, 263

N

Naciye 321
Nasrullâh 279
Naşid Ağa 369
Naşid Bey 237
Necabetli Yusuf Efendi 333, 339
Necmettin Okyay 15
Nezir Ağa 107
Nuaymoğlu Seleme 279
Nureddin 109, 111, 119, 121, 165, 167

O

Okçubaşı Ahmed Ağa 205
Okçubaşı Hasan Ağa 8, 317

Okçubaşı Mehmed Ağa 8, 321
Okçubaşı Mehmed bin Tahir 329
Okçubaşı Müteveffâ Hasan Ağa 317, 319
Okçu Hacı Nasuh 267
Okçu Hasan 267, 323
Okçu Hüseyin 267
Okçu İbrahim 6, 79
Okçular Şeyhi İsmail 171
Okçu Mehmed Ağa 8, 317, 319, 323
Okçu Mustafa 267
Okmeydanı Şeyhi İbrahim 235
Osman 20, 69, 71, 129, 135, 302, 307, 321, 345, 351, 353, 365, 388
Osman Ağa 321
Osman Bey 71
Osman Efendi 353
Osman Mehmed Usta 345
Ömer Ağazâde Tevfik Bey 141
Ömer Bey 53
Ömer Usta 331, 333, 345

P

Pervane 301, 302, 309, 345
Pervane Hüseyin 302

R

Raif Efendi 143
Reîsi Meclisi Âli Rifat Paşa 141
Rıza Paşa 141
Rikabdar Mehemmed Ağa 289

S

Sadri Âli bey 141
Sadri sâbık Rauf Paşa 141
Sakız Adası 5
Salih Usta 331, 345
Saniye 321
Sarı Halil 309
Sebiya 39
Sekbânbaşı Hasan 157
Selim Ağa 215, 216, 359
Selim Ağa Cündî 359
Selim Ağa Çukadar 359
Serasker Paşa 141
Sermusahib-i Hazret-i Şehinşâhî Şakir Ağa 197
Seydi Gazi Çavuş 49

Seyyid el-Hâc Mustafa 189, 191
Seyyid Mustafa 181, 185, 299
Seyyid Nureddin Efendi 165, 167
Silâhdâr Ağazâde Tevfik Bey 143
Silahdâr Mustafa Paşa 157, 161
Silahşor-ı Hassa Mustafa Nazifi 191
Sinan Reis 53
Siyavuş Paşa 167
Sultan Bayezid 161, 163, 181, 269, 271,
273, 295, 301, 307, 333
Sultân Bâyezîd-i Velî 157
Sultan Bayezid-i Velî Cami-i Şerifi 295
Sultân Bayezid-i Velî Han 345
Sultan III. Ahmed 291, 355
Sultan I. Mahmud 109
Sultan Mustafa Han 211, 215
Sultan Selim Han 105, 211, 271, 273,
275
Süleyman Ağa 359
Süleyman Ağa Çukadar 359
Süleyman Usta 329, 333, 345
Şahin 23, 269, 302, 307, 309, 333, 345,
389
Şakir Ağa 197, 359
Şemsi Ağa 369
Şerefeddin 33
Şücâ 187

T

Tâcirzâde Emin 209
Tahir Ağa 369
Tozkoparan 187
Turabay 279

U

Usta Ahmed 307
Usta İbrahim 301, 302, 303, 311
Usta İsa 309
Usta İvaz Şahin 302
Usta Osman 302
Usta Ömer 303, 307
Usta Pervane 309
Usta Receb 302, 303
Usta Sâlih 309
Usta Süleyman 302, 303, 309
Usta Şahin 309
Usta Yahya 309

Utma 53
Uzun Hasan 303
Uzun Ömer 302
Üsküdarlı Hafız Ahmed 197, 207

V

Vâkîf Efendi 143
Vakkas Okatan 15
Veliyyüddin Usta 345
Vezîr-i a'zam-ı sâbık İskender Paşa 157
Vezir Sinan Paşa 53

Y

Yahya 301, 309
Yanya Vâlisi Hafız Paşa 141
Yaycı Ahmed 267
Yaycı Ali 267
Yaycıbaşı Hacı Abdullah 205
Yaycıbaşızade Hafız İsmail 169
Yaycı Çerkes Ahmed 267
Yaycı Esnafı 22, 299
Yaycı Ferhad 267
Yaycı İbrahim 267
Yaycı İskender 267
Yaycı Mehmed 267
Yaycı Murad 267
Yaycı Sınâblı Mustafa 267
Yeniçeri Şakir Ağa 359
Yesârizâde Efendi 141
Yunus Çelebi ibn-i Hasan 71
Yusuf 271, 273, 275, 289, 302, 307, 333,
339, 359
Yusuf Ağa 359
Yusuf Rıdvan 307

Z

Zabtiye Mehmed Paşa 141

Yer İsimleri

A

Ağrıboz 24, 271, 273, 277
Alaiye 24, 61
Ardahan 5, 67
Atıcılar Tekkesi 7, 11, 157, 161, 171, 175,
181, 201
Atina 8, 277
Ayvaz Şahin 345

B

Bâbı Âlî 141
Bağdad 39
Bayburt 5, 67
Bayburt Kalesi 5, 67
Bayramiç 8, 295, 297, 325, 327
Beykoz 185
Beyoğlu 2, 243
Beyrut 5, 33
Boğaz 139
Bolu 5, 49
Bucak 109, 111, 119, 121
Bursa 9, 19, 182, 351, 353

C

Cezayir 5, 45
Çağıl 295, 297
Çeşme İskelesi 24, 45

D

Dergah Şeyhi Ahmed Efendi 201
Dersââdet 69, 175, 315
Diyarbakır 5, 57
Duluk 53

E

Edirne 8, 19, 65, 299
Evciler 295, 297

G

Galata 157, 161, 207, 211, 215, 365
Gelibolu 6, 19, 69, 71, 73
Girid 115, 117, 165, 167
Gürle 37

H

Halep 5, 59
Hanya 6, 115, 117
Hasköy 65, 247

I

İgnad 91
İngiltere 9, 371, 373, 375
İran 6, 113
İslambol 79
İstanbul 2, 7, 9, 15, 16, 18, 19, 20, 21,
22, 23, 24, 25, 26, 27, 41, 57, 63,
69, 79, 91, 99, 101, 127, 155, 157,
161, 181, 182, 183, 273, 281, 299,
349, 382, 383, 388, 389, 390
İznik 5, 37
İznikmid 37, 182

K

Kalgay 109, 119, 121
Kandiye 7, 165, 167
Karaağaç Ocağı 365
karye-i Burc 33
Kasımpaşa 211, 213, 215, 217, 379
Kasr-ı Hümayun 7, 231
Kastamonu 5, 49
Kazdağı 8, 295, 325, 327
Kemankeşân Tekyesi 201
Kemankeşler Dergâhı 133, 135
Kıbrıs 5, 33, 47, 51
Kırım 6, 91, 105, 107, 109, 111, 119,
121, 123, 371, 373, 375
Kırkkilise 65
Kızılağaç Yenicesi 65
Kisrevan 33
Kolyoz 69, 71
Kostantıniyye 69, 175, 201
Kuban 109, 111, 119, 121
Kûhistân 39

M

Mısır 53
Mora 79

O

Okmeydanı 2, 7, 8, 9, 15, 16, 17, 18, 19,
20, 22, 23, 27, 133, 135, 137, 139,
141, 157, 159, 161, 163, 169, 171,
173, 175, 179, 181, 183, 185, 189,
191, 195, 197, 199, 201, 205, 207,
209, 211, 215, 219, 221, 223, 225,
227, 229, 231, 233, 235, 237, 239,
241, 243, 247, 249, 253, 255, 257,
259, 261, 263, 315, 323, 349, 351,
353, 355, 357, 363, 365, 369, 371,
373, 375, 377, 379, 381, 388, 389
Okmeydanı Dergâhı 8, 241, 243, 247,
253, 257, 315
Okmeydanı Tekkesi 7, 8, 195, 197, 211,
219, 221, 235, 239, 255, 259, 261
Or Kapısı 109, 111

P

Penoprolı 277

R

Rodos 5, 31

S

Sayda 33
Sofya 5, 43
Süleymaniye 17, 185
Şam 33, 47, 279
Şehrizar 5, 39, 59

T

Tekeili 5, 45
Tekye-i Kemankeşân 235
Tersâne-i Âmire 49, 69, 73, 171, 173
Topaltı 167
Tophane-i Âmire 115, 117

Y

Yanya 141
Yemen 5, 53, 55

Z

Zencire 39
Zilan 57

Türk toplumu için okçuluğun önemli bir uğraş olduğu neredeyse konu ile ilgili tüm tarihi kaynaklar tarafından teyit edilmektedir. Okçuluğu sosyal hayatlarının bir parçası haline getiren Türkler, savaş alanlarından spor meydanlarına, atasözlerinden şiirlere kadar birçok alanda okçuluğu yaşatmış ve bize bugün takip edebileceğimiz önemli izler bırakmıştır. Türk okçuluğunun zirve noktası olarak ifade edilen Osmanlı devri Türk okçuluğu ise hakkında diğer dönemlere göre en çok bilgi sahibi olduğumuz dönemdir. Bu dönemde imparatorluk coğrafyasına yayılmış onlarca okmeydanı ve okçuluk tekkeleri aracılığı ile okçuluk kurumsal bir yapıya kavuşturulup, yaşatılmıştır. 17. yüzyılın sonlarından itibaren ateşli silahların yaygınlaşmasıyla askeri cephesini kaybeden okçuluk sportif anlamda daha sivil bir aktivite olarak günümüze kadar varlığını sürdürebilmiştir.

Osmanlıların okçuluğa olan ilgisini özetler nitelikte Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı bünyesinde yer alan belgelerden oluşan bu çalışma Osmanlı devri Türk Okçuluğunun askeri, sportif, teknik ve tarihi-kültürel arka planına ışık tutmaktadır. Mevcut literatürde daha önce yer almamış bilgilerin ilk defa ortaya çıkmasını sağlayan bu kitap, içerisinde bulunan belgelerden hareketle yeni çalışmalara yol açacak olması bakımından da oldukça önemlidir.

